De Blauwvoet. Jaargang 1

bron
De Blauwvoet. Jaargang 1. Z.n., z.p. 1910-1911

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_bla005191001_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

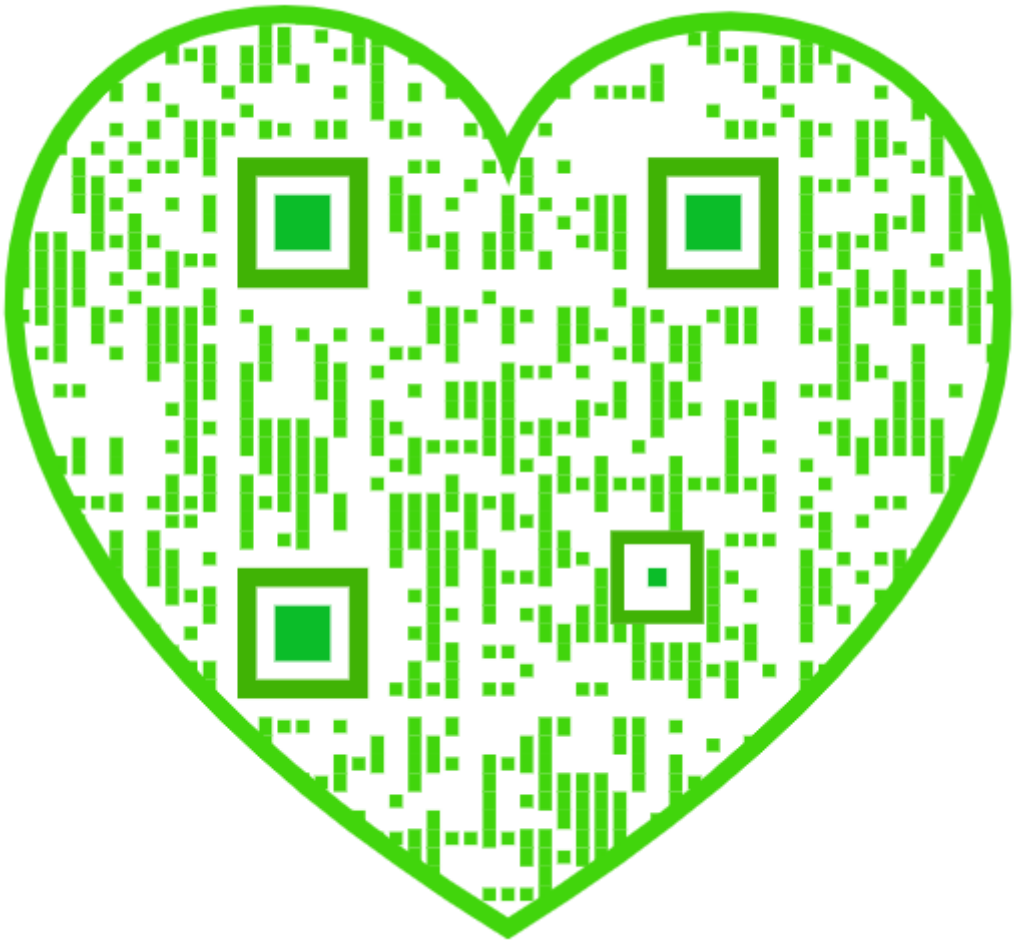

[Nummer 1]

Pol de Mont(*)

Kunst voor de Gemeenschap.

Zoo wij het artikeltje, hier aan René de Clercq gewijd, aldus betitelen, is het enkel omdat de karakteristiekste zijde van de kunst van dien markigen Vlaming onzesdunkens door deze woorden zeer juist bepaald wordt. Ga bij dit opschrift, dat ietwat als een leuze klinkt, nu a.u.b. niet denken aan de menigvuldige theoriën, die in den laatsten tijd door Adama van Scheltama e.a. over de gemeenschapskunst als alleenzaligmakende verkondigd werden. De Clercq heeft met dergelijke kunstleeringen niets te maken. Hij is tot gemeenschapsdichter opgegroeid buiten alle grauwe theorie, buiten alle vooropgezette levensbeschouwing om, enkel en alleen onder den drang van zijn natuurlijk gevoel. Alleen vinden wij 't maar pikant, dat terwijl Scheltama, in de blijde verwachting van een Nederlandsch gemeenschapsdichter, die hem moest troosten over het ‘anarchisme der tachtigers’, zijne ‘Grondslagen eener nieuwe poëzie’ aan 't ontwikkelen was, er hier in Vlaanderen een opgroeide van het rechte bed, - een die naar de ‘nieuwe leer’ niet gewacht had om kunst voort te brengen, waar de heele gemeenschap wat aan heeft, waarin het individualisme, - de kracht, doch tevens ook de struikelsteen van de tachtigers en hun navolgers -, niet ontaardt tot raadselachtigheid.

De Clercq schrijft gemeenschapspoëzie zooals de dichters onzer heerlijkste middeleeuwsche volksliederen er schreven. Zij stonden midden in hun volk, leefden zijn leven mee, voelden al zijn hartslagen mee en wisten, begenadigde naamloozen,

(*) De beeltenis van den Heer P. de Mont, van wiens hand op de tweede blz. een gedicht is overgedrukt, werd ons bereidwillig ter hand gesteld door het maandschrift **‘De Boomgaard’.**

voor hun individuëel gevoel, dat tevens het gevoel van de collectiviteit was, een vorm te vinden, die van hen persoonlijk, doch ook van hun keele volk was. De Clercq's gemoedsleven is in mooien eenklank met dat der gemeente en de gansch bijzondere, persoonlijke zegging, waardoor zijne poëzie uitmunt, verwijdert hem geenszins van ons allen.

De Clercq groeide op in het wijdluchtige Leieland met zijn zonnige morgenden en droomerige avonden, met zijn akkers en weiden, zijn boomen, tarwelanden en vlasgaarden, zij vee en zijn vogels, en al die heerlijkheden van 't land vulden zijn ontvankelijk gemoed met beelden en rhythmen, die hij in zijn ‘Gedichten’ uitzong met een blijde ongedwongenheid, die wij vóór hem slechts in De Mont's ‘Lentesotternijen’ aantroffen. De warme, gulle liefde van den Vlaamschen landjongen voor het uitverkoren meisje heeft hij met gezonden hartstocht en innigheid uitgejubeld. De zaligheid van den jongen huiselijken kring neurde hij in liedjes en deuntjes, die ons dadelijk als bekend en vertrouwd voorkwamen, zoo echt en waar zijn hun gevoel en uitdrukking. Het volk der dorpsarbeiders, waarnaast en waarmede hij leefde, heeft hij verheerlijkt in echte toonbeelden van volksliederen, die voor immer een vreugdigen zonnestraal over ons Vlaamsche werkersleven werpen.

Dit gaf De Clercq ons in zijn eersten definitieven bundel ‘Gedichten’. Daar is hij voor de heele Vlaamsche gemeenschap de zanger van het Vlaamsche land, de Vlaamsche liefde en het Vlaamsche werk. Wij zien er het Leieland met zijn oogen en voelen er het blijde Vlaandersche leven met zijn hart.

In zijn nieuw werk, ‘Toortsen’, is De Clercq evenzeer dichter der Vlaamsche gemeenschap, doch met een gansch ander karakter. Door twee treffende eigenschappen onderscheidt deze nieuwe bundel zich van den voorgaanden. Waar in den eersten alles helle blijheid is, waar de droeve toon den dichter valsch klinkt en hem het zingen staken doet (blz. 160), zijn daarentegen in ‘Toortsen’ de ernst en de bitterheid des levens de overwegende motieven geworden. En waar de eerste gedichten zich beperken tot een soort van objectief genieten van het schoone, goede en blijde, gaan de nieuwe verzen subjectiever aan 't vermanen en aan 't opwekken tot strijd tegen sociale misstanden. In de ‘Gedichten’ is De Clercq meer uitsluitend produkt van zijn omgeving, in ‘Toortsen’ is hij produkt en tevens voorlichter.

Er is met De Clercq gebeurd wat met zoo menige moderne, edelvoelende ziel gebeurd is. Hij heeft het stille dorp verlaten, waar het leven milder is in een halve onbewustheid van de akeligste ruwheden van den strijd om 't bestaan, en tevens is hij uit de eerste jeugdjaren met hun ongerepte, onbezorgde blijheid gegroeid. Hij is naar de groote stad gekomen, waar hem de geestelijke en stoffelijke ellenden der arme[n] heviger troffen en hem het hart deden bloeden, waar zijn geest, die nu alles onbevangener overblikte, den drang naar het bittere ‘waarom’ gevoelde en hem tot een soort van altruïstisch apostel van een beter leven maakte.

De Clercq is in werkelijkheid wat Van Eeden's ‘Kleine Johannes’ in allegorie en symbool is. De Clercq-Kleine Johannes is uit de blijde jeugdwereld met Markus onder de lijdende menschen gekomen en, ontvlamd door hoog medelijden, wil hij de ongelukkigen steunen en helpen, door ze bewust te maken van hun plichten en rechten en door hen aan te vuren tot verovering van hun zelfstandigheid. Zoo is de strakke plooi in zijn anders zoo zonnig gelaat gekomen, zoo is zijn lied mannelijk ernstig geworden tot het scherp-bijtende toe.

> ‘De nacht des volks doorijlt de zanger
> 't Is zwart en hard en botte baan,
> Zijn stap is lood. Hoe zou hij langer

De trippels van een dansdeun gaan?’

Enkele gedichten als IV, V, VI, VII, e.a. maken met hun edele schildering van het moederbeeld en de echtelijke liefde als het ware den overgang uit van De Clercq's oude manier naar zijn nieuwere. Het grootste deel der overige gedichten vormt als een soort van dichterlijk evangelie van de hedendaagsche Vlaamsche democratie. Het zijn echte moderne Maerlant's-strophen. Onwillekeurig doet de geest van De Clercq's ‘Toortsen’ ons ook denken aan dien van J. Vuylsteke's beste gedichten. In diens bekende schildering van den ‘Optocht der Gentsche Fabriekwerkers’ en andere fragmenten gloeit dezelfde liefde voor den armen Vlaming, die als mensch op de laagste sport bleef. ‘Aan ons dat volk!’ roept Vuylsteke tot de Vlaamschgezinden. ‘Slechts de arme is ons nog!’ klaagt De Clercq. Beider edel verlangen is dat volk een beter stoffelijk leven, een rijkere intellectualiteit en een krachtiger wil te zien veroveren.

Niet alleen door het behandelde onderwerp maar ook door de literaire inkleeding zijn de laatste gedichten van De Clercq ons zoo sympathiek. 't is verheugend vast te stellen, dat deze dichter bij het rijpen en breeder ontwikkelen van zijne gedachten ook een daarbij volkomen aanpassend uitdrukkingsvermogen

wist te bemachtigen. Die gedichten, alle op hetzelfde schema gebouwd, zestien verzen met uitsluitend staande rijmen, - als metrisch type verwant met enkele gedichten van H. Swarth als b.v. ‘Zijn Zonde’, - luiden als strijdklokken. Hun kernachtige woordkunst, hun eenvoudige en plastisch treffende allegorieën en vergelijkingen, hun sterke rhythmus ontroeren al zoozeer als de ontwikkelde gedachten.

Hierin ligt juist weer een der echte kenmerken van De Clercq als waar gemeenschapsdichter, 't Is niet alleen met het hoofd, dat hij de nooden der massa begrijpt, maar met zijn heele ontvankelijke dichterwezen voelt hij ze alsof ze zijn eigen persoonlijke nooden waren en zoo vindt hij om ze te vertolken beelden, klanken en rhythmen, die zijn werk tot zeer eerlijk kunstwerk maken. H. Gorter en Mev. Roland Holst, die beiden ook door sociale verzuchtingen bezield worden, zijn in dit opzicht in veel minder maat gemeenschapsdichters. De toekomstdroomen, de wettige haten, de naastenliefde, de heele toonladder van de gevoelens der moderne democratische gemeente zingen zij op individualistische wijs, volgens echt kunst-aristocratische leer, zoodat hun werk door zijn inkleeding buiten het bereik der gemeente blijft. De Clercq's mooie, meestal stijlvolle eenvoud maakt hem toegankelijk voor allen.

MAURITS SABBE.

De Politieke Toestand te Antwerpen
De groote verantwoordelijkheid van Delvaux.

Het Antwerpsch liberalism gaat in slechte voorwaarden den strijd aan met de aanstaande wetgevende kiezingen van Mei. Onze troepen zijn niet alleen ontredderd doch staan vijandig tegenover elkander.

De schuld van dien treurigen toestand moet geheel op Delvaux vallen. Hij is sinds maanden de onbekwame stuurman die ons van de eene klip op de andere stuurt.

Die oude, koppige man heeft in de laatste tijden zooveel flaters begaan en zooveel vernederingen opgeloopen dat hij nog alleen handelt uit verbittering en uit wraak.

Hij is in de handen gevallen van een kliekje franskiljons, Walen en uitlanders, die nu de baas zijn in de Liberale Associatie.

Die menschen zijn volslagen vreemd.

't Zijn gelukzoekers, arrivisten, parvenu's.

't Zijn vulgarisateurs of Drie-Ellen-mannen die strijden tegen onze taal in naam van de taalvrijheid; die ons volk wat gebroken Fransch willen doen spreken, potsierlijk en oneigen, doch die nooit iets gedaan hebben voor de ware volksbeschaving.

Waarom zoo ijveren om den Antwerpschen Volksjongen wat vreemde klanken te leeren stamelen? Waarom stichten al die politieke Waaltjens, die hier naar mandaten en ambten komen hengelen, geen genootschappen in de donkere, onzindelijke en verachterde gedeelten van Walenland om de Waalsche heffe een taal te leeren, de Fransche? Waarom besparen zij al hun ijver, al hun menschlievendheid, al hun altruïsme voor 't Vlaamsche land?

Is het niet om van ons Vlaanderen een wingewest te maken van de Walen? Van nu af is een Waal meer thuis te Antwerpen dan een Vlaming.

De Waal Delvaux had aan dat uitlandersvolkje beloofd dat Leo Augusteyns, de flamingant, niet meer op de lijst zou verschijnen.

Wat die oude man geknipt en gekonkelfoerd heeft, om woord te kunnen houden, bewijst hoe diep en hardnekkig al die Walen in den grond een Vlaamschgezinde haten. Zij houden alleen van een Vlaming wanneer het er een is die spot met zijn eigen taal in de taal van den vreemdeling; die zijn eigen volk veracht, die het natuurlijk vindt dat heel het onderwijs van laag tot hoog verfranscht wordt; dat we geen taalrechten, geen taalvrijheid, geen taalgelijkheid in België verwerven; en die zich uitgeeft voor Franschman of Franschelaar.

Daar alleen laffe, gemeene karakters of domme verwaande menschen zoo laag kunnen vallen, hebben zij ineens het verachtelijkst gedeelte van onzen stam tot bondgenooten, kerels die in een moreel opzicht tot alles in staat zijn.

De tijd van Leliaerds is teruggekomen. En de liberale partij moet een dwang ondergaan van dat volkje.

Delvaux, die vroeger nooit op een lijst durfde komen, omdat hij zich zijn inpopulariteit bewust was, pronkt nu in ongenaakbaarheid en in veiligheid aan 't hoofd van de lijst. Dat heeft de kieswet hem geschonken.

Heel hooghartig en beleedigend zegt hij nu tot ons Vlamingen:

> *'Uwe wet Segers-Franck stem ik niet, ik zal ze bevechten uit al mijn kracht en toch zult gij, liberale flaminganten, voor mij kieren en mij terug naar de Kamers zenden.'*

En sinds maanden strijden de liberaal flaminganten, niet om dien vijand van taal en stam van de lijst te krijgen, doch moeten zij al hun krachten inspannen opdat de Vlaming Leo Augusteyns niet geweerd zou worden door dienzelfden man.

Is zoo iets denkbaar in het Walenland?

Hoe laag zijn we gezonken!

En Louis Franck en Augusteyns kunnen die het van hun Vlaamschgezindheid en van hun waardigheid verkrijgen op ééne lijst te staan met een iemand als Delvaux, die aan handen en voeten gebonden ligt in de macht van een twintigtal Waaltjens en franschkiljons!

En wij, Vlaamsche liberale kiezers, kunnen wij voor zulke lijst stemmen?

Aan dit alles heeft Delvaux alleen schuld; hij heeft dien droevigen toestand in 't leven geroepen en dit op een oogenblik dat Antwerpen den genadeslag kon toebrengen aan de Klerikale Regeering.

Delvaux heeft tweemaal door zijn stemming in de Kamer het klerikaal ministerie gered, zoodat hij daarom de *terre-neuve* van Schollaert wordt genoemd.

Nu redt hij het misschien een derde maal!

Doch op dien noodlottigen man, op dien onbetrouwbaren leider zal de verachting van heel het vrijzinnige land losbreken.

En de weerwraak?

Toekomend jaar is het Gemeente-kiezing; dan zal het vrijzinnig Vlaamsche Antwerpen het stadhuis zuiveren van al de franschkiljons, van al de handlangers van eenen Delvaux.

Rodenbach zei: *De stad lijdt Walendwang en Leliaerdsgeweld*.

Die woorden zijn de droeve waarheid voor Antwerpen.

Doch heel die verbasterde, onzuivere uitgroei en aanwas moet er met de vlim uit.

't Zal misschien niet gaan zonder smart, zonder schade en schand, doch eens als het liberaal Vlaamsch lichaam weer gezond en gaaf zal zijn, zal het voortaan al die vreemde indringende bestanddeelen weren of uitzweren.

En Jan Van Rijswijck hebben wij niet meer om ons te redden doch Louis Franck heeft goeden wil en talent; had hij nu ook maar den moed, de veerkracht, het beleid en de onafhankelijkheid om Antwerpen van de politieke franskiljons te reinigen en te verlossen!

L.-VL.-BONDER.

‘Allons Dormir’ (5 Germinal 1794)

De vijfde dag van Germinal.
Azuurblauw de hemel.... Zon overal....

Uit het Zuiden keeren de zwaluwen weer...
De wind waait geuren heinde en veer....

Al de boomen prijken in knop en bot....
Toch rijdt de bloedkar naar het schavot! -

En schokkend, hotsend van hot naar har,
reed Tinville 's kar, reed de bloedige kar,

te klein, te smal voor zoo'n mooie fournée:
de zwendlaar Chabot, het bankierspaar Frey,

Bazire, Hérault en Westermann,
de lieflijke Fabre, Camille, en dan

de geweldige kop op het stoere figuur,
de Montagneleeuw met de brulstem van vuur,

Danton!
En de karre schokkelde voort....
‘Ach, gij volk der Bastille, gezellen! Hoort!

Kent gij de stem van Camille niet meer?
Denkt aan den veertienden! Herkent mij weer!

Wie riep u te wapen in 't Café Foy?
Wie schonk u kokarden? Herdenkt het! C'est moi!’

Waarop Danton, met een forschen vloek:
‘Blijf kalm, arme vriend, en bedaar toch! Zoek

geen heil bij 't canaille! Kop noch hart
bezit het rapalie! Het zien van uw smart

is een wellust voor hen.... En dan, kom aan!
Onze taak is af! Onze dag gedaan!

Camille! ‘On est libre quand on dort!’
Allons dormir - et vive la Mort!’ -

Bleek als een lijk zoo stond daar Camille..,.
Op zijn lippen zweefden de namen, Lucile

en Horace! In zijn koortsig gesloten hand
hield hij een lok blond haar... Vermand

van wanhoop en smart weerstond hij niet meer:
als een meisje schreiend zonk hij neer.
* * *
Boomrecht, - als een eik, al het kleiner hout
hoog overschaduwend, - de blikken, stout

uitdagend gericht op het huilend gemeen,
zoo trad, met breede, gemeten schreên.

Danton naar den beul en zijn helpers vooruit;
‘Hebt gij óok een vrouw thuis!’ vroeg hij, luid,

aan den beul Sanson: ‘en kleinen, die ook?’
En toen Sanson knikte, hernam hij: ‘Ik ook!’

Toen lei hij den rechten klauw op zijn hart,
keek wild in het vage, en klagend: ‘O smart!

Mijn vrouw, mijn zoon, mijn kinderen teer -
Nooit zie 'k u weder.... Nergens meer.’ -

Dan, snel zich vermannend: ‘Komaan, komaan!
Pas de faiblesse! Klacht noch traan!’ -

Toen kwam Hérault tot hem. Heel zacht
sprak hij hem toe: ‘Mijn vriend, goê nacht!
Gedoog, dat ik u omarm voor 't laatst!’
Doch lachend Danton: ‘Dat heeft geen haast!’

En spottend: ‘Kijk! in het zakje daar,
daar kussen ons koppen straks malkaar.

Dan tot Sanson, op bedaarden toon:
‘Om één dienst durf ik u bidden! Vertoon

mijn kop straks aan het canaille! Voorwaar,
wel waard is hij, dat het hem bestaar....’
* * *
Straks hield Sanson den kop omhoog:
nog flikkerde een bliksem in ieder oog!

POL de MONT.

Twijfel
(Fragment)

'n Zomeravond.

Als ruikers roode rozen, - de zoenen-rozen. die geliefden, met zachte lippen op elkaars donzen wangen lezen, - vlokten de rood-geappelde wolksken van den einder.

'n Teere stilte fluisterde streelend.

Uit de bont-geschakeerde, luid-gekleurde bloemenperken, walmden, wemelend dooreen, versch-aange-name balsem-reuken, gulpen golvend als wierookgeuren uit gouden vaten, naar de villa.

Doezelig uitkijkend tusschen de lachende roode muren, spiegelden de vensterkens hen in 't laatste zonneblaken; en boven op het torenspitsken stond het glinsterend weerhaantje stil als in verwondering, naar de slapen gaande zomer te lonken.

Op 't voorplein, onder 't glazen afdak, in 'n witten zetel, lag Willem; de beenen overeen; na-turend de dikke kronkel-wolken, die hij uit 'n lange Duitsche pijp trok.

Hij lag dáár, oogenschijnlik op 't gemak wellustig badend in de frissche reuken-weelde der bloemen en grasspierkens om hem heen; genietend de pracht van 't grootsche schouwspel, dat geheimzinnig stil, de zinkende zonne aan de Wester-kimme óp-tooverde....

Oogenschijnlik lag hij zóo.... het lijf lui op 't gemak, maar binnen in hem.... Er zat in z'n boezem als 'n zwerm bieën, die z'n hert doorstaken en krampachtig deden rondwinkelen in 't heete stof, dat z'n gedachten, in z'n kop óm-dravend als 'n bende wilde peerden, omleeg wolkten.

z'n Oogen volgden de openkrinkelende rookringen, want z'n blik was naar binnen gericht, strak naar binnen in z'n kop; zoekend naar zekerheid; trachten, ten minste het wreed gedacht dat hem zeker scheen, te vernielen in den flakkerenden brand, laaiend onbluschbaar.

Het heur uitzeggen - nooit, neen nooit! Heur verlaten, verreweg dolen; - dwalen steeds verder - en ginds ze gaan vergeten.... Heere! -

Zenuwachtig sloeg hij z'n hand om 't koortsig heet voorhoofd.

Heb ik U niet gezocht in de dagen, dat m'n zinderende liefdezonne de locht met glinsterend rag-goud doorsparkelde; - de lange azuren dagen. -

Zocht ik U niet langs de gele avonden, als 'n heimlik blaargezuil den grooten liefdezang speelde op de donkergroene orgelkruinen der slanke boomen, in de ontzaglik wijde koepel-kerk, terwijl m'n hertevlam oplaaide in vlammende bede, en op 't groote auter aan den Wester-einder, tusschen purperen wierookwalmen, de eindelooze wereld-liefde bruiloft vierde....

Toen zocht ik U.... Toen de wijde wereld-koepelkerk daverde, - wijl 'n heete zucht m'n ziel door-zoemde; de zoele stilte uit de blauwe nachten regende, zilverflikkerend als geronnen zoenen van eeuwig-onvoldane liefde.....

O de groote liefdedagen....

Toen m'n roode vogels, kletterkelend uit m'n schroeiende zielestruik, de gele vendel-locht in, U zoeken kwamen.

O, de groote liefdedagen.... toen en kwaamt ge niet. Pulverdroog, lik 'n verzande bron in zuipende zomerhitte, lag m'n liefde-wereld toen en schril klonk het geroep mijner roode vogelen-bende, al de vier hoeken uit en ge en woudt niet komen....

Als m'n knetterende, opvlammende zielegloed, louter goud, puur liefdegoud spetterde.... O de groote, zuivere liefdedagen....

In den geilen droesem der derve vrouwenlijven heb

ik me dan gewinkeld; mij beestig zat gezopen aan hun lebber modderzog.... dat wist ge niet...

O wreed geheim, dat uw hert zou ronnen tot 'n ijsklomp.... en toch zal ik 't U zeggen met spijtige fierheid, nu ik weet....

O neen, toch niet, vrouw, want schoon is toch uw wezen, lik de maan, bij zoel blauwen Zomernacht, drijvend als 'n blanke zwane, op 't stille vijverviak van de locht.

Ons beider hertegloed hebben samen afgeflakkerd in één puur witte vlam, waaruit ons tegenloech één engelenzieltje, gesmolten uit de puurheid van ons beider zielen.

O vrouw, hoe schoon toch zult ge wezen. Moeder met een teeder kind.... O striemende twijfel! -

Uwe schoonheid, wreed priemend door m'n opengereten hert, geen gouden liefdezon meer, maar 'n gal rosse brand van snerpe nijd, waarin, - was 't niet het betooverend glanzen uwer hemel-blauwe oogen, - ik heel uw wezen zou kunnen opschroeien tot stof en 't zaaien langs de dorre wilde wegen, die ik, om U, zal gaan bedwalen.

Ik zal 't U zeggen - God geve dat m'n woorden, als ijsklompen, dóór-zinken, opdat het wezen in vreemde zoenen in uw schoot gewonnen, als 'n opstandeling, U tegen 't herte stootend, ze aldóor herop werpe, priemend door uwe ziel....

Zoodat ge ook 'n vege vrouw zijt, lik zij, de smodderige, die bruiloft vieren met al deze, die 'n roomer bruischenden wijn bieden....

Ik zal 't U zeggen.... en dan zal ik gaan...

'n Heete traan benevelde z'n hitsige oogen. Hij ging gaan schreien, maar hij beet op z'n lippen, en wou niet.....

Langs de bronzen bruine leemlaan kuierde Rika, in 'n wijd los overkleed. Af en toe stak ze 'n witte roos tegen 't blij glanzend wezen, al neuriën:

> Connais tu le pays
> où fleurit l'oranger,
> le pays des fruits d'or
> et des roses vermeilles.....

In de donkerroode, breed gekruinde beuken, zongen de lustige vogels en door 't malsche groen wipte Gorre, de hond, z'n dikken pluim-steert in de lucht wapperend, in duizelige vaart om de graspleinen.

> ....C'est là que je voudrais vivre
> Aimer, aimer et mourir,
> C'est là, oui c'est là! -

Er lag over de struiken en kruiden zóo'n blijheid gespreid; boven en om de wuivende boomkruinen hong er zoo'n weelde van wonne en vrede naar beneden te wemelen, aaiend om Rika's wezen en lijf; 'n zoelheid, die ze opsnoof heur boezem vol, kittelend om heur hert; die heur deed vergeten de angsten om den schat, die ze koesterde, vreesachtig in heuren schoot, en heur deed zingen met de jolig talende vogels in groene struiken.

Ze wist het zelf niet, de teere jonge vrouw, hoe schoon ze was, zóo, - zij in de groote dagen van benauwden kommer en bevende hoop, - op 'n zoele zomeravond, als de vogels, lollig-lachend, elkaar in slaap zoenen, en als de eeuwig-jonge zon,

leven en warmte zwanger aan den einder wegdoezelt, om morgen weer 'n frissche, gelukkige dag te baren.

Willem had stappen gehoord en als om de wreede beelden af te wisschen, die hij in z'n voorhoofd gegroefd waande, wreef hij over z'n wezen.

Als hij z'n vrouw zag komen, zóo, met vasten ieverigen stap, schoklijvend lik 'n moedig jong peerd vooruit, wierd er in z'n binnenste gestreden, geweldig. Toen z'n blikken vielen in haar teer glansende oogen, dan was 't alsof er heulende zalf langs z'n zielewonde dreupelde, - maar neven de wonde af.

Gorre de onnoozele hond, sprong met z'n twee voorste pooten op z'n meesteres' knieën, en met groote oogen, vol verwondering, stiet hij, snuffelend met z'n snuit over Rika's lijf.

De jonge vrouw, was er eerst half verlegen om - 't scheen heur alsof 't klein molleken, in heur schoot, met z'n papperig voetje tokte, juist op de plaats waar Gorre met z'n neus wroette, - en op minzamen toon heur tot Willem wendend: - ‘Zie onzen Gorre eens, Jomme’, en 't beest over z'n kop streelend - ‘Wat is dat, beerendansertje - uw speleventje of uw meesteresken?’.....

Willem kon 't niet langer meer dulden, z'n zenuwen krimpten. Hij voelde zich ongemakkelik neven z'n vrouw; aangetrokken en weer afstootend; liefde en walg; wanhopige liefde en spijtige afgunst stormden, binnen in hem, verborgen, tegen malkaar op. Zonder 'n woord te spreken, sprong hij op en trok het huis binnen.

Verwonderd keek 't vrouwtje heur man achterna, en toen deze, met hoed en wandelstok, weer buiten kwam, vroeg ze heel mistroostig: - ‘Waar trekt ge nog op af, Willem? blijft ge lang weg?’ -

Voor eenig antwoord mompelde hij iets tusschen de tanden - ‘Ik zal 't U zeggen!’ - klonk het in Rika's oor en met treurige oogen blikte ze heuren man achterna, die, 't hoofd op de borst hangend, loom, stilaan verdween tusschen de beukenboomen en groene struiken.

JUL. KREKEL.

Drie droeve Liedjes.

I.

Een lied wil 'k voor u zingen
Heel zacht, bijna met schroom,
Vol wonder- teere dingen:
Ge zijt zoo mooi, zoo vroom.

Hoe moet ik u beminnen,
U, die zoo blank en rein
Straalt boven kranke zinnen
En zwakke menschlijk- zijn?

Hoe zal ik van u droomen?
In zonnig avend- rood
Zult gij eens tot mij komen
Meedoogend lijk de dood.

Dan droogt ge mij de tranen
Met kussen van de wang.
'K wil mij gelukkig wanen;
Ik minde u reeds zoo lang.

Zoo zal ik van u droomen,
Een avend in de Mei...
- Nooit zult gij tot mij komen
En alles weent in mij.

II

Doe nu de beide blinden dicht
Eer blije Lente dage
Dat niet het heldre zonnelicht
Mijn droeve denken plage.

Nu wil ik heel alleene zijn
Om slechts aan haar te denken;
De rust der eenzaamheid zal mijn
Arm hart weer vrede schenken.

Sluit mij nu van de wereld af
Zoo ernstig, kalm en koud, en
'k Wil lijk in veilig graf
Mij ver van menschen houden

Zong ik voor hen ook mijn verdriet,
Wat kan mijn smart genezen?
Ik heb haar lief, en zij kan niet,
Kan nooit de mijne wezen.

Doe nu de beide blinden dicht
En laat mij heel alleene;
Te vroolijk is mij 't zonnelicht:
Ik denk aan haar en weene...

III.

Ik heb u lief. Mijn leven
Is 't zacht weemoedig lied
Dat op den wind blijft zweven.
De menschen hooren 't niet.

Het liedje klinkt verloren
Heel eenzaam langs den weg;
De vogels enkel hooren,
Begrijpen wat ik zeg.

Ik heb u lief. Mijn zangen
Gaan droever steeds, zoo stil...
Ik voel een vreemd verlangen:
't Is of ik sterven wil.

PAUL KENIS

De zonne sterft....

Den ganschen dag had hij gedwaald over de wijde, eentonige vlakte, eindeloos-ver zich uitstrekkend onder den blakerenden zonnegloed. Nu rustte hij uit tegen den rand van een stukje donkergroen dennewoud. Droomend liet hij zijne blikken weiden over het kale landschap, keek naar de zon die ging wegzinken.... Aan den anderen kant kwam de bleeke schijf der maan als in een lichten, blanken nevel op. Maar hij had slechts oogen voor de zon die langzaam wegdook, maar opeens... wat was dat? Ze zonk niet langer: hare vuurroode schijf bleef onbeweeglijk boven den horizon, en ook de zilveren maan had haren loop gestuit. Was dat den ondergang der Schepping; was dat den jonsten dag? Angstig staarde hij in de stille lucht, wachtend op wat komen zou....

En plots was de gansene wijde vlakte, daarjuist zoo eenzaam, vol beweging en leven. Het scheen hem dat er duizenden en millioenen lichte gestalten over zweefden.... En ja, nu zag hij het duidelijk en begreep: een strijd, een vreeselijke strijd was op handen, een kamp van het licht tegen de duisternis: de maan als afgezante van haren vorst, den Nacht, ging de mooie zonnekoningin bevechten. Wie zou overwinnen?... Aan den hemel pinkelden de starren, maar ze waren als omfloersd dooreen waas van weemoed; ze schenen te weenen, hun zilveren tranen, over den strijd die volgen ging....

En hij, hij hield van het licht, van 't gouden licht der zon, en hij viel op de knieën en bad: ‘Heer, gij zoo machtig en zo goed, geef de zege aan het licht, want zonder dát is alles dood en leeg in mij.’ En zoo biddend schouwde hij over de vlakte waar reeds twee machtige legers tegenover elkander stonden. Aan de eene zijde allen bleeke maneprinsen, fantastisch in hun tooverachtig-stralend kleedje, duizenden en millioenen geschaard onder de banier der maan, een zilveren sikkel op zwarten grond, bezaaid met flonkerende starren. Aan de andere zijde, stralende zonneprinsen, gansche drommen ook, één schittering van goud onder den standaard der zon: een gouden schijf op blauw veld.

En nu begon de strijd, verwoed, vreeselijk en toch zóó stil: een machtige warreling van hel-stralende en matterlichtende gestalten, een onuitwarbaren chaos. Hij zat daar, de oogen open, de borst beklend, nauwelijks durvende ademhalen, in angstige spanning...

‘Ah, het leger der maneprinsen wijkt, nog één oogenblik en het bezwijkt,’ reeds jubelt het in zijn ziel, maar o wee! nieuwe bleeke drommen komen aangestormd; het leger der zonne zit omklemd in een vreeselijken ring.‘Moed, dapperen, moed gouden zonnestralen, moed!’ Vergeefs! Ze kunnen zich niet meer losbreken uit die vreeselijke omarming, ze bezwijken....

En ginder... o God! De mooie zonnekoningin splijt vaneen en barst met donderend geraas in duizenden, vlammende stukken, die vallen dieper, dieper, ginder verre in 't oneindige en verdwijnen in het wijde... Luide klonk nu het zegelied der maneprinsen, de Nacht bleef meester, voor altoos!...

Ontzet had hij dat alles aanschouwd, en wanneer de schitterende zonneschijf uiteenbarstte scheen het hem dat er ook iets brak in zijn ziel. Al het lichte, het blijde was gevlogen, en in hem bleef slechts duisternis en rouw, met van tijd tot tijd slechts een vage schittering door het donkere, als het licht van een troostenden, zilveren sterrestraal.

EWALD ARMIN.

Mozaïek

‘De Blauwvoet.’

Voor het eerstvolgend nummer liggen gereed: *Mene - Tekel - Upharsin* door L. van Goethem; *Willem* door J. Krekel; *Schoon Zonnekind, Centenwinkel* door Leo Steppenbach; *Over Wind van Opstanding* door Bert van Tienen; *Mathilde, Van een Lelietje* door E. Armin, bijdragen van F. Van Cuyck, L. Baekelmans, L. de Schutter, gedichten van Raf. Verhulst, Paul Kenis, Leo Steppenbach, J. Krekel, Frank van der Burg, Ern. W. Schmidt e.a.

De opstelraad laat aan elken medewerker de verantwoordelijkheid van zijn opstel over.

Belangrijk bericht.

In den loop der maand zal men zich bij onze geachte lezers met het abonnement-kwijtschrift aanbieden.

We hopen overal gunstig onthaal te vinden en verzoeken onze inschrijvers - bij mogelijke afwezigheid toelating van betaling aan hunne Familie te geven.

De inningskosten vallen natuurlijk ten laste van den abonnent.

25e verjaring van Victor Driessens overlijden.

Den 4den April zal het 25 jaar geleden zijn dat een onzer grootste Vlaamsche tooneelkunstenaars Victor Driessens, tevens stichter van het ‘Nationaal Tooneel’ overleden is

't Was op Woensdag, 1 April 1885 dat hij op 't einde van het derde bedrijf van 't drama ‘Een beroemd Proces’ dien dag opgevoerd als benefiet voor Mej. Elisa Jonkers, in volle spel door een beroerte getroffen werd.

Een paar dagen later stierf hij, betreurd door ieder vlaamschminnend hart.

We vonden 't gepast hier in 'n paar woordjes dit feit te herinneren.

‘Met z'n oogen open’

is de titel van 'n werkje, door onzen medewerker Jules Krekel geschreven, dat half April zal verschijnen.

Daar we ons voorgenomen hebben steeds onze abonnenten aangenaam te zijn kunnen we bij uitzondering en door 'n bijzondere overeenkomst met den schrijver hun dit werkje bezorgen tegen den lagen prijs van één frank. Dit nochtans slechts bij

bestelling op ons bureel vóór 20 April. Na dien datum blijft de prijs vastgesteld op fr. 1.25.

De voordrachtavond

ingericht door de Oud-Leerlingenbonden 14 en 15 is misschien als een der belangwekkendste van dit seizoen te rekenen De Heer Ary Delen gaf ons lezing van een zeer diepdoorgronde maar klare, vlot en aangenaam geschreven studie over het echte, oude Nederlandsche Volkslied. Mevrouw Rapp en de heer J. L'Hermitte zorgden voor het muzikaal gedeelte en kweten zich opperbest van hunne taak: ons de wijze leeren kennen van de door den heer Delen

aangehaalde type-liederen. Ze werden hierin bijgestaan door Mej. L'Hermitte die zeer vaardig voor de begeleiding zorgde.

Spijtig dat die voordracht en liederen-uitvoering door zoo'n beperkt getal lui kon genoten worden daar de opkomst der leden van beide inrichtende kringen archi-slecht was.

Zondag 10 April

heeft in de bovenzaal van 't lokaal ‘De Ton’ Pelikaanstraat (bijzondere ingang) een instrumentaal en vocaal *Kunstconcerto* plaats, ingericht met geldelijke ondersteuning van Schoolbond 14 ten voordeele van hun orgaan. De best-gekende liefhebbers van Vlaanderen verleenen hun medewerking.

Kaarten zonder prijsverhooging tegen 50 cmen op ons bureel te verkrijgen.

Onze Leestafel

Tijdschriften:

‘**De Boomgaard’**. Inhoud n° 4 *‘De Verzoening’*, Hugo van Walden. ‘Verzen’, van A. Roland Holst. *‘Serenade’*, Frans Buyens. *‘Peinsbeelden’*, Edmond van Offel. *‘De Klokken’*, R. de Cneudt. *‘Su' les Trimards’*, Paul Kenis. *‘Rust’*, M. Van Winckel. *‘De Dood’*, Chr. Van Balen. Overzicht der Maand, Kantteekeningen. Als plaat een krijtteekeningen van E. Laermans.

‘De Vlaamsche Gids’ n° 2. *‘Willem de Zwijger’* studie door H. Van der Linden. J. De Bruyn geeft een ernstige bespreking over de oneenigheid in de klerikale partij, 't Letterkundig gedeelte bevat: *‘Huwelijksavond’*, (fragment) door L. Steppenbach; *‘Het Lied’*, van Pol de Mont; *‘Gedichten’*, van A. Sauwen. *‘Heimwee’*, van E. Verstraeten. *‘De zalige Jonkvrouw’*. vertaald door L. Van Riel. Bespreking der Fransche letteren eveneens door Van Riel; die der Engelsche door M. Basse.

‘De Zaaier’. Vierde jaar, n° 6. *‘De Zang van 't Leven’*, Nestor de Tière. *‘Draken’*, Frits van Praet. *‘Het Woud’*, Jan Leeten. *‘Het Tooneel te Brussel’*, H. Coopman, Thzn. *‘Lied’*, Jules Frère. Boekennieuws en Kronijk.

Boeken:

Binnen kort zullen verschijnen de volgende werken onzer beste schrijvers:

Van Johan de Meester's roman *'Geertje'* een tweede goedkoope druk; van P.L, Bautens een bundel: *'Vergeten liedjes'*; van Leo Balet een roman getiteid: *'James'*. Annie Salomons geeft ons een bundel *'Verzen'* en Rachel de Vries-Brandon een roman *'Ontwaking'*. Voorts: van Gustaaf Vermeersch een roman in twee deelen uit het rollend leven, d.i. het leven tusschen de trein-rails; van Cyriel Buysse's roman: *'Het ezelken'* een tweede druk; Verder een door Albert Geudens verlichte uitgaaf van Maurits Sabbe's geestig geschreven boekje *'De Filosoof van het Sashuis'*.

Men kan op ons bureel inschrijven voor de volgende werken:

1e *'De Dompelaar'*, nieuwe roman van onzen medewerker Leo Stephenbach.

2e Ary Delen's *'Prinskensdag'* uitgave van Meindert Boogaerdt Jun. Prijs 3 frank ingenaaid, 3.50 fr. in linnen band, bevattend ± 192 blz.

Bondsnieuws

Dat we steeds zorgen onze leden het beste te geven, bewijst wel de merkelijke vooruitgang van ons orgaan. Inderdaad pas een groot jaar bestaande, vergrooten we ons formaat en geven voor inhoud:

1e **Politiek nieuws** ons steeds bezorgd door op dat gebied gezaghebbende personen.

2e **Tooneelnieuws** geschreven door een in 't gansche Vlaamsche land als bekwaam criticus gekende tooneelschrijver.

3e **Bijdragen** van de in litteraire wereld meest bevoegde schrijvers en tevens wat Vlaanderen telt van de jongste generatie.

Moge de vooruitgang van ons orgaan een heftigen spoorslag wezen voor al onze leden, om ons trouwer te steunen in onze werking!

Cursusavonden en **Studie-uitstapjes** worden in 't algemeen goed gevolgd, maar.... 't kan nog beter wezen.

Op *Zondag, 17 April* a.s. bezoeken we de inrichtingen van de droge dokken en waterpershuizen. Nader inlichtingen zullen den leden door omzendbrief bekend gemaakt worden.

De Algemeene Vergadering wordt gehouden op Zaterdag 23 April in 't lokaal Pelikaanstraat 100. Zeer belangrijke dagorde: o.a. zomerfeesten.

Onze Kring neemt met vaandel deel aan de volgende politieke betoogingen:

Zondag, 3 April ingericht door Schoolbond 15; Zondag, 10 April door Jonge Lib. Wacht; Zondag 24 April door Lib. Volksbond en Zondag 1 Mei vaandelinhuldiging van Schoolbond 7.

We vergaderen telkenmale in ons lokaal om 9 1/2 uur 's morgens. De opkomst der leden is dringend noodig en we hopen dat die dan ook de pogingen van den opstelraad van ons orgaan zouden waardig zijn.

HET BESTUUR.

[Nummer 2]

Rafaël VERHULST(1) **(Wommelghem 1886)**

Telamon en Myrtalee

't Lyrisch drama van onzen medewerker Raf. Verhulst wordt op 15 Mei e.k. te Brussel, ter gelegenheid van A. Clauwaert's feestavond, opgevoerd met de volgende rol verdeeling: *Telamon* (H^{r} A. Clauwaert) *Myrtalee* (Mevr. A. Clauwaert) *Tekmessa* (Mevr. Dilis-Beersmans) *De Koning* (H^{r} W. Janssens) *Hyllos* (H^{r} P. Janssens) *De Phenicier* (X). De kooren worden gezegd door 20 vrouwen, 20 mannen en 30 kinderen.

Maurits Sabbe schreef o.m. in Janssen's boekberichten over ‘Telamon en Myrtalee’ 't volgende:

In dramatisch opzicht beschouwen wij *Telamon en Myrtalee* als een der degelijkste voortbrengselen van Verhulst. De verhouding tusschen Telamon en Myrtalee, de figuur der priesteres Tekmessa en vooral deze van Hyllos, zullen alle een gelukkige uitwerking op het tooneel teweegbrengen. De rijkdom van Verhulst's taal viert hier ook hoogtij. Ze teekent, ze beitelt en bouwt en wordt tot melodie die onweerstaanbaar bekoort. Als tooneelschrijver staat Verhulst hier weer op de hoogte, waarop hij zich met zijn *Jezus de Nazarener* wist te verheffen, en dat is ons een reden tot vreugdevolle verwachting voor de toekomst van het tooneel in ons met dramatische talenten werkelijk niet rijkelijk gezegend Vlaanderen.

(1) Bovenstaande cliché werd ons bereidwillig ter hand gesteld door de uitgeversfirma Gebr. Janssens.

Vlaamsch in het Onderwijs

Langzamerhand gaan de oogen der Vlaamsche menschen open en komen zij tot het besef, dat zij zich al te lang door twee allerdwaaste vooroordeelen hebben laten om den tuin leiden, namelijk:

1° dat het Fransch de wereldtaal is, waarmede men zich overal, in al de landen van Europa en zelfs daarbuiten, kan doen verstaan;

2° dat de Vlamingen Fransch moeten kennen om hunnen weg te maken zelfs hier in Vlaanderen.

Wat het eerste punt betreft, dit is eene grove dwaling; buiten Frankrijk, België en Zwitserland komt men met het Fransch nergens terecht, zooals wij meermaals op reis persoonlijk ondervonden hebben. Wie niet anders kent dan Fransch, is in den vreemde een sukkel, overal uit zijn lood geslagen, terwijl een Vlaming met zijn begrip van allerlei talen zich steeds weet te behelpen. Eens buiten hunne taalgrenzen stellen de Franschen zich volstrekt zoo stout en blufferig niet meer aan als hier in onze streken, waar hun altijd naar de oogen gezien wordt.

Wat aangaat het tweede punt....

Dertig jaar geleden was het schoone Bohemen in Oostenrijk eene Duitsche streek, waar de Slavische moedertaal, het Czechisch, niet meer gehoord werd dan op het platte land, in den stal en de keuken. Den dag van heden daarentegen is het Duitsch er ten eenenmale op den achtergrond geraakt en nauwelijks nog geduld. De Czechen of Bohemers bezitten reeds lang te Praag, hunne hoofdstad, een schouwburg en eene hoogeschool in eigen taal, en gansch het openbaar leven is er nationaal. Toen wij in 1897 voor de eerste maal Praag bezochten, de heerlijke, schilderachtige stad op de groene Moldau, lazen wij op de naambordjes der straten nog Duitsch en Czechisch, op winkels en magazijnen veel Duitsche opschriften en berichten. In 1902, pas vijf jaar later, keerden wij er terug en ontdekten nergens meer eenig spoor van Duitsch; als bij tooverslag had dit overal plaats gemaakt voor 't Czechisch, de landstaal! Bohemen was opnieuw zichzelf geworden..... en de beweging gaat voort, tot - in eene min of meer verwijderde toekomst - het ideaal van alle ware vaderlanders ginder verre zal bereikt zijn: Bohemen aan de Bohemers en in Bohemen Boheemsch!

Vlamingen, de strijd en de zegepraal der Czechen strekken ons tot spiegel en spoorslag!

Wij zijn maar juist zoo lang afhankelijk van de Walen, Franschgezinden en Franschen als wij willen. ‘In Vlaanderen Vlaamsch!’ moet alom onze leus klinken, en indien wij dan allen dag aan dag, met overtuiging en volharding, eerlijk ijveren om haar te verwezenlijken, dan zal het, voorwaar! zooveel jaren niet duren of wij zullen zonder de kennis van Fransch in ons eigen Vlaamsche land wel voortkunnen. Wij zullen integendeel de Fransquillons, de Walen en vreemdelingen dwingen, onze taal te leeren, evenals de Bohemers, vroeger gedweeë en ootmoedige dienaars van de Duitschers, deze verplicht hebben, in Bohemen Czechisch te spreken.

Gij hebt slechts krachtig te willen, Vlamingen!

Bedenkt, dat de Duitsche taal wat anders machtig is dan de Fransche, en het Nederlandsch eene oneindig meer erkende en verspreide cultuurtaal dan het Czechisch.

Overweegt, Vlamingen, dat wij in België, officiëel, 4.500.000 koppen tellen tegen 3.000.000 Walen, en dat wij dus, in stede van ons te laten kleineeren, overheerschen

en verongelijken, de oppermacht in handen kunnen nemen..... als wij krachtig en eensgezind willen!

Wanneer zullen wij eindelijk weer eens onszelven zijn in Vlaanderen, en gebieden, waar wij sedert 1830 slechts buigen en gehoorzamen, steeds met den hoed in de hand voor hen, die er vreemd zijn en onze dierbare moederspraak verachten?

Wij, Flaminganten, verfoeien geene enkele taal en zullen altoos onze landgenooten aansporen om Fransch, Duitsch en Engelsch te leeren, doch alles op zijn tijd. Wij bestrijden de Fransche taal niet, maar den Franschen invloed, al wat ons volk kan ontaarden en ontvlaamschen. Wij willen, trouw aan

onze roemrijke voorvaderen uit de middeleeuwen, Vlamingen blijven, denkend en levend in eigen taal, opgevoed en onderwezen in 't Vlaamsch, of beter: in 't Nederlandsch, en daarom eischen wij: dat heel het onderwijs in Vlaanderland, van laag tot hoog, Nederlandsch weze!

Eene tweede taal hoort in de lagere school niet thuis; nergens, *in heel de wereld niet*, is dit het geval. Daar is ook geen tijd voor. In de volksschool moet het verstand ontwikkeld, het karakter gevormd, het gevoel veredeld worden, kortom: een groot aantal kundigheden aangeleerd, onontbeerlijk voor 't later leven. Het Fransch verrijkt den geest niet, en de werklieden, twee op honderd, die het, na volledig lager onderwijs, zouden noodighebben voor hun bedrijf, kunnen het in den avondleergang gemakkelijk en spoedig genoeg bemachtigen. Ongelukkiglijk bekleedt de tweede taal eene plaats, zelfs eene ruime, op het programma van de meeste lagere scholen in Vlaamsch-België. Helaas! Want dáaraan is het te wijten, dat ons volk naar den geest en de zeden zoo ten achter staat bij alle andere volkeren; het heeft niet leeren denken, men heeft niet genoeg tot zijn gemoed gesproken, het kan zich niet uitdrukken, en de hoogere standen, die er hunnen beschavenden invloed hadden moeten op uitoefenen, zijn opgegroeid in eene vreemde taal. Ik kan het nooit krachtig genoeg herhalen: de arbeidsman en kleine burger hoeven geen Fransch te leeren, maar de betere klassen, die er tijd in overvloed toe hebben, dienen zich de taal van 't volk eigen te maken. *Zulks gebeurt overal.* In Frankrijk toch spreken de straatkeerder en de welgestelde nijveraar, de baron en de markiezin dezelfde taal. Juist daarom praat iedereen er zoo vloeiend en goed.

In 't middelbaar onderwijs van Vlaamsch-België moet het Nederlandsch de voertaal wezen. Die normale toestand is nog verre van bereikt, in de veronderstelling zelfs dat de wet Devigne van 1883 volledig toegepast en het voorstel Franck-Seghers gestemd worde. De kinderen der hoogere standen, wier arbeidsveld zich gewoonlijk uitstrekt ver over onze grenzen heen, moeten Fransch en andere vreemde talen aanleeren, hoe grondiger hoe beter, want zij zullen later onzen handel en onze nijverheid in handen houden en met allerlei natiën betrekkingen aanknoopen. Alleenlijk dienen ook zij deswege geene verbastering en ontvlaamsching te ondergaan; die knapen en juffrouwen moeten Vlaamsche jongelieden blijven, hetgeen, duizendmaal jammer! thans het geval volstrekt niet is. Men weet het: veel leerlingen van Atheneums, en vooral van Colleges en Middelbare Meisjesscholen, bevinden zich na volbrachte studiën niet in staat om een Nederlandsch boek te lezen, noch zich mondeling of schriftelijk behoorlijk in hunne, in onze taal uit te drukken. Welke schande! 't Is echter het onvermijdelijk gevolg van het gedurig-maar-Fransch-inpompen, met het doel om Vlaamsch-België in een Fransch gewest om te scheppen. Immers, volgens de bedoeling der mannen van 't jaar Dertig moest België mettertijd een eentalig land worden, een Fransch natuurlijk. Vlamingen, dat wilt gij niet, dat zult gij beletten!

Wij behoeven, en eischen daarom, eene Vlaamsche Hoogeschool. *De Universiteit van Gent moet Vlaamsch worden*. Bezitten de Walen de hunne niet te Luik? Leeft er ergens een vrij volk, klein of groot, zonder hoogeschool in eigen taal? De lezer herinnert zich, dat de Belgische Groep van het Algemeen Nederlandsch Verbond twee jaar geleden eene commissie heeft benoemd, om de zaak alzijdig en degelijk te onderzoeken. De aangestelde bevoegde personen, die allen hoogere studiën hebben gedaan, brachten een lijvig verslag uit - waarvan onlangs een korte samenvatting

verscheen - aantoonend, hoe onontbeerlijk eene hoogeschool in de moedertaal is voor elk volk, dat zichzelf niet zedelijk dood wil verklaren; hoe gemakkelijk tevens, en zonder eenige schade voor de inwoners der Arteveldestad, de Universiteit van Gent vervlaamscht kan worden en alzoo beantwoorden aan hare bestemming van voltooister der verstandelijke ontwikkeling en beschaving van het Vlaamsche volk.

Vlamingen van alle partijen, liberalen, katholieken, socialisten, neemt uwe vijanden, de verfranschers, tot voorbeeld en sluit U in dichte gelederen aan elkaar, om van uwe gekozenen te eischen, dat zij ons eene hoogeschool geven in onze taal. Eerst dan, wanneer het onderwijs in Vlaanderen Vlaamsch zal zijn van den kindertuin af tot de hoogeschool inbegrepen, zullen wij dicht bij ons doel staan, uitgedrukt in de kenspreuk aller oprechte Vlamingen: **In Vlaanderen Vlaamsch!!**

FRANS VAN CUYCK.

Delvaux en zijn aanhang.

De H.H. Jaak Verheven, kamerlid, en Verrept, gemeenteraadsheer, hebben ontslag genomen als eereleden van onzen Bond 14 om de ontevredenheid lucht te geven, die zij opdeden bij het lezen van ons artikel over den heer Delvaux. Het baart ons niet de allergeringste bevreemding beide voormelde heeren aldus te zien handelen.

De heer Verrept, als trouwe kornuit, heeft gedaan zooals de heer Jaak Verheyen hem voordeed en de heer Jaak Verheyen is den heer Fred. Delvaux zoo buitengewoon veel dankbaarheid verschuldigd dat niemand het kan laken of wraken dat hij de eerste gelegenheid te baat neemt om het eerbiedwaardig en al te zeldzaam gevoel der erkentelijkheid, die nem overstelpt te betuigen.

Het is door het behendig loeven en schipperen, op raad van den heer Delvaux; door op 't gepast oogenblik te dreigen met afzonderlijk optreden; door het verwerpen van de uitspraak van het Brusselsch bemiddelingskomiteit, dat de heer Jaak Verheyen vóór Leo Augusteyns op de lijst is weten te spartelen, hetgeen terecht als een schitterende overwinniug gevierd werd in den schoot van zijn maatschappij.

Op dit terrein van erkentelijkheid is de stelling van den heer Jaak Verheyen, waarvan de heer Verrept dan den weerbots onderging, onomstootbaar.

Doch de werkdadige dankbaarheid van den heer Jaak Verheyen en het ontwikkeld solidariteitsgevoel van den heer Verrept, neemt geen tittel weg van hetgene wij den heer Delvaux ten laste leggen, namelijk een onwaardigen veldtocht tegen Leo Augusteyns ondernomen te hebben. Al de kuiperijen, konkelfoezerijen die aangewend, al de logen die gelegd werden, al de komedie die er gespeeld is: 't was uitsluitend gericht tegen den Flamingant.

Zooals Marc-Grégoire het schreef in de Chronique: ‘Ze randen Leo Augusteyns aan omdat ze het met hem gedaan kunnen krijgen, denken ze, doch aan Louis Franck, die dezelfde belijdenis aflegt als Augusteyns, duiven ze niet raken. En dat ergert me! *‘Et ça me révolte!’*

Als het Marc-Grégoire en de ‘Chronique’ ergert moet het ons flaminganten dan geen aanstoot geven en is het dan ons plicht niet partij te kiezen?

De toeleg van Delvaux is erbarmelijk mislukt doch er zijn panden gegeven voor de toekomst en de *‘Drie-Ellen’* verklaren zich tevreden. Wij weten wat er bedisseld is voor de gemeentekiezingen van a.s. jaar doch die franskiljonsche streken zullen nogmaals verijdeld worden ondanks Delvaux en zijn sleepdragers.

Wij zijn **te goed liberaal** om nu alles bekend te maken wat wij weten over de onderhandelingen die in den schoot der Liberale Associatie plaats grepen; doch aan

den dag zal het komen op tijd en stond, ook zonder ons desnoods want Marc-Grégoire heeft onthullingen beloofd omtrent de toedracht van de zaak-Augusteyns.

Het moet gezegd dat wij in de ‘Chronique’ te goeder ure een onverhoopten bondgenoot hebben gevonden en dit Brusselsch blad alleen wist al de looze aanvallen tegen Leo Augusteyns te verijdelen.

Delvaux is een oude Waal, een verstokte franskiljon die niets gemeens heeft met ons, en niets begrijpt van hetgene wij Vlamingen waardeeren en liethebben; hij is vijand van onze taal die hij nauwelijks kan stamelen; hij weet niets af van ons verleden, hij is blind en doof voor onzen strijd en gesloten voor onze verzuchtingen voor de toekomst.

Nu is hij in handen gevallen van eenige uitgeslapen Waaltjes en onverstandige franskiljons en hij is een gedwee, werktuig voor hun kwaad bedrijf.

Daardoor is hij niet meer berekend om de leider te wezen der Autwerpsche Vrijzinnige Politiek en heeft hij bij ons alle genegenheid, alle toewijding, ja allen eerbied verbeurd.

Indien die onbekwame leider de Autwerpsche liberalen niet verlamd hadde vóór den strijd dan zouden wij met Mei een schitterende overwinning op het klerikalism hebben behaald.

Nu nog, ondanks de flaters en de onbehendigheid van Delvaux is de zege mogelijk omdat ook de katholieken misnoegd en verdeeld zijn en omdat wij liberale Vlamingen, ons een tijdelijk kwaad zullen getroosten terwille onzer vrijzinnige overtuiging.

Het ordewoord is nu gegeven in de Liberale Associatie een uiterste poging aan te wenden om Augusteyns te doen vallen door voorkeurstemmen aan den vijfden kandidaat

Nogmaals zullen wij dit verijdelen en in het Vlaamsche kamp zal er slechts gestemd worden op den naam van Leo Augusteyns, niet voor den kandidaat van *Help U Zelve*, niet tegen de groep-Verheyen, maar voor den Flamingant tegen wien de laagste, de lafste, de jezwietachtigste middelen werden aangewend.

Na de verkiezing verdere afrekening, nu zeggen wij:

Leve de Vlaamschgezinde vrijzinnige partij! Weg met het klerikalism!

L.-Vl.-Bonder.

Over ‘Wind van Opstanding’ door Leo Steppenbach.

Leo Steppenbach (Camiel Baillien), de schrijver van ‘Wind van Opstanding’ is voor vele lezers lang geen onbekende meer. Van hem werden opgenomen, in de ‘Vlaamsche Gids’, zijn novelle ‘Bo[b]ijnen van Miserie’ en 't fragment ‘Huwelijksavond’; verschijnen maandelijks novellen en gedichten in ‘De Zaaier’ en werden, door de ‘Flandria's Novellen Bibliotheek’, verscheidene novellen uitgegeven:‘Twee Uitersten en het Verleden dat spreekt’ en ‘Ook al Lijnvisscher’.

Geboren Tongenaar, schrijvend van zijne prilste jeugd, is hij een hoofdfiguur geworden in onze Limburgsche Vlaamsche letterkunde, die tot nu toe scheen te slapen.

Toen ‘Wind van Opstanding’ verscheen, was het een heele opschudding, gansch Limburg door.

Immers, Steppenbach leidt ons in het Limburg der toekomst, het Limburg van een kwart eeuws later, het Limburg met fabrieken en koolmijnen, het herwordene Limburg, wordend verlicht en nijverig, zich losrukkend van den band der klerikale,

kleingeestige slavernij. De geest van vrijheid, ontvoogding van het Vlaamsche volk, zweeft als een schaduwbeeld over gansch het boek en tusschen de bladen drijft als een slanke zwaan op een effen vijver, die Vlaamsche overtuiging, die liefde voor de moedertaal. Dat alles is in een sierlijken vorm, in een klankrijke taal, frisch als de morgen, vol verheven realisme en waarheidsdrang.

Zoo is er een man opgestaan in Limburg: Zeno. ‘Een Kerel was hij, staande straf voor de verbaasde mannen, tot wie hij sprak onder den groeienden boom. Hij ging door de dorre Kempen als een groote, wandelende, verpersoonlijkte vrijheid’, en zaaide met kwistige hand het gistende zaad. ‘Hij vloog uit tegen de kasteelheeren, de rijke vrekken, de vette pastoors, die 't volk willen in de stroomende politiek mêetrekken, om henzelven te verdedigen, al-door. Hij dweepte met land en taal, met de helden van 't vroege, schoone Vlaanderland. En het moeë, uitgebuite Limburg hield de oogen strak op hem, met een vonk van hoop, van nieuw leven in het mat gelaat van treurnis, domheid en lijden.’

‘Zeno doorreisde het land al een tweede Nazarener, en waar hij kwam, lachte men. Hij had gelijk, ze wisten het. Hij zaaide in 't wilde met een hand van reus; maar daar was zaad, dat op goeden leemgrond viel, kiemend bloeide....’

‘Een oude vent, met gebogen rug en appel-gerimpeld bronsgezicht viel Zeno te voet, hij bad om hulp en raad. Zeno gaf hem te eten en te drinken, terwijl de kasteelheer hen voorbijtrok, den kop opzij, schuinweg, met een tergenden, minachtenden glimlach.’ Een ander ‘had zich verheven tegen den druk van den dorpsherder, geworsteld tegen zijne match en was gevallen, den kop-in, gek-gekwetst door den stamp van den opperheer der gemeente. Maar, heerschte nog pastoor over zijne landen als despoot, ginder gaapte de koolput, de weg leidend naar den ondergrond, waarborgend de vrijheid van denken en van voelen.’ Zoo sprak hij lang en roerend. Hij eindigde: ‘Kerlingaland, gegroet! Het Werk, de Nijverheid aan Limburg, Limburg voor de werkers en de vrijheid!’

‘Zeno werd vastgegrepen, opgenomen en in triomf rondgedragen bij den zang van honderd opgewonden kelen. Het was de zegetocht van een vorst, de menigte met het hart van liefde bloot voor Zeno.’

‘Zoo ging hij, na zijn werkuren, van dorp tot dorp. Maar in de kerken waren de missies begonnen, paters met kroon-geschoren koppen vloekten en vermaledijdden, bij 't brutale af, tegen Zeno en de bucht die met hem heulde. Toen raakte 't heele dorp in oproer. Dan kwam Zeno zelf ‘en sprak lang tot het volk’. Het was de eerste kruistocht, die zegepralend de laatste zou zijn. Die eene trompet had alle echos wakkergeschud. De overtuigde grijzaard, tot machtig demagoog gewassen. De stormram, beukend tegen de burchten. En die beukende slagen, wijd-kringelend in de lucht, dreunden door gansch Limburg.

En de strijd woedde, woedde, lang en driftig. Geloof uitgebuit als kieswapen, geld en goud tegen dat ééne-kleine: het volk! Maar nu was dat ééne-kleine reus geworden, zingend het strijdlied van Zeno:

> ‘God geve, dat Zeno, mijn kind,
> Kome aan het nieuwe bewind.’

Alsdan begon de stormloop, de beslissende stormloop van de ouden. De dorpsherder voerde hen aan, met zwaaiende armen. De vrouwen prevelden stil met bleeke gezichten: ‘Van Zeno, verlos ons, Heer! En van den predikstoel was het een oneindige regen van doodzonden, over heel de gouw.’

‘Stilaan raakte de eindelooze zondagsdoodzonden-opsomming op haar einde. En, als 't neuzelde: ‘Van Zeno, verlos ons, Heer!’ Dan glimlachten de putters, halfluid-brommend: ‘Leve Zeno, red hem, Heer!’ Maar het was niet alles: ‘Alle middelen werden aangewend, de overleveringstrouwe middelen der tegenpartij van bezwaddering, van eerroof, veldtocht van leugens en grove kwetsende beleedigingen. 't Kiespapier grijnsde nog van spotprenten’, laag en laf. En Zeno die het geld niet had om zich in bladen te verdedigen, deed zulks mondeling.

De vooravond der verkiezing reisde Zeno naar het Zuiden, waar hij met open armen ontvangen werd. Hij sprak in den helderen avond tot het volk, dat aan zijne lippen hing, maar een vijand was er tusschen de menigte en plots vloog een steen door de lucht: ‘Klets! Zeno getroffen, wankelde, viel van den stoel in 't licht van de lamp, als dood.’ Waar was de moordenaar? Wie had gesmeten, wie? Ieder zwijgt. Zeno spreekt nog afgebroken tot het weenende volk: - ‘Ik zal sterven.... maar de gedachte.... sterft niet met mij, sterft nooit...’

Zoo met schokken sprak hij en... stierf. ‘Hij was dood, maar niet de gedachte’ en de mijners treurden om hem. Wraak! hadden ze geroepen en de volgende dag bracht hun de wraak. Zeno, hoewel dood, zegevierde. Zijne gedachte woei als een weldoende wind over Limburg, van het Noorden met mijnen en fabrieken, naar het Zuiden heen.

Ziedaar, weergegeven met de eigen woorden van den schrijver, de inhoud van het boek

Dit werk schildert het Limburg der toekomst, het ontwakende Limburg. Wakkergeschud uit zijnen slaap van onbewuste slavernij, gaat de herwording uit van het Noorden. De ‘wind van opstanding’ blaast van de eens dorre Kempen, waar armoede heerschte, en waar nu, dank de mijnen, hoogovens en fabrieken, welstand is gekomen, hij blaast naar het vruchtbare Haspengouw heen, en Limburg, rijk door nijverheid in 't Noorden, rijk door den landbouw in het Zuiden, schudt zich los van den bond der verdrukking van wege kasteelheeren en vette pastoors. Het kleeft zich vast aan de vrije Vlaamsche gedachte, als weleer de vrije Vlaamsche Keerlen van Kerlingaland.

Dat het werk van Steppenbach zou worden aangevallen en afgebroken door andersdenkenden, weet de schrijver (zie voorrede), zooals gebeurde met alle werken in zijnen aard: ‘Arm Vlaanderen’ van Teillinck-Stijns, ‘Het Recht van den Sterkste’ van Cyr. Buysse, ‘De Schoolmeester’ van Alf. Sevens e.a. Immers het boek staat vol van harde waarheden en daarom werd het aangevallen.

* * *

Waar Steppenbach wijst op Limburgs toekomst, toont hij het Noorden aan. Noord-Limburg, trouw gebleven aan eigen taal en zeden is arm, maar het bevat een rijkdom in zijn bodem, vol van het zwarte goud, dat binnen luttele jaren de armste streek van ons land in een nijverig en welstellend oord zal herschapen. En met den welstand komt de beschaving en treden onze vrijzinnige gedachten op den voorgrond. Maar het Vlaamsche Limburg moet Vlaamsch blijven. Het technisch onderricht in de talrijke nijverheidsscholen, die men zal stichten, moet Vlaamsch zijn. Vlaamsche ‘ingenieurs’ moeten aan 't hoofd staan der ondernemingen, menschen, die de taal van het volk kennen en spreken om alzoo het volk te kunnen ontwikkelen.

Dan zal Limburg opstaan en de vrijzinnige gedachte, de gedachte van vrijheid en gelijkheid aankleven en neerkijken op hen, die het nu nog verdrukken, als op iets walgelijks, iets laags.

BERT van TIENEN.

Kermismorgen[1]

('t Is kermis: Ko Sprenger is met Pik en Zempels naar de waarzegstersbrak geweest, waar de akelige mevrouw Leplat hem voorspeld heeft, dat hij zal sterven door zijn eigen fout. Ko is er zwaarmoedig door gestemd en stapt naar 't kegelplein van Devettel.)

Nu stond hij in den zonnegloed, die flakkerde hevig uit, in brandhelle, over Opzwitter.

Hij dreef als wolken hitte voort over het land, die verterend en stoffig goltden in de gouden graanakkers, met speelsch gewals van de zwaar-rijpe aren tegen mekaar. Eu, op dit oogenblik, gonsde, uit de open deur van de kerk, de verdofte eind-ronk van orgel-jubelende hoogmisse, zwaaiend voort door de dorpstraat. Boeren stappen in luid gekout buiten, met dorstige keel snakkend naar drank.

Door 't stoffig gras langs de mulle dorpsbaan trad Ko naar de hoeve van Devettel, waar, in doffe klotsen, de kegels werden omgebold door krachtige smijtershanden. Even keek hij de dorpsstraat langs, met vagen blik. De oude Pol Gellens, met zijne dochter Nele, drentelde op zijn duizend gemakken huiswaarts, af en toe goedendag-knikkend tegen voorbijgaande boeren.

Met een zonderling gevoel van welbehagen in zich, dat inwerkte tegen ziju zwaarmoedige stemming, bleef hij vannieuws staan, veinzend acht te slaan op't gekegel. Devettel, blootshoofd, liep met pinten en limonadeflesschen rond, hijgend. Gehurkt, de handen op de kniën gevouwen, zaten de boeren te staren naar 't gerol van den bol, soms met schokken omhoogvliegend op 't wegeltje van gestampte assche, naar 't blauwsteeuen vierkant toe, waar prijkten, in kring, de lompzware kegels. En, rondom, in halven cirkel waren dikke tronken in den grond geheid, waartegen de bol botste, dan zijdelings zwenkte en als verduizeld, liggen bleef.

Traag, in stillen zwaai van plooi-rokken trad Nele voorbij.

Hij sloeg geen blik van haar al. De dichte kornoeltjes-haag verborg hem gedeeltelijk aan haar zicht. Een groote zachtheid droomde uit haar wijdopen oogen, waarin spiegelde de heldere dag en de blauwe hemel in trillende, lichte plekken. Vau myosotis-blauw waren ze volgevloerd, met klaarder, zonniger sterre-streepjes daarin, rond 't zwart stippelke geschaard, met malschen strijk, als van uchtenddauw, daarop. En boven, en onder, sluitend om het melkwitte van den oogbal, trilden de lange, blinkende, in 't midden even omgebogen wimpers, als een zijde-schaduw, waarin de blauwe bloem-pupillen zwommen, frisch-vochtig. Daar beefde een eeuwig lachje in de schaduwkuiltjes van haar mond, die, als ze koutte, openroodde in witte lichtstraling van gelijke, gladde tandjes.

- Ko heeft er eene in de mot! spotte Devettel tot een kegelaar, die juist gereed stond om te slingeren en schalks lachte. In een ronden zwaai bracht hij den bol tot ooghoogte, zijn blik glijdend er langs heen, nu, strak mikkend de kegels. En hij smeet, in brusk aangeloop, den bol jagend voort meesterlijk over den platgeslagen asschewegel.

(1) Fragment uit een eerstdaags te verschijnen boek: 'De Dompelaar'. Inteekeningen worden nu reeds op het bureel van *'De Blauwvoet'* ontvangen.

Daar klonk een helmend gejuich op, maar Ko en bewoog niet, noch en hoorde. Zijn blik kleefde aan Nele en hij ging op in zwijgende bewondering voor haar. Bij elken pas puntten de toppen van haar molières onder de hoek-plooiende jurk uit, lief In zachte slingering van gang rimpelde haar kleed, eng-sluitend om haar middel, uitzwellend in poezelen boezem, met twee als doorprentende rondjes en een elpen schuiming van malsche verlokkende keel, waarin men goesting had te bijten, in passie-brand. Zedig blikte haar oogen, en haar hand, met op snede verguld misboek, wiegelde, met mooi geschuif van ronden arm. Ze sloegen, zij en Gellens, het zijpadje in, waar langs opspookte, in streng-stroef geschilder van tooverzeil. het onheilspellend kraam van mevrouw Leplat, en daar ijsde koud en huivering door hem. Nu was ze weg, en hij verroerde niet en Nele ging nog in zij geest voort, in wonder gloei-licht van vierende oogstzonne.

- Is de vogel gaan vliegen, Ko? Devettel, met de handen in de zijden, lachte dat zijn dikke buik ervan schokte. Ze stonden een beetje van de anderen af en Devettel tikte Ko, met aartsvaderlijk gebaar, op den schouder.

- Geef me wat te drinken, kom, zeide hij. Ik heb dorst.

- Zoodat men toch dorst krijgt van mooie meisjes met de oogen op te eten! jokte Devettel verder, en zijn oogen zakten weg in zijn papgezicht, terwijl hij snel binnenbeende.

Ko deed of hij niets verstond en liet zich op de banken glijden, nevens schoolmeester Brix, die, groot liefhebber van sigaren, geweldig smoorde, en wolkjes uitblies over de koppen der gehurkte spelers, die hun beurt verbeidden. Daar zweefde een lekere geurlucht om, en, als 't koeltje even aanwakkerde, sloeg zij naar rechts om, en de mannen snoven ze met gretige neusvleugels in.

De waarzegsters woorden spookten in Ko's geest. Gestadig aan brandden ze op daar, als uit een donkerte, vuurrood: ze gloeiden. Ze gloeiden en begonnen te flakkeren, als lekkende vlammen, en vervloeiden dan in lichterlaaie. Hij had nog niet genipt aan zijn pint, waarop trilde, in blank blaasjesbarsten, een dikke laag schuim. Zoo hij eens even vraagde aan Brix, of dat waar kon zijn, 't geen mevrouw Leplat misschien zoo maar op goed valle 't uit geraden had, tusschen dat raar gegrijns in van doodskop en rouwdoeken? Brix moest toch wel weten, totwaar de macht van zoo'n geheimzinnig, geblinddoekt wijf reikte? Hij was bij Brix ter school geweest, nu lang geleden al, en herinnerde zich nog goed, hoe bladstil hij altijd horkte naar zijn woorden, zijn beeldrijk verhalen van gewijde geschiedenis, van Samsom met de reuzenkracht in zijn prachtlokkeu, en van de wreede verraderlijke Dalila, met de schaar, die hij altijd maar knippen hoorde, in droog metaal getik, door dien huivervollen nacht. Schuchter keek Ko een oogenblik naar Brix; zijn haren grijsden in krulletjes heel klein, boven de ooren. In zwijgend toezien naar 't spel versmoorde hij zijn geurige sigaren. Hij lachte nu juist goedkeurend. omdat de klotsende bol zes kegelen neersmakte, al doen, dan Ko niet zag. Maar Ko zag het medejuichende leuten-vertrekken van Brix' mond, de vraagwoorden had hij op de lippen, en ze bevroren er op, in verdoofd geblaas van zucht. Met vagen blik tuurde hij vooruit, de dorpsstraat langs, waar de blanke snikerkraampjes hunne sneeuwwitte zeilen openspanden. De vlag van Bongers, ginder, welkomde in eenvormig gewapper. En de splitstongen van de kraampjes wemelden als kleurige hondjes, in gek getril van al die punten, door de lucht van taart en vlade, die snellend-zoet waaide uit de opene deuren.

LEO STEPPENBACH.

Mozaïek

‘De Blauwvoet’.

Het hoofdartikel voor nummer drie zal geleverd worden door den H. LOD. DE SCHUTTER. Van dezen knappen schrijver verschenen in boekvorm: Een bundel gedichten, *‘Het Ras’* tooneelspel in 3 bedrijven, *Peerken*, *De Loteling* en *Het Vertrek*. Verder liggen gereed: *Mene-Tekel-Upharsin* door L. Van Goethem; *Schoon Zonnekind* door Leo Steppenbach; *Mathilda, Van een Lelietje, De Gevangene* door E. Armin; *Voorbij* door J. Krekel; *bijdragen* van Pol de Mont, Lode Baekelmans, André de Ridder, G. Rosen; *gedichten* van Raf. Verhulst, Hubert Melis, Paul Kenis, Frank Van der Burg, Jul. Frère, Ern. W. Schmidt, e.a.

De opstelraad laat aan elken medewerker de volle verantwoordelijkheid van zijn opstel over.

Multatuli (Douwes Dekker).

In Mei zal het 50 jaar geleden zijn dat Multatuli's **Max Havelaar** verscheen. Het werd uitgegeven door J. De Ruyter in 1860. Op 7 Mei zal dit feit te Brussel herdacht worden door de opvoering van *‘Max Havelaar’* door Henry van Kuyck voor het tooneel bewerkt.

Te Amsterdam zal men insgelijks op 7 Mei te dier gelegenheid in het ‘Paleis voor Volksvlijt’ vertoonen het blijspel fragment *Aleid* en 't drama *Vorsten School.* Ook wordt door Willem Royaards, *De Kruissprook* voorgedragen.

Aan deze herdenking wenscht men eene tentoonstelling van Multatuliana te verbinden, waarvan de bate zal bestemd worden voor de inrichting op bescheiden schaal van Multatuli-museum.

Het Zondige Vleesch. - Onder bovenstaanden titel geeft onze medewerker de H. Leo Van Goethem binnen ettelijke weken een boek in het licht.

‘In de stukken, die dezen bundel uitmaken: *‘Antikrist en Agathos, Madame X...., uit het zalige Boek en het zinnelijke De Liefde in den Olivetentuin,* enz..... komt een heel eigenaardige en vreemde fantazie tot uiting; in weinig Vlaamsche boeken ligt een weelde van verbeelding, als in dit, zoo aanzienlijk en zoo wonderbaar, 't Zijn verhalen van schepsels die worden bezield door weemoedige begeerten en geteisterd door onbegrepen verlangens en naakt staan in het licht der waarheid voor hun leven’.

Iedereen welke een weinig belangstelling toont in het rondborstig streven onzer jonge Vlaamsche letterkundigen zal met een innig, diepvoelend genot dit mooie boek lezen.

De prijs beloopt *twee frank*.... De inteekeningen geschieden op de bureelen van ‘De Blauwvoet’.

Beloften. - Tijdens de twee laatste speelseizoenen hebben van de zes en twintig tooneelspelen, welke de H.H. De Lattin en Van Laer, de twee knappe schouw-

burgbestuurders, beloofden, er per abuis negen vergeten te laten opvoeren. Het zijn maar de volgende:

1 De Zonde (Keineke van Stuwe). 2. De plaatsvervangende Kantonrechter (Cyriel Buysse). 3. Simone (Brieux). 4. De Comtesse Sarah (Georges Ohnet). 5. Recht op Liefde (Paul Alexander). 6. Hun Trouwdag (D. Walterse Königsbrun-Schaup) 7. De groote Vlucht (Heyermans). 8. Monna Vanna (Maurice Maaterlinck). 9. Het Vuur der Jeugd (Edw. Plouvier).

De Blauwvoet's Muziekavond gelukte opperbest. Mej. *A. De Groodt* leidde de twee deelen van het Concerto in met klavierstukken van Grieg. Verder gaf ze ons te hooren 't ‘Vertelsel’ en ‘Een Glimlach’ beiden

getoondicht door den Heer K. Candael. Mej. De Groodt schonk ons oogenblikken van waar kunstgenot door haar zuiver innig-gemoedvol spel. Mej. *M.X.* erg verkoudend, zong ons een aria uit Tannhäuser en verder twee lieve en zeer wel voorgedragen liedjes van Meester Wambach.

De Heer *J. Vermeiden* zong met een flinke welgeschoolde barytonstem, het kloeke, dan weer deemoedige, plots het stormende 'Philips van Artevelde' van Gevaert, een eigenaardig in vlugge tempo geschreven 'Liefde's Lent' van Van der Linden en ten laatste het 'Heeft het Roosje milde geuren' van Benoit dat hij moest herhalen.

De Heer F. De Groodt gaf een paar solo's voor viool en mandoline en met den Heer W. Peeters twee duo's voor dezelfde snaartuigen.

Het muzikaal gedeelte werd afgewisseld door den Heer E. Gilliams die een aangrijpende zeggingskracht heeft. Hij droeg voor het krachtige 'Allons Dormir' van Pol de Mont en de zwaar rytmische verzen van Rodenbach's 'Sneyssens'. Als extra-nummer werd hij gedwongen het gekende 'Klokke Roeland' te zeggen.

Wie van al die jonge artisten den meesten bijval inoogstte bij de luidgeestdriftige toehoorders waaronder we de Heeren K. Candael, toonkundige, M. Sneyers, voorzitter O.B. Help U Zelve, F. Reynaerts, leeraar bemerkten, kunnen we niet zeggen, maar dat hun poging: de bekendmaking en verspreiding (niet van la belle langue française) van onze Vlaamsche Kunst dien avond vruchten heeft opgeleverd, daar zijn we zeker van.

Onze Leestafel

Tijdschriften:

'De Boomgaard' n° 5. *Voorzichtige Beroeringen* (Jan Greshoff). *Die van Helmers,* (V. de Meyere). *De Nachtegaal*, (P. Kenis). *Avondlied*, (Jan van Nijlen). *Troost*. (L. Van Goethem). *De Boomen*, (F. Timmermans). *Over Litteratuur*, (H. Robbers). *Overzicht der Maand*, door A. De Ridder (romans), E. Van Offel (gedichten) G. Le Roy (Brief uit Fransch-België!. *Penteekeningen* van Karel Collens en E. Van Offel.

'De Zaaier' n° 7. *'Daar stierf een kind'* (Jef Mennekens); *Het Tooneel te Brussel*, (H. Coopman Thzn); *De Steunpilaren der Maatschappij*, (Siegkahn); *Elegieën* (S.H. Cranz); *La Danie aux Camelias*, (M.F.); *Een Geschenk*, (Arie van den Heuvel); *O. Dichten*, (R. Galmaerts); *Kronijk*.

Janssens Boekberichten maandelijks tijdschrift, wordt kosteloos en vrachtvrij gezonden aan alle boekenliefhebbers van Vlaanderen. Het is voldoende uwe woonplaats op te geven an de uitgeversfirma Gebroeders Janssens, Carnotstraat, 147, Antwerpen.

Bondsnieuws

Studie-uitstapjes. - Op Paaschdag bezochten we de gasinrichtingen te Hoboken. Onze leden - die in zeer sterk getal opgekomen waren - zullen zich dat leerrijk uitstapje niet beklagen. Na een bezoek aan de grootsche inrichtingen, de onzuivere gas volgend in zijn zuiveringsperioden tot aan den inhouder, woonden we een lading der ovens bij. Dit laatste, evenals de verkoeling en sorteering der ‘coke’ vielen buitenmate in ieders smaak. Nadat we zoo'n paar uurtjes rondgekuierd en met gretige oogen rondgekeken hadden knapten we ons een beetje op (we kregen stilaan 't uitzicht van duiveltjes) en togen we terug naar de stad. We kunnen niet nalaten onzen besten dank te betuigen aan het beheer van de ‘Imperial Continental Gas Association’ en de twee gidsen die ons een klaren en duidelijken uitleg gaven.

De datum van 't bezoek aan de ‘waterpershuizen en droge dokken’, door een onvoorzien toeval verschoven, zal door omzendbrief bekend gemaakt worden.

Betoogingen. - Het bestuur vertegenwoordigde den kring op de betoogingen ingericht door *Schoolbond 15, Jonge Lib. Wacht, Lib. Volksbond.* Nog een paar weken scheiden ons van de kiezingen. Het is de plicht van elk lid de stoeten, waaraan we met vaandel deelnemen, bij te wonen op Zondagen 1 Mei (*Schoolb. 7.*) 8 Mei.(*Bloemenkring*) 15 Mei (*Schoolbond 3*).

De Algemeene Vergadering heeft plaats op 28 Mei e.k. in ons lokaal, Pelikaanstraat 100 om 8 1/2 uur zeer juist. Belangrijke dagorde o.a. gedeeltelijke bestuurherkiezing. Moeten her- of gekozen worden: de voorzitter, l^{e} schrijver, vaandrig, tooneelbestuurder en 2 raadsleden. De leden, die zich als kandidaat zouden willen voordragen, of kandidaten voor te stellen hebben kunnen dit per brief doen vóór den 20sten Mei 1910.

Zomerfeesten. - Voortaan geeft onze kring, lijk voorheen, zijn feesten weer alleen.

Zondagen 28 Mei en *4 September* Hoffeest en Bal in den heerlijken lusttuin van het ‘Casino’ te Hoboken (Kapellestraat). *Zondag 12 Juni* waterreis naar Vlissingen; *17 Juli* veldfeest in het ‘Peerdsbosch’ en op *21 Augustus* uitstap per omnibus. Ons *Jaarlijksch Schoolfeest* zal waarschijnlijk plaats grijpen op 24 September.

[Nummer 3]

Lodewijk Scheltjens(*)

Onder onze tooneelschrijvers, die op den voorgrond staan mag voorzeker LODEWIJK SCHELTJENS genoemd worden. Leeraar te Rupelmonde wijdt hij zijn vrije uren aan 't schrijven van realistische tooneelwerken: *De Leemkruier, Visscherseer, Rivierschuimers, Menschwording, Wildstroopers* (een van zijn beste), *Rina* dat den 1sten prijs behaalde in den driejaarlijkschen tooneelkundigen wedstrijd te Antwerpen (1903), *De Kwade Hand* (eenig bekroond stuk door de stad Antwerpen in den etterkundigen tooneelwedstrijd van 1909).

Na de kiezing

De uitslag der verkiezingen in 't Kanton Antwerpen, is voor de Vlamingen een moreele overwinning. Met meer dan negenduizend voorkeurstemmen hebben de Antwerpsche liberale flaminganten hunnen wil uitgedrukt, dat van hun eischen en verlangens in 't vervolg wat meer rekening zal worden gehouden.

En niet alleen bij de liberale Vlamingen was dit het geval. Het is opmerkelijk dat ook bij de katholieken de meeste voorkeurstemmen naar den kandidaat der meeting den heer Frans Van Cauwelaert zijn gegaan. Welke gevolgtrekking daaruit te maken, zoo niet, dat er bij de Vlamingen bepaald ‘iets gaande’ is?

We mogen de persoonlijke schitterende overwinning van den heer Augusteyns niet overschatten. Deze populaire volksvertegenwoordiger is voorzeker een Vlaming uit één stuk; hij telt vele vrienden. Maar het is eer aan te nemen dat, door aan Augusteyns hun voorkeurstem te geven, de Vlamingen in de eerste plaats hebben

(*) Cliché van de Gebrs. Janssens. waar de aangestipte werken van L. Scheltjens verkrijgbaar zijn.

willen toonen dat er van hen wat meer rekening dient te worden gehouden dan tot nu toe werd gedaan.

Het is misschien niet prijsbaar voor de eensgezindheid eener partij, dat geen rekening werd gehouden van de lijst zoonals deze ward opgemaakt door de vereenigde politieke lichamen. Maar 't is nog in ieders geheugen welke pogingen er al niet werden aangewend om den Vlaamschen volksvertegenwoordiger Augusteyns te doen vallen. En, nu achteraf gebleken is dat de stemming ‘bij voorkeur’ de stelling der partij niet benadeeld heeft, mogen de Vlamingen zich verheugd toonen over den uitslag.

Dat de voorkeurstemmen uitgebracht werden op Augusteyns en niet op Franck (die zeker in de toekomst van het Vlaamsch in Vlaanderen meer heeft gedaan gekregen dan welke parlementair ook) is zeker toe te schrijven aan het feit, dat Franck de tweede plaats op de lijst bekleedde, terwijl de verkiezing van Augusteyns, door de moedwillige werking van de ‘Drij Ellen’, (die in een in slecht fransch (Belgisch-Fransch) gesteld manifest op 't laatste oogenblik de vijanden der Vlamingen hadden aangeraden hun voorkeurstem aan den heer Royers te geven) in gevaar had kunnen gebracht worden.

Wij zeggen: ‘in gevaar had kunnen gebracht worden’, als de aanhangers van de ‘Drij Ellen’ over een genoegzaam aantal stemmen hadden kunnen beschikken.

De franskiljons wilden hun krachten aan die van de liberale Vlamingen meten; we zien er den uitslag van: ‘Drie duizend achthonderd vier-en-vijftig fransche voorkeurstemmen aan Royers tegen negenduizend honderd drie-en-dertig aan Augusteyns’! En neem dan nog in aanmerking dat de vrienden der ‘Drij Ellen’ schier allemaal menschen met drie stemmen zijn, terwijl het gros der Vlamingen slechts over een of twee stemmen beschikte.

Beter gelegenheid kan niet gevonden worden, om de strijdmacht der ‘Drij Ellen’ te becijferen.

Inderdaad, bij de voorkeurstemmen aan Augusteyns uitgebracht, dienen die ge[v]oegd te worden, welke aan Franck, Verheyen en Vekemans werden toegekend, terwijl we bij de franskiljons rekenen de kiezers die aan Delvaux, Lejeune en Royers hun voorkeurstem gaven.

De optelling geeft ons: 13544 stemmen aan de Vlamingen tegen 4.387 aan de aanhangers van de ‘Drie Ellen’. En dat alléén in 't liberale kamp!

De verkiezingen hebben dus ten overvloede bewezen dat de liberale flaminganten gelijk hadden hun krachten te meten aan 't belachelijke korps der ‘Drie Ellen’.

En die moreele overwinning van de liberale Vlamingen, zal te gepaste tijde te voorschijn worden gehaald als de belachelijke franskiljons die het berucht cenakeltje vormen het nog eens zouden wagen zich te willen opblazen van kikvorsch tot.... ezel!

L.D.

Mijn Moeder.[1]

Mijn moeder was een heilge vrouw -
O daar ligt blijdschap in dien rouw -
Mijn moeder was heilig, en rein, en zoet
Als de melk van haar borst... O mijn moeder was goed!

En schoon, schoon oud! Niet één groef in haar wang,
Haar oogen al ziel en haar woorden al zang!

(1) We denken onze lezers aangenaam te wezen met het overdrukken van een paar dicht-pareltjes van R. De Clercq, als gevolg op het puik, in ons eerste nummer verschenen artikel, van den Heer M. Sabbe.

Gij hoordet, gij zaagt haar, en vroegt, mijn vriend:
Ach, jongen, waar hebt ge zoo'n moeder verdiend?
En toch, gij wist nog niet half wat ze deed
Uit verborgen zorgen; hoe hard zij streed
In de nederigheid van haar weduwsmart,
Met een roos op 't gelaat en een doorn in het hart!
Haar kinderen schonk zij het brood uit haar mond,
Tot het laatste bloed uit haar warme wond...
Mijn moeder!... Zoete gedachtenis,
Beheersch wat er goeds in mijn leven is!

Zie d'Appel...

Zie d'appel, de pere- en pruimelaar
En het kerseboomken, hoe schoon te gaar!
Niet hooger dan 't huis, de schuur en de schelf;
Zoo stil en zoo vroom als de landman zelf.
Zij dragen, der bijen blijen buit,
Den bloesem die valt voor het rijpende fruit.
Zij zijn als een knecht die een meester dient,
Gezellig en trouw en den mensch tot vriend.
Maar de wilde boomen, hoe staan ze los,
De eik in het veld en de beuk in het bosch!
Grootdenkers, dichters, koningen zij,
Met een kroon op de kracht van hun heerschappij!

Die ademen eeuwen in 't forsche gewaai
Tot 't einden hun wortelen, ijzer taai;
Die harden door duur en hun hert is het hout
Waar men schepen en tempels en burchten mee bouwt.

RENÉ DE CLERCQ.

Mene - Tekel - Upharsin.

Met lijk goud van de blakende zonne blinkende bazuinen waren herauten rondgereden om de stede.....

In de straten en de wegen had hun roep geklonken: naar de Poorten der Paleizen waar de weelde woont; naar de Monden van de Kelders waar de Ellende wroet; naar de treden van de Tempels waar perelpure priesteressen bidden;

naar de Muilen van de Krochten, waarde Ontucht veil is, veil voor allen die voorbijgaan, veil lijk een tinnen drinkkroes bij een bornput langs den veelbereisden weg.....

Overal had hun roep geklonken:

Bil-Sar-Oessoer, de groote Koning der Khaldeën gaf een feestmaal, een feestmaal voor zijne geweldige strijders, voor zijne purpergekleede vrouwen, voor zijne schoone blankborstige bijwijven.... voor gansch zijn volk....

Een feestmaal van een Koning!
En gij ook waart genood!.....

Nu, spoed u, rep u, hul u in't wit, in wit-wattig gaas dat de Koning uwen blanken hals zien kunne, de sierlike draaing uwer heupen en al wat aan u is van vleeschschoonheid - want de Koning zit in zijne groote zaal te midden zijner geweldigen, te midden zijner vrouwen, te midden zijner schoone bijwijven, te midden van zijn volk, - en gij zijt de schoonste, en de bedsponden bij de tafels zijn van rood fulp en geurig lijk het binnenste van uwen mond: zit aan bij den Koning en drinkt den wijn van het Land....

En zij dronken den wijn van het Land en de Koning den beker nemend dien uwe lippen beroerd hadden, wierp hem op den grond in stukken.

En zijn arm lei zachtjes hij rond u lijk rond de leuning van een troon:

- Geen beker is hier mooi genoeg voor u, mijne Godin!.....

En hij riep zijne dienaren dat zij halen zouden de vaten van Hierosolima, de vaten uit den tempel, die hem kwamen van Nabonites, zijn vader.

En de gewijde vaten brachten zij en plengden erin den bloedrooden wijn van het Land.

En gij dronkt uit de gewijde vaten met den Koning!...

En de Koning beminde u.

Reeds was het witte gaas van' u gevallen en de blankheid van uw lijf overstraalde de blankheid der marmeren pilaren.

En het was nacht!.... Nacht!.... En u beminde de Koning!....

Dan zag de Koning tegenover den zilveren kandelaar een hand verschijnen, een hand dat schreef... vurige teekenen op den witten wand.... Hebt gij gezien dat hij ontroerd werd?

Ontroerd om de woorden die daar puilden nog nu het hand verdwenen was?

Hebt gij gehoord dat niemand van de wijzen uit Khaldeë die woorden talen kon, niemand van al die zoo begeerig waren en belust naar 's Konings loon? En hoe Daniel kwam en zei het bediedsel van de teekenen

Mené..... Geteld.... de dagen van het Rijk zijn geteld.

Tekel... gewogen... de Koning is te licht bevonden.

Upharsin... verdeeld... het landschap zal verdeeld worden.

Hebt gij Daniël gezien in purper gekleed met een gulden keten om den hals en zittende naast den troon des Konings?

* * *

Dien nacht werd Bil-Sar-Oessoer, de groote Koning der Khaldeën vermoord..... Is het bloed niet op u gespat? Op uw blanke borsten? Zijn uw haren niet grijs geworden, dien nacht?.... En zijt gij niet gestraft geworden? Gij ook hadt uit de gewijde vaten gedronken.

* * *

En ik, trots alle straffe des Heeren, trots alle schrijvende Hand, ik verga van den lust uit de gewijde vaten te drinken, uit de gewijde vaten, waarvan de boorden bloedrood zijn en nooit door lippen beroerd.....

LEO VAN GOETHEM.

Ambiorix.

Gij zwongt de vlammende akse boven
Eburonie's bosschen,
en in uw lokken-suizlen ademde
onverschrokken dapper.
De roep van uwe borste dreunde
als feestlijk vaan-gewapper,
en d'Adlaar vlood alwaar uw zware
knevel op kwam rossen....

Gij waart de ruwe vrijheidszoon
van onbevlekte rassen.
Het titans-bloed doorvlamde u
in zijn heete bobbelslagen
ter rustelooze dadigheid -
natuur-kind groot-gewassen
in 't wild getak, doorbulderd en
doordaverd van de vlagen.

Ik hoor het heesche krijgs-geloei
dat ophelmt uit uw gorgel
en zie de blanke borsten-welving
van uw lijven kronkel....
De spietsen flitsen, de aksen vlammen,
en als hoogtij-orgel
dreunt heldenzang, en godenbliksem
werende om u vonkelt....

De mieren-pootling om u heen
van machtelooze zaten
en ziet ge niet, en hoort ge niet
in 't stil van sluimer-straten.
Alleen de breed-gerepte slag van
de eeuwigheid kust zuiver

uw borst die wekkerde, en uw kop
die wrocht-vol heilgen huiver....

Nog zijt ge levend in den droom
en zweven om u schimmen.
Gij mijmert, Ambiorix! Met
den hoorn-kop opgesteven
staart ge in uw breede rustigheid
al siddrend naar de kimmen
ten vijand steeds, met zindrend oog
en de aksë opgeheven.....

LEO STEPPENBACH.

Mozaïek

‘De Blauwvoet’

In nummer vier zal een belangrijke studie over Keurvels door den **H. Maurits Sabbe** verschijnen. Verder liggen gereed: *Schoon Zonnekind* door Leo Steppenbach; *Mathilde, de Gevangene, Beelden*, door E. Armin; *Voorbij, Bloemekens Plukken*, door J. Krekel; *Lentelied, Liefdesiciliane*, door P. Kenis; *bijdragen* van Pol de Mont, Lode Baekelmans, André de Ridder, G. Rosen; *Gedichten* van Raf. Verhulst, H. Melis, Frank van der Burg, Jul. Frère, Ern. W. Schmidt, e.a.

De opstelraad laat aan elken medewerker de volle verantwoordelijkheid van zijn opstel over.

Heer **Rafaël Verhulst**, onze trouwe medewerker en zedelijk steuner is reeds geruimen tijd erg krank. Zijn ziekte - een borstvlieschontsteking - boezemde eenige vrees in. In de laatste week is 't gevaar echter verminderd. We hopen Heer Verhulst weldra weer zoover hersteld te zien om in de weldoende Heide volledige genezing te bekomen!

Voordrachtkunst:

We roepen de aandacht onzer lezers in, op een nog jong talent op gebied van voordrachtkunst dat zich in den laatsten tijd heeft doen waardeeren: we bedoelen den heer M. Lauwereys. Diegenen welke hem gehoord hebben zullen met ons instemmen dat hij het wezenlijk ver gebracht heeft, als men zóó ziet voordragen begrijpt men eerst wel dat uitgalmen ook een kunst is, en wel eene die den beoefenaar veel studie, geduld en vaardigheid vraagt. Al die eigenschappen vinden we bij den heer Lauwereys: zijn talent is waarlijk lenig, alomvattend; hij geeft u met evenveel gemakkelijkheid van zeggingskracht en voordracht brokken te genieten uit de werken onzer Oud-Dietsche dichters en schrijvers (ik noem slechts: ‘Uit den Vos Reinaerde’ ‘Lanceloot van Denemarken’, ‘'t Wilhelmus van Nassouwen, enz.) als de fijnste, subtielste, meest lyrische verzen onzer beste modernen.

We zien voor den heer Lauwereys een mooie toekomst weggelegd als hij volhardt op den thans zoo wel ingeslagen weg.

Wie gelegenheid hebben mocht hem te hooren, verzuime niet er heen te gaan. 't Is de moeite waard!

De 50° verjaardag

van de verschijning van den *Max Havelaar* werd dus in de afgeloopen maand gevierd. En te dier gelegenheid ontstond in Nederland een schrijvelarij van pro en contra Multatuli waar zelfs de kleinste krantjes aan meekribbelden en die voor uitslag gaf de bestatiging dat tal van heertjes niets afwisten of verstonden van Multatuli's geesteswerk. Hier in Antwerpen kwam op uitnoodiging van het Willemsfonds de Heer *Albert Vogel* de verjaring meevieren. Hij declameerde de aanspraak tot de hoofden van Lebak, Laïdjich en Adinde en de vol van macht en aandoening trillende *Kruissprook*. Heer Vogel's opvatting beviel ons in 't geheel niet en had hij 's anderendaags in de al te kleine Beethovenzaal niet opgetreden, waar hij op artistieke wijze geheel alleen Coriolanus van Shakespeare vertolkte, we hadden waarlijk een slechten dunk van hem gehouden.

Verleden maand

hebben we het dus niet te kort gehad aan voordrachtavonden. Zoo kwam ook nog de Heer *Oscar de Gruyter*, de kundige leider van de ‘Vlaamsche vereeniging voor Tooneel- en Voordrachtkunst’ te Gent, werk van Lod. van Deyssel, Ary Prins, Karel v.d. Woestijne e.a. voordragen.

De kring ‘Nieuwe Wegen’ die de inrichter van dezen genot- en kunstvollen avond was, vond zijn moeite beloond door een talrijke opkomst van geestdriftige lui.

Een overwinning!

De lijdensweg die 't wetsvoorstel Franck-Segers heeft doorkronkeld, is geëindigd: voortaan zal men in Vlaamsch België twee bijvakken in 't Vlaamsch moeten leeren ofwel 's minstens 8 uur per week aan 't aanleeren der Vl. taal moeten besteden in 't middelbaar onderwijs.

De liberale Vlamingen brachten aan hun leider Mr Louis Frank een eenige, buitengewoon geestdriftige, machtige betooging! Al de sprekers van dien avond Max Rooses, Paul Fredericq, J. Hoste, Pol de Mont waren het eens deze overwinning te aanzien als een spoorslag tot het bekomen van de *Vlaamsche Hoogeschool* en de Heer Louis Franck beloofde met de Vlamingen mêe te zullen gaan tot de zege: *Volledig onderwijs van hoog tot laag in en door de Moedertaal*.

De Heer Wauter van Doren,

onze stadgenoot behaalde in den letterkundigen Tooneelprijskamp uitgeschreven door de Brusselsche maatschappij ‘De Morgendstar’ den eersten prijs met het lustige zangspel: ‘Moeder Tonia’.

De tweede prijs werd den schrijver - tot hiertoe nog onbekend - van ‘Lysje’ verleend. De jury bestond uit de H H. Coopman, de la Montagne, D'Hoedt en Colassin.

De Belgische Letteren in den Vreemde

Uit Petersburg komt het bericht toe dat de roman van M. Georges Eekhoud ‘L'Autre Vie’ is vertaald geworden in de verzameling der ‘Hedendaagsche Vraagstukken’.

Mevr. Vesselosky, die de vertaling leverde, werkt thans aan het overzetten van een ander boek van G. Eekhoud ‘La Nouvelle Carthage’ waarmede, zooals men weet, de schrijver den vijfjaarlijkschen prijs van Fransche Letterkunde behaalde en waarvan de handeling te Antwerpen plaats grijpt.

Mis Collins,

de music-halle zangeres, welke het heinde en ver eens gekende, koddig refrein ‘Ta-ra-ra-boom-de-ay’ met haar helder lief stemmetje de wijde wereld inzond is den 1^{en} Mei op slechts

veertigjarigen ouderdom overleden. Na het van negerszangers in Amerika te hebben afgeluisterd, verlengde zij het zonderling opwekkend liedje met eenige strophen en bracht het naar Londen over, waar het voor de eerste maal in den Tivoli met luidruchtig applaus ontvangen werd. Korten tijd daarna was Miss de schitterende star der café-chantant wereld en... kiemde uit het eigenaardig vertolkte refrein de fortuin.

Heden is echter het uit de nieuwe wereld overgewaaide grillige vooisje uitgestorven. Slechts nu en dan boemt het nog eens even van de rozenlipjes der juichende, spelende knapen... doch dit is ook alles.

Een E Vertelsel:

Twee menschenlevens en meer geleden leefde te Vendresse een zekere Heer Herzeele, gewezen vrederechter, hebbende eene zeer sterke, bestgetemde, welgetemde, welgeleerde en gedresseerde Engelsche teef, echt kenschetsend, Belle geheeten. Het edel en geslepen beest, hem zeer verkleefd en hem steeds vergezellend, bleef steeds gedwee, geen bevelen vergetend, nevens den bleeken heer, hem verwerend en beschermend. Eens elders heentrekkende, verbleef de Heer Herzeele er een heele week. De leepe Belle, wel bekend met de wegen des meesters, rende hem tegen, steeds zeker ter rechter streek heen.

Geen een eenig mensch der stee; enkel de dreven en gelende velden, benevens de beek, bedekt met levende, wemelende en spelende wezens, vreezende het bemerkte, zweepend gedreven beest. Kweelende meerels en meepsche meezen, wespenverdelgende spechten, schel schetterende eksters zweven weg; met netvel bekleede wezels reppen de teere beenen en scherpe teenen; enkele vetgevederde eenden zwemmen weg, de vlerken snel bewegend en met den bek kleppend: kwek! kwek! kwek!

Belle snelt met sweetenden bek steeds verder en verder, slechts den meester gedenkend en 't verdere vergetend. - Ze bemerkt hem: erg verlegen, beklemd en bekneld, met bevende, brekende stem smeekend: Hemelsche heer, help, help!

Een vreeswekkende beer der beestentent des stedekens, getergd en weggesneld, heeft den Heer Herzeele bemerkt, gegrepen, neer gesmeten en reeds ten deele vermeesterd... Belle kende geen vrees. Ze beet en smeet het wreede beest neer. De bek met scheermesscherp elpenbeen bezet deed ferme en felle grepen. Met heesche stem heffend reet ze den beer heen en weer en bezeerde hem vleesch en beenen.

De geredde rees, snelde heen en keerde erg bevend, echter levend, te Vendresse weer.

En Belle en de beer?

We hebben te vermelden een wreed gevecht. Het werd beslecht met het sterven der twee. De beer en de edele teef sneefden.

De Heer Herzeele wenschte en begeerte ter herdenken het vel des gevelden beers en verkreeg het tegen veel geld. De edeldenkende vrederechter erkende tevens den zegen des hemels, hem treffend bewezen, prees en eerde den Heer des Heeren en beweende de edele Belle, hem helpend en het leven reddend, bezweken.

Belle kreeg eenen steenen zerk met net bewerkt en veel bekeken beeldwerk. De zerk werd beschreven met deze veelbeteekende regels, wel en met ernst en deelnemend te lezen:

> Te dezer stee werd neergelegd
> BELLE
> edele redster eens menschenlevens.
> Vendresse
> E. Herzeele.

Dit E vertelsel werd geschreven door *J.A.A. Gouverneur*, algemeen genoemd ‘Jan de Rijmer’ - en verscheen in 1879 in ‘Den Huisvriend’ en in 1880 in ‘De Toekomst.’ In dit laatste tijdschrift lazen we nog een ander dergelijk opstel: ‘De Edele Eend’ getiteld.

Buiten E Vertelsels werden in onze taal A Sagen, E Legenden en O Sproken, door de HH. Prof. J. Bosscha, M.J. Van Lennep en Dr Des Amorie Van der Hoeven vervaardigd. De Heer Dirk Smits schreef een I Dicht getiteld ‘Prins Willis’ dat in het ‘Haagsche Dagblad’ verscheen. B.H. Van Breemen maakte een IJ Rijm.

Prijskamp voor volksliederen

uitgeschreven door den Heer Dirks, onder patronaat der Gebroeders Janssens, uitgevers Carnotstraat 147, Antwerpen. - Mededingende liederen inzenden ten laatste op 31 Juli 1910. De mededingers zijn vrij in de keus van hun onderwerp. Zij zullen zelf hun liederen doen toonzetten en voor een zanger zorgen. Er wordt geen zuiver letterkundig gewrocht gevraagd, maar een lied dat door zijn vinding en kleur het volk kan bevallen. Prijzen: 250, 100, 50, 50, 50 fr. benevens diplomas. Voor verdere inlichtingen zich te wenden tot de Uitgeversfirma Gebr. Janssens.

Peary,

de beroemde Amerikaansche Poolreiziger, welke zijn belangrijk-avontuurlijken laatsten tocht in het Fransche maandschrift ‘Je sais tout’ schrijft, bezoekt in den loop der nakende maand België, alwaar hij den 6^{en} Juni, na een plechtige ontvangst om 3u. in de tentoonstelling van Brussel, te Antwerpen, evenals in de Royal Geographical Society te Londen, eene voordracht zal houden in de Maatschappij van Aardrijkskunde.

De prijskamp voor Volksliederen.

Iedereen weet dat Dr Van der Biest 's mooi liedeken ‘Van 't Kwezelken’, den eersten, ‘Toen het Roodborstje trouwde’ van Leo Michielsen, den tweeden en ‘Lente’ van Karel de Winter, den derden prijs in den stedelijken prijskamp voor volksliederen van 1910 behaalden.

De wedstrijd voor het toonkundig gedeelte is nu ook gesloten: *Honderd en één* werken zijn er binnengekomen.

'Lente' van Karel de Winter geniet in keus den meesten bijval. *Zeven-en-dertig* toondichters verkozen de lieve woorden van den Nethedichter. Wat 'Van 't Kwezelken' en 'Toen het Roodborstje trouwde' aangaat, deze werden elk *twee-en-dertigmaal* op muziek gebracht.

Den 21^{n} Juli zal in de Vlaamsche Opera naar jaarlijksche gewoonte een feest plaats grijpen, waarop de uitslag van den prijskamp veropenbaard zal worden.

De Dageraad.

Aldus is de naam van een Antwerpsch blaadje dat zich veel met ons bezig houdt. Kent U het, waarde Lezer? Niet? Dan nemen we de vrijheid U aan hetzelve voor te stellen - of liever we laten het dit zelf doen.

'Ik ben' - zoo zal het beginnen - 'een *onafhankelijk* liberaal *Vlaamschgezind* maandblad, zóo onafhankelijk vlaamschgezind dat we mee in 't gareel loopen van de helden (?) der *brouillons* of drie-ellen-mannen en luidop verklaren dat "De Blauwvoet" lasterde wanneer hij vertelde dat zekere leiders onzer partij niet populair meer waren, daar zij eilaas respectievelijk **308** en **835** voorkeurstemmen in de laatste verkiezingenbehaalden. Verder alleen bij ons "- zal het voortgaan -" zijn het ervaren opstellers, mannen van jaren: daarom teekenen wij *Junior* d.z.w. "jongste"; terwijl in "De Blauwvoet" het allen pasgeboren wichtjes zijn (zie maar eens de lijst van hun medewerkers)...'

Plaatsgebrek belet ons 't orgaantje verder te laten redevoeren, maar tracht het te lezen. We zouden het u wel heel graag in leening willen geven, maar het beheer heeft de beminnelijkheid *niet* ons *één* enkel exemplaar te laten geworden.

Nieuwsjes over 't Boek.

Bij de uitgeversfirma Gebroeders Janssens zijn verschenen: *Fanny's Sonnet,* een allerliefst tooneelspel van den Heer *M. Sabbe* en *Een paar menschen* geprimeerd drama van onzen medewerker *H. Ern. W. Schmidt.*

Stijn Streuvels *'De Vlaschgaard'*, zal dit jaar nog in een goedkoope herdruk verschijnen.

Een werk over Beethoven, dat Isr. Quérido ontworpen heeft, maar nog moet schrijven, zal in den na dezen volgenden jaargang van de Wereld-Bibliotheek verschijnen. Het 1ste deel van dit werk, een theoretisch-filosofische studie over het wezen der muziek, zal hoogstwaarschijnlijk niet in de uitgaaf der Maatschappij voor goede en goedkoope lectuur begrepen zijn.

Op aanvraag krijgen alle boekenliefhebbers van Vlaanderen vrachtvrij en kosteloos *Janssen's Boekberichten*. Een kaartje gestuurd aan de Gebroeders Janssens, Carnotstraat 147, Antwerpen, volstaat.

In 't najaar zal een geïllustreerd boek over Peking, geschreven door Henri Borel, verschijnen.

Een Duitsche vertaling van Else Otten en een Engelsche uitgave worden van dit werk verwacht.

Ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan der Vereeniging van Letterkundigen wil men een boek met portretten en bijdragen van de leden laten verschijnen, en in 't vervolg de uitgaaf van zulk een boek jaarlijks doen geschieden.

Van den Heer Fred. van Eeden is ter perse het tooneelspel: *Paleis van Circe* en gereed om te verschijnen het tweede boek van *Het Lied van schijn en wezen*. Bijna klaar is zijn *Sirius Legende* en op 't oogenblik schrijft hij *Het dichterschap en het nieuwe weten*: een critische verweerschrift.

Als merkwaardig mogen we aanstippen het verkoop van Multatuli's boeken. Er werden op twee jaar tijds 25.000 exemplaren van Max Havelaar en 13.000 van Vorstenschool omgezet.

Ter herinnering. Van Multatuli verscheen in de Ned. Bibliotheek: *Max Havelaar* 1 fr.; *Vorstenschool* 0.50 fr.; *Aleid* 0.50 fr.; *Duizend en eenige hoofdstukken over Specialiteiten* 0.76 fr.

Het nieuwst verschenen: *'Keus uit de werken van Jan Van Rijswijck'*, met een levenschets door Max Rooses; ruim 300 blz. voor 1.50 fr. - *Hollandsch Binnenhuisje* door Johanna van Woude 11de uitgave 268 blz. prijs 2 fr.(1)

Muziek

Reeds lang deed zich een gebrek gevoelen aan een goede en groote keus van schoolliederen. De uitgeversfirma, Gebr. Janssens, die reeds zoo menige leemte wist te vullen, zal trachten nu ook weer hierin te voorzien.

Zoo verschijnen begin van deze maand een reeks kinderlieden, tekst van WILLEM GIJSSELS, getoonzet door ERN. VAN NIEUWENHOVE. De titels zijn: *De Vischjes, Des Morgens, De Vriezeman, Lientje en Mientje*, (elk lied kost 0.50 fr.) en *Daar Rijst* (prijs 1 fr.) De vijf liederen in een bundel 2.50 fr. Tevens gereed om te verschijnen vijf schoolliederen met muziek van JAN BROECKX. Hier komen we aanstaande maand op terug.

Door plaatsgebrek wordt de rubriek TOONEEL, verschoven voor volgend nummer.

Bondsnieuws

Onze Propaganda. -

We namen deel met vaandel en een sterk getal leden aan de betoogingen ingericht door de kringen *Oud-Leerlingenbonden 7 en 3* en de *Bloemenkring*. Meer dan twintig leden hadden er aan gehouden ons te vergezellen met de betooging Louis Franck,

(1) Al de aangestipte werken te bekomen in boekhandel 'Flandria' Kathelijnevest, 3, Antwerpen.

tot viering der Vlaamsche overwinning: 't bekomen der wet Franck-Segers. Goed zoo, jongens, getoond dat er nog liefde voor moedertaal en eigenwaarde in u huist.

Onze propaganda-afdeeling deelde in de laatste week vóór de verkiezingen op groote schaal vlugschriften uit, ons programma betreffend het verplichtend onderwijs uitleggend.

Studieuitstapjes.

Zondag, 5 Juni 1910 voortzetting der reeks studie- uitstapjes. Bezoek aan de hoofdfabriek der Electrische verlichting (Zuid). Bijeenkomst in ons lokaal om 9 uur ten laatste. Op Zondag, 26 Juni e.k. bezoek aan de brouwerij van den Heer Senator Van der Molen. Vereeniging om 9 1/2 uur in ons lokaal.

De e.k. algemeene vergadering heeft plaats op 25 Juni om 8 1/2 uur 's avonds in ons lokaal. Pelikaanstraat 100. Het nieuw bestuur zal voorzitten. Zeer belangrijke, huishoudelijke dagorde, ieders opkomst vereischend.

Zomerfeesten.

Een kleine verandering in ons pro-

gramma: *Op Zondag 19 Juni* uitstap en veldfeest in 't Peerdsbosch.

De waterreis naar Vlissingen heeft dan plaats op *10 Juli e.k*. Verders op *21 Augustus* uitstap per omnibus en den *4^en^ September* tweede Hoffeest en Bal in 't Casino te Hoboken.

Onze Leestafel

Tijdschriften.

De Boomgaard

N^r^ 6 *Herman Teirlinck-nummer. André De Ridder*, Rond 'Het Ivoren Aapje' van H. Teirlinck; *Joannes Reddingius*, Haar Komst; *Mein Vermeilen - Duinker*, Afscheid; *Jan van Nylen*, In de oude stad; *Herman Teirlinck*, Gevonden brief, - Het Lied van Peer Lobbe; *Paul Kenis*, Een Lied; *Const. Eeckels*, Zang; *Daniël Boens* Morgendstond. Overzicht der Maand door *Hugo van Walden, Paul Kenis, A. Hansen.*

Platen; *Jan Claessens*, houtsnede: de droom; *H. Teirlinck*, penteekening: zelfportret.

Nieuw Leven N^r^ 4.

Gustaaf D'Hondt Het 'Rosselke; *Jef Mennekens*, Mijn liefde is droef.... - Zie mij geslagen, - Haat-in - liefde;. *Frans Thiry*' Le Cloître' *Ad. Herckenrath* Om uw beminde wezen... - Bedwelmend drukt.... - Deze avond heeft zich...; *F.V. Toussaint van Boelaere*, Meroondas! Mimiamben; *Piet Van Assche* Woutertje's droom; *F. Timmermans* Het werk van Victor Remonchamps.

De Vlaamsche Gids N^r^ 3

Max Rooses: Het Huis van Rubens. - *Myra Verhuyck* Mijne eerste Aanzoek.- *Edmond Verstraeten* Avond in Limburg -. *A . Martens* Teeltkeus toegepast op het menschelijk Ras; *L. Van Keymeulen*. - Grazzio Deledda, ltaliaansche romanschrijfster; *Leo Van Riel*: Jean Moréas; *O. Van Doorsselaer:* Duitsche Letteren. -

De Zaaier n^r^ 8.

E. Hiel, Wachtlied; *S.A. Cranz*, Uitstap; *H. Coopman Thzn*, Het Tooneel te Brussel; *J. Frère*, Ze wou het niet gelooven.

[Nummer 4]

Eduard Keurvels(*)

Keurvels' Kindercantate.

Ik vind het wel plezierig, op uw verzoek, wat te keuvelen over Keurvels' jongste muzikaal gewrocht, de vaderlandsche kindercantate, die hij componeerde voor het as. nationaal feest van 21 Juli.

Van 't eerste oogenblik af, dat Keurvels over dit werk ging zinnen, was het zijn verlangen een werkelijke *kindercantate* te schrijven.

Hij wenschte muziek te scheppen zoo spontaan, zoo liefelijk zangerig en frisch als het kinderlijk gemoed zelf, zoodat de jonge zangertjes en zangeresjes in de eerste plaats zelf zouden kunnen voelen en genieten wat ze zingen moeten. Waar de kunst het vaderland wil vereeren vervalt ze zoo licht in gezwollen, declamatorische grootdoenerij, die vooral onverduwbaar wordt wanneer ze naiëve, blijde kindertjes tot haar gedwongen medeplichtigen maakt. Die schuld wilde Keurvels in geen geval op zich laden.

Zijn muziek is behaaglijk met hier en daar een tintje humor. Rijk aan frissche melodie stijgt ze tot grootscher toon en stijl waar het de aard van het gelegenheidsonderwerp heel natuurlijk medebrengt.

Na een korte inleiding, waar de gouden toon der bazuinen de plechtigheid aankondigt, zingt dadelijk het koor de blijde feeststemming uit:

> De feestvreugde huppelt en zingt overal.
> Hei heisa hei!
> Bij wapperend, flapperend vlaggengewemel,
> En rinkelend, tinkelend klokkengeschal
> En goudene pracht van den zomerschen hemel!

(*) Cliché van de Gebroeders Janssens.

Dit gaat op een wijs, die trippelend en opgewekt is als het liedje, dat men neuriet op een zonnigen Zondagmorgen als de hemel blauw is en de stad gonst van blijde drukte.

Onder die huppelende melodie komt er dan een zwaarder, die aandoet als een naderende trommelmarsch. 't Zijn de gilden, die in pronkoptocht uitrukken en hun kleurige, ietwat humoristische noot mengen in het feestvertoon.

De kinderen willen ook meevieren. Met een gratievollen, in vreugde stijgenden zang naderen zij om bloemen te strooien.

> Trekt buiten de wallen,
> Rukt veldewaarts uit,
> Gaat rozen u halen,
> Plukt riekende kruid,
> En slingert uw meien,
> Uw geurigen buit,
> Langs pleinen en leien,
> Voller handen vreugdig uit!

Het doel van het feest wordt opgegeven:

Het land zal de schaar zijner edelste zonen
Heden met rozen en lauweren kronen.
En dadelijk rijst de vraag:
Wie zal de beste, wie zal de vroedste
Wie zal de held van het hooggetij zijn?

Plechtig klinkt hierin de twijfel van het land, dat niet weet welke zijner zonen te verkiezen.

Die keus kost don kinderen minder moeite. Zij luisteren naar de stem hunner sympathie en de besten zijn voor hen diegenen, die hun 't liefste zijn, hunne ouders.

Met een soort van aanmatiging, als in het bewustzijn hunner getalsterkte komen onmiddellijk de *jongens der handwerkers* de hulde der natie voor hunne ouders opvorderen. Hun zang is zwaar, vol stoerheid. Hij heeft bij oogenblikken iets van het hijgende zwoegen der werkers zelf en eindigt vol zwier als een lof aan den arbeid.

Dit zouden de *kinderen der kunstenaars* niet onweerlegd laten. Zij verdedigen het recht hunner vaders op de hulde van het land. De kunstenaars werpen den glans der schoonheid over het werk.

> Als een morgenfrissche meie
> Bloeit in 't land de blijde kunst,
> Voor onze oudren, die haar dienen,
> Vragen wij de hoogste gunst!
> Schoonheid, schoonheid
> Strooien zij langs alle wegen,
> Schoonheid, als een sterrenval!
> Schoonheid, schoonheid,
> 't Blijde land een blijde zegen,
> Schoonheid, die niet sterven zal!

Vol liefderijke streeling ontwikkelt zich die zang met al de bekoring der kunst zelf. 't Is een treffende, vreedzaam blijde tegenstelling met den donkerder zang der handwerkersjongens.

Op eens springen de *matrozenjongens* naar voor. Dadelijk hoort men aan hun zang en ziet men aan hun gang, dat ze van 't wakkere volk der pekbroeken zijn. Hun koor is als een scheepsrondedans, waarin telkens kernachtig opklinkt, beslist, aan geen twijfel onderhevig, hun overtuiging:

Hoïho! Hoïho!
Jan Maat - Vlaggen in 't want!
Hij is de beste van het land!

Met humor wordt Jan Maat ook even geteekend in zijn misprijzen voor het volk aan wal, dat zich op de kleine oppervlakte van zijn landje verdrong, en met een soort van overmoedige fierheid zingen zijn jongens 't dan weer uit, dat hij voor zijn ruimte behoevend volk een wereld openzette.

Doch daar houdt het zanggeweld der jonge Jan Maatjes eensklaps op en de muziek teekent hun bewonderende verwondering voor het groepje, dat daar nu zedigjes, teederlijk precieus nadert en met stille ironie, gedragen door kalmen, ietwat droomerigen ernst de verdiensten van den stand, waartoe het behoort, laat geldeu. 't Zijn de *boerenmeisjes* uit de stille Kempen en nog wel met hun Zondagsche pakje aan. Er ligt iets bedeesds maar tevens iets oolijks zelfbewusts in hun zang, die op een gegeven oogenblik overloopt in enkele maten van het verrukkelijke wiegeliedje van Keurvels zelf, dat op de *Liederavonden voor het Volk* zoo graag gezongen wordt.

De boerkens ploegen planten
En wroeten vroeg en laat,
Zij kweeken en zij fokken
Al wat ter weide gaat,
En wat men smale en smade
Al op hun boersch fatsoen,
Zij lachen oolijk, stille:
‘Ga 't zonder ons eens doen!’

Die muzikale heiderust en gemoedelijkheid wordt door de ongeduldige *soldatenjongens* plots onderbroken. In een ontstuimigen marsch, gebouwd op het thema van het oud Nederlandsen geuzenlied ‘Slaat op den trommele...’, komen zij den palm voor den krijgsman opeischen, en de aanspraak, die hij daarop mag laten gelden, zingen zij in een mooie, breede phrase:

Al wat gij liefhebt, uw werk en uw vrijheid,
Heeft hij bezegeld met edelste bloed..

Alsof nu de overmoed der soldatenjongens de anderen al te bont was, breken zij al te gelijk los met de karakteristieke motieven van hun koor en uu wordt het een krakeel van belang. De Jan Maats willen met hun Hoïho's niet onderdoen noch voor het geweld der handwerkersjongens, die maar voort bogen op het delven en bouwen en hameren hun-

ner ouders, noch voor de kleine soldaten, die op hun trommels zonder ophouden voort dirredondeinen.

Een echt kinderlijke, rumoerige ruzie!

De oudere knapen en meisjes stellen er evenwel een einde aan. Het vaderland maakt geen onderscheid onder zijn werkende kinderen, allen die hun plicht volbrachten hebben recht op zijn hulde.

Deze zang brengt ons met zijn ernstiger, breeder melodie geleidelijk naar de slothymne, die allen huldigt, welke de grootheid van den moedergrond bewerkten. Deze mooi gebouwde finale, waarin het motief der kunstenaarskinderen en als een vreugdedans weer opduikt, terwijl de oude volkswijs van den ‘Reuzenwagen’, die vroeger in het orkest reeds verscheidene malen opdook, nu onbedwongen zijn blijde rhytmen met den zang vermengt, verheft het heele muzikale gewrocht tot de hoogte der plechtigheid.

Dit is, vluchtig neergepend, de indruk van een eerste kennismaking met Keurvels' kindercantate. De openbare uitvoering zal uitmaken of mijn ingenomenheid door het publiek gedeeld wordt.

De klavier partituur van dit werk komt te verschijnen in de muziekdrukkerij van J. Bouchery. (Prijs 5 fr.)

De sporenslag.
11 juli 1302

In de schaduw van standaard bij standaard,
in 't bleekrijzende morgenrood,
wat stond daar het leger dar Lelie
zoo machtig, zoo dreigend, zoo groot,
in de schaduw van standaard bij standaard!

Wat flonkerden harnassen, helmen
als een berg van vuur en goud!
Wat schetterde uit duizend klaroenen
het *Montjoie* zoo ontzettend en stout!
Wat flonkerden harnassen, helmen!

Ongeteld, als de korenaren
op het veld, bij zomertijd,
rezen speren, speren, speren
waar men zien mocht, wijd en zijd...,
ongeteld, als de korenaren.

Als de wolken, van stormen zwanger,
's hemels kreitsen bedekken voor 't oog,
zoo verduisterden hunne pijlen
den wolkeloos blauwen boog,
als de wolken, van stormen zwanger.

‘Kort des Liebaards manen en klauwen,’
had Johanna, de Kwade, gezegd;
‘rukt zijn tong uit zijn muil en zijn tanden!
Hem voor eeuwig aan banden gelegd!

Kort des Liebaards manen en klauwen!’

Maar de Leeuw hield manen en klauwen,
hield zijn tanden, zijn tong bloedrood,
doch de roovers van 't Zuiden, die vonden
vóór Kortrijks wallen den dood;
maar de Leeuw hield manen en klauwen!

‘Sa,’ hadden ze spottend gezongen
in hun Walsche, valsche taal,
‘Sa, bezems gehecht aan ons lansen:
nu vegen we Vlaanderen kaal!
‘Sa’, hadden ze spottend gezongen!

‘Vlaendren die Leeu!’ De oriflamme
ligt vertrappeld in bloed en in slijk...
Gij, zon in het Westen, wat ziet gij
in de Bloedmeersch? Lijk bij lijk.
‘Vlaendren die Leeu!’ De orifiamme...

‘Zege! Zege!’ - Een enkele ontsnapte,
droeg de vreeslijke mare naar 't hof:
Door het gansche Vlaanderen verkondden
alle klokken dank en lof.
‘Zege! Zege!’ - Een enkele ontsnapte.

Arm Frankrijk! Daar treurden de moeders!
Tot den hemel steeg het geween...
Met de hoonende bezems keerde
't volk van Vlaandren hun lijken bijeen

POL DE MONT.

De Guldensporenslag

- ‘Schild en Vriend! Vooruit!’ - riep Jan Breydel,- ‘geen genade, sla dood!’ - Forschig stieten ze de pieken in de rompen der peerden: sloegen, in machtigen zwaai, hunne zware knotsen, schedel. krakend op de ruiters: kneusden en beukten, mokerden neer woest en wild, genadeloos. -

En..... De beiaard schudde in rinkelend zegegeschal, zijne klanken over 't doomende veld; bij 't roffelen der trommen dansten de leeuwen, de Vlaamsche leeuwen, langs de straat! - Vlaanderen was Vrij!

Oh, 't is zoo zoet te leven in het verleden; de weldoende baren der opzwalpende romantische zee, om onzen geest te voelen klotsen!

De elfde juli! - 't Is alsof er al de vier gewesten van het Vlaamsche land eene davering opdeint en de prachtige vlasgaarden met de malsche korenvelden en de groene sparrenbosschen met de geel-glimmende heide en de zinderende zonne hoog in den wijden azuren hemel, in een machtig-luiden lach uitschateren hunne blijdschap om den zegedag van over zes honderd jaar.

De elfde juli! De guldensporenslag! Vlaanderen vrij!

Joelt en jubelt mee, Vlamingen, telgen der Vlaamsche kerels; laat de leeuwen dansen! met wapperende vlaggen in de vendellocht, langs de straten gezongen een dreunend kerelslied:

> En hier staan wij, 't hoofd omhooge,
> Vuisten siddrend, kokend bloed,
> Vlamme in 't herte, vlamme in de ooge
> en ons name ons trillen doet[1].

De elfde juli! Vlaanderen vrij!

Laat ons luide uitzingen, het verlangen, het hopen, het streven, het eischen, van hen, die de zonen zijn der leeuwen van 1302; van hen, die zich bewust worden van hun eigen aard en eigen zijn!

Herdenken wij geestdriftig den grooten dag van 1302 en harnassen wij ons om morgen eens voor goed den geduchten eindstrijd aan te vangen; in 't vuur te stormen, - niet met pieken en goedendags, - maar met stevig uitgeruste geesten; om den Vlaamschen strijd uit te maken ten bate en tot welzijn van 't Vlaamsche volk

* * *

- De Vlaamsche strijd wordt belemmerd door de kleinsteedsche politiek - schreef Albrecht Rodenbach en heden is dat nog waar.

Anderen strijden alsof de Vlaamsche strijd eeuwig moet blijven duren.

Wanneer zal de baan open liggen waarlangs de grooten tot de kleinen moeten gaan, om in vrede de vooroordeelen tusschen hen beiden uit den weg te ruimen!

Wanneer zal de Vlaming, in zijn eigen land, op zijn eigen erf, het onmondig kind, het trekpeerd niet meer moeten zijn van vreemden!

Vlaamsche knapenschap, weest zaaiers, zaaiers van Vlaamsche gedachten! Dat uw wil met uw verstand samenwerke en altijd voor oogen - als uw geloof in uw kunnen groot genoeg is kunt ge bergen verzetten!

- De Vlaamsche kamp moet voor ons wezen - het werk om Vlaanderen, het is te zeggen: het Vlaamsche land, of Vlaamsch België, zoo men wil, te doen herworden en herbloeien in de volle ontwikkeling van eigen wezen en werkzaamheid: aard, zeden, gedachten, gebruiken, tale, kunst, wetenschap, handel, nijverheid. - Zoo leert ons Albrecht Rodenbach.

Vlaamsche knapenschap, weest zaaiers van Vlaamsche gedachten! dan zult ge binnen kort, al zingend gedachten! dan zult ge binnen kort, al zingend

> 't Daghet in den Oosten
> het lichtet overal!

de plaats kunnen overzien met welbehagen, waar ge gezaaid hebt en met voldoening 't kunnen uitroepen: Wij hebben den goeden strijd, den heiligen Vlaamschen strijd gestreden tot het einde en de zege is aan ons!

JUL. KREKEL.

Smeltkroes-historie.

Als een wereldgebeurtenis hebben ze ons aangekondigd de saamsmelting van de tijdschriften *Ontwaking* en *Nieuw Leven*. Het heette dat ‘het lang verwachte’ gebeurd was, dat het ‘tehuis’ voor alles wat schrijft in Vlaanderen eindelijk was opgebouwd.

Ik kan het lang zoo belangrijk niet vinden wat gebeurde en dat beide tijdschriften zijn opgegaan in de smeltkroes, alzoo verloren hebben karakter en beteekenis, is voor de daar in betrokkene redacteuren eerder te betreuren dan toe te juichen. Ook de bloei van de jongere vlaamsche literatuur heeft daar niets bij gewonnen.

(1) Albrecht Rodenbach.

Ik wil de historie van nabij beschouwen, oorzaak en gevolg nagaan en vooral kalm kritisch blijven in het beoordeelen der feiten; want kalmte past ons zeer, na zooveel geschreeuw en gebalk van allerhande tijdschriftmenschen, al sedert jaren, die toch nog maar niet onze geruststelling en ons vertrouwen in het waarachtige eener nieuwe generatie, vestigen. Want, hebben we als tijdschrift, - ik bedoel niet als literatuur en sluit uit de afzonderlijke goede stnkken die nu en dan in tijdschriften verschenen, - iets van beteekenis gekend, na *Van Nu en Straks* en *Vlaanderen*? Is er een vastgeslotene groep van persoonlijkheden, al waren het maar jongere persoonlijkheden geweest, die zich als toen hebben geuit in een mooi tijdschrift?

En nu zeggen ze dat het komen zal, dat het gekomen is, het lang verwachte. (Wat zoo lang verwacht werd begrijp ik toch ook al niet. Ik geloof niet dat er gewacht werd op wat anders dan op goede literatuur, die van jongeren tot dusverre steeds in kleine mate is uitgegaan en ik durf gelooven dat een tijdschrift hoe ‘lang verwacht’ ook, daar niets zal in veranderen. De jonge vlaamsche literatuur, die ook aan 't zich verklaren is gegaan, na diegene van *Van Nu en Straks* en *Vlaanderen*, die *blijvend* bleken: Vermeylen, de Bom, Hegenscheidt, van Langendonck, Streuvels, Buysse, Teirlinck en van de Woestijne, heeft, ter uitzondering van zeer zeldzame buiten-tijdschriftlevende eenlingen als Victor de Meyere b v., nog alles te doen; met of zonder tijdschrift heeft het jongere geslacht zich nog altijd te openbaren, het is er nog lang niet!)

Het ‘lang verwachte’ is dus niet een algemeen *tijdschrift* maar een algemeene *literatuur.*

Dat zulke *algemeene literatuur*, die aansluiten moet bij het werk van de bovengenoemde schrijvers, in zulk *algemeen tijdschrift* niet zijn uiting zal vinden, is gemakkelijk te bewijzen.

Een tijdschrift dat uiting wil geven aan de krachten van een generatie, zal in de eerste plaats van die generatie zelf uitgaan; zulke generatie, zoo ze werkelijk bestaat, zal zich één gevoelen in wezen; de krachten die ze uitmaken zullen onderling dit gemeen hebben dat ze allen wat persoonlijks en nieuws - anders is het geen kunst - te zeggen hebben en bovendien verbonden zijn door een algemeene overeenkomst van aard - anders is het geen generatie - in zake de algemeene gevoelens. Men zie wat in de historie der Nederlandsche literatuur de generaties van '80 in Holland en '90 in Vlaanderen beduidden; hoe de nieuwheid en de oorspronkelijkheid en ook de aard algemeen waren; wat een eenheid in wezen en ziel er was. Het nieuwe tijdschrift nu, product van twee tijdschriften die financieel en letterkundig aan 't schipperen waren, - we weten allen: dat *Nieuw-Leven*, gesticht uit oproerig-menschelijk en oproerig-letterkundig willen, door menschen die er sedert lang, omwille van moelijkheden met de uitgever, die 't revolutionnaire er buiten wou en het algemeen zoete voorstond, stilaan werd het brave, waterige tijdschrift dat we kennen; orgaan van een boekhandelaar ‘qui se paie le luxe d'une revue à lui’, waarin hij zijn van de Woestijniaansche gedichtekens drukken kon en zijn boekhandel bevorderen en waarin verder de lauwste onmachtigen van Vlaanderen treurspelen schreven, nà Phèdre en Iphigeneia(s) of Streuvels plagieerden of Vermeylen nadeden; we weten allen: dat *Ontwaking*, ergekomen uit ernstig, individueel anarchistisch willen, waarin ook letterkundige ratés literatuur mochten maken en zich, om wille der bladvulling, door enkele der Van Nu en Straksers lieten meehelpen, ook al stilletjes aan 't vervormen ging en steeds slabakte, tot het eindelijk de hulp inriep van 'n paar goede literatoren en het dan werd, - het wou toch voor alles de oude banier hoog houden - 'n mengelmoes van literatuur met dingen die daar niets mee te maken hebben en vaag

op anarchisme geleken -; het nieuwe tijdschrift alzoo: een oplossing in de gietlepel van al die sierlijke verscheidenheden, al die op-zichzelfstaande mengelmoesen. Voorheen dus, ofte in den gang der tijden even enkele maanden geleden, waren deze tijdschriften principeel, voor zoover er van ‘principe’ spraak mag zijn bij dergelijke dingen, gescheiden. Elke aankondiging en elk prospectus dat destijds individueel door ieder tijdschrift opzichzelve werd verspreid, voerde toen toch ook al in 't blazoen ‘het lang verwachte’.

Toen het dan met elk tijdschrift op-zichzelve financieel slecht toeging, besloten de uitgevers, let wel de *uitgevers*, want de redacteuren, langs beide zijden, hebben niets in de zaak te zien gehad, hun ‘lange verwachte’ tendenz saam te smelten, hopende dat de gansche ploeg van redacteuren gemakkelijker maandelijks 64 bladzijden zou volschrijven met vereende krachten, daar het anders wel een beetje lastig bleek elke groep opzichzélve 64 bladzijden te doen volstoppen. Wat meer, beide uitgevers, hun abonnenten saamvoegend, stonden voor een prach-

tige oplossing: het aantal abonnenten steeg: terwijl de kosten minder werden - want besloeg voorheen elk tijdschrift 64 bladz. maandelijks - de versmelting van beide bléék 64 bladz.; zoodat de kosten voor de helft minderden en een dubbele ploeg redacteuren de literaire vermogens klimmen deed.

Let wel hoe wanhopig *Nieuw Leven* naar de smeltkroes trachtte, en zich zóó, financieel en letterkundig, te redden dacht: dit tijdschrift heeft immers vooreerst getracht met *Vlaamsche Arbeid,* 'n katholiek tijdschrift, saam te gaan. Wat een ernst en een bewustzijn van *Nieuw Leven*, dat door 'n katholiek geweigerd, zich in de armen van een anarchist werpt.

Wat we dus toejuichen in deze ‘lang verwachte’ gebeurtenis dat is de oplossing van *Nieuw Leven IN Ontwaking*. Dit eerste tijdschrift verdween met zijn inhoud, zijn ruimte, zijn oppervlakte, zijn geestelijke vermogens in de smeltkroes van het tweede, wat het eerste product van de gietlepel ons duidelijk heeft bewezen: alleen op de omslag daar staat kleintjes de grootsche naam van Nieuw Leven, terwijl het binnene, de gansche inhoud van Ontwaking is.

Wat we dus toejuichen in deze ‘lang verwachte’ gebeurtenis dat is de oplossing in de gietlepel van heel die schare redacteuren, van alle gezindheden, van alle kleur, van onbeduidenheid, van middelmaat, van kunde. Hoe broederlijk zullen ze saamsmelten tot één vocht, waaruit de solidariteit zal opdoomen, de solidariteit tusschen bevoegden en onbevoegden, tusschen behouders, achterwaarts gaande en oproerigen, geloovigen en ongeloovigen, naäpers en mislukten, de solidariteit die brengen zal het ‘lang verwachte’, de solidariteit die het huis is waar een deel, van 't jonge Vlaanderen nu gaat wonen in vriendschap.

De solidariteit van menschen die 't niet wisten, die niet geraadpleegd werden of ze al of niet tot solidair-worden geschikt en bereid waren!

Ik zeg aldus: er is een tijdschrift verdwenen, er is een tijdschrift gebleven. Dit laatste heeft zich een zeer gevarieerde en uiteenloopende verzameling redacteurs toegeëigend waaruit het lang verwachte niet komen zal.

Ik hoop aldus: dat het ‘lang verwachte’ zal komen uit de krachten van de individus zelf; of ze in ‘Ontwaking’, ‘Nieuw Leven’, ‘Boomgaard’, ‘Vlaamsche Arbeid’, ‘Dietsche Warande’ schrijven, het baat niet, zij zullen worden of niet worden.

Echter is mijn meening over tijdschriften zoo: de revue welke de meest persoonlijke en door het idee als door het gevoel nauw verbondene redacteurs saamheeft, zal voor Vlaanderen allicht het zegenbaarste zijn.

Mochten intusschen alle bestaande vlaamsche tijdschriften goede arbeid publiceeren van de jonge Vlamingen, om 't even tot welke groep ze behooren.

Ik scheid de jonge litteratuur niet in groepen, dat deden de jongen zelf, ik wacht, uitziende naar die 't brengen zullen, dat ‘lang verwachte’ en rangschik intusschen het lawaaierig gebeur aangaande het verdwijnen van Nieuw Leven in de bladz. van Ontwaking, als gering in bediedenis en van weinige profijte.

des Grieux.

Beelden

I.

't Wordt avond.

't Werd avond...

In rozerood-vlammende glanzen ging de zon onder: heel de Westerhemel laaide van gouden purper; diep, in de breed-bruisende bedding van vloed lokten verblindende tintelingen, als van een wondermooi paleis, gebouwd van zonnegoud, onder 't schuim der ruischende baren... Helderblauw, heel licht bijna was de avondhemel, heel rein en puur... Tot opeens aan de noorderkimme een zwart punt verscheen: 't vergrootte, wies, en een donkere wolk, één enkele, kwam dreigend aangedreven, traag, somber onder den mooien koepel, als het storend rimpeltje in 't spiegelgladde vlak van een vijver, als de donkere vlek op 't maagdelijk-blank sneeuwkleed, als het stemming-brekend, harde woorden in 't zwijgend-luisteren naar zoet-zingende harpetoonen, als het flitsen door helder-blijden gedachtengang van een droef, smartevol gepeins.

II.
Avond.

't Is avond geworden...

Donker-blauw koepelt de hemel, hier en daar besprankeld met zilverhel-stralende starren. Alles is heel stille... alleen in de kruinen der zwart-donkere populieren, die staan als roerloos-stomme, sombere reuzengestalten, suist zacht de avondwind... Ginds tusschen de stammen der boomen straalt helder licht: door het groene bladerenwelfsel flikkert het nu eens hel, dan weer verborgen, afwisselend verschijnend als gonsden daar in zoele avondlucht duizenden glimvliegen rond: 't is de gele schijn der lantarens...

Rustig ligt het water van den vijver te glanzen, soms met grillige, fantastische lichtspelingen op de gladde oppervlakte, met donkere schaduwen langs de oevers.

Als een geel-roode, zeldzame bloem hangt de maan te pralen tusschen het loof der boomen, hare blinkende schijf half-verborgen door de spits van den daar-oprijzenden kerktoren, scherp-afteekend op den azuren avondhemel.

't Is alles heel rustig... avondstemming.

III.
Nacht.

In de groote, wijd-blauwe koepelhalle zijn thans alle lichten ontstoken. Helder en vol is de maan omhoog gerezen: haar zilveren licht glijdt over de platte daken der huizen, weerkaatst in de gekleurde ruiten der heerenwoningen. Tusschen het donkerdicht geboomte echter dringt het niet door...

Geen enkel windje rimpelt nu nog het effen vlak van den vijver... geen zuchtje roert: alleen een verborgen nachtegaal zendt helder-trillend zijn zang op in de stille lucht...

Gewijden heilig staart de nacht met zijn duizenden diamanten oogen op ons donkere aarde, waar rustig de menschen sluimeren...

EWALD ARMIN.

Antwerpen, 29-4-10.

Mozaïek

‘De Blauwvoet’.

In 't volgend nummer verschijnt een zeer belangrijke studie over C. en M. Scharten-Antinck's *Een Huis vol menschen* door den heer ANDRÉ DE RIDDER, den gunstig gekenden essayiest. Als gedicht tot het voordragen geschikt: *Schoon Ellen*, naar de Duitsche ballade van E. Geibel. Metrische vertaling van den Heer H.B. Verder liggen gereed: *Schoon Zonnekind* door Leo Steppenbach; *Mathilde, De Gevangene*, door E. Armin; *Voorbij, Bloemekens Plukken*, door J. Krekel; *E. Zola*, door B. Van Tienen; *Bijdragen* van Pol de Mont, Lode Baekelmans, André de Ridder, L. van Goethem, Frans van Cuyck, G. Rosen; en *Gedichten* van Raf. Verhulst, H. Melis, Frank van der Burg, Jul. Frère, Ern. W. Schmidt, e.a.

De opstelraad laat aan elken medewerker de volle verantwoordelijkheid van zijn opstel over.

Nieuwe Boeken. -

Van onzen Leuvenschen medewerker Jul. Krekel, is een boekje verschenen: *Met z'n oogen open*. In een keurig kleedje gestoken, een 60 tal blz. inhoudend, slechts fr. 1.25 kostend, zal het zeker door eenieder verlangd worden. Te bekomen op onze bureelen. Van den heer E.W. Schmidt verschijnt kortelings bij de Geb. Janssens een bundel *Gedichten in verzen en proza*. Inteekeningen worden op onze bureelen ontvangen, prijs fr. 1.50.

Johannes Adrianus Heuff Az.

de keurige Noord-Nederlandsche tooneel- roman- en historieschrijver, beter gekend onder den schuilnaam *Huf van Buren* is in den ouderdom van 62 jaar in het schilderachtig gelegen Gelderlandsch dorpje Heerde kortelings overleden.

Geboren den 5^{en} Maart 1843 te Avezaath volledigde hij, na de kostscholen in zijn Neder-Betuwsch dorpje en Delft met vrucht gevolgd te hebben, zijne ontwikkeling in de Politechnische school van Hugo de Groot's geboorteplaats. Een standvastige, diepgewortelde liefde echter tot de schoone letteren gevoelende, legde hij zich in volle begeestering, met hart en ziel op deze aangename, genotrijke studie toe, zoodat weldra van zijne hand een aantal tooneelspelen, waaronder *Briat, De Specialist* en *Oom Frederik* zich het meest onderscheiden, verschenen. In 1877 zag een geschiedkundig roman *De Droom van Gelderland* - een boek in Delft reeds begonnen - het licht. Toen volgden snel een heelen drom werken elkaar op:

In 't uur van den verkiezingstijd 1878; *De mannen van St. Maarten* 1882; *De laatste van Arkels* 1885: *Oom Frederik* 1885; *Hertog Adolf; Elzas en Vogezen, Reisherinneringen* 1890; *Jonker van Duinenstein* 1896; *Gekroonde Hoofden* 1897; *Oranje en Nederland. Leven en daden van Vorsten en Volk* 1897-1898, en de pas verschenen historischen roman *De Studentendwinger.*

Bondsnieuws.

Naar Zeeland!

Op *Zondag 10 Juli 1910*, bezoekt onze kring Zeeland, of liever de twee plaatsen aldaar gelegen: *Vlissingen en Middelburg.* Vlissingen is tegenwoordig een eerste-klas badplaats geworden met een degelike badinrichting, fraaie hotels, villa-parken. Benevens het standbeeld van Neerlands eerste admiraal, De Ruyter, is dit seizoen onthuld een fraai gedenkteeken, gewijd aan de Noord-Nederlandsche dames E. Bekker, wed^{e} D^{s} Wolff en A. Deken, schrijfsters van de beroemde 'Historie van Mejufvrouw Sara Burgerhart'. Zij, die Middelburg bezoeken, vinden daar nog een echt Hollandsch stadje, dat bewaard gebleven is van de zucht alles te moderniseeren en te antivervaderlandschen.

De prijs der leden voor deze waterreis is vastgesteld tegen fr. 1.50.

De leden kunnen hun kaarten komen afhalen op vertoon van hun laatste kwijtschrift den 6^{en} en 7^{en} Juli in ons gewoon lokaal, Pelikaanstraat, 100, telkens van 8 ½ tot 10 ½ uur 's avonds.

Vergaderingen en Betoogingen.

Donderdag 7 Juli, om 8 1/2 uur 's avonds, verplichtende vergadering der tooneelafdeeling. Nieuwe leden zijn welkom.

Maandag 11 Juli, om 8 1/2 uur 's avonds, bijeenkomst voor de deelname aan den Guldensporenslagoptocht.

Donderdag 21 Juli, om 10 uur 's morgens, bijeenkomst voor den Nationalen Feestdag-Optocht.

Zaterdag 30 Juli, algemeene vergadering om 8 ½ ure 's avonds. Dagorde: schoolfeest, winterfeesten benevens verslagen van schrijver en schatbewaarder.

Al deze samenkomsten hebben plaats in 't lokaal 'De Paardenwei', Pelikaanstraat, 100 en ieders opkomst is noodzakelijk.

De **Jaarlijksche Vergadering** werd verleden maand gehouden en bijgewoond door talrijke leden. Na de zaakrijke algemeene verslagen van de heeren schrijver en schatbewaarder waaruit we leerden dat onze kring zich met glans door moeilijke tijden had heengeworsteld, nam de Heer Frans Taeymans, door gezondheidsredenen, ontslag als voorzitter. Nogmaals brengen wij hier onze hulde en dank aan onzen taktvollen gewezen leider en hopen hem steeds aan onze zijde te mogen houden. De bestuurherkiezing gaf den volgenden uitslag:

Voorzitters: J.P. Odar en V. Wyns. *Schrijvers:* M. Servaes en J. Hens. *Schatbewaarder*: L. Servaes, *Tegenboeker*: J. De Cat. *Feestbestuurder:* A. Aerts. *Vaandrigs:* Fl. Wouters en E. Toen. *Raadsleden:* A. Meyten, G. Toussaint, R. Verbruggen.

Onze gegeven Zomerfeesten.

't Zomerfeest in 't Casino was weer begunstigd met een... regenweertje dat echter niet belet had dat een groot aantal leden er zich opperbest vermaakten. De uitstap naar 't Peersbosch, gezegend door 'n echt zomerweertje, werd bijzonder talrijk bijgewoond door onze leden en terug in de stad was 't reeds Maandag geworden eer er aan scheiden, gedacht werd.

Onze Leestafel

Tijdschriften.

De Boomgaard N^{r} 7.

P.N. Van Eyck, Bij de ruïnen van Babylon; *G. Van Eckeren*, Het Afscheid; *F. van Hecke*, Aan Lucretius; *Wilhelm Loeb*, Verzen; *A. De Ridder*, De broze herinnering; *Annie Salomannos*, Gedichten; *Leo van Goethem*, Vas Occultum; *A. Roland - Holst*, Vers; *Jan Greshoff*, Het ontwaken. - Overzicht der maand door *Gust. van Hecke, Edm. van Offel, Paul Kenis.*

Plaat: houtsnede: de Doop van Christus door *G. Minne.*

Nieuw Leven 3^{e} jaargang. Mei - Juni.

Frans Thiry, Het Bezoek; *Jef Mennekens*, Ontmoeting; *E. Legier*, Enkele beschouwingen over Van de Woestijne; *Jan Greshoff*, Verwonderingen, *L. Lambrechts*, Nandje 's Bedevaart; *Fabrice Polderman*, Pierre Broodcoorens; *O. Ratins*, Kantteekeningen bij de Vlaamsche Beweging; *Wilhelm Loeb*, De zwaarste offerande; R.V. Rubriek der Tijdschriften.

Ontwaking en Nieuw Leven nieuwe serie n^{rs} I en II.

Hein Boeken, Tot de Moeder Aarde; *J. van Overloop*, De Krabber; *P.N. van Eyck*, Verzen; *R. van Genderen Stort*, Het Wederzien; *Jan van Nijlen*, Allerzielen; *G. van der Leeuw*, Wat nu?...; *V. de Meyere*, De Rosse Lodde; *Jan Greshoff*, Klinkdichten; *Elie Reclus*, De Beker van Circe; Vergeten Bladzijden; *G. Eekhoud*, Over het gevoel bij Dante; *H. van Puymbroeck*, Ahasverus en de Oogen van Jezus; *Ary Delen*, Vreugd

om de Lente; *R. de Cneudt*, Twee Lentesonnetten; *Karl Wolfskehl*, Uit ‘Ulais’; Kronieken door *Ritter, Stroobant, van Nijlen, van Puymbroeck, A. Delen* en *J. Greshoff*.

De Zaaier n° 9.

Willem Gijssels, Avondgroet; *Leo Steppenbach*, Daarna; *Jan Cleppe*, Bloemekens; *H Coo*[...]*n* Over Vlaamsche Boeken; *H. Hemmel*, Wintertrek. - Kronijk.

[Nummer 5]

[Herman Teirlinck]

Wij zijn opper-gelukkig dit nummer van den *Blauwvoet* met een eigenhandig wonderjuist vervaardigde penteekening van één onzer meest befaamde en alom hooggeschatte kunstenaars, den Heer *Herman Teirlinck*, te kunnen opsmukken.

Waardig volgeling van Vlaanderens krachtig penneschilder Stijn Streuvels verrijkte Herman Teirlinck onzen letterkundigen schat met menig louter juweeltje.

Verzen. - De Wonderbare Wereld. - Het stille gesternte - 't Bedrijf van den kwade. - De Doolage. - De Kroonluchter. - Zon. - Het avontuurlijke leven van Lieven Cordaat - Mijnheer Serjanszoon, orator-didactus. - Het ivoren aapje.... zijn allen genotrijke, mooie boeken, waarover niet alleenlijk onze Noord- maar ook onze Zuiderburen den mond vol lof en bewondering hebben.

Eindnoten:

Cliché welwillend in bruikleen gegeven door 't maandschrift ‘De Boomgaard’.

Antwerpen.

‘O koningin der Schelde,
Wat overschoone dag, toen
ik u laatstmaal zag.’

(K.L. Ledeganck).

Vol zon en licht is de glanzende zomerdag geweest.... Aan den Westerhemel gaat de zon duiken.... Heel zacht is de lucht.

Kom nu, ik zal je Antwerpen toonen; niet Antwerpen de groote, bedrijvige havenstad, niet Antwerpen beroemd om zijne kunstschatten, niet zoozeer Antwerpen de trotsche, pralende veste, maar Antwerpen zooals het leeft in zijn volk, 's avonds na langen, nijverigen dag....

Kom met me naar de Groote Markt: ze biedt thans voor den opmerkzamen, gevoeligen toeschouwer een schilderachtig gezicht.

Vlak vóór ons het groote stadhuis in Renaissancestijl, met zijne rondbogige, lage deuren, met gelen glans van helbrandende luchters achter de tallooze vensters.... De blauwe avondhemel schijnt te raken aan de nok.... Het goud der avondzon tintelt en gloeit in de heldere waterstralen die sissend omhoogspuiten van uit de wijdgeopende kaken der monsters aan den voet der mooie Brabofontein, met zacht geklater neerdroppelend op hunne glimmendbronzen ruggen, tintelt en weerkaatst op de gevels der gildehuizen die eene zijde van de Markt vormen, op den steigerende St Joris die een van hen bekroont.....

Nu zult ge 't Antwerpsche volk zien, zooals het is, zooals het leeft: nu komt het van uit zijn straatjes en steegjes die zich verliezen achter 't stadhuis en wandelt naar de Groote Markt, grooten en kleinen, joelende knapen en meisjes, bezadigde menschen, oudjes genietend van de zoele, heerlijke avondlucht, het wandelt of zet zich buiten de herbergen aan de tafels op banken en stoelen, keuvelt en lacht, wijl in de groote, dikbuikige pinten, het bruine, schuimende gerstenbier toch niet verschaalt...

Er werd beiaardconcert aangekondigd voor heden avond.

Gansche drommen vullen het midden der Markt, halzen worden gerekt, gretig uitgekeken naar den toren die daar achter de huizen zoo luchtig opschiet, klimmend, reikend, als gebouwd van broze gedachten en teere droomen, wonder kantwerk, hoog met zijn top in de blauwe, reine lucht, blikkend van uit zijn oneindigheid op de stad en de menschjes aan zijn voet.

En daar zingt hij... Daar vliegen de tonen uit de galmgaten omlaag naar de luisterende menigte, helder en zuiver als het tegen elkander tikken van kristallen bekers, zwaar begeleid door diep-brommende klokkenmonden. Hij zingt van Vlaamsche vrijheid, Vlaamsche tale, Vlaamsche fierheid, Vlaamschen moed ‘Het lied der Vlamingen.’ het klinkt er zoo plechtig; hoor hoe hij bidt nu, groote, steenen reus ‘Mijn Vlaanderen houdt u kloek!’

Zie nu dien glans op die aangezichten, zie dat zacht bewegen der lippen, als van zachtjes meeneuriën, niet vrij toch durvend uitzingen, zie dat lichte wiegen van het hoofd op de maat van den zang. Ze luisteren en verstaan....

Laten we ze daar, bij hunne pijp en pint, bij hunnen zingenden toren, wandelen we verder tot op het zuiderterras.

Heerlijk schouwspel!

Geen bedrijvig, zwoegend leven van des daags, geen gerol meer van ankerkettingen, geroep en gesjouw, al die verschillende eigenaardige geruchten, dadelijk de groote haven kenmerkend.... De dagtaak is volbracht.

Op de reuzige overzeeërs, vastgemeerd met armdikke touwen langs den kaaimuur, is alles stil nu. Van uit de prachtige salons stroomt helder licht. Eenige matrozen in de schilderachtigste houdingen op het dek gelegerd, genieten volop, men ziet het hun aan, dat oogenblikje verpoozing, rookend met lange trekken een steenen pijp, volgend met droomenden blik de omhoog kringende, blauwe wolkjes.... Van op het achterdek klinkt zacht harmoniecaspel.

Laat nu vrij den blik weiden over den breeden, prachtigen vloed, zie dat lichte, sierlijke gespeel dier kruiende golfjes, volg die blanke meeuw in hare wiekende vlucht, scherend dicht langs het water, schouw verder op den stroom: kleine, lichte scheepjes zachtjes dopperend, vast aan hun anker, zie en geniet van dat heele, mooie tafereel...

Op den anderen oever strekt zich de eentonige, grauwe zandvlakte uit en boven haar in 't oneindigblauwe van den avondhemel droomt het laatste goud der zinkende zonne, dat, omrand door enkele donkere, samengedromde wolkenbergen, als een meer schijnt, gouden golfjes stuwend op zwart-beboschten oever...

Nu komt het duister aangezweefd als van heel verre, van de westerkim, waar de groote dagster verdwenen is...

Ei kijk, op heel de lengte van den vloed beginnen oogen te glimmen, pinkelende lantarenlichtjes, lange reien vormend, zoo ver, zoo ver, dat elk vriendelijklachend lichtje een ander schijnt te doen ontvlammen.. O neen, die zijn heusch niet te tellen...

Helder is de sikkel der maan omhooggerezen en giet over den kalm vloeienden stroom, over de donkere massa van het oude steen, over de ijzeren daken der hangars, over de heele, rustige stad haar zilveren, gelijke licht.

Lang zouden we daar kunnen blijven staren en genieten van den waarlijk-heerlijken avond, doch kom, we hebben nog wat te zien in de stad.

Wat een drommen volks! Wat is er toch gaande?

Luister, daar klinkt gezang en muziek, ‘Het Vlaamsche heir staat immer pal!’ Antwerpen viert mede de verjaring van Vlaanderens vrijwording... Een heele stoet betoogers, honderden en honderden: professors, doctors, onderwijzers, studenten, struische, stoere arbeiders, werkers met den geest en werkers met de hand, zelfs eene schare van vrouwelijke deelnemers, met dreunend gezang of opwekkende muziek, met lustig-wapperende vaandels trekt door de straten...

Ze juichen allen, ze gloeien van blakende geestdrift

voor hunne schoone zaak: hulde aan het voorgeslacht, verdediging hunner moedertaal!

Dàt ook is Antwerpen.

Hoezee dan, hoezee! Dat de leeuwen dansen, de trompen den strijd bazuinen voor 't goede recht, hoezee, er leven nog Vlaamsche menschen, er klappen nog Vlaamschminnende harten in onze oude Scheldestad!

EWALD ARMIN.

Antwerpen, 15 Juli 1910.

Lentelied.

Wanneer straks in de lente de hagedoorn bloeit
En zijn geur langs de wegen verspreidt,
Als door roze appelbloesems de lentewind stoeit
En ze neerstrooit tot boomgaardtapijt
Wordt mijn hart weer zoo licht of de winter 't geboeid
En de lente het weer heeft bevreid.

En ik ben weer zoo blij lijk een heel heel klein kind
Dat ontwaakt na een droom-zware nacht
Nu de morgen de ruiten reeds roos heeft getint,
Waar 't slechts donkere schaduwen dacht
Heel de kamer vol tintelend zonnegoud vindt
En verheugd tegen 't zonnelicht lacht.

PAUL KENIS.

Over de Literatuur van den Dag
C. en M. Scharten-Antink
‘Een huis vol menschen’.

Een Huis vol Menschen behoort tot dat geringe aantal boeken, die datum nalaten in eene literatuur, eene beteekenis blijven behouden jaren zelfs na hunne verschijning en zóó zich voor altijd bij eene letterkundige beweging aansluiten, deze om zoo te zeggen karakteriseeren. Als zulks mogen we in de Hollandsche roman-beweging der laatste half-eeuw rekenen, boeken lijk *Menschenwee*, van Querido, *Geertje*, van Johan de Meester, *Eline Vere*, van Couperus, *De Kleine Joannes*, van F. Van Eeden, *Feesten*, van Jac. van Looy, *De Bruidstijd van Annie de Boogh*, van H. Robbers, *Zondagsrust*, van Frans Coenen, misschien nog een paar andere: ze geven de weerde van onze literatuur aan en bakenstokken hare evolutie.

Bij die reeks, dunkt me, moet ook *Een Huis vol Menschen* worden aangesloten, als hebbende verwezenlijkt een nieuwe en ineens decisieve vorm van Hollandsche roman-kunst. Erin vinden we *eenigszins* eene proeve van Hollandschen interpsychologischen roman. Dat men nu niet meene in *E.H.v.M.* den roman van de menigte te vinden: dât niet. Het lag ook niet in de bedoeling van de schrijvers het groot levend organisme van de maatschappij, het polymorphisch wezen der massa aan te durven. Dat collectif leven, weergegeven in enorme proportie, met de noodige wijdheid van lijn, kunnen we vinden in boeken zooals Shakespeare's *Julius Cesar*, Tolstoï's *Oorlog en Vrede*, Zola's *Germinal*, Flaubert's *Salambo*, in zekere romans

van Balzac, waarin heel Parijs wemelt, en ten onzent in Querido's *Menschenwee*, namelijk in de foorbeschrijving. In die werken - altans in de gedeelten ervan die ik hier bedoel - is de menigte zelf de handelende hoofdpersoon, die de actie bepaalt; het geweten der verschillige individus versmelt tot een nieuw collectief geweten, het geweten der menigte, dat in zijne uitingen afwijkt zoo wel van de wetten der individueele zielkunde als van die der sociologie(1). Die interpsychologie vindt men in *Een Huis vol Menschen* niet: de eerste rol wordt in dit boek gelaten aan de individus apart genomen.: Maar eigenaardig mogen we in dit boek noemen de samenvoeging in het kader van één roman van twintig of meer menschenlevens, de bewerking in één verhaal van een avonturen-serie die aanleiding tot tien verhalen had kunnen geven. Want deze roman geeft niet - zooals het opschrift misschien zou laten vermoeden - de roman van het Huis - het huis, als huis. ware dan hoofdzaak geworden, zou als motief het leven der inwonende menschen overheerscht hebben, zooals in Zola's *Ventre de Paris* het motief der hallen, den gang der eigenlijke marktbevolking overtreft - maar de roman van de verschillende individus - als individu heelemaal vereenzaamd (zooals Dr Valency, Mlle Villetard, Mme Bertin) of verzameld in huishoudelijken band (de families Celestin-Josette, Dutoit-Herz, Leguenne, Lourty e.a.) die erin onderkomen hebben gevonden. Tusschen die vele, in princiep heelemaal particuliere romans bestaat zelfs maar een litterair verband. De verschillende menschen leven hun leventje afgezonderd, gescheiden, komen slechts zelden in betrekking, in aanraking. De verbindende lijnen zijn de concierge Charpentier en de werkvrouw Jeanne Bonnard. Juist door die bijzondere samenstelling, ontbreekt er eenigszins eenheid aan dezen roman, en dat valt licht te begrijpen: we staan hier niet voor den ontwikkelingsgang van één levensfragment, voor de paralleele psychologie van twee, drie, vijf personen, in eenzelfde gebeurtenis, in eenzelfde avontuur gemengd, maar voor de uitwerking - de gelijktijdige studie - van een groot aantal levens en karakters, zonder onderlinge gemeenschap. M. en C. Scharten-Antink hadden heel gemakkelijk de vriendschap van Celestin, Iristide en Josette, de lijdensgang van Mevr. Lourty gehuurd met eenen later zinneloos wordenden erotomaan, de late minneangst van M^{mo} Dutoit, de pastoorshoeden-verkoopster, levend in vrije huwelijk met het geslepen maar goedhartig Joodje Herz enz. enz., tot zoovele speciale romans kunnen vormen; de stof ontbrak niet. Door de verbinding, de samenvoeging van al die disparate elementen in één boek echter, heeft hun roman een episch belang gekregen, iets van een algemeen-wereldlijke waarde, gevend inderdaad in een geheel vele typen van menschelijkheid. Dat Parijsch immeuble wordt een schema van Al-Leven; 't is een wereld op zich, met hare hoogten en laagten, hare verscheidenheid en hare afwisseling. Daarin, in dat gevoel van grootschheid en van algemeenheid, ligt juist het epische van dit boek. We vinden erin geschraagd door eene zeer breede geestesbeweging, in symbolen van eeuwige humaniteit, vastmetselingen van allerlei tafereelen, van allerlei vormen, vermarmeringen in pracht van levensuitingen. Want zoo precies kunnen we de epiek definïsseeren: de kunst die zich vereenigt met alle vormen van het leven en ons van dat leven geeft de voeling van den gemeenschapsband der menschen. Schenken boeken lijk *Menschenwee*, en *Levensgang*, lijk *Geertje, Langs de Wegen, De Wandelende Jood*, niet, in paroxisme van volheid - en onder een meer technisch oogpunt, met hoogste dramatische sterkte, in ontzaglijkheid van bouw, meest grootschheid van conceptie en inhoud - de wereldlijke ethiek van het menschelijk broederschap, de voeling van het eeuwige en

(1) Wetenschappelijke bewijsvoering en analyze hiervan zoeke men in het heel interessant boek van Scipio Sighele, *De Menigte als Misdadigster, een studie over collectieve psychologie.*

het universeele van het bestaande? Het verschil tusschen den roman dien we episch mogen noemen en den gewonen analyze-roman ligt daarin: dat we er niet slechts de menschen tegenover zich zelf, meer in afzondering van eigen klein wee of geluk, maar in gemeenschap met heel het wereld-zijn, krijgen. Hieruit besluite men nu echter niet tot de noodzakelijke minderheid van den uitsluitelijk individueel-psychologischen roman; zoo'n roman kan overigens ook in zekere mate een episch karakter verwerven; men gedenke *Madame Bovary, Minnehandel, Kunstenaarsleven*.

Heel moeilijk valt het aan een roman dien ondergrond van humaan bewustzijn te geven, en terzelfder tijd dat gevoel van grootschheid, dat het leven op u doet aandruischen en overmeesteren. Onder dat opzicht, is het niet voldoende heel een stad te evoceeren, eene kolossale massa te doen bewegen, om episch werk voort te brengen Een duizendtal Musée Grévin-soldaten vormen inderdaad, nog geen leger. De scheppingsadem, de groote rythmus der beweging moeten het boek daarbij bezielen. Een kunstenaar hoeft de grootsche stof, het breede gegeven, waarover hij beschikt, nog grootsch te verwerken, èn dramatisch te voelen èn dramatisch weer te geven.

Dat is - om deze eenige nota's, over roman-techniek met een ander voorbeeld te verduidelijken - hetgene Mr Constant Eeckels bijv. in zijn *Strijd* - we maken liefst melding van dit gelijktijdig met *E.H.v.M.* verschenen werk - niet vermocht. Om een gegeven zoo immers als dat daar door Eeckels aangedurfd: de strijd der duizende verschoppelingen eener moderne groote havenstad, het wentelende zwoegersleven van hare menigvuldige proletariërs-bevolking, te heffen op de hoogte van een blijvend kunstwerk, moest de schrijvers voornamelijk kunnen geven de *epische synthese* en den *zuiverdramatischen ondergrond* van zijn wereld. Dat kon Eeckels niet, van nature uit: Eeckels is niet speciaal episch aangelegd, allereerst omdat zijne geaardheid te verre buiten alle naturalisme staat. De epiek in *De Strijd* is dan ook heel zwak. Ten bewijze: de beschrijving van het groot warenhuis Tietz in *Het Huis op den Hoek;* vergelijk die beschrijving eens met die van een echt episch kunstenaar, zooals Emile Zola bijv. - als epicus mag Zola wel worden aanzien als den geweldigsten van allen en waar we te spreken hebben over epiek in romankunst moeten we altijd zijne werken citeeren, frescos zoo buitengewoon als *Germinal, La Terre, La Débâcle, L'argent* - wanneer hij dezelfde materie behandelt, zooals in *Au bonheur des Dames*.

Niet dat ik C. en M. Scharten-Antink's roman met Zola's productie eenigszins wil vergelijken. Ik deed het reeds opmerken: *Een Huis vol menschen* vertegenwoordigt studie van *individueel* psychologie; vaste vergelijkingsbasis ontbreekt dus, hoofdzakelijk. Maar zoo het niet geeft algemeen massa-leven, zoo brengt ons toch *Een Huis vol Menschen* in rechtstreeksche voeling met eene menschenserie, die organisch als een onderdeel der wereld, volledig op zich, en als een typisch fragment ervan mag aanzien worden, wekt ons humaan bewustzijn, het weten onzer solidariteit.

Dit wat aangaat - indien ik me zoo mag uitdrukken - de bouw, de samenvoegings-architectonie van den roman, waarvan het algemeen karakter is: verscheidenheid en sterkte, dichte soliditeit in afwisseling.

Daarbij zijn de verschillige verhalen behandeld met 'n zacht-vriendelijke sympathie, 'n vergevensrede, teederheid, 'n zoetaardige weemoedigheid, die aan het boek leenen eene zeer gave ontroeringsmacht: 'n geraffineerde emotie doorzindert al zijne zinnen. Langs dien kant vinden we in den roman een aangenaam-stemmend *vrouwelijk* element en kan men in de compositie den overwegenden invloed van Margo Antink's feministische fijngevoeligheid raden, die we reeds vroeger in *Sprotje* en *Catherine*

mochten bewonderen. Wanneer die teerheid verzwakt, niet heelemaal op de hoogte, in onmiddellijk verband met de actie wordt gehouden, schijnt zelfs, hier en daar, over den roman - 't is hier vooral op het voornaamste avontuur: Josette's en Aristide's artisten-liefde en Celestin's zwijgende jalouzie, dat ik doel - een straaltje van in discrediet geraakte romantiek; zoo vinden we in het lieve grisetteken, Aristide's maîtresje iets Mimi-achtig weer, zooals in Aristide's en Celestin's leven een paar trekken van Mürger's *Vie de Bohême* schijnbaar ontleend. Aan deze opmerking moet echter geen overwegend belang worden gehecht: waarom zou alle romantiek uit de literatuur moeten verbannen, vermits het leven zelf - dat ons alles als mogelijk doet bestatigen, ons duizenderlei vormen van gevoel en van gedrag aanschouwelijk maakt - in den grond dikwijls zoo heelemaal romantisch is? Streng gesproken, *kan* de romantiek daarom niet uit de literatuur verbannen worden. In alle literatuur is daarbij nog altijd eene zekere aanpassing, eene zekere vervorming, eene zekere schikking, eene zekere inkleeding van het leven, een deel conventie, een deel romantiek dus. Flaubert zelf, in den minst romantischen, den onverbiddelijkst objectieven, den strengst werkelijk-naturalistischen roman dien we kennen, in *L' Education Sentimentale*, heeft moeten het leven synthetiseeren, het wringen in een niet heelemaal natuurlijke fatale modus. Wanneer de romantiek maar niet wordt eene caricatuur van de werkelijkheid - zooals, bijv. in Louise Duycker's werk - eene gewilde verminking der wereldsvormen, een verconfijtsel van het bewegende, bruischende levenssap, zie ik niet in waarom we ze absoluut zouden veroordeelen; in *Een Huis vol Menschen* althans vind ik niets bepaald onnatuurlijks, niets stellig onmogelijks, niets anti-reeëls.

Tot mijn spijt heb ik nog niets kunnen zeggen over het cosmopolitisme in dezen roman: een bijzonder-merkwaardig resultaat heeft hier gegeven de griffeling van de echt fransche beschaving op het hollandsch temperament van het echtpaar Scharten; zooals dikwijls, heeft het cosmopolitisme, de inleving in eene vreemde cultuur, ten gevolge gehad eene baselijke individueele verfijning. Natuurlijk - en juist daarom - is dit boek reeds door enkele menschen bekritiseerd geworden als te weinig specifiek-hollandsch. Mijne meening over alle specifiek nationalisme drukte ik reeds uit in de *Vlaamsche Arbeid* in de lange principenstudie die ik, in tijdschrift, aan het onbeduidend *Dichters der Heimat* dat van Mr. Aran Burfs wijdde. In literatuur, hangt alles af van het temperament van den kunstenaar. In eene literatuur kan men dan wel, van uit een historisch-traditionneel oogpunt, tusschen die verschillende temperamenten zekere algemeene eigenschappen, zekere trekken van verwantschap weervinden, die een kunstenaar voor een vlaamsch of een hollandsch of fransch of spaansch doen erkennen. Men stelt die verwantschapskarakteristieken echter niet als *eischen*, in princiep, men dringt ze niet op. Alle met opzet nationaal werk vervalt.

Ook heb ik nog niets kunnen schrijven over de meesterlijke plastiek en het evenwichtige, zekere en subtiele taalvermogen in dit boek. *Een Huis vol Menschen* zou tot eene heel lange en grondige studie kunnen aanleiding geven, vooral daar men - zooals men het reeds uit deze korte recensie kan opmaken - in zoo'n opstel gelegenheid zou vinden, verscheidene hoofdzakelijke punten van Roman-techniek te behandelen. Die studie kwame velen ten pas.

In afwachting, raad ik aan al de vlaamsche lezers, die zich aan de hollandsche literatuur-beweging onzer dagen interesseeren, deze roman te lezen in langen tijd werden we niet meer met 'n boek zoo grootsch van opzet en zoo episch van aanleg, zoo verfijnd van ontleding en zoo sterk van detaillatie, zoo fijn gevoelig, eindelijk, en zoo artistiek geschreven, begunstigd. Het zal nog lang en door velen genoten worden. Het blijft.

ANDRÉ DE RIDDER.

Liefde siciliane

Gij meisje die me uw eerste en beste liefde boodt,
En mij geleerd hebt 't wrange en moe-getorschte leven
Te dragen, toen ik reeds rond mij de schaduw zweven
Zag van de vroege en toch reeds lang verwachte dood,
Gij droegt op uw gelaat het zonnig morgenrood

Gij hebt mij in uw zoen den vrede weergegeven
- Nog voel ik op mijn hoofd uw warme lippen beven -
De vrede van een kind dat slaapt in moeders schoot.

PAUL KENIS.

Mozaïek

Bericht!

Verschillende klachten kwamen ons toe vanwege onze inschrijvers over het niet regelmatig ontvangen van de nummers. We kunnen verzekeren dat de verzendingen met de meeste zorg en stiptheid gedaan worden: daarom verzoeken we onze geachte abonnenten ons van iedere onregelmatigheid dadelijk en per brief kennis te geven, dan kunnen wij ons wenden tot het postbeheer.

Aandacht:

We kunnen enkel nog een luttel aantal volledige inteekeningen bezorgen, daar nummer één bijna totaal uitverkocht is. De eerste worden dus best bediend.

In memoriam. -

Een leege plaats te meer open in de rei onzer Flamingantische leiders: de plaats van een heerlijk man: Julius Sabbe. Alhoewel van gevorderde ouderdom (geboren te Gent in 1846) ons toch onverwacht ontrukt werd in de afgeloopen maand aan onze vereering. Zijn heel leven is 'n zware strijd geweest rondom zijn principen, telkenmale bekroond met welgelukken, beloond met achtende eerbied van z'n volk, vernederd van hooger hand. Zoo danken we hem 't standbeeld van Pieter de Coninck en Jan Breydel, Brugge-Zeehaven en opbeurende daden wanneer 't Vlaamsche heir aan 't wankelen ging. Een redenaar van ongemeene kracht, rustend-leeraar van 't Brugsche Atheneum, gevierd dichter en hardnekkig flamingant, laat hij een leemte na, moeilijk te dempen tenzij door zijn waardig zoon, Heer Maurits Sabbe, onzen talentvollen medewerker, dien we en zijn achtbare familie hier onze oprechte deelneming in den al te zwaren rouw betuigen.

Isidoor Teirlinck:

de verdienstelijke romanschrijver en wijdvermaarde folklorist heeft in de verloopen maand, zijn vaarwel als leeraar op de Normaalschool gezegd.

Den 2n Januari 1851 - eenige dagen vóór de beroemde Noorsche schrijver, Arne Garborn te Thime het levenslicht aanschouwde - te Segelsem, een stil, Vlaamsch dorpje niet ver van Margaretha van Parma's bakermat, vredig droomend, geboren, werd hij na het diploma te Lier in 1870 - zelfde jaartal van Garborn's benoeming als schoolmeester - ontvangen te hebben en achtereenvolgens onderwijzer te Cherscamp, Droogenbosch en St-Joost-ten-Noode te zijn geweest, als leeraar in de wis- en natuurkunde in Brussel bij de Meisjes- en Jongens normaalscholen benoemd (1876).

Tijdens zijn verblijf in België's hoofdplaats werkte hij ijverig aan het vurig Vlaamschgezinde weekblad *De Kerels* mede. 't Is rond die jaren dat Reimond Styns zijn eerste schetsje *Onverwacht* - later in de 'Vlaamsche Kunstbode' gedrukt - aan even vermeld flink orgaan opstuurde. Doch de tijd rende heen..... en *Onverwacht* liet zich wachten. Reimond Styns op geen Abauzit's geduld kunnende roemen, zond spoedig zijn gewillig vrouwtje om nieuws uit, wat voor gevolg had dat Isidoor Teirlinck, - hij had het ingezondene stukje gelezen en ja er zelf een greintje goeds in ontdekt, den jeugdigen schrijver opzocht, en nauwere betrekkingen met hem aanknoopte. Alzoo ontstond langzamerhand de samenwerking tusschen de schrijvers van het ophefmakende, mooie, gevoelige boek: *Arm Vlaanderen*. Onderteekend door Reimond Styns verschenen aldus achtereenvolgens: *Bertha van den Schoolmeester* 1877; *Frans Steen*, 1878; *Gedichten en Novellen*, 1879; *Lina Donders*, volksdrama 1878; *Baas Colder*, 1879; *Aldenardiana*, 1880; *Lucia Staps*, drama 1882; *Bloemenleven*, 1882; *Uit het leven van ons Volk*, novellen; *Stella*, lyrisch drama, muziek van Waelput 1883; *Beersel bij Brussel*, eene monographie 1883: *Arm Vlaanderen*, 1884; *Emmanuel Geibel herdacht,* 1884; *'t Is uit Liefde*, blijspel, muziek van Miry.

Alleen liet *Is. Teirlinck* verschijnen:

Wie niet hooren wil moet voelen, alleenspraak; *Mina Bor*, tooneelspel; *Bloeiende Reuzen*, 1885; *Blozende Kriekske*, 1886; *Woordenboek van Bargoensch*, 1886; *Cilia*, roman 1888; *Mirza-Schaffy's liederen ten love des wijns*, 1888; *Uit een onuitgegeven diwan*, gedichten: *Molleke*, drie novellen 1889; *Naar het Land van Belofte*, roman; *Lastige Kerels en Brave Gasten*, 1899; *Van drie Oudjes*, 1899.

Ook aan talrijke, gunstiggekende tijdschriften, zooals *De Toekomst, De Vlaamsche Kunstbode, De Nederlandsche Dicht- en Kunsthalle, Het Volksleven, Het Nederlandsch Museum. De Dietsche Warande,* verleende hij zijne medewerking.

Verscheidene uitheemsche bladen o.a. *Litteratur des Auslandes* hebben voortreffelijke artikels over het Vlaamsche schrijverspaar geleverd.

Op het huldebetoog den Heer Is. Teirlinck aangeboden werden na de redevoeringen door den H.M.G. Stoef en de dames Van Doren en Van der Plas uitgesproken, den aftredenden algemeen geliefden leeraar een album teekeningen van zijne vereerders en vrienden bevattend, evenals een medaillon in wit marmer door den beeldhouwer De Ridder vervaardigd, overhandigd. Als opschrift droeg de eerepenning: *Aan Isidoor Teirlinck. zijne dankbare Oudleerlingen.*

Drie belangrijke Congressen

hebben op 17-18-19 September te Antwerpen plaats: a) Plet Vlaamsche Taal- en Geschiedkundig. b) dit van den Bond der Vlaamsche Rechtsgeleerden. c) het XIVe Vlaamsche Natuur- en Geneeskundig.

Het inrichtingscomiteit van het eerstvermelde staat onder voorzitterschap van Dr Max Rooses met de H.H. Pol de Mont en Persijn als ondervoorzitters en de H.H. Omer Wattez en Dr Borms als schrijvers.

Onder de redenaars die zullen optreden noemen wij enkel de H.H. Pol de Mont, prof. Vercoullie, Dr Mansion. Dr Scarpé, prof. Paul Fredericq, Van der Linden, D^{r} De Vreese, Dr Lecoutere, kanunnik Sencie, Willems... enz.

Niet enkel hun steun maar ook hunne vereerde medewerking aan dit Vlaamsche Taal- en Geschiedkundig Congres beloofden bereidwillig de befaamde Vlaamsche Hoogleeraren der vier Hoogescholen.

De Nederlandsche Taal:

Geen enkele taal der wereld zoo ongeveer lezen we in *de Volksstem*, een nieuwsblad dat een twintigtal jaren geleden te Pretoria gedrukt' en uitgegeven werd, kan bogen op zulk een rijkdom van grondwoorden als de Nederlandsche. Bijna elke uiting, elke gedachte, kan in deze taal uitgedrukt worden door acht verschillende woorden en elke indruk, elke openbaring van het gemoedsleven vind een rijken overvloed van woorden om zich te vertolken, Vreugde en leed, blijdschap en smart, liefde en haat, grootmoedigheid en kleingeestigheid, moed en lafheid, kracht en zwakheid en nog zoovele andere duizende indrukken, toestanden, gewaarwordingen, eigenschappen of hoedanigheden, kunnen op de gemakkelijkste wijze onder woorden gebracht worden in de Nederlandsche taal, wier woordenschat grooter is dan die van eenige anderen. Een bewijze daarvan diene dat zij heeft 14.870 grondwoorden, terwijl de Duitsche er 11.266, de Fransche 10.690 en de Engelsche er slechts 9.055 heeft. Neemt men nu in aanmerking dat van elk grondwoord reeksen van andere woorden worden afgeleid, en dat die afgeleide woorden in verschillende samenstellingen voorkomen, dan kunt ge wel nagaan wat een verbazend groot verschil een paar duizend grondwoorden meer of minder oplevert.

Wat zou hier het potsige, wijdgeduchte waanwijze duimkesheir van Spee en C^{nie}, dat de taal uit ‘het verhanseld soldaten-Latijn’ geboren verafgoodt, zoo al weten op in te brengen!?

Gepast.

Eene dame beweerde tegenover Conscience zaliger dat de Franschen beleefder zijn dan de Vlamingen. De beroemde man wilde haar dit niet toegeven. ‘De Vlamingen bekennen het zelven’ zei de dame. ‘Dit is juist het bewijs, dat zij beleefder zijn dan de Franschen’ antwoordde hij.

Tooneel

Vlaamsche Tooneel-verzameling van Gebr. JANSSENS: *Fanny's Sonnet*, tooneelspel in een bedrijf door Maurits Sabbe (prijs 1 fr.)

Fanny's Sonnet.

- 'n Heel mooi ‘lever de rideau’. Ware, aan 't publiek bevallende, volgehouden karakters, heel bevallige zelf zooals dit van Fanny: 't vrije openhartige, iets of wat jongensachtige dat haar zoó lief staat, maar met 'n heel klein vlekje, namelijk dichteresse te willen wezen, 'n vlekje dat haar fout niet is zoo ge wilt, maar 't logiek gevolg van haar opvoeding: 't verblijf in 'n pensionnaat waar ze zoó veel, zoó heel veel stel- en dichtoefeningen heeft moeten schrijven. Dan eveneens heel sympathiek 't persoontje van Paul, ‘Mr. de ingenieur van Bruggen en Wegen bij de gratie en hooge gunst van al de beroemde professoren onzer technische faculteit’ dat aan den Heer Sabbe de gelegenheid geeft 't hoogtepunt van zijn spel te bereiken met die poëtische ongekunstelde maar vol aandoening-trillende en doenroerende blz. waarin Paul zijn in drie strofen verdeeld liefdelied uitzegt. Het 7de tooneel is bepaald heel knap.

Ook de met het roekedekoeënde paartje scherpcontrast-makende persoon van de prozaïsche, oude maar eeuwig jonge-dochter, de tante van Fanny, is zeker niet min gelukt en haar diepe haat van oude vrijster tegenover haar gebuur, doet haar deelgenoot worden van 't zoo kunstig aangebrachte gezondcomisch figuurtje der meid.

Over 't geheel ligt 'n waas van ware levensvreugd die zelfs niet verdonkerd wordt door de knorrige, de verzenmakerij ongenegen tante, maar eventjes aangetikt door 't breken van 'n lans om 't idioote opvoedingsstelsel der kostscholen, waar men of wel verfranschte ‘demoiselles’ of wel dichteressen wil scheppen, te keer te gaan. Overigens geschreven in 'n niet bombastische maar dan toch meer dan 'n alledaagsche stijl, beveel ik het aan alle ernstige tooneelvereenigingen aan, die over 'n paar degelike vrouwenkrachten kunnen beschikken: de bijval is op voorhand verzekerd.

J.P.K.

Bondsnieuws.

Algemeene vergadering

op 30 Juli 1910, om 8 ½ uur 's avonds in ons gewoon lokaal, met zeer belangrijke dagorde. *Boekwerken worden onder de aanwezigen verloot*!

Oogst-maandfeest.

- Zondag, 21 dezer, uitrij met omnibussen naar Mariaburg, Eeckeren, Capellen (Witte Hoeve), Heide (bezoek aan Diesterweg's Schoolkolonie). Terugkomst langs Hoogboom en Schooten. De prijs is gesteld op één frank voor 't lid. Heeren vreemd aan den kring fr. 1.50. Inteekenen vóór Donderdag 4 Oogst bij een der bestuurleden of in 't lokaal.

Waterreis naar Vlissingen

(de) werd niet talrijk bijgewoond. Gevolg: het bestuur had merkelijke vermindering toegestaan en er bleven nu nog kaarten over: die tekorten moeten natuurlijk ingewonnen worden door 't verminderen met één van onze winterfeesten.

Het bezoek

aan het *Instituut Zander* was zeer merkwaardig. We zeggen hier openlijk dank aan den W. ED. Heer Dr Gunzburg voor zijn hartelijke ontvangst. Een tweede bezoek aan dit instituut wordt ingericht.

Guldensporenfeesten. -

Met ruim *dertig* leden en vaandel namen we deel aan die grootsche betooging. Knap zoo, jongens. Zoo talrijk ook op de vergaderingen a.u.b.

Ter herinnering. -

Zondag 4 September 1910, *Hoffeest* in 't Casino. - Zaterdag 1 Oktober *Jaarlijksch Schoolfeest* in den ‘Eldorado’. Opvoering van de twee éénakten *Daar is Mijnheer* en *De Schoolmeester*.

Onze Leestafel

Tijdschriften:

De Boomgaard: N° 8.

J. Winckler Prins, Nagelaten Verzen; *F. Timmermans*, De Lijkbidder; *J. Greshoff*, In memoriam J. Moreas; *G. Van Eckeren*, Het Afscheid; *Fr. Buyens*, Over ‘Een Tafelspeelken’ en ‘Elckerlyc’; *Paul Kenis*, Liefde-Sicilianen; Overzicht der maand door *Firmin van Hecke, H. van Walden, E. van Offel.* Platen van *C. van Offel* en *E. Siems.*

De Gids (Vlaamsche) n° 4.

A. Cornette, Simon Stevin; *V. Loveling*, Meester Neirinck; *D. Logeman-van der Willigen*, Uit Noorwegen; *J.M. Thomissen*, Ontboezemingen; *F. Timmermans*, Hoogmoed, Lente; *J. Mennekens*, Ik zwierf, Het bittere Leven; *Dr C. De Bruycker*, De Plantenwereld in verband met hare Omgeving; *Maurits Sabbe*, Nederlandsche Letteren.

De Zaaier, n° 10.

A. Gyssels, Sporenlied; *P.J. D'Hoedt*, Björnstjerne Björnson; *T. Coopman*, O, Moedertaal!; *Dr Ella Kretschmer*, Ibsen's Vrouwen-typen (vertaling); *J. Frère*, Weets du hoeveel bloemen; *T. Coopman*, Zachte; *F. Van Praet*, Het Bilan; *J. Frère*, Ik ken een Zilversmid.

Onze Kop.

Katholiek Weekblad voor de Vlaamsche Hoogeschool en dus ook voor de heele herleving van Vlaanderen. *Redactie*: O. Steghers, Eekloo.

't Nieuwst verschenen.

Wereld-Bibliotheek:

124-126. K. Van de Woestyne-Homeros' Ilias.
127. Percy Byssche Schelley: Promotheus ontboeid (vert. Alex. Gutteling).
128. G.B. Schaw: Mensch en Oppermensch (vert. J.K. Simons-Mees).
129. Osc. Wilde: Salomé (vert. H.C. Boutens).
130-131. Dante: Het Paradijs (vert. H.J. Boeken).
Nederlandsche Bibliotheek.
82. Scharten-Antink: Sprotjes verder leven.
83. H.R. Holst: Opstandelingen.
84-85. H. Van Booven: Troopenwee.
86-90. Carry van Bruggen-De Haan: De Verlatene.
- Van Jac. Van Looy verscheen: 'De Wonderlijke Avonturen van Zebedeus' (5.80 fr.) - van K.v.d. Woestyne: 'De Gulden Schaduw' (6.10 fr.).

Om te verschijnen.

N° 10 van 'De Boomgaard' zal geheel gewijd zijn aan K. Van de Woestyne en bevatten: De physionomie van K.v.d.W. door E. De Bom. Verzen en proza van K.v.d. Woestyne - Studie door Firmin van Hecke - K.v.d.W. als Jongeling door F. Toussaint (met onuitgegeven gedichten). Opdracht door P. Kenis en een portret door G.v.d. Woestyne.

De prijs van dit nummer is een frank. Zeer aanbevolen!

Muziek

Verschenen in den Boekhandel Flandria en er te verkrijgen tegen twee frank drie volksliederen van onzen jongen Vlaamschen toondichter *J.B. Ceulemans*. Ze zijn: *Dorscherslied, De Zwingel*, twee forschige werkersliederen en *Moederken is uit*, een teer, fijnmelodieus wiegeliedje,

[Nummer 6]

Victor De Meyere,

geboren te Boom 13 April 1873. Bewaarder van het Muzeum van Folklore te Antwerpen. Van hem verschenen: *Verzen*, Antwerpen 1894; *Gunlang en Helga*, een drama in verzen, Antwerpen 1898; *De Avondgaarde*, Utrecht 1903; *Uit mijn land*, Bussum 1904 *Het dorp*, gedichten, 1904; *Rol Reeders*, 1904. *Langs den Stroom* (Vertellingen in Proza) 1906 Aalst. *Prudens Van Duyse.* Aalst 1907. *De Roode Schavak* 1909.

Hij was hoofdopsteller van ‘De Arbeid’, medeopsteller van ‘Nieuwe Arbeid’ en leverde bijdragen in ‘Van Nu en Straks’ ‘Vlaamsche School’ ‘Onze Kunst’ ‘Vlaanderen’ ‘Ontwaking’ en ‘De Boomgaard’

Een Schandaal!!

Karel Van den Oever - Dante Gabriële Rossetti Maria Broeckx.

Er worden niet alle dagen in Vlaanderen nieuwe talenten ondekt: wanneer dan zoo iets gebeurt mag er wel wat over gerept worden.

Wij mogen met blijheid begroeten de nieuwe discipel der Muzen en met dankbaarheid begroeten den ontdekker der nieuwe kracht.....

In onderhavig geval heeft Mijnheer Karel van den Oever eene beginnende dichteres onder het publiek gebracht, en ze is dat ‘onder het publiek brengen’ volkomen waard.

Ik betreur het nu dat ik nooit onder Mijnheer Karel van den Oever's welwillende bescherming opwies tot een letterkundige: ik hadde hier anders een artikel geleverd dat mijn naam als kritikus voorgoed gemaakt had: de stof leende er zich opperbest toe.

Laat ik nu, daar het toch zóó is, maar dadelijk met de feiten beginnen, die ik in chronologische orde opsommen wil (meer niet!)

I^ste^ Feit

In de eerste dagen der maand Juni werden aan Mijnheer van den Oever, redacteur van het katholieke tijdschrift 'Vlaamsche Arbeid' verzen gestuurd ter inzage en gebeurlijk ter opname in genoemd tijdschrift.

De verzen waren heel goed, meende Mr Van den Oever en het opnemen wel waard; de brief die de verzen begeleidde was heel vleiend voor den schrijver van de 'Kempische Vertelsels' en 'Het drijvuldig Beeld' en wat meer is, de brief kwam van eene jufvrouw en dat, dacht Mr Van den Oever, maakt de litteraire poging nog interessanter.....

* * *

Ik weet niet hoe het in de redactie van 'Vlaamsche Arbeid' met ingezonden kopij gaat: ik weet niet of al de redacteurs vóór het zetten de handschriften te zien krijgen: ik hoop het: Vlaamsche Arbeid is een ernstig tijdschrift, heel select en keurig voor wat bijdragen betreft.....

Volgens mijn gegrond vermoeden zijn dus de verzen van mejuffer Maria Broeckx (de inzendster!) beurtelings door al de redacteurs van 'Vl. A.' beoordeeld en waardig gekeurd in de galerij opgehangen te worden voor het Vlaamsche letterminnende Publiek.

Dus M.M. Jozef Muls, advokaat; Karel Van den Oever (?); Alfons Jeurissen, tolbeambte; Jan Hammenecker, geestelijke; Floris Prims, geestelijke; Constant Eeckels, staatsbediende; August van Cauwelaert, student; Jozef de Cock, Hoogleeraar te Leuven en redacteur van 'Hooger leven'; Herman Baccaert, staatsbediende; kantteekenden de bijdrage allen met het gebruikelijke 'Opnemen' En ik denk niet dat zulks gedaan is om een andere reden dan wel om het gehalte der verzen.....

IIe Feit

Mijnheer Karel van den Oever, opgetogen in de eerste plaats om het pikante, eens een brief vol bewonderende waardeering en 'n zeker met zijn litteratuur sympathiseeren ontvangen te hebben van eene jonge juffrouw; opgetogen in de tweede plaats om de goede verzen, stuurde dan in naam van Vl. A. aan Juffrouw Marie Broeckx den volgenden brief:

Antwerpen, den 15/6/10.

Waarde Mejuffer,

'Wij lazen *met aandacht** de ons toegezonden verzen en zullen twee dezer, namelijk het eerste en tweede vers in een der eerstvolgende nummers plaatsen, gij hebt volstrekt geen ongelijk u toe te leggen op het vers en is dit naar uw verzekeren een eerste letterkundige arbeid, dan is uwe poging vrijwel opmerkenswaardig en eene opname ter aanmoediging waard.

'In uw vers vind ik hoogstens eene *impressie.* Ik meen dat gij wel eens bij de Engelschen ter school gaat maar meen dan Rossetti een minder goed voorbeeld dan

* ik kursiveer (S.H.)

Shelley of Keats. Rossetti is decadent op den klassiekeren aard dezer twee laatsten. Moest gij u met volharding op steviger taalstudie toeleggen, uw vers zou als impressie er oneindig bij winnen en onwaarschijnlijkheden (...bedauwen sussendmild mijn rustloosheid) tot grooter nauwkeurigheid doen omzetten. Bestudeer b.v. Vondel, Hooft en Breero eens. De vorm van uw gedicht zal daardoor stevig uitdrukkingsvol worden, de plasticiteit zal grooter zijn en gij zult de waarschijnlijke *werkelijkheid* rechter en juister in de oog houden. Gij hebt ook eene voorliefde tot onbepaaldheden, waar gij het bepalend lidwoord voor het naamwoord weglaat. **Dit is naar mijn inziens** (*sic*) **eene groote fout aan werkelijkheidszin die men in het werk van Constant Eeckels en Karel Van de Woestijne terugvindt en aan hunne gedichten eene algemeene vaagheid geeft buiten alle stipte concretie. In uw derde gedicht zijn verscheidene rythmiekfouten en fouten van visie.**

‘De kalme klaarte van den avondtijd’ is de mooiste regel, maar waarom dit levenspessimisme? Dit schijnt me te kunstmatig en zeker voor u zelve niet aanmoedigend. Beproef eens toch het leven naar een gezonder werkelijkheid in te zien.....

‘Aanvaard, mejuffer, mijne oprechte groeten.’

(get.) Karel van den Oever.

Het is niet noodig, dunkt me ‘commentaires’ aan dit epistel toe te voegen: het is in zichzelve wijdloopig genoeg en klaar, zóó klaar zelfs dat het heel niet ‘Van den Oeversch’ meer is.

IIIe Feit

Dat nu Mejuffer Maria Broeckx, die wel eens (dat blijkt hierna!) bij Dante Gabriële Rossetti te leer gaat, van persoonlijk zelfgenoegen doordrongen, haren Vrienden en Vriendinnen zoo spoedig mogelijk haar ‘vuurdoop in letteren’ meedeelde hoeft niet gezegd.

Zoohaast Vl. Arb. verscheen was ieder en dan nog wat menschen dadelijk op de hoogte van het *‘Succès’*.

En zoo ook kwamen mij de producten der jufvrouw onder de oogen.

Heel goedgunstig gestemd en ietwat beschroomd (ik ben een leek in letteren) begon ik te lezen.

Wat mij het eerste trof was het motto boven het eerste vers: zoo 'n schuinigheid, zoo 'n smeerlapperij (laat mij zóó zeggen!) kon Rossetti nooit geschreven hebben.

Ik durf het hier niet vertalen, uit vrees mijne lezers te ergeren en mijzelven aan vervolging (wet Woeste!) bloot te stellen.....

En ik begrijp niet hoe de heeren redacteurs van ‘Vl. Arbeid’ die immer en altijd dweepen met de pre-raphaëlieten, met Burne Jones en Rossetti zoo iets hebben opgenomen, of kent mischien geen enkele dier heeren *Engelsch*? Dat komt me onbegrijpelijk voor! Immers waar het pas geeft wordt er geschermd in Vl. Arbeid voor de Engelsche meesters, die de ‘Vl. Arbeiders’ niet schijnen te kennen dan zeker door ergens 'n kreupele vertaling.

En dat is een bedenkelijk verschijnsel in onze litteratuur: individuën die zich in zoo 'n kleedje van waanwijsheid hullen en dan pontificaal grootdoen om de nuchteren te verbluffen!

* * *

Dat geen enkele der opstellers van ‘Vl. Arbeid’ *Engelsch* kent wil ik hun nog vergeven (ze kennen misschien Poolsch?), maar dan deden ze niet slecht de bijdragen die voor het tijdschrift inkomen en voorzien zijn van mottos in vreemde talen, vóóraf eens te onderwerpen aan een gezworen vertaler....

Dat zou hen beletten aanleiding te geven tot schandaal en ergernis.

Jezus heeft ergens gezegd, zoo 'k het goed vóór heb, dat de ergernisgevers met een molensteen aan den hals zullen in de zee geworpen worden.

Dus kunnen zich voornoemde redactieleden daaraan verwachten eerstdaags met zoo 'n ‘bibelot’ op de borst in den grooten plas te verdwijnen.... ‘au grand dam’ der vlaamsche litteratuur.

* * *

Wat mij in de tweede plaats met ‘astonishment’ sloeg in het eerste vers van Maria Broeckx, was die verbazende gelijkenis met verzen die ik nog ergens moest gelezen hebben.....

Ik deed mijn geheugen geweld aan, sloeg wat verzenboeken open, raadpleegde een ‘litterator’ en de slotsom was:

't Waren verzen van W.G. Van Nouhuys..... en die doodeenvoudig omgekeerd waren!

Dat ik nu met wantrouwen het tweede vers aanpakte, hoeft niet gezegd.

En ik vond hetzelfde: *'t is te zeggen het vers was van Marie Metz-Koning en eveneens was daar de volgorde der verzen geïnterverteerd.*

Wat bewijst dat nu?

Dat geen enkele der redacteuren van Vl. arbeid de Nederlandsche Letterkunde kent, geen enkele, zelfs ziet de zeer Eerwaarde Heer Jozef De Cock, Hoogleeraar en Kritikus.

Wat bewijst dat nog?

Dat morgen gelijk welke ploert vrij kan plagiëeren en mits geringe wijziging, zijn afschrift kan in de letterwereld brengen, aangemoedigd en gesteund door Vlaamsche Arbeid.

En dat is een *Schandaal*, dat ieder rechtgeaard en weldenkend mensch afkeuren moeten tegenwerken.

* * *

Hier volgen nu tot staving van wat voorafgaat de verzen in kwestie:

I
Vers

Vl. Arbeid. 1909-1910. 7e Nr, bldz. 261.

O, the prick, the prick, the lovely prick
O, I paint I faint, I close my eyes.....

(Dante Gabriële Rosseti).

't Bleek Westen heft om ons te troosten
Een blanke ster.
Wegduikend in treurnis wijkt zoo ver
't Rouwdragend Oosten;
Veldbloemen wuiven als wierookvaten,
Nacht-wijdings-geur
In stille landen, licht-verlaten
En doodsch van kleur.
Uit oever-riet van eenzaam gozing
Klinkt haaprende wijze;
IJle verneveling
Oprijst uit diepe wateren, grijze.
Wind-rilling brengt van den zonnedood
Triestige mare;
Hoog treuren de wolken; trage schare
Droef schreiens-rood.

Maria Broeckx.

Avond.

Wind-rilling brengt van den zonnedood
triestige mare;
hoog treuren de wolken: trage schare,
droef schreiens-rood

Veldbloemen wuiven, als wierookvaten,
nacht - wijdings geur
In stille landen, doodsch van kleur
en licht - verlaten.

Diep - donkre waatren ontrijst een grijze
verneveling;
uit oever - riet van eenzaam gezing
vreemd - haaprende wijze.....

Wegduikend in treurnis wijkt zoo ver
't rouw - dragend Oosten;
't bleek Westen heft - subliem vertroosten! -
een blanke ster.

W.G. Van Nouhuys.

II
Nacht

Vl. Arbeid 1909-1910. 7e, Nr, bldz. 262.

De witte winternacht.
De nacht..... de blank-bedonsde,
De stil-besneeuwde nacht.....
De nacht, de gansch-doorgonsde.

In 't wit ge war verward,
Staan stil in 't stage suizen,
De heinings, star en zwart
De hekken en de huizen:

En tegen houdt de heg,
De takken houden tegen,
En waters wisschen weg,
Weg wisschen wei en wegen.

De witte winternacht.
De nacht..... de blank-bedonsde,
De stil-besneeuwde nacht....
De nacht.... de gansch-doorgonsde.

Maria Broeckx.

Witte Nacht

Verzen van Marie Metz-Koning
Tweede Bundel. (Van Dishoeck. Bussum 1905) bldz. 106

De nacht..... de gansch-doorgonsde
De stil-besneeuwde nacht.....
De nacht..... de blank-bedonsde
De witte winternacht.

Weg wisschen wei en wegen,
En waters wisschen weg
De takken houden tegen
En tegen houdt de heg.

De hekken en de huizen.
De heinings, star en zwart,
Staan stil in 't stage suizen
In 't wit gewar verward,

De nacht..... de gansch, doorgonsde
De stil-besneeuwde nacht.....
De nacht..... de blank-bedonsde
De witte winternacht.

Marie Metz-Koning.

Besluit.

Wat moet ik daar nu nog aan toevoegen?

Niets of heel weinig.

Deze zaak is al zoo erg als de Jehan-Rictus-historie in Vlaamsche(n) Arbeid, en ik twijfel niet of de ‘Gazet van Antwerpen, die het heel goed meent met de katholieke Vlaamsche Letterkunde, zal ons trouw ter zijde staan om ‘Vl. Arbeid’ terug op den goeden weg te brengen, zooals destijds met hoogergenoemde Rictus-geschiedenis.

Sherlock Holmes

P.S. Mijn vriend Watson geeft aan ‘Vl. Arbeid’ den raad elk jaar een ‘geestigen’ almanak uit te geven, die, zegt hij, zonder twijfel meer succes hebben zal, dan alle Tybaert de Kater(s), Uilenspiegel(s), Lamme Goedzak(s), Lange Wapper(s), Blinde Kobe(s), Zotten Rik(s), en Manneke Pis'!

Twee nieuwe Eenacten[1]

'n Duinroos

Geprimeerd spel in één bedrijf door Herman van Thillo. (Vlaamsche tooneeluitgave van de gebroeders Janssens; prijs: 1 fr.)

Wanneer een jongeling met een klein vrachtje schrijverstalent begaafd, zijne inniggeliefde heimaat voor ettelijke dagen verlaat en het stille strand met de zilverblonde duinen en schuchter weggedoken visschersstulpjes bezoekt, is het bijna onvermijdelijk dat na kort vertoef op onbekenden bodem in 's schrijvers ontvankelijk gemoed een aangroeiende begeerte ontvlamt om het een of ander belangrijk voorval of min of meer boeiende gebeurtenis, opgesmukt door zijn misschien wel wat te romantisch-ontwikkelden geest uit de nieuwe, droomerigzoete bekoring uitwalmende omgeving, op het papier te pennen. Is echter die plots-opflakkerende begeerte nu te hevig, te wild, te verslindend zoo gebeurt het wel eens dat de schrijver met vurige bezieling en noeste vlijt *stante pede* ten arbeid tiegt en meer beheerscht door gevoel dan verstand een wonderlief, vlotgeschreven werkje levert, glimmend van lokale kleur, rijk aan warmte en gloed, in hooge mate aantrekkelijk, doch dat niettegenstaande de opgesomde hoedanigheden een onberispelijke, getrouwe karakterteekening mist.

Dit is gedeeltelijk het geval met *'n Duinroos*: het eerste tooneelspel van den Heer H.v.Th., geschreven naar het me toeschijnt meer in een vlaag van begeestering dan wel met kalme beredeneering, zonder nadenken, zonder overwegen, heel eenvoudig met het doel belangstelling en indrukwekkendheid in aanschouwers ziel te baren. Zoo b.v. het eerste tooneel: Op een stormachtigen avond verlaat Geert, de blauwer, Duinkerken, met het inzicht zijn mooie Leen in het stille visschersvertrekje te gaan bezoeken. Daar het meisje evenwel bij geburen aan de overzijde der straat bij het krankbed der zieltogende Blanca waakt, stapt Geert na van haar broeder Frans vernomen te hebben waar zijne zus Leen verwijlt, half droomend naar het venster en blikt weemoedig in de richting waar zijne geliefde toeft, zachtjes murmelend: ‘*Zij*

(1) Zullen dezen winter in den Koninklijken Nederlandschen Schouwburg opgevoerd worden.

(Leen) is daar, de kaars die op het nachttafeltje staat werpt hare schaduw op het venster. Zij staat aan 't bed van Blanca.

Of een mensch als Geert de Smokkelaar een overweging zal uiten lijk hierboven aangehaald is, betwijfel ik sterk. Stoere, opbruisende duinkerels, in wier blauwe oogen slecht de oneindig schijnende waterplas en een vage weerglans huns naakten eenzamen geboortegrond flikkert, dénken, vooral wanneer een teer pijnlijk - gevoel hunne borst beklemt, doch praten weinig. Een woord volstaat soms om een denkbeeld krachtig, kernachtig en overweldigend weer te geven. Daarom juist ligt in Geerts gezegde het klaarblijkendst, meest - wel sprekend bewijs dat de Heer H.v.Th. de kleurrijke, bondige, schilderachtige taal der ruwe strandzonen niet voldoende beluisterd heeft.

Voor een andere even doeltreffende reden is Geerts overweging nog te laken: Het afgetoetst beeld kan spreker niet aanschouwen, daar Duinroos 'schrijver in zijne onschrapzetting der zinnen vergeten heeft dat 's avonds bij ontketend windgejoel en vreesaanjagend Bamisweer..... de luiken der visschershuiskens gesloten worden.

Verder sluit het eerste tooneel met den zachten uitroep: *'Stil! Zij is daar*' een onderdrukt oud, versleten afgezaagd geuit dat in ieder tranerig melodra zijn geliefde plaatsje vindt om door middel van den op sprekers lippen gebrachten vinger, beklemde stilte, spannig en nieuwsgierigheid op te wekken. Deze feil is des te grooter daar Frans onmogelijk kan raden of het wezenlijk zijne zuster is welke vóór hunne blikken gaat opdoemen.

De volgende tooneelen met een greintje meer bedachtzaamheid en flinkere vastheid ineengevlecht conterfeiten de strandbewoners nauwkeuriger en natuurlijker. Droevig is het echter dat met het optreden van den geneesheer nogmaals nieuwe ruwer tegen het hoofd bonkende onwaarschijnlijkheden de korte tijdelijk - verwekte aangename stemming bliksemsnel komen vergruizelen. Zoo maakt ons Duinroos' schrijver diets dat de diepbedroefde Thomas, een

arm, ongelukkig, scharminkelig ventje, zijn vurig aanbeden, met den dood worstelende dochter verlaat om zijne geburen in kennis te stellen met de ontsnapping van Geert, een voor Thomas bezwaarlijk te weten nieuwsje, daar de beklagenswaardige sukkelaar tien tegen één haar laatste levensstonden door zijne tegenwoordigheid met een kruimeltje levensvreugd zal trachten te doorsprankelen.

Die grof in 't oog springende onnatuurlijkheid veropenbaart zich omvangrijker in het tiende tooneel. De opbruisende, kloeke Geert handelt tegenover den rijken, onsympathieken Dirk, als een zwakkeling, een mergelooze, ik zou bijna mogen zeggen een lafaard. Opvliegende, krikkele menschen als de smokkelaar kenmerken zich zich niet door lamlendigheid, noch woordenuitkramerij. maar wel door een brutaal, onverschroken optreden, een driest, manmoedig handelen. Bij het zicht van Dirk 's terugstootend, ongenegen wezen, moest de blauwer den op 't sappig Leentje tukke veeetigjariger, in het kruis zijner broek hebben gepakt en hem op een amerijtje buiten in den loeienden, gierenden wind hebben geplaatst.

Nu heeft H.v.Th. de karakterteekening niet volgehouden. In plaats van Geert, Thomas, Frans, Leen en de andere onjuist uitgebeelde personages, te laten handelen volgens hunne neigingen, driften, passies, hartstochten heeft de schijver ze heel eenvoudig als ziellooze, mooibeschilderde vermaaksujetten van Guignol, Kara - Gueuz, Ketchel - Pehlevan, Punch, Pulcinella en onzen Jan Klaas den tooneelvloer laten betreden.

Nog een onbetwistbaar bewijs der laatste bewering ligt in het fel geromantiseerde einde van schrijvers eerste pennenvrucht. Leen door den noodlottigen kogel getroffen - veel gevaarlijker dan de opofferende jonkvrouw in '*Le Maître de Forges*' sterft, doch slechts na over allerlei dingen gepraat te hebben, in zulke gezwollen, bombastische veel te mooi gebouwde zinnen, die zelf nog niet in het bekoorlijk mondje van een geletterd, beschaafd juffertje zouden passen,..... en dus zeker niet op de verbleekende lippen van een naar het eeuwige verhuizende Dnindeern. Hier zien we bijgevolg alweer dat in plaats van ieder volgens natuurlijke ingeving te laten spreken, de goedwillige Heer H.v.Th. zijn personen stilkens alles infezikt, en ze alzoo wat te veel laat kouten.

Een klein uitzonderingske maak ik nochtans voor den verloopen pierewaaier, het morsige Susje, een pittig, allerkoddigst voorgesteld vuil manneke, dat meer dronken dan nuchter zijn leven in vroolijke kommerloosheid slijt, kallend over dien lekkeren, goeien tijd, toen hij ook blauwde, - en zich nu en dan wel eens op een schilderige, kleurige wijze uitdrukt.

Om te besluiten H.v.Th. eerste drama is tamelijk vloeiend geschreven maar rijk eilaas aan feilen - sommige van minder belang, ander totaal onvergeeflijk en te redestuitend - die vereenigd op het rozig en verlokkend kopje zijner Duinroos een erg ontsierende leelijke vlek teweeg brengen.

Dat nu de jonge schrijver stapsgewijs door meer oplettendheid, diepere karakterstudie, strengere zelfcritiek, nauwkeurigere opmerkzaamheid en grondige inleering der tooneelspelen van *Ibsen, Blicher - Clausen, Björnsen, Hauptmann, Heyermans, Emants, Simons - Mees, Mijnssen, Giacosa, Lavedan, Bernstein, Bataille*, enz. om uit het romantische hulsel door *Séjour, Dumanoir, Bourgeois, Decourcelle, Montepin, Féval, D' Ennery* geweven zich los te rukken een gelouterd, bevallig gevrochtje zal scheppen, daar ben ik van overtuigd.

Waarom echter nu H.v.Th. naar het visschersmeisje zijn drama *Duinroos* noemt, is me niet al te duidelijk. Liever hadde ik op het lief uitgegeven boekje den meer gepasten, min berispenswaardigen, titel 'De Blauwer' gelezen.

Een paar Menschen.

(tooneeluitgave Gebr. Janssens; prijs 1 fr.)

Een éénbedrijvig stukje van den Heer Ernest W. Schmidt, een jonge letterkundige, ons reeds een ziertje bekend door eenige kleine schetsjes en ettelijke gedichtekens, verleden jaar in de sponden van het maandschrift '*Vondel*' gedrukt. De eersten niet van alle belletrische waarde verstoken, één zelf, tamelijke lief, wat te veel echter van Pierre Louijs' *Chrysis* uit *Aphrodite* afgekeken, boeiden door de lenige, goelijkgekleurde taal, opgepronkt en opgeluisterd door fraaigetinte beelden, in hoogeren graad mijne belangstelling en aandacht dan wel de min weelderige, min welgelukte verzekens.

Een paar Menschen nu, het eerste tooneelspel van E.W.S. stel ik veel hoogər dan het hierboven onvolledig beoordeelde *Duinroos*. De oorzaak hiervan schuilt dunkt me in de kennis der op het tooneel gebrachte personen. De heer H. v Thillo borstelde ons de stoere zeekinderen slechts uitwendig, slechts oppervlakkig, daar hij hunne geheel anders dan de onze ontwikkelde ziel, niet voldoende, te weinig doorgrondelijk kende en met Geert, Leen,..... in hun handel en wandel niet terdege opging, te gedeeltelijk meevoelde. De Heer E.W. Schmidt daarentegen liet zich niet door een vreemd, onbekend midden in verzoeking brengen en verkoos liever een paar menschen uit zijne omgeving: De vlijtige *Irma* een verleid en verlaten meisje, negen jaren, dag en nacht vol opoffering voor haar zuchtig kindje zorgend, lijdend onder de langzame stille wegkwijning van haar teerbemind zoontje en de nare, weemoedige herinneringen uit het onvergeetbaar met moedertranen doorpereld verleden, *Vrouw Wijze*, de hulpvaardige, gedienstige veertigjarige met haar hartje barstend van minachting, - een wel te begrijpen minachting daar E.W. Sch. een docter op de planken brengt welke de stadslucht zwaarder dan de buitenlucht vindt[(1)] - voor heelde pleïade Esculapevogelingen en kwistig rond zich aanbiedend al hare schetterende overwegingen en dito klinkende raadgevingen, in één woord, doorbraaf, doch lijdend aan een onstuitbare praatzucht, een wijd en zijd ten toon uitstallende veelweterij.. en een rotsharde koppigheid.. vooral wanneer het die alwetende geneesheeren geldt; verder *Julien* een deftig, ernstig man van weinig belangrijkheid, die als bemiddelaar dient om de verzoening tusschen Irma en zijn broeder *Walther* te bewerkstelligen.

Nu 'in vogelvlucht' een woordje over het karakter van *Walther* dat me niet al te gelukt, voorkomt. Bij het optreden van bedoelden persoon gelooft men een lichtzinnig, onbekommerd mensch vóór zijn oogen te zien oprijzen, eenige minuten later slinkt dien indruk als een sneeuwvlokje onder een zonnesprankel weg en wordt Julien 's broeder een jongeling, die het verleden beklaagt, ja zelfs een beetje betreurt om daarna weer het vertoon van een blanc-bec, een zwijnjak op te leveren. Zoo ook denkt men bij poozen met een man te doen te hebben, die nu zijn gade overleden is en zich opnieuw moederziel in de gonsende menschwoeling bevindt, plotseling de ongelukkige door rampspoed verzwakte Irma uit de zedelijke zoowel als stoffelijke ellende, komt redden om het arme schepsel de poorten van het Luilekkerland te openen. En nochtans liefde tot de verlatene voert Walther niet tot de in wrange smarte gedompelde vrouw..... Genegenheid tot het pimpsche zoontje Rafaël is het ook niet,

(1) II^{dc} tooneel blz 8-9.

daar hij voortdurend enkel praat over het herstellen van zijn goeden naam, en *de vrees* voor het hem onverbidderlijk, toegrijnzend gevlekt verleden. Van daar dus iets onbepaald. Wel overwint voetje voor voetje de uitbeelding van den lichtmis - de doenwijze bij het optreden *vooral*, zooals ik reeds aanstipte, kenschets alhier Walther - doch dit neemt niet weg dat over heel zijn karakter iets zwak, iets vaag, iets onzeker, iets tegenstrijdig blijft walmen, dat met de weinige belangstelling welke Walther's onzeker gedoe uitademt, samenvloeit tot een onnauwkeurigheid, een flater.

En nu het slottooneel?

Tot mijn verwondering en genoegen uitmuntend! wild - aangrijpend! sterk - ontroerend! en tóch attisch - eenvoudig en zeer aanneemlijk.

't Is me bijna of, de heer Ernest. W. Schmidt heeft op een treffende, niet licht te vergeten wijze het grijze volksgezegde ontwikkeld: ‘Kleine potjes hebben ook ooren’!

GUIDO ROSEN.

Gelijk aan kallem' oevers....

Gelijk aan kallem oevers liggen, die van verre tochten keerden
De blanke barken en die zorgzame handen meerden,
Zoo liggen kallem nu mijn passiën en stil.

Ze weten vele wonderen van landen, ver en grijze
Maar of nu d'ebbe ze op en were nezebijze,
Toch zijn ze stil.... zoo stil....

Ze weten van het goud der dagen en 't zilver van de nachten;
Ze weten van 't gehuil der Nixen, die hunkrend liefde wachten
Met licht-omluisterd lijf en bleek-gepersten mond....

Ze weten van den strijd en weten van den Vrede;
Ze weten van 't gebod en weten van de bede
En van den mond die bijt en den zoen-milden mond....

O Vrouwe! zie mijn passiën lijk de barken kallem aan de kust:
En storen niet de Winden van uw Willen der reede rijke rust!.

LEO VAN GOETHEM.

Mozaïek

Elke medewerker blijft verantwoordelijk voor voor zijn schrijven.

XVIIIe Driejaarlijksche Wedstrijd in Nederlandsche Tooneelletterkunde. - Bij Koninklijk besluit van 29 Juli 1910 is de driejaarlijksche prijs in Nederlansche Tooneelletterkunde XVIIIe tijdvak (1907-1908-1909) toegekend aan den Heer E. De Schrijvere (Eug. Van Oye) voor zijn werk getiteld ‘Godelieve van Gistel.’ dramatische legende uit de XIe eeuw, in vier bedrijven.

Het bedrag van den prijs, in geld toegekend aan den Heer E. De Schrijvere, is vastgesteld op duizend frank.

Bekend van Dr Eug. Van Oye zijn de drie dicht bundels ‘Morgenschemer’ - ‘Vonken en Stralen’ ‘In 't blauw’ en het dramatische gedicht door de stad Antwerpen in 1906 bekroond ‘Balder 's dood.’

M. Karel Versmaeyen de voortreffelijke Vlaamsche letterkundige is in het begin der Oogstmaand in den ouderdom van 74 jaar te Etterbeek overleden. Geboren te Gent den 25 Maart 1836, oefende hij na zijne studiën aldaar voltrokken te hebben geruimen tijd te Brugge het ambt van secretaris van wijlen den bestuurder der pr. West-Vlaanderen, den Heer Vrambout uit. Vervolgens bezocht hij Parijs vanwaar hij na zich met den kunsthandel te hebben beziggehouden, naar zijn vaderland terugkeerde en zich ijverig in de journalistiek mengde.

Van zijn pennenarbeid uit tooneelspelen, cantaten, novellen, liederen, studies, kritieken... enz. bestaande, noemen we - *Maerlant Cantate* 1860 - *Jacob van Maerlant en zijn Werken* 1861 - *Gysbrecht Barlo* 1863 - *Berken de Diamantslijper* Lijr. drama in 4 bedr. Muziek van H. Walput 1868 - *De Reuzen van de Middeleeuwen*, en een tot hiertoe nog niet in druk verschenen uiterst belangrijk toonelspel, naar Reinaert de Vos roman bewerkt vijf jaar in ouderdom meer tellend dan Edmond Rostand's ‘Chanteclair’

Vlaanderen verliest niet enkel in K. Versnaeyen den verdienstelijken, vruchtbaren schrijver, maar ook den oprechten, onvermoeid strijdenden Vlaming.

De Nederlandsche Schouwburg ontsluit zijn deuren den 16^{n} September. Naar oude jaarlijksche gewoonte komen binnen kort dus weer de kranige bestuurders met nieuwe verblindende beloften voor den dag. Zooals verscheidene plaatselijke bladen afkondigen zal het tooneelseizoen - niet door Edmond Rostand 's meesterwerk ‘Cyrano de Bergerac’ - een tijding, die eenige maanden geleden hier en daar gefluisterd werd - maar wel met een archiromantisch product van over het kanaal: ‘Als ik Koning was’ aanvangen.

Wat er natuurlijk in den loop van 1910-1911 zal opgedicht worden weet niemand. Wel bazuint men uit: Björnstern Björnson 's ‘*In Failliet*’, ‘*De Familie Klepkens*’ van A. Hendrikx en ‘*Monna Vanna*’ van Maeterlinck - een der negen stukken welke de mild belovende bestuurders sinds de twee laatste tooneelseizoenen op hun kerfstok hebben, doch met de grootste welwillendheid kunnen we van die langs de vier windstreken uitgeschalde beloften weinig gelooven.

Eene zaak weten we bijna zeker en deze is dat er wat meer Vlaamsche bedrijven zullen moeten gespeeld worden dan wel tijdens het mislukte, kale, verloopen tooneelseizoen, anders gaat er van wege de stad voor het paar geldstukke bestuurders een tweede berisping losbarsten, die deze maal niet zoo zachtvoetelig van stapel zal loopen als in de laatste bloemenmaand.

De Heer Richard Millecam lid van den Belgischen drukpersbond is na een langdurende ziekte in den ouderdom van negen en veertig jaar overleden. Hij was hoofdopsteller van ‘*Fondsenblad*’ en schreef den lijvigen roman ‘Reus-Finhard en Liederiek Van Buk’.

Van de HH. George P, M, Roose en Jan de Schuyter mogen we binnen ettelijke dagen een novellenbundel verwachten betiteld ‘*Wat Bloed en wat Slijk*’. Wie op dit mooie boek wil inteekenen, doet zijne inschrijving in de Jozef Balstraat, 10, Berchem Antw., geworden. De prijs beloopt slechts 2 frank.

De N.V. Het Tooneel onder het bestuur van den talentvollen Heer Willem Royaards komt in Antwerpen de volgende prachtige boog in de Schoone Letteren aangeschreven tooneelwerken opvoeren:

In medio - September: *Marcias*, mythische komedie van Balthazar Verhagen. Muz. van Alph Diepenbroek.

Medio - October: *Lucifer* Treurspel van Joost van den Vondel. Muz. van Hubert Cuipers. Decor: Ontwerp van R.N. Roland Holst.

Medio - December: *Nero en Agrippina* Historisch drama van Hendrik Van der Wal.

De Regie wordt door de H.H. Willem Royaards, Alex Saalborn, Louis Crispijn en Daan van Ollefen uitoefend. Wat het spelend personeel aangaat dit bestaat uit 16 heeren en 16 dames, waaronder we de gunstigst gekende tooneelkunstenaars van Zuiden Noord Nederland - Constant van Kerckhoven, Louis de Vries, Louis Crispijn, Daan van Ollefen, Anton Verheyen... enz. aantreffen.

Dat deze kunstvertooningen met de grootste belangstelling in onze Scheldestad worden verwacht, zal niemand durven betwijfelen.

Die kende geen Nederduitsch.

Toen Pichegru in Amsterdam
Met zijne Carmagnolen kwam,
Las er een hoofdman van 't gespuis
Het opschrift van: *'t oud mannenhuis*
En, hij begreep 't op één, twee, drie
De sansculott las: *tout m'ennuie.*(1)

Bondsnieuws

Wie *en* Waarom *moet men zich men bij de Oud - Leerlingen bonden aansluiten?*

Uit de redevoering van ons geacht eerelid Heer *Victor Desguín*, schepen van Onderwijs, tot de leerlingen der Lagere- Hoofdscholen, knippen wij:

'*Sluit u aan bij de oudleerlingenbonden uwer school*, waar gij degelijk werk zult kunnen verrichten, nuttig voor de anderen, aangenaam voor u zelven. Die kringen zullen bij u de goede herinneringen aan uwe schooljaren wakker houden en de uitmuntende betrekkingen bevestigen die gij gedurende deze jaren hebt aangegaan. Na de hulpvaardigheid te hebben ondervonden van hen die u voorafgingen, zult gij op uwe beurt eene broederlijke hand reiken aan de jongeren die hoeven geleid en

(1) Th. Van Rijswijck.

gesteund te worden en zult gij u verheugen in het geluk dat gij anderen deelachtig maakt'

Oude- Leerlingen van School 14 wordt lid van uwen bond!

De Tooneelherhalingen hebben alle Dins- en Vrijdagen plaats om 8 ½ uur in de Simonsstraat, bij den Heer Bongers.

Op Zaterdag, 1 October 1910 prachtig Schoolfeest in den schouwburg *Eldorado* Van Wezenbekestraat. Iedereen wordt verwacht!

[Nummer 7]

Rond ‘Een Schandaal’

Karel van den Oever heeft niet enkel in *zijn* persoon een welsprekend verdediger gevonden, maar ook in de godin Fides en den Heer X..... *advocaat*. Elk lid van dit splinternieuwe, in de letterkundige wereld warme-belangstelling-inboezemend triumviraat, heeft zijn arbeidsveld op een verschillende plaatst uitgekozen om ten strijde te trekken tegen de striemende veropenbaring van den geheimzinnigen Holmes. De keurige schrijver der frissche *Kempische Vertelsels* heeft een vruchtbaren bodem ontdekt in een voortdurend onzinnigheden uitbrakend, alomgeminacht oortjesblad, Fides de godin der trouwe in een dorpsburgemeester-statig-optredend dagblad en eindelijk de Heer *advocaat*, zooals het schijnt, in den Tempel der Gerechtigheid, aan de rozenvoetjes der roerlooze, geblinddoekte Themis.

Wat de drie knappe leden van het ijverige verbond nu verrichten is allerdroevigst: Fides *tracht* zijne ‘minne’ aan het voornaamste tijdschrift van Jong-Vlaanderen te betoogen en.... mislukt; Karel van den Oever spandt alle vruchtelooze pogingen in, de bloedvlekken van het sleuteltje af te wrijven.... en oogst denzelfden uitslag in als Blauwbaard 's gade; ten slotte schrijft onverschrokken de Heer X... *advocaat* zooals ieder weet, ter opsporing van Holmes'naam brief op brief en.... blijft niettegenstaande het heldhaftig optreden aanhoudend naar het vurig-verlangde Eurêka-snakken.

Laten we nu, daar Fides het eerst den vinger opsteekt, de verpersoonlijking der onverbreekbare vriendschap, even aan het woord: *Vlaamsche Arbeid het tijdschrift der Jongste letterkunde in Vlaanderen, staat velen in den weg*.

Nu vraag ik me af of een tijdschrift - laat *Vlaamsche Arbeid* dan nog het voornaamste van Jong-Vlaanderen wezen, anderen kunnen natuurlijk tot geen wedijver aanleiding geven - waarvan ieder lid des opstelraad de macht in handen heeft, door een woordje aanbeveling, het ingezondene proza of de verzen te doen aanvaarden, wanneer deze van een vriendelijk, aandringend woordje vergezeld gaan, wel iemand tot hinderpaal kan dienen, vooral wanneer in zulkdanige maandboekjes de opstelraad slechts in schijn bestaat en geen enkel lid zich de moeite getroost het opgestuurde met onverdeelde aandacht te onderzoeken Deze wreede zweepslag brengt niet enkel Karel van den Oever toe, welke openbaar weeklaagt, zoo weinig tijd over te hebben om zich met beoordeeling, inzage of doorpluizing van letterkundigen arbeid, onledig te houden, - daar hij ‘heeldere dagen niet-nalatig dichters als Vondel, Hooft, Breero, Luyken, schrijvers als Potgieter, Bilderdijk, Hugo, Scott en Shakespeare studeert, verder zich bezighoudt met het visionnair doorgronden der Historie van Antwerpen en de heele XVIe eeuw en als uitkomst hierop naar gelegenheid van den tijd Historieele Inbeeldingen met last en moeite neerschrijft...’ - maar ook de fideele Fides, voldaan uitkraaiendalsof hij een meesterschot lijk Tel deed: ‘De bijdrage werd niet gestuurd naar de redactie van het tijdschrift-de streek zou niet gelukt hebben maar met een bijgaand vriendelijk en aandringend schrijven naar een der red[ac]teurs’.... Een onnoozele, magere uitvlucht inderdaad, welke voldoende bewijst dat de opstelraad - wel niet de muffe stadsstraten den rug toekeert om een lekker reisje te ondernemen en de regelmatige verschijning van hun orgaan een poosje op

te schorschen - zich opgeruimd en kommerloos overgeeft aan het zalige ‘dolce far niënte’ in plaats van trouw, nauwgezet en gewetensvol de moeilijke plichten te volbrengen, welke aan het bestuur van een maandschrift verbonden zijn.

Verder kalt Fides in zijn handig-opgestelde apologia: ‘Nu werd van die ploertenstreek een schandaal gemaakt in een nietig blaadje, dat alle maanden eens opduikt, de eenige armzalige tribuun waar de overal afgedankte of weggeschopte ploerten nog iets te zeggen hebben’.

Waarlijk de trouwe Fides lelt juist: De Blauwvoet duikt iedere maand slechts éénmaal op; het is een nietig blaadje, een armzalige tribuun, indien beide uitdrukkingen zinverwanten zijn van ‘klein’ maar dat afgedankte of weggeschopte ploerten er den schepter voeren is een grove, laffe aantijging, die enkel uit een in adderspog gedoopte pen kan vloeien. Echter met *afgedankt* en *weggeschopt* heeft dat onbekend heerschap ons weten te treffen, omdat lage leugens een mensch altoos pijn berokkenen, maar wat *ploerten* aangaat..... Ba!..... Berlaymont slingerde wel het onbeschofte woord *geuzen* in 't aangezicht der driehonderd verbondenen.

Nochtans éene waarheid, en die moet gezegd worden, bevatte Fides schrijvelarij: ‘Dat was nu eens slim uitgedacht, er zou gelachen worden’. En inderdaad nooit verwekte een ontdekking van den was-bleeken vernuftigen Sherlock-Holmes zooveel lol, zooveel uitgelatenheid, zooveel vroolijkheid. Heel Vlaanderen door, waar het kleine, nietige blaadje, het armzalige diep-geminacht tribuuntje stillekens opdook werd er gelachen, luid gelachen, wild gelachen, hartstochelijk gelachen. Alleen de statige geestelijkheid, enkele ernstige tolbeambten, een klein aantal gewichtige staatsbedienden en de vroede Heer advocaat bogen het verstandige hoofd, knipten zedig de oogjes dicht, blikten zeemzoetig zielewaarts en mummelden heel zachtekens, bijna onbewust..... het pijnlijke ‘Mea Culpa’.

Toen wies in het snel-bonsende hart van Mijnheer X..... die toenemende strooming, dat brandend, verslindend verlangen om zoo bliksemsnel mogelijk Archimedes spreekwoordelijk geworden uitroep te kunnen slaken, doch daar onverpoosd het driftig hartstochtelijk haken naar Holmes' naam meer en meer in zijn hijgende borstkas zwol..... kunnen we iederen dag indien Mijnheer X 's zucht naar opheldering, naar loutere waarheid niet voldaan wordt, vol spanning de gebeurtenis verbeiden, waarvan de betrokkene personen ons onwillekeurig zullen doen droomen aan den rechtgeaarden Alceste, den sonnetist Oronthe en den onbekenden verdediger.[1]

En wien nu de schuld van al die aardige, tot gezond lachen dwingende grappige gebeurtenissen? Op een zeer schilderachtige wijze zegt het de held van al dit gedoe, de fijne penkunstenaar van *Marnix Avondmaal* zelf:

Er zit ongedierte op den rug der Vlaamsche Muze!

GUIDO ROSEN

Schoon Ellen.

(1) Dit artikel was reeds ter pers, toen het *Handelsblad* een brief van den heer *Leo Van Goethem* veropenbaarde, welke niet enkel een sluwen speurhond, een leerling-Wilson, een tweeden-Sherlock-Holmes onder de stoere medewerkers van het *Gazetje van Antwerpen* deed oprijzen, maar ook de wilde nieuwsgierigheid van den naar pleiten-smachtenden Heer X... tevreden stelde... wat vooral een machtig groot, een overheerlijk geluk voor laatst genoemd personaadje was.... Anders hadde misschien onze brave heer Advocaat hetzelfde noode lot nog beschoren geweest als het aanhoudend-zwellende en eensklaps pffff.... barstende puitje van La Fontaine. G.R.

Naar de Duitsche ballade van **E. Geibel.**

Metrische vertaling van **H.B.**

‘Zij god ons genadig! De nood is ten top,
Tot sterven bereidt u, genooten!
We eten vandaag ons laatste brood,
Ons laatste kruid wordt verschoten.
En daagt er geen hulp op, en komt men niet ras
Ons belegerde veste ontzetten,
Dan zal ons de vijand, eer d'avond nog valt,
Gewis door zijn aantal verpletten.’

Lord Edward zweeg. Met sombren blik
Vernemen 't zijn dappere benden.
Schoon Ellen alleen, op 't affuit van 't kanon,
Den bonten plaid om de lenden,
Staart vóór zich uit in d' ijle lucht....
Haar geest ligt in tooverbanden.
Maar plots rijst zij op, als ontwaakt uit een droom,
Haar donkere oogen branden.

‘Ziet uit daar omhoog, op den toren ziet uit!
Hoort, hebt gij 't ook vernomen?
Ik hoor in het venster, wijd, heel wijd,
Den marsch: “De Campbells komen.”
'k Hoor trommelgeroffel dof en zwaar,
En daarboven den doeldelzak pijpen
Van “Zou ik vergeten de oude trouw”
Ik kan er mij niet aan misgrijpen.’

Kom, meid, wat ge praat is als droomen bedrog.
Daar valt niets van den toren t' ontwaren
Dan de blauwe lucht en 't gele zand
En, vèrweg, het spelen der baren.....
De zonne steeg hooger ten hemeltrans,
Ter kimme begon zij te nijgen.....
Ze laadden 't geschut voor de laatste maal...
Geen afschieds woord brak het stilzwijgen.

Schoon Ellen stond altijd nog starend vóór zich,
Wel bleek, maar met vuur in de aadren.
‘Ik heb 't u gezeid, en ik zeg het u nog:
De Campbells, ik hoor hen, ze naadren:
Ik hoor hun doffen trommelslag
En de schelle doedelzaktonen,
En d' aarde die davert onder den tred,
Van het heir van Campbells zonen!’

Och, meisje, wij staren, maar al te vergeefs,
Op redding valt niet meer te hopen
De vijand bereidt zich ten laatsten kamp,
Ons noodlot is niet meer t' ontloopen.
Vaarwel dan nog eens, vrouw en kinderen thuis,
Vaarwel, hooglands heide en zee!
En nu, kameraden, geeft vuur met god,
En de zwaarden uit de schêe!

Daar dreunde 't geschut. De kamp was heet.
Kruitdamp omhulde de wallen.
Schoon Ellen greep 't vaandel en hield het omhoog,
Als de vaandrig was gevallen.
‘Niet wijken, broeders, staat, valt aan,
Ik hoor hun krijgslied weerklinken!
Ha, zie, daar scheurt de rookwolk op,
Dra ziet ge hun wapens blinken!’

Als een Hooglandstorm joegen zij voort.
En ja, nu had ieder vernomen,
Nog *eer* de blik door de kruitwolk drong,
De marsch: ‘De Campbells komen.’
De vlakte lag open, in drommen dicht
Daar kwamen zij aangestoven,
Den plaid om het lijf en de veer op den kop,
En Engelands kleuren daarboven.

Zij trokken de poort in. De doedelzak blies,
Schoon Ellen zong, stralend van wezen:

‘Weer heeft ons gered de oude trouw!
Zij god in den hemel geprezen!

De Zanger.

Hij was jong en zong.....

Lang had hij ze bewaard, zijne zangen en dichten, diep in zijne borst; hij had ze gekoesterd en verzorgd als een moeder hare kinderen: waren het ook niet zijne zielekinderen? Hij had rondgekeken in de wereld, in zichzelven, had gedacht en vast waren zijne liederen gegroeid in hem, zijne liederen die hij nu als een diamantenregen over de menschen wilde uitstrooien.... Zij ook moesten er van genieten, van al wat zoo mooi in hem gerijpt was.... Ze moesten ze hooren zijn zangen: hij wilde er zooveel goeds mee!

Als het klare water in klaterend-zilveren droppels der murmelende bronne ontspringt, zoo vloten uit zijn ziel, parelend-hel zijn liederen, zijn dichten, zijn zangen....

Hij zong van lente en liefde, van zonne en geluk, van frissche meiemorgen, van wonderteere avondstemmingen: zóó was zijn lied zoet en ruischend-zacht als harpetonen.

Maar 't zwol, 't werd krachtiger: hij zong van zijn taal en zijn volk, van fierheid en edelen trots, van stambewustzijn en eigen macht: ‘Waak op volk, menschen, te lang hebt ge gesluimerd, gedompeld in den nacht der onwetendheid! Ik breng u licht. Helder de geesten, begrijpende wezens in de maatschappij! Luister naar mijn stemme, menschen, broeders, ik voel het, ik heb de ware snaar doen trillen!’

Heerlijk klonk zijn lied, het drong in kluizen en paleizen, het zweefde over velden en landouwen, het ruischte aan den boord der eeuwige zee, het vloeide in den donkeren schoot der wouden, het sprak vol kracht, het bruiste en gloeide, ontvlammende geestdrift, dreunenden zang, een storm werd het... Het drong in de geesten, roerde de harten. Het volk waakte op, verdwaasd eerst na zoo langen zwaar-neerdrukkenden slaap; ze bekeken hem zooals hij stond en ging en dichtte, met de zon in de oogen, een wonderen glans van kracht en kunnen op 't edele gelaat, ze luisteren opgetogen, vreemdontroerd naar de woorden die hij vond, die hij putte aan de bronne die klaterde in zijn ziel, die tooverbronne die niet meer ophouden zou te vloeien....

Hij zong, doch snijdend-hard nu, geeselend werd zijn lied: ‘Gij lammelingen, lymphathischen, loom-denkenden, gij harteloozen door niets ontroerd, niet vatbaar voor edele vervoering, ik zeg u ook, waakt op; we willen niet meer die doode massa, niets dan rompen en hoofden, nutteloos, onsierlijk als dorre takken aan een trotschen eik: weggesnoeid worden ze! Waakt op dus, denkt, gevoelt, laat eens een stroom van kracht door uwe geesten vlieten, laat een frisscher adem, wat bruisender bloed u de wangen kleuren; waakt op of er zal geen plaats voor u zijn op het groote feest van de ontslaving, bevrijding der geesten! Licht zeg ik u! De dag, het uur is gekomen!

Hij zong: beurtelings biddend, smeekend, vol ontroering, teer en zacht als lentebloesem, luchtigopklinkend, vreugdeluidend als zilver-tinkende klokjes in blauwe morgenluchten, dan weer krachtig, stout, als het lied der groote zee, droef, weemoedig als den stillen, treurigen zang eener kranke ziel, nijdig, geeselend-hard als 't snijdend krassen van den diamant op 't glas. Hij bad, lachte, minde, haatte en verachtte, en wie niet luisterde naar zijn smeeken, sprong op bij den prikkel van zijn haat, en wie niet meegesleept werd door zijn geestdrift, voelde de ontroering zijn heele wezen doortrillen bij 't luisteren naar zijne klacht.

Voorwaarts! was zijne leuze, en allen volgden hem, begeesterd, overweldigd!
En hij voelde zich groóter dan de groótsten der aarde!
EWALD ARMIN.
Antwerpen, 5-9-1910.

Over 'Vergeten Liedjes' van P.C. Boutens.

Hier staan wij voor het werk van een groot Dichter! Een ware zieledichter, zooals Gezelle er een was. P.C. Boutens is een kunstenaar die niet alleen heel hoog liefheeft, maar ook uiterst verscheiden en meestal goddelijk rein, eene reinheid als die straalt uit het heerlijkste werk van Van Eeden.

'Vergeten Liedjes' zijn de uitdrukking van een heel innig-stil maar tevens van een heel machtig voelen. -

Schilderingen uit het leven of de natuur:

In wolk van rook verheven stond
Een schim en zong uit bloeden mond,
In 't vaal gelaat een open wond.

(uit 'Na het feest').

Weer blankt de boxkamp, een besloten zaal,
Een witte kamer die de bruid verwacht,
In smetteloozen glanzeloozen praal
op uit den zwarten nacht.
.....

De Rivier
fragment uit Wat Slijk en wat Bloed[1] door George P.M. Roose en Jan de Schuyter

Steven Poel klom moeilijk op den dijk en liep wat nevens de inkt-zwartschijnende rivier, wier drappig water bijna geruischloos voorbij den oever schoof, zooals al de dingen, die niet meer leven en afhankelijk zijn van den willekeur der redelooze zaken.

Er kwam bij Steven 'n harde trek om den mond, wanneer hij van daarboven naar dat water zag zonder gerucht ronddraaiend in dien donkeren poel beneden zijn voeten, waar de rivier 'n bocht beschreef en 't water draaide, draaide, draaide, gevangen in al zijn vuilheid zonder kans van ontsnappen. 't Was van daar uit dat al de fabrieken hun water trokken, langs ijzeren slangen, begraven diep in den grond. Maar nevens die slangen lagen er ander, eveneens van ijzer en even gevoeloos, maar wier mond vuil was en heet, omgeven met al de kleuren, die roest en verrotting zoo kwistig schenken kunnen en waardoor het vuile water liep dat kwam van de fabrieken weer, beladen met al den afval, die onbruikbaar is, want uit den bruikbaren trekt men nog wat voordeel geeft.

Steven Poel bleef staan boven den dijk en zag naar beneden en hij voelde dat de menschen van het dorp daar niet gelukkig zijn konden. Hij wist dat bij dien vuilen poel, waaruit nu en dan gazzen ontsnapten, barstend aan de oppervlakte en verspreidend in 't rond 'n vuilen geur, die hem vatte als bij de keel en hem deed uitroepen met 'n beweging van onverholen walg:

- Poeah!

(1) Een eerlang te verschijnen boek.

En er kwam in hem, arme zwerver, loopend al dagen langs de vele wegels van 'n beschaafd land, 'n overgroot medelijden, 'n onendige bermhertigheid, bijna 'n weekhartigheid, die hem alles zou doen vergeven aan de lieden die woonden in kleine huizekens, die hij zag, vóór hem, stomp geteekend 'n donkere lange lijn, die verdween in 't duister van den komenden nacht, met hier en daar 'n lichtplek van 'n verlicht venster, onder 'n witte streep, - de sneeuw die de daken dekte, - scherp afgeteekend tegen 't roetzwarte van de luchten ouder 'n hemel zonder sterren. Maar 't was meer nog om die kinderen van die menschen dat hij medelijden voelde en 'n onendige goedheid, die hem deed wenschen 'n groote en 'n machtige te zijn, bijna 'n god niet om zich-zelf, maar om hen, ter leniging van al het naamloos en nooit-gezegd lijden der heel-kleinen, hun wee van de aarde doende verdwijnen met prachtig gebaar van almachtigen arm. Hij begreep bij dat visioen dat ze allen daar *heel-kleinen* waren: zij die reeds gegroeid waren tot mensch en zij, die reeds hoofdplooiend 'n plaats zochten in de aarde en ook zij, die nog kinderen waren. Toen omvatte hij ze allen in zijn onendige liefde en trilde van onzeglijk genot bij de schoonheid van zijn visioen; en - kreunde van onnoemlijke smert, wanneer hij tot werkelijkheid weergeroepen, zijn visioen verdwijnen zag, ver van hem en verder nog, - aan flarden.

Terwijl hij weder naar beneden zag en luisterde, hoorde hij nu en dan toch het geruischloos water als 'n klacht uiten, die sterven kwam, daar ergens aan zijn voeten. En ziende al maar toe scheen het hem of hij op die donkerte iets drijven zag, dat wit was en als plotseling opgerezen van uit de diepte. Was het 'n papier? wat anders? 'n Blikken doos misschien of 'n mand ronddrijvend op al dat vuil, of...

Steven Poel meende 'n hoofd te zien, het bleeke en doode hoofd van 'n verdronkene, meegevoerd naar hier en komend misschien van verre, naar hier, waar kwam alle vuil; 't was er in familie; 't was hier immers zijn paleis! En de akelige witheid dobberde maar voort, voort in de langzame omwenteling daar beneden. Dat het 't hoofd was van 'n verdronkene stond bij Steven Poel zóó vast in den geest dat hij 'n oogenblik in beraad stond of hij niet naar ginder loopen zou, waar de hui-

[Vervolg ‘Over “Vergeten Liedjes” van P.C. Boutens’]

Daar daalt langs wolken uit den hoogen toren
Van naakte voetjes luidelooze tred:
Leden omsluierd overgloren
Het sneeuwen statiebed

(uit: ‘In den mist.’)

Innige mystieke zielezangen:

Weet ook gij dat stille diepe huis?
Achter breede blinde poort
Kruisen eindelooze gangen en portalen
Waar men tijdelooze tijden kan verdwalen
Tusschen echo's die men klaar vermoedt en nimmer hoort,
.....
Er zijn plotselinge helle kaaimuur op de maanbeglansde zee?

(uit ‘Droom - Huis’)

Groote gevoelens, geuit in losse, zacht-vloeiende rythmus,

: Altijds staat de wereld bleek
Om ons lichte wachten
' k Weet, de woorden die ik spreek
Zijn mijn lief gedachte

(uit ‘Liefde Avondlied.’)

Geen ster van God zoo vast en klaar
in Hemels heir, in Hemels heir:
Geen ding op aard zoo diep en waar
Waar ik mijn oogen keer!....

(uit: ‘Zij zijn het die zich zelf niet weten.)

of in breede, zwaar ruischende golvingen:

En elken nieuwen morgen in het nieuwe licht
Rijs ik op sterker vleugelen, Moeder, weg uit uw gezicht:
Al ziel en vogel die zijn moeheid dicht aan uw hart verslaat,
Die stijgt en zingt het naast bij God met iedren dageraad....

(uit: ‘Kind der aarde.’)

stemmen dit boek tot eene vertrouwe schoonheid van zangerigheid.

Bijna ieder gedicht is een harmonisch geheel van klank en rythmus, van rein innerlijk gevoel en heerlijke schildering.

Daarom zal ieder hoog voelend mensch dit boek willen lezen en herlezen, omdat het spreekt tot het edelste wat de ziel in zich heeft.

Het is een edelsteen, van flonkerend kleurenspel, in de kroon onzer moderne Poëzie.

J.D.

Mozaïek

Elk medewerker blijft ten volle verantwoordelijk voor zijn schrijven.

Ontslag.

De Heer *Jozef De Cock* schrijft in ‘Hooger Leven’ dat hij sinds een paar maanden zijn ontslag als redacteur van ‘Vlaamsche Arbeid’ had gegeven, en hij dus hoegenaamd niet in het persschandaaltje betrokken is.

Voordracht.

Marie Metz-Koning, de gevierde Hollandsche dichteresse, heeft het plan opgevat, hier te Antwerpen in 't kort haar eigen werk (eenacters) te komen spelen. Nadere bijzonderheden hierover deelen we onze lezers op tijd en stond mede.

Administrâât**i**on.

Tijdens verloftijd te Oostende, had onze correcteur de verbeterde proeven van ons nummer *zes* **als spoedbestelling** op **28 Augusti** opgezonden naar den drukker. Ze kwamen op hun bestemming op **12 September.** Beter laat dan nooit!!

'n Staatkundig artikel.

De Heer Steven L. Prenau schrijft voor een der volgende nummers een artikel over *De Nieuwe Schoolwet.*

Negen lieve foutjes.

versieren het roze tekstboekje van onzen Koninklijken Nederlandschen Schouwburg. We zijn zoo vrij deze kleine feilen met de verbetering er neven te laten volgen: MM-*HH;* litteratuur-*literatuur*; engelschen - Engelschen; honderd -*honderden*: Materlinck-*Maeterlinck;* Jufvrouw-*Juffrouw*; duitsche-*Duitsche;* Damen - *Dames;* inkombewijzen-*inkomstbewijzen* of *toegangsbewijzen.*

Volksveredeling!

Sedert geruimen tijd zoekt ons Gemeentebestuur de weinig verheffende volksfeesten te verminderen en ze te veranderen door die met meer loutering voor volkssmaak ingerichte soortelijke feesten. Daarom zag steeds de officiëele feestcommissie der 6e wijk haar vraag betreffend het inrichten eener wijkfoor verworpen. Deze commissie die op het programma der nu afgeloopen feesten twee *Vlaamsche Liederavonden* had prijken, had na raadplegingen van kunstenaars en bevoegde lui, een ontwerp ingediend voor een bloemenstoet. Als antwoord kwam dat er geen geld genoeg was om een buitengewone subside te verleenen. Vroeger toch kreeg de zesde-wijk-commissie 2000 fr. toelage, nu sedert eenige jaren verminderd met de helft, terwijl Zurenborg een klein aristocratisch gedeelte der 6de wijk en dat tevens begunstigd is én met bestendige stadsconcerten én festival én het houden eener foor, nog een gelijke toelage ontvangt. Waarom twee maten en twee gewichten.

De verlofdagen

zijn ten einde. De leerlingen der lagere hoofdscholen, die over 'n paar maanden hun bekwaamheidsdiploma kregen, zullen nu stilaan denken zich een beroep te verschaffen. Personen welke beambten zouden wenschen voor de verschillende vakken van de nijverheid of van den handel, kunnen zich wenden tot de Bestuursters of Bestuurders dezer scholen, die hun alle gewenschte inlichtingen zullen geven.
(Medegedeeld.)

De Waarheid.

De waarheid is een brood, slechts goed voor scherpe tanden
Een spijs, die aan den disch liefst elk voorbij laat gaan
Een boek, dat menig slechts gedwongen neemt in handen
Een bruid, waarnaast geen mensch als bruigom graag wil staan.

A.J. van 's Gravesande (1788-1860)

Bondsnieuws

Dringende Oproep:

De leden worden verzocht talrijk het schoolfeest bij te wonen. Het kondigt zich. in de beste voorwaarden aan. Aan het concert verleenen hun medewerking de Juffers Blomme en M.X alsook de Heeren H. Gallemaert, tenor, Fr De Groodt, W. Peeters. Onze tooneelafdeeling voert op met de hulp van de Juffers I. Antonissen en J. Kauch twee luimige éénacten: *Blauwe Schenen* en *Daar is Mijnheer*. Al de laureaten ontvangen boekwerken.

Onze makkers worden eveneens verzocht, even talrijk aan de betooging, ingericht door de *Jonge Wacht van den Liberalen Volksbond*, op **2 October** te **Brussel**, deel te nemen. Bijeenkomst op de Zennelaan te Brussel ten 2 uur rond het bondsvaandel.

4 September.

Ons Zomerbal. Naar loffelijke gewoonte zwaar-overtrokken weder, heel den morgen regen. 's Namiddags beter en m'n kwaad humeur gerocht stilaan verloren. De lui die gekomen zijn hebben hun hartje opgehaald op het dansfeest, en op ‘De Vlaamsche-Kermis’ een pracht van 'n foor, ingericht door de Jonge Lib. Wacht van Hoboken en waarop onze genoodigden vrijen toegang hadden, 't Was bij twaalven toen we Hoboken verlieten en ik m'n kwaad humeur in z'n geheel ginder liet. Hoe kon't anders: opperbest vermaakt en boni..... voor dien dag in de kas.

28 Augustus.

Onze kring nam deel aan de zoo welgeslaagde betooging van Eeckeren. Een groot aantal leden vergezelden ons. De bondskas betaalde de reiskosten.

[Vervolg ‘De Rivier’]

zen stonden en de menschen woonden om hun te zeggen wat hij wist en hulp te vragen.

Maar 't scheen hem dan niet meer noodig. Er was hem 'n ander gedachte gekomen, al ziende naar dat ellendige dorp, de donkere huizen en de zwarte fabrieken met den rooden glans hunner ontelbare oogen, met hun hooge schouwen, spuwend al maar altijd dien smerigen rook, hangend nog uren nadien even laag in de droeve luchten. Hij wist niet van waar hem dit gedacht gekomen was, noch langs welke onbekende wegen, maar 't stond daar eensklaps zóó lichtklaar voor zijn geest zoo onwankelbaar zeker, dat niet één oogenblik er in hem twijfel oprees aan de waarheid er van. Hij was zeker dat die arme, bleeke doode 'n *mensch* was van hier, van het dorp, die daar in 't vuile water zijn eigen einde had gezocht om te ontsnappen toch eenmaal aan 'n leven, dat hem te zwaar was, dat op hem woog met al het verschrikkelijk gewicht zijner futlooze ledigheid van altijd dezelfde dagen en altijd hetzelde werk voor anderen, om toch eenmaal zich-zelf te zijn en te handelen naar wat hij meende zijn eigen vrijen wil, omdat hij versmachtte onder de verplettering eener ellende zoo groot, dat de dood 'n verlossing is en zoet als de zoen, de eerste zoen van het lief

- Alleen maar leven om het loon, zuchtte Steven Poel en weer was om zijn mond die harde trek en van onder zijn vilten hoed schenen zijn oogen nog verdwaasder dan daar straks, wanneer hij gaande was zonder gepeinzen.

't Scheen hem goed dat die arme wanhopige daar bleef. Hij zou dan maar niet op hulp vragen en 't hun niet gaan zeggen, die ginder woonden; hij zou niets wagen, geene poging om den verdronkene op den oever te trekken. Hij zag naar die witheid, al maar toe ronddraaiend en dobberend, en er kwam hem op eenmaal 'n zoet gedacht. 't Was hem of hij die doode was. Hij voelde zich gewiegd niet op het vuile, stinkende water, vol van verrotting, maar op de onzichtbare armen zijner moeder. Stil aan werden nu moeder en water één, en hij noemde de ongelukkige onbekende zalig omdat hij ongestoord droomen kon gewiegd te zijn aan de borst van haar, die eens hem 't leven gaf en voedde, daar waar ze hem wiegde.

En daar stond hij nu ook weer voor zijn geest de droeve dag, waarop men zijn moeder kwam halen en naar 't gasthuis voerde, rillend van de typhuskoorts en ijlend heel den weg, zoodat de menschen bleven staan, versteend en koud tot in het hart door 't luide roepen, dat klonk van onder de lederen kap der wieg. 's Anderdaags was ze gestorven, de arme vrouw, wier heele leven samen te vatten was in 't enkel woord: zwoegen. En men had ze begraven bij winterdag, rond zeven uur 's morgens,, wanneer de hemel nog vol donkerte zat.

't Was van dien morgen af, dat hij gaan dwalen was langs al de wegels, die verspreid zijn over 't heele land en binden de steden aan de dorpen, de dorpen aan de steden, al de plaatsen aan elkander, waar menschen wonen. Hij had toen maar ééne begeerte meer en één wensch en hield vast er aan als 'n zinnelooze aan 't eenig hem redelijk schijnend gedacht, dat hij behoudt bij den schipbreuk zijner rede: de zon, de groote zon! De schoone zon moest hem beschijnen, verlichten, verwarmen, opdat, wanneer voor hem ook eenmaal 't uur sloeg, waarop men hem leggen zou, evenals zijn moeder, in 'n diepen, donkeren put, onder de aarde, er iets in hem blijven zou van al dat gouden zonnelicht, waarin hij zich gebaad had zooveel hij kon.

O dat licht! die warmte! die schoonheid! maar dat licht vooral! Hij had het willen met zijn handen pakken, zoodat zijn vingeren er van dropen van dat gouden warme, blije licht, en 't houden en het drukken met het krachtig gebaar in zijn hoofd, in zijn oogen, en in zijn hert, - daar bovenal! - opdaf het daar worden de gouden warmte der liefde geboren uit zijn medelijden, gevoeld om al de gezwegen smart der menschen.

't vervolgt.

[Vervolg Bondsnieuws]

11 September:

Onze kring was eveneens vertegenwoordigd op de niet min welgelukte betooging te Calmphout. Het licht begint te schijnen over de nu nog in deemstering gehulden buiten!

18 September.

Een premie van tien franken viel ons den deel, nadat we deelgenomen hadden aan den muzikalen optocht van onze wijk.

25 September.

De Heeren Voorzitter en Vaandrig vertegenwoordigden den kring te *Kortrijk* ter gelegenheid der vaandelinhulding van den *Oud Leerlingenbond der wereldlijke scholen.*

Her bestuur vergaderde elken Donderdag en de wakkere tooneelafdeeling herhaalde tweemaal per week voor het schoolfeest. **Leden steunt ons!** en woont iedere vergadering zeer talrijk bij

Zondag 16 October 1910,

de inhuldiging van het meisjes genootschap van de ‘Liberale Dames- en Juffersbond der 9^{e} wijk.

Zondag, 6 November 1910. Eerste tooneelavond. Wordt opgevoerd: *Droomen!* klucht door K. Van Rijn, voorafgegaan van *Menschwoording*, van L. Scheltjens.

Onze Spaarafdeeling.

Gesticht vóór vier weken, telt reeds een dertigtal deelnemers. Nieuwe leden zijn nog welkom. Voorwaarden: lid van den kring, of wel de familieleden. Inschrijvingen elken Donderdag om 9 uur 's avonds.

Onze Leestafel

A. Tijdschriften

De Boomgaard 1ste J. No 10.

V. de Meyere: De Puttengraver; *J. Greshoff*: Uit de dagen van den dichter; *E. van Offel*: Kakemono's; *G. van Hecke*; Het Poppenspel; *P.N. Van Eyck*: De Gasten, Uitvaart; *R. van Keirsbilck*: Hymne aan het leven; Overzicht der maand door *F. van Hecke, P. Kenis, A. Vermetten, E van Offel;* Platen: *O. Wils*: Houtsnede: Oude Man; *R. Bosiers*: Penteekening: Het Steegsken.

Ontwaking en Nieuw Leven no 3 en 4.

De gouden Poort, *P.N. van Eych;* Reisindrukken, *A.H. Cornette*; Aan Mânger Baranoff, *A. Roland Holst*; De Lupuslijder, *J. Iraël de Haan*; Lohengrin, *Jan van Nijlen*; Edelsmid, *Jan Greshoff*; Dichter W.G. van Frocquenbroch door *Lode Baekelmans;* Vers, *A. Herckenrath;* Liederen, *W. Loeb*; Berichten.

De Zaaier. vierde jaar. No 12.

In de Heide, *W. Gijssels;* De Eeuw van Rubens, *H. Coopman Thzn*; Zou hij zich nog eens keeren!?, *J. Frère*; Ibsen's Vrouwentypen, 5e vervolg, *P.J. D' Hoedt*; Verzen, *E.W. Schmidt*. Kronijken.

Muziek.

Gereed om te verschijnen twee liederen: '*Doolaarslied* en '*De stem der Bergen*' getoonzet door den Heer *Albert Sarly* op woorden van *A. Roggen.* Zeer eigenaardig, melodieus van toonzetting, zullen deze liederen spoedig in den smaak van eenieder vallen, en ook gezien hun uiterst geringen prijs: elk lied met begeleiding voor klavier 0,75 fr. Abonnenten van 'De Blauwvoet' 0,60 fr. Inschrijving op onze bureelen.

Tooneel

Hier en daar reeds rondgekeken en gesnuffeld in wat de tooneelkringen ons dit nieuw winterseizoen zullen opdisschen. Mager! Warempel onze vereenigingen getroosten zich weinig opofferingen. En toch is er voor liefhebberij-gezelschappen keuze genoeg in de Vlaamsche Tooneelverzameling van de Heeren Gebr. Janssens. Zoo verschenen pas **Moeder Tonia** landelijk zangspel in één bedrijf door onzen medeweker *H. Melis* (bekroond met prijs in den wedstrijd van tooneelletterkunde, uitgeschreven door 'De Morgendstar, van Brussel.' **Lijsje**, lustig zangspel door *Jef Haugen* (eveneens bekroond in bovenvermelde prijskamp). **Lentefee**, tooneelspel in 3 acten door *Piet*

van Assche. **Uitgeschakeld**, spel in vier bedrijven door *Rosette Koetser* en waarover we in volgend nummer verder zullen spreken.

[Nummer 8]

Tony van Os Kerkhof

Doodendag

Mist morzelt hoekenscherpte tot vormelooze klompen: Nu gaat die moè is, de levende mensch, uit de benauwelike kleinheid der huizen, hakend naar meer innigheid met die wàren, omdat het is de dag der doodsgepeinzen.

* * *

Ze waren zes en dertig duizend op het veld dat ver daarhéén lag, zonder grenzen in den naakten nacht van nevelig November.

Zes en dertig duizend vruchten door leven gezaaid in vele veiïge akkers, door dood gemaaid, geoogst en in vochtige voorraadkelders vunzig diepgeborgen.... Voor wie? voor wanneer?

Ze waren zes en dertig duizend zoekenden, welke polen, welke keerkringen? Kristenen angstig zochten de paden die leiden naar de perelpure poorten van peersche paradijzen van zaligheid in 't God-aanschouwen; Turken hitsig lengden naar den armendrang en naar de borsteblankheid van haschischgeurende almeeën. Indiërs wenschten 't Vergaan, 't nietig worden in het eeuwige niet.

Er waren er daar die jachtvelden zochten, die nektarnatte olympen zochten, die bloemende eilanden zochten: er waren er daar die zich onnoemelike dingen zochten, die zouden Sodoma beschaamd hebben.

En ik heb Sceptiekers gezien die, op een steen gezeten, zich niets wenschten.

* * *

Ze waren zes-en-dertig duizend.

Waren dáár die in de zee gestorven zijn in zwarte wanhoopsnachten, in golfgeklots en luchtberoering, als er gebuild wordt om redding die nooit komt, die niet komen kan..... als slijmkleverige armen van zeegedrochten knellen en zeer-doende zuigmonden op huivrende lijven plakken en persen.

Waren dáár die in het vuur gestorven zijn in jammeruren, in vlammengewentel en rookdwarrels, als er geweend wordt en gebeden tot den wrekenden Hemel.... als schoone borsten sprokke brokken assche worden en lichtende oogen diepe treurige gaten.

Waren dáár die in krimpende pijnen gestorven zijn op jarenlang - dóórgelegen smartsponden, als geneesmeesters vergiftigen en begeerig de erven naar den uurwijzer speuren of nog het uur niet dáár is, als men brutaal de knieën breekt om te sluiten in 'n nauwe kist met sckrijnzende schroeven.

Waren dáár die in heete kampen gestorven zijn in vloekbare dagen, in kanongerommel en klingegeklang, als de kruitdamp ontzint en de broeder den broeder vermoordt.....

Waren dáár die in de liefde gestorven zijn in hartstochtelijke nachten, in lippengebijt en lijvengekronkel, als er geworeld wordt op de sponden en vingernagelen roode zegels drukken in drittgewrongen vleesch..... als de mensch een beest wordt.

* * *

Er was er daar Één, die gestorven is aan 'n kruis in een deemster namiddaguur, met wereldwijd gespreide armen, een die wondere woorden wist en taalde van de groote Liefde... één die geleden heeft.

* * *

Er waren daar kleine kinderen in den morgen gekomen en vóór den avond heengegaan weer..... kinderen die niet gesproken hebben.

* * *

Ze waren daar zes en dertigduizend zielen op het veld, dat ver daarhéén lag zonder grenzen, het veld der dood waar nog vele plaatsen zijn:

Voor U!... voor mij!... voor die nooit denken aan de dood.

2 November, 09.

LEO VAN GOETHEM.

Eerbied voor onze Taal

Onze taal hoogschatten en beminnen is voor Vlamingen maar juist lijk het hoort, want ieder volk immers is aan zijn taal gehecht; haar grondig kennen en tegen hare vijanden verdedigen met woord en pen is veel meer waard, doch als men dit doet gelijk het tegenwoordig vaak gebeurt, dan brengt al dat schermen en strijden ons niet veel verder, integendeel zelfs, wij geraken ermee achteruit.

Hebt ge ooit onze taal in dag - en weekbladen, ja in letterkundige werken zoo slordig weten schrijvens als tegenwoordig?

Misschien in de jaren Dertig-Veertig, toen Conscience, Van Kerckhoven en Zetterman hunne eerste stappen waagden op 't veld onzer vaderderlaudsche letteren zonder degelijk voorbereid te wezen, want waar zouden zij hun taal, de verstootelinge, geleerd hebben? Die mannen schreven het Nederlandsch, zooals sommige Vlamingen van heden het Fransch, namelijk overzettend in den geest naarmate hun veder de gedachten op 't papier bracht.

De tegenwoordige letterbeoefenaars echter, de jongeren vooral, bezitten hunne taal - of zouden ze moeten bezitten, en de lichtzinnigheid en roekeloosheid, waarmede zij met haar omspringen, begint er al langer hoe bedenkelijker uit te zien.

Toen wij, weldra dertig jaar geleden, als jonge schrijvers optraden, verzorgden wij onze taal en stijl als een moeder hare kinderen; en ontsnapte

ons dan, bij 't stellen of op de drukproef, een onjuistheid of een fout, zij werden ons breed uitgemeten; dan stonden daar een Sleeckx en een Max Rooses gereed, om ons tot de orde te roepen, en ons de grootste keurigheid in den vorm als een heiligen plicht voor den schrijver op te leggen.

En thans!...

Hoe onbeholpener en slordiger taal en stijl er uit zien, hoe aardiger men het vindt; men heet dit kleur en oorspronkelijkheid.

En geen mensch schijnt zich om de akeligheid te bekommeren! Niemand durft er van gewagen of er op wijzen, uit vrees voor een schoolmeester door te gaan in dezen tijd van geleerden en genieën in den dop, die uit de hoogte glimlachend neerkijken op alle leering, en reeds hun eigen weg beweren in te slaan, alvorens zij goed loopen kunnen.

Wat wordt er door sommigen toch een taaltje geschreven!

Kromtaal heet ik het en geknoei.

't Is erbarmelijk! En komt er niet spoedig beterschap, dan zou het waarachtig gek staan, voor zulke brabbeling of zulk kindergestamel nog langer in de bres te springen.

Ik weet wel, dat er ook in andere landen, o.a. Frankrijk en Duitschland, bittere klachten worden geslaakt over immer voortwoekerend taalbederf, maar dit kan ons volstrekt niet troosten. Lijkt de kwaal algemeen, dan maar met vereende krachten er op losgestormd!

Schier niemand schijnt nog vaste regels te volgen; elk houdt er eigen spraakkunst en woordenboek op na. Is dit het ideaal der jongeren en jongsten wellicht?... Dan zullen we eerlang elkaar niet meer begrijpen, zooals dit reeds het geval is bij de, ondanks alles, hoog opgevijzelde gewrochten van - neen! liever geen namen.

Regeling is er, wordt er noodig als brood!

Zijt ge in zake van spelling voor De Vries en te Winkel? Neen? Voor Kollewyn liever? Mij goed, doch kies, en houd u bij een van beiden. Gij vindt Van Beers' spraakleer verouderd? Aangenomen. Houd u dan bij die van Vercoullie, doch volg er ééne ten minste, nog een andere, indien gij wilt, maar gewen u aan een vast richtsnoer en maak van uwe taal geen toren van Babel!

En zoo'n warboel is zij reeds bij velen, die voor ons publiek schrijven.

Tot hiertoe mochten wij het onzen Noorderbroeders verwijten, dat zij ons gemeenschappelijk erfgoed verbasterden, en wij lachten wel eens over hun dwaze ingenomenheid met Fransche woorden en uitdrukkingen. De huidige Vlamingen hebben aan de Hollanders in dit opzicht niets meer te benijden; zij gebruiken even gereedelijk: *princiep, resultaat, sereen, élite, decisief, citeeren, enorme, proportie, subtiel, evolutie, nonsens, volume, livraison, tableau, journaal...* en honderd andere bastaardwoorden, alsof daarvoor geen goede uitdrukkingen bestonden in ons Nederlandsch.

Nooit werd er zoo onbezonnen het eerste beste woord maar uitgeflapt, als sedert de verschijning van uitstekende boeken over de beteekenis der verschillende synoniemen.

Velen, die zich helden wanen van de pen, kunnen niet eens een nominatief van een accusatief onderscheiden en zetten zonder blikken noch blozen; ‘Toen werd den strijd beslist’, of iets van dien aard.

Hoofdletters gebruiken voor eigennamen en van eigennamen afgeleide hoedanigheidswoorden wordt volstrekt niet meer in acht genomen, zoomin als 't

aaneenschrijven van samenstellingen. Men stuit voortdurend op foutieve vormen als deze: de advocaat heeft uitstekend *gepleten*, - waren al zulke wantoestanden nog maar te *herschapen,* - menschen, *wiens* geduld uitgeput geraakt... en honderd andere.

Onnoodige en nuttelooze woordherhalingen worden niet meer vermeden, dit komt er waarschijnlijk minder op aan, of de tijd ontbreekt om beter te doen. Allerlei Fransche uitdrukkingen krijgen allengs burgerrecht in onze taal, b.v. ‘in zijne enge schoentjes zitten’, voor: ‘ertusschen zitten, in 't nauw of op de pijnbank zitten’.

Volgens mij zijn 't de schrijvers uit West-Vlaanderen - aan wier talent ik overigens hulde breng - en eenige hunner navolgers uit andere provinciën, welke door 't voortdurend en stelselmatig gebruik van dialect al die verwarring hebben gezaaid op 't veld onzer lieve Nederlandsche taal.

Wel is waar leenen gewestelijke woorden en wendingen zekere kleur en kracht en bevalligheid aan den stijl, wanneer zij ten gepasten tijde worden aangebracht, zooals in de verhalen van Maurits Sabbe; ook leveren de dialecten woorden en vormen op, welke de algemeene spraak kunnen verrijken.

Geheele werken in streektaal schrijven is echter verkeerd en kan niet steng genoeg afgekeurd worden. Het geeft onze vijanden het recht te vragen, in *welk Vlaamsch* de Belgische wetten moeten gestemd worden, en wij zullen eerlang niet meer kunnen antwoorden; *in 't Nederlandsch! de letterkundige taal, de taal onzer schrijvers!* vermits niemand ze nog kennen, nog eerbiedigen, nog gebruiken zal.

Reeds zeer dikwijls heb ik rondom mij hooren zeggen: ‘lk lees heel gaarne Tony en Hildebrand, Pol de Mont en Van Eeden, Busken Huet, Van Nouhuys en Vermeylen; doch ik verkies verre het Fransch boven het West-Vlaamsch!’

Vlaamsche schrijvers, zoovelen als wij zijn, laat ons toch Nederlandsch schrijven en onze taal verzorgen als ons dierbaarste erfstuk, of op den duur geraakt Vlaanderen toch, ondanks al ons verzet, voor de Nederlandsche beschaving verloren!

FRANS VAN CUYCK.

Vox Populi...

De mare gaat door den lande:
‘De vijand vliedt, hij vliedt!’
Hoe kwam het tot dien zege?
Dan weten menigen niet.
* * *
Daar zit de grijze Koning
op zijnen purpren troon;
de eerwaarde lokken dragen
de fonkelende kroon.

Zijn 'linker torscht den scepter,
zijn 'rechter den bokaal;
hij leêgt haar keer op keere,
de gouden reuzenschaal.

Daar stormen de rijksbaronnen,
ter zonnige troonzaal in:
‘O Koning! de vijand beroept ons
ten kamp, met konenden zin!’?

De Koning glimlacht deemoedig
en heft den reuzenbokaal:
‘Des Hemels wille geschiede,

Kom, vul me nog eens de schaal.’

Daar jammert onder de vensters
een woelige menschenvloed:
‘De vijand brandt en plundert
schut, Koning, have en goed!’

Weer glimlacht hij deemoedig
en heft den reuzenbokaal;
‘Des Hemels wille geschiede,
Kom, vul me nog eens de schaal!’

Daar komen zijn beide zonen
en knielen neêr voor den troon:
‘O Vader! de vijand nadert,
red lijf en land en kroon!’

Nog glimlacht hij deemoedig,
en heft den reuzenbokaal:
‘Des Hemels wille geschiede,
kom, vul me steeds de schaal!’

Nu is 't des kofnars beurte,
Hij kakelt: ‘zoowaar ik leef,
een dag nog en de vijand
verwoest onzen wijnoogst, neef;

‘en nimmermeer zullen wij drinken
den gouden peerlenden wijn,
en de koninklijke drinknap
zal eeuwig ledig zijn....’

Daar schrok de Koning geweldig,
zijner hand ontglipt den bokaal,
en, ijlings opgerezen,
omklemmen zijn vingers het staal!

‘Te wapen! mijne getrouwen
gordt aan het heldenzwaard!
het geldt het heiligste op aarde
te strijden voor land en haard!’

En zij kwamen.... zijne getrouwen....
versloegen 't vijandlik heer, - en
juichten dan: ‘Eere den Koning,
des lands redder, eer!’
* * *
Zoo drinkt steeds de oude Koning
den gouden peerlenden wijn,
- en zal hij in brons verrijken,
als hij zal gestorven zijn!

Victor Dela Montagne.

Een Nawoord over ‘Het Schandaal’.

Het poetsje door heer Leo van Goethem - we we mogen zijn naam hier wel noemen, vermits hij openbaar zijn daad bekend heeft en heel ridderlijk en vrank-vrij de verantwoordelijkheid ervan op zich genomen - aan *Vlaamsche Arbeid* gebakken n. 1. het inzenden dier vervalschte verzen van de ingebeelde dichteres, Maria Broeckx, is werkelijk een 'schandaal' worden, want heel de pers heeft zich met dit voorvalletje gemengd, erover geschreven pró of contrá. Een diklijvig dossier is voor de geschiedenis der toekomstige eeuwen over deze geruchtmakende zaak weggelegd. We willen niet lang meer op deze kwestie weerkeeren. Zoo we opnieuw een paar zinnen eraan wijden, dan is 't om op onze beurt zeer 'oneerlijke praktijken' aan 't licht te brengen en om de aandacht te roepen op den aard van zekere argumenten ter verdediging van Karel van den Oever & Co gebezigd. Tusschen letterkundigen, vooral zou men altijd loyaal moeten zijn en geene politieke (?) of andere berekeningen doen gelden. Welnu: van wege katholieke zijde is er in deze dwaze, heel eenvoudige en in den grond zoo veel beslag niet verdienende geschiedenis niets anders gedaan. Voor Van den Oever heeft het Katholicisme hier werkelijk gediend als verdedigingsmiddel, als eenig verdedigingsmiddel - ook als aanrandingsmiddel zelfs, maar daarover spreken we niet....

Het katholicisme mag echter geen schild zijn, waarachter men schuilt, om persoonlijke veeten uit te vechten. Elke ware overtuiging is te eerbiedigen, - en er ligt in het kristendom te veel schoons om het te laten misbruiken door literaire farceurs, die er zich zelf op plaatsen als op een voetstuk en zich door laten gelden. - Met de literaire onbevoegdheid van Karel Van den Oever, heeft het katholicisme stellig niets gemeens.

Als letterkundigen zijn we noch katholiek, noch antikatholiek: we zijn voelende menschen.

Als iemand openbaar op eene domheid wordt betrapt, is hij gewoonlijk razend-kwaad en iemand die razend-kwaad is (wat 'n minderheid!) is gewoonlijk niet kieskeurig op de middelen om zijn woede uit te wreken. Zóó is het met K.V.D.O. sinds die grappige Maria Broekx, hem zóó - als een dansbeer met den neus heeft rond-geleid. Dit maakt echter onze zaak niet. We weten uit heel goede bron dat heer Leo van Goethem de poets die hij aan *Vlaamsche Arbeid* speelde geenszins verrichtte gedreven door eenig politiek gevoelen. Hij had ze even goed op touw gezet had *Vlaamsche Arbeid* liberaal of sociaal geweest; ze diende slechts om de onbenulligheid en onbevoegheid van zekere literaire heerschappen in 't licht te brengen (prachtige les van letterkundige psychologie!) en om Mr. van den Oever persoonlijk eens beet te hebben, waarvan de mecena-neigingen en de kritische leiders-pretenties sedert lang verscheidene menschen hinderden.

De part is heelemaal gelukt en onverschoonbaar zijn gebleken de onwetenheid en de onvoorzichtigheid van Karel van den Oever. Hoe zich uit den slag getrokken? Heel spitsvondig, zal Mr. V.d.O. thans zich gaan aanstellen als een slachtoffer zijner katholieke overtuigingen; de clericale gazetten zullen heel 't avontuurtje doen voorkomen als een geheimzinnig complot van geloofsvijanden, godsdienst-belasteraars, logedienaars, dat ten doel heeft den val van *Vlaamsche Arbeid*, schoonste en sterkste

verschansing der moderne katholieke literatuur in Vlaanderen, ‘het voornaamste tijdschrift van te lande’ De voorstelling is zeer habiel; echter: geheel en gansch *fantaisistisch.*

We vinden het eenvoudig gek dat de *Vlaamsche Arbeid*-mannen en hunne aanhangers van de katholieke pers heel grootdoenerig van een klein letterkundig poetsje hebben gemaakt eene kunstschendende ‘ploertenstreek’ en een lagen sekten -aanval. Nergens hebben we eenige *letterkundige* rechtvaardiging van het feit gelezen, maar overal hebben we hooren bazuinen rond godsdienstige en politieke principepen. ‘L' affaire ne vaut ni cet excès d' honneur, ni cette indignité’. En dat de zaak van V.A. verloren is, blijkt precies uit die vluchtende, onzekere verdediging, heelemaal van den grond van het debat afgeweken. Dat 't katholicisme reeds dienen moet om de literaire dommiteiten van Mr. Karel van den Oever en van zijne mederedacteurs in *Vlaamsche Arbeid* te verontschuldigen is een zeer bedenkelijk feit en dat de katholieke dagbladen moeten marcheeren om in statige, tragische hoofdartikels een belachelijk literateurken te verdedigen en van een volledigen publieken spot te redden, dat is nog bedenkelijker.

Wij betreuren dat deze zaak een oogenbiik zóó heelemaal verdraaid is en van hare echte beteekenis afgeweken...

FRA DIAVOLO.

Langs den Stroom.
door Victor de Meyere.

Toen wij in ons September-nummer het portret van Victor de Meyere gaven, hadden wij het voornemen gemaakt een zijner voornaamste werken te bespreken.

Wat ons vooral treft in de Meyere's vertellingen is die kalme eenvoud, die rustige verhaaltrant, die nauwkeurige blik op al wat in en rond zijne helden geschiedt.

Het was ons een ware lust, een genoegen, de vertéllingen die den bundel *‘Langs den Stroom’* uitmaken, te verorberen en na een tweede lezing konden wij niet nalaten aan de lezers van *‘De Blauwvoet’* ietwat mede te deelen van wat ons zoo beviel in de Meyere's werk.

‘Langs den Stroom’, zoo noemt de bewaarder van het Antwerpsch Museum van Folklore zijn bundel novellen, ten getalle van zes: *‘De Meezenvanger’*, ‘De Ontgraving’, ‘Janneke Kop’, *‘Labber-de-Zwie’, ‘Avondrust’* en *‘De Giertij’* die we eén voor eén zullen ontleden.

‘De Meezenvanger’ is de geschiedenis van een fabriekwerker, die in het najaar op de vogelvangst uitgaat, door de gendarmen gevat, in het gevang wordt gezet.

Mooi is de beschrijving van de vogelvangst bij middel van een uil.

‘De uil wierp zich in de hoogte, proestend en krabbelend, maar viel terug op de mand dat de wijmen kraakten en bleef woelen te midden der elzebladeren en kempdoppen, klauwend met de pooten in de lucht. De vogeltjes alle te gare, scheerden weg in het naaste gestruik. Enkele vielen op de roeden, sloegen verwoed met de vlerken en schreeuwden en piepten. En de andere kwamen toegevlogen, alsof zij hulp wilden brengen en fladderden rondom met kleppende vlerkjes en schreeuwden mede. 't Was bijwijlen of ze zich te gelijk op de teerpriemen gingen neerlaten, maar, als verschrikt, vlogen ze allemaal schielijk weg met rappe vleugelslagen’.

Ward vangt vele vogeltjes, maar opeens staan de gendarmen voor hem en willen zijnen uil medenemen, maar, ‘als waanzinnig sprong Ward toe recht naar den gendarm die, vóór de brigadier het had kunnen beletten gerekt en gestrekt in 't gras lag. Een zware pardaf en de kevie viel, met kromgekraakte wijmen, en half ingeduwd van 't machtig geweld, op den grond en de groote, schoone, dikke gedarm lag er nevens, half bewusteloos, Ward zat hem scherlings op 't lijf en wilde hem wurgen, en zijne handen omprangden hem de keel. 't Schuim broezelde op zijnen mond, zijne haren stonden hem verwilderd op den kop en zijne oogen draaiden groot en wit in hunne kassen.

- Brigadier, brigardier!

- Watte, mijnen uil meenemen, mijnen uil? Watte, gij judassen, nijdigaards, dat zal niet gebeuren, dat zal niet gebeuren! Ik wil er mijn leven voor laten, mijn.... Twee sterke, ijzeren handen grepen hem bij de schouders en trokken hen achterover in 't gras.

De gendarm kon nu bijschieten en Ward werd met de handen op den rug gekneveld en gebonden en naar 't gevang gebracht. Daar naast hem stond zijnen uil en zijne kevie en uit medelijden voor wat het arme dier nog zou moeten uitstaan, ‘stak hij den uil met den kop in den strop en wrong den broekband dicht. Hij hoorde een lichten knak en liet hem los.... Een griezeling liep door zijn lijf en zijn knieën knikten tegeneen’.

Den volgenden dag werd Ward naar het gevang van Mechelen overgebracht.

‘De Ontgraving’ is het verhaal van het weder boven den grond halen van het lijk van Jaan den Trommeleer, die men meende levend te hebben begraven en om hulp te hooren roepen. Uit de modder van den natten kerkhofgrond kwam de doodskist te voorschijn.

‘Het deksel loste en werd opgelicht. De lanteeren werd gegeven en De Wieter hield hem vast met zijn twee handen die geweldig beefden. De Boelens lag in de kist, in een wit hemd, de handen saamgevouwen en met een paternoster omwonden. Zijn gelaat was ingevallen en zijn neus platgedrukt. Aschgrauw was het lijk uitgeslagen; 't had reeds de kleur van de aarde, waaraan de Boelens nu voor goed behoorde, waarmede hij zich vermengen ging.

- Hij is dood. Er valt niet meer aan te twijfelelen.

- Maar dat geroep, dat geroep van waar kwam het dan? vroeg de Wieter.

Het geroep was daar weer. We hoorden het gebeuren en zagen het met eigen oogen. 't Was de kist die, reeds halt met water gevuld, 't water nog altijd uit den grond opzoog en opslurpte dat het reutelde en klokte’.

Wat bijzonderlijk in 't oog valt in dit verhaal is de bijgeloovigheid der buitenmenschen en den schrik dien zij hebben van hunne bijgeloovige gedachten alleen.

‘De Ontgraving’ mag wel is waar als zwakker beschouwd worden dan ‘de Meezenvanger’ maar is toch van een eenvoud, die zoo gewenscht, in vele verhalen achterwege blijft.

(Wordt voortgezet).

Mozaïek

Elk medewerker blijft verantwoordelijk voor zijn bijdragen.

De Blauwvoet.

Voor volgend nummer ligt gereed een belangrijke studie van **Leo Van Goethem** over André de Ridder's pas verschenen boek *Gesprekken met den Wijzen Jongeling.* Verder vangen we aan met een eigenaardig overzicht van Jacques Perk, *Mathilde* door **E. Armin**, terwijl onze parlementaire berichtgever uit Brussel ons indrukken zal bezorgen nopens de opening der Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Adriaan van Oordt.

De gunstig gekende schrijver van *Irmenloo* (roman 1896), *Floris V* (treurspel 1902), *Warhold* (roman 1906), geboren te Dresden in 1865 uit Hollandsche ouders, overleed te Bussum op 9 October 1910.

24 September 1911

richt den ‘Oud Leerlingenbond van School 14 een grootsche betooging tot 't bekomen van 't verplichtend onderwijs met moederspraak als voertaal en van een Vlaamsche Hoogeschool, ter gelegenheid van de inhuldiging van zijn vaandel. Om de kosten te dekken van vaandel en feesten openen we hier een inschrijving. We deelden 't plannetje mee aan iemand, die ons verzocht 't volgende te plaatsen:

Omdat vele vrijzinnige Vlamingen een penning zouden gunnen. Van H.D.
10 fr.

Of we dit met genoegen opnamen? en of we hopen veel navolgers te zien opduiken??

De Rivier
fragment uit Wat Slijk en wat Bloed[1] door George P.M. Roose en Jan de Schuyter
(vervolg)

(1) Een eerlang te verschijnen boek.

God was voor, hem in zijn simpel denken, als 'n groote, machtige, maar innig-goede grijsaard, wier handen vol zijn van zegeningen, die hij schenkt overvloedig aan al die goed zijn van hert, medelijden gevoelen en 't uitwerken in daden, en die schittert als 'n zon. Hij verwarde soms, en nog al dikwijls zelfs, het een begrip met het ander en dat scheen aan velen vreeselijk en zulke afgoderij was inderdaad verschrikkelijk te midden eener beschaafde en christelijke samenleving. Maar 't verwonderde toch maar alleen die lieden, wier geheele leven omdraait in altijd-durende onveranderlijkheid, of die zich opsluiten in de ivoren torens hunner kleine kunst, onmachtig het leven te voelen, dat vloeit als 'n breede stroom, dat giert als 'n orkaan, dat grootsch is of dan weer wijdopen en effen als 'n kalme zee onder blij morgenblozen; en 't verwonderde nog die lui, wier leven besloten ligt in kamers, waaruit ze zelden komen en die van 't leven niets anders kennen dan wat 'n doode boek hun zeggen kan; en die nog, wier leven heenvloeit achter infolio's, en die studeeren maar alleen voor hen; en die leven in bureelen, achter grootboek en journaal en die van 't rumoerige leven niets anders weten als den gang der beurs, de koers hunner effecten en kennen het beste paard, de nieuwe hoed van madame X of Z en 't laatste lief van juffer B; en die ten slotte, half heilige, half-schijnheilige lui, die gaan door 't leven met de oogen toe, omdat ze of niet zien willen of niet zien kunnen, en toch denken het te kennen omdat ze de nieuwsjes lezen gevonden op de derde bladzijde van hun dagblad en ook omdat ze abonnent zijn van 'n bladje of twee dat regelmatig eens per week wat te vertellen weet over tooneel en soms wel over kunst, de schandaaltjes voordischt, die altijd de aantrekkelijkheid hebben der verboden vrucht, - bedreven door 'n ander en dus minder gevaarlijk voor eigen goeden naam! - en de kleederen der dames beschrijft tegen vijf frank per regel, - op voorhand betaald.

Steven Poel zag nog 'n lange wijl naar het zwarte, vuil- stinkende water, draaiend daar beneden en trachtte nog eens de akelige witheid te zien, die hem daar straks verschenen was, komend plots van uit de diepte, - maar hij zag niets meer en 't was hem of die doode onbekende maar even venschenen was om hem te groeten bij zijn aankomst in dat ellendige dorp, waar hij maar zelden de zon zien zou.

Plots voelde hij weder hoe de koude bijtend neep al door zijn dunne kleeren en hoe pijnlijk zijn ingewand was van den honger. Hij tastte in zijn zak en vond het eenig nikkelgeld, dat hij nog bezat: - Genoeg om te eten vandaag en dezen nacht te slapen, zei hij; en ging van den dijk af, nevens de fabriek, waaruit 'n vreeselijke reuk kwam en die daverde van het geweld der machienen, naar 't dorp toe, waar hij 'n herberg zocht die voor hem zijn zou: warmte, licht, eten, drinken en rust.

En wanneer hij midden het dorp stond dan zag hij de kerk. Ze was zoo klein, die kerk, zoo schuurachtig klein en heur toreken was zoo laag dat de minste fabriekschouw er 'n reus bij geleek, ziende met minachting op dat arme ding daar neer. En wederom kwam om zijn lippen die harde trek, waarin 'n overgroot en onuitgesproken misprijzen lag voor die grooten, met rookpluimen om het hoofd, - de rookpluimen die de lucht dag en nacht vergiftigden op elke uur. Wederom als daar straks bij den rivierbocht vond hij het goed zou: de kerk klein, de fabrieken groot, maar ditmaal was het geen zoet gedacht dat er was in zijn geest, noch 'n lief gevoel dat zijn hert beroerde, 't Was bittere spot, die hem doortintelde, die de trekken om zijn mond nog harder maakten:

- De kerk is voor het kleine volk en daarom is die schuur goed genoeg, - de grooten hebben geen god.

En hij zag voor zijne arme oogen als 'n goudschittering die heel de schuur vullen zou, alsof er 'n gouden zon in scheen.

Toen gilden te gelijk bijna de in den nacht onzichtbare fluiten der fabrieken. Steven luisterde en zei:

- De meesters!

En hij duwde 'n herberg open en trad binnen.

GEOGRE P.M. ROOSE.

JAN DE SCHUYTER.

[Vervolg ‘Mozaïek’]

Een Schoolfeest.

Voor de tweede maal bood den ‘Oud Leerlingenbond School 14’ den laureaten van het het stadsexamen van de Meisjesschool 9 en Jongensschool 14 een feestje aan, feest waar elke bekroonde een Vlaamsch boekwerk ter herinnering ontvangt. De plaatselijke bladen gaven allen een geestdriftig, uitvoerig verslag zoodat ons enkel overblijft de uitvoerders hartelijk te bedanken; namelijk de Juffers *M.X.* eene knappe zangeres, *L. Blomme*, de vaardige pianiste en de Heeren *H. Gallemaert* een tenor met verleidelijke stem, *W. Peeters*, mandolinist, *Fr. De Groodt*, violist en *L. Schoutens*, begeleider. En niet het minst de Juffers *I. Antonissen* en *J. Kauch* die met de tooneelafdeeling op zeer vlottende wijze de luimige Antwerpsch gekleurde eenact ‘*Bluuwe Schenen’* en de immer onnoozele-lachwekkende klucht *‘Daar is Mijnheer’* opvoerden. Een genoeglijke avond waarop we bemerkten Mevrouw Th. Verkoyen, school-bestuurster, de heeren M. Sneyers voorzitter O.L.B. ‘Help U Zelve’ Ferd. Reynaerts, leeraar en waarop uitblonken door hunne afwezigheid de Heeren leden van 't schoolcomiteit van ik weet niet de hoeveelste kring maar in wiens bevoegdheid Jongensschool 14 liggen moet.

Burgemeester en Schepenen maken bekend dat in de volksbibliotheek, Blindenstraat 15, Antwerpen de kostelooze leeszaal zal heropend zijn, van 15 October tot 15 April, de 5 eerste dagen der week 's avonds van zes tot acht uren

Bondsnieuws

Onze eerste Tooneelavond. -

't Belooft iets puik te wezen. Zelden hebben we herhalingen zoo ieverig, zoo gewetensvol zien gebeuren: maar 't gaat er ook om te bewijzen dat onze tooneelafdeeling niets minder is geworden dan vorige jaren, integendeel dat meerdere nieuwe krachten haar zijn bijgetreden en we thans een homogeen geheel vormen. De keuze van onze stukken mag tevens gelukkig genoemd worden: ‘**Droomen**’ het zoo geestige vol echt Antwerpsch humor tintelend blijspel van Karel van Rijn - en dat onder diens leiding wordt ingestudeerd - en ‘**JEAN-MARIE’** het aangrijpend van stille-wee doorweven drama van A. Theuriet (vertaling van Constant Stoffels). Daarenboven zal de plechtige aanstelling tot eere-lid plaats hebben van den Heer *Julius Hoste J*r advocaat te Brussel, de gekende spreker die te dier gelegenheid een redevoering zal uitspreken. En dan sluiten we met een intiem danspartijtje.

Een mooie avond dus. Wat is nu uwe plicht, waarde makkers? Gebruikt de eenige dagen die ons nog resten: maakt propaganda en verkoopt nog zooveel mogelijk kaarten.

Aangekondigde Feesten:

December 1910: gezellige Vlaamsche bieravond, de leden gratis aangeboden.
22 Januari 1911: Tweede tooneelavond in den 'Eldorado'
Februari 1911: Vertooning in de aloude Antwerpsche 'Poesje'.
Maart of April 1911: De Blauwvoet's derde muzikaal en vokaal kunstconcerto.

Spaarafdeeling:

Leden kunnen nog deelmaken. Zich laten opschrijven en kennis nemen van 't reglement alle Donderdagen van 9 tot 11 uur 's avonds.

Aan 't Werk:

In de afgeloopen maand hadden we de eer als eereleden van onzen dierbaren Kring de Heeren Jul. Hoste J^{r} en A.L. Engel in te schrijven. Tevens werden op de laatste algemeene vergadering een twintigtal nieuwe leden aangenomen. Makkers nog een onbeduidend klein getal, scheidt ons van de honderd: dus *allen aan 't werk.*

Uitnoodiging. -

We werden uitgenoodigd door de Jonge Liberale Wacht van St-Jans-Molenbeek haar vaandelfeesten bij te wonen. We denken dat talrijke leden ons zullen vergezellen. Datum zal later bekend gemaakt worden.

Liberale Vlaamsche Bond. -

We brengen ter kennis dat we bij dit machtig korps zijn aangesloten.

Werkzaamheden:

Op 3 October namen we deel aan de vaandelinhuldiging van de Jonge Wacht van den Liberale(n) Volksbond te Brussel. Op 17 October aan de inhuldiging van 't genootschap op het Kiel. Het bestuur vergaderde regelmatig elken Donderdag - de afgevaardigden woonden de zittingen bij van den Liberale(n) Vlaamsche(n) Bond en Propaganda Comiteit. Het e.k. feest vergde eenige bijeenkomsten met den saamwerkenden kring, terwijl de ieverige tooneelafdeeling twee à driemaal per week herhaalde.

[Nummer 9]

Twee werken van Tony van Os

Morgendnevel

Pieta (tweede prijs Godecharle)

Over ‘De Nieuwe Gids’

Het groot gedenkboek door het hollandsche tijdschrift *De Nieuwe Gids* - ter gelegenheid van zijn vijf en twintig jarig bestaan - uitgegeven (1885 - 1910) kwam ons dus toe... Reeds vijf en twintig jaar die heen zijn sinds *De Nieuwe Gids* werd gesticht en als een bom viel in de kleine, verburgerlijkte literatuur - wereld van Holland! Wat weg sedertdien afgelegd en wat al werk mettertijd verschenen! Door *De Nieuwe Gids* voorgeleid, onstond hier *Van Nu en Straks* dat, op zijn beurt, in 't brave, ordelijke Vlaanderen storm ontketende en er de letterkundige revoltie bracht waarop steunt de tegenwoordige bloei onzer vlaamsche literatuur. Laten we met dankbaarheid en met innig genot herdenken de gedichten en het proza - openend voor ons een nieuwe wereld van schoonheid - ons door *De Nieuwe Gids* aangebracht, en de nieuwe wegen ons door Kloos, Van Deyssel, Gorter, Verwey, Boeken, Van Looy, Erens enz. gewezen.

Maar 't is eigenlijk niet over de beteekenis van *De Nieuwe Gids* dat we 't hier willen hebben - maar wel over de houding der vlaamsche letterkundigen tegenover de tegenwoordige huldiging.

We bekennen dat het met verwondering is dat we in heel dit Jubileum-boek van al de Vlamingen te samen gevonden hebben: 9 portretten en 5 bijdragen.

De portretten zijn die van Stijn Streuvels, Herman Teirlinck, Gustaaf Vermeersch, André De Ridder, Jan Van Nijlen, Lodewijk Mortelmans, Felix Timmermans, Adolf Herckenrath, Frans Verschoren!

Vijf dezer schrijvers (G. Vermeersch, De Ridder, Van Nijlen. Herckenrath, Mortelmans) gaven eene bijdrage; de anderen zullen gedacht hebben dat de lezers van *De Nieuwe Gids* al genoeg zouden hebben aan hunne min of meer schoone en interessante beeltenissen. Adolf Herckenrath geeft een kort gedicht, Vermeersch eene kleine impressie *De Duinen*, Mortelmans een fragment over Peter Benoit: stukken die zeer weinig zeggen, niemand verbinden, geene verantwoordelijkheid mededragen. Slechts twee stemmen gaan er dus in heel vlaanderen op, die van Jan Van Nijlen en André de Ridder, om over *De Nieuwe Gids* zelf rechtstreeks iets te zeggen, en een paar woorden van waardeering en erkentelijkheid uit te spreken. Dat is heel de dank die Vlaanderen betuigt....

Vermeylen en Van de Woestijne achtten het zelf niet noodig een portretje te zenden. Streuvels en Teirlinck - die beiden anders heel regelmatig in *De Nieuwe Gids* medewerken - vonden ter dezer gelegenheid geen stuksken copij, om tijdig in te zenden.

Dat alles is wel vreemd. Nu stelt zich nog de vraag: is het vrijwillig dat al die Vlamingen zich hebben onthouden? of moet hunne niet-medehuldiging als een toevallig feit, zonder beteekenis, worden aanvaard? We zouden liefst dit laatste gelooven, maar hebben er oprecht moeite toe... Het zou toch weinig en aan Vermeylen èn aan Van de Woestijne èn aan Streuvels èn aan Teirlinck hebben gekost een *oprecht* woord van meeviering te zenden. Het niet-zenden van dit woord mag misschien zeer diplomatisch, zeer voorzichtig heeteo. Maar 't laat in elk geval dubbelzinnige veronderstellingen toe en 't werpt een valschen schijn op de houding van zekere menschen die we in onze achting heel hoog en puur wilden.

Want ofwel is de werking en de leiding van *De Nieuwe Gids* goed, en dan mag en moet dat worden erkend - ofwel is ze niet goed, maar dan dienden de Vlamingen ze ook niet te steunen, door aan dat tijdschrift regelmatig mede te werken,... zoolang er niet te huldigen valt.

Of zou *De Nieuwe Gids* soms maar goed zijn om de Vlaamsche schrijvers royaal te honoreeren en ze feitelijk 't leven mogelijk te maken? Geen enkele onzer schrijvers zou kunnen bestaan zonder de opbrengst van zijne collaboratie aan de hollandsche uitgaven; dat weten we allemaal. We hebben dus Holland noodig. Welnu, mijne heeren waarom dat niet - eenvoudig en rechtzinnig - bekend? Waarom niet mede gefeest, wanneer er moet gefeest en gehuldigd waar er gehuldigd wordt, en waar overigens, de huldiging is verdiend?

Werkelijk: de onthouding van 't meerendeel der vlaamsche schrijvers, der vlaamsche medewerkers van *De Nieuwe Gids* is bevreemdend, en iets of wat betreurelijk.

Dit is geene aanklacht - voor niemand...

Dit opstelletje is eenvoudig de uiting van een heel oprecht en van een heel diep gevoel van allerergste verwondering.

HORACE.

In zake de Nederlandsche School.

Het zal thans wel geen onzer lezers meer onbekend zijn, dat in het begin der vorige maand, hier ter stede, de opening heeft plaats gehad der ‘Nederlandsche School’. Vermoedelijk zullen de meesten reeds vluchtig met haar programma hebben kennis

gemaakt, en ook zal hier en daar in onzen kring, de inmiddels tegen haar aangebonden strijd met belangstelling zijn gevolgd.

Daar de bekampers ondertusschen, dien door hem zelf uitgelokten en hoofdzakelijk door hen voortgezetten strijd onverwachts besloten hebben, meenen wij thans, zonder van voorbarigheid beschuldigd te kunnen worden, een overzicht der kwestie te mogen geven.

Indien wij ons goed herinneren gaat het voornamelijk om de volgende punten: 1e haar onzijdigheid, 2e het toelaten van jongens en meisjes, 3e het al of niet nationaal karakter.

Als wij wel inzien, zijn de twee beginselen van neutraliteit en co-educatie door de ontwerpers alleen aangenomen om de school meer levensvatbaarheid te verschaffen en om zooveel mogelijk te voorzien, waar de behoefte aan Nederlandsch onderwijs het grootst is. Daarom zien wij in de neutraliteit het een verkapt anti-klerikalisme, en juist daarom meenen wij dat de katholieke Vlaming niet het recht had, van de leeraars te gaan veronderstellen, dat zij terwille van Israëliet of protestant die neutraliteit *gaarne* zouden schenken. Het spijt ons het te moeten zeggen, doch dat was eene geheel ongemotiveerde verdachtmaking en een oneerlijk strijdmiddel.

Wat de coëducatie betreft, gelooven wij veilig, te kunnen afgaan op de ervaring van Comiteit en bestuurder, die stellig geen maatregelen zullen verzuimen om de gevaren er aan verbonden te voorkomen en die tijdig genoeg eene scheiding van de geslachten zullen tot stand brengen om aan de eischen der Christelijke opvoeding te voldoen.

Eindelijk gelooven wij dat wij op de eerlijkheid der bestuurders moeten vertrouwen, waar die in hun programma zeggen dat het onderwijs zal doordrongen zijn van een *algemeen Nederlandschen Geest.* Uit goede bron vernemen wij, dat, wat geschiedens en aardrijkskunde betreft, die van België als zijnde het eigen land b.v.b. aan die van Nederland zal voorafgaan, voorts, dat er zooveel mogelijk naar gestreeft zal worden in het onderwijs slechts die begrippen aan te brengen, welke voor Beigische leerlingen van nut kunnen zijn.

Alles samengenomen, vinden wij het hoofddoel der Nederlandsche School, het stambewustzijn te versterken, te mooi, om over haar stichting niet ten volle verheugd te zijn, en in stede van haar moeilijkheden in den weg te leggen sporen wij onzerzijds de Vlaamsche ouders gaarne aan: zendt uwe kinderen er heen. De namen der onderteekenaars van het prospectus staan borg, dat de opvoeding aan die school, zal gevestigd zijn, op de algemeene Christelijke beginselen. En waar er op de school nog aan godsdienstige opvoeding moge te kort schieten, laat de ouders te huis dat aanvullen. Of rust niet op hen. in de eerste plaats de plicht, voor het zieleheil hunner kinderen zorg te dragen.

Het spijt ons dubbel thans nog te moeten wijzen op de wel wat engachtige wijze, waarop, van eene zijde, waarvan men die allerminst verwachtte, het bestaan der school is bedreigd geworden. Laten wij hopen, dat de school die thans in het vriendelijk en gastvrij te huis van een der warmste voorstanders van onzen Nederlandschen stam, van Vlaanderens rechten in het bijzonder is gehuisvest, spoedig een vast verblijf moge gevonden hebben, dat haar leerlingental moge toenemen, en dat weldra de goede vruchten van een gegrond onderwijs in de moedertaal, door hare kinderen mogen worden getoond.

H. VLAMING.

Een wilde Farandol.

Maseurkens en paterkens dansten,
Een wilde farandol,
Hun brandende oogen glansten,
Hun boezems schoten vol...

't Witte broeksken van maseurken,
Het bliksemde sneeuwig wit,
Al met een plooike en een scheurken,
En schoentjes zwart als git...

De paterkens sloegen hun pijpen,
Als zwarte tronken rond,
Ze waren als zat van het nijpen,
Hun manen glansten bont.

Wat was dat een zwikken en zwaaien,
En kussen en koozen als dol,
Wat bliksemden al die braaien,
In die gloeiende farandol...

LEO STEPPENBACH.

Guido Gezelle[1]
1 Mei 1830 - 27 November 1899

Hoe schoon staat ge in den gouden glans
der jaren, die een blanken krans
rond uw vergrijsde haren stralen.
Hoe groot staat ge in dit blijvend licht,
dat uit uw peinzend aangezicht
gedurig op uw volk zal dalen.

Constant Eeckels.

Mathilde

(1) Cliché van den *Nederlandschen Boekhandel*, uitgever van de volksuitgave: Guido Gezelle's Dichtwerken.

Een sonnettenkrans in vier boeken door Jacques Perk.

Inleiding.

Neen, verwacht geene kritiek, geen letterkundige ontleding, 't zal enkel zijn een ontboezeming, een uitstorten van mijn hart, hoe ik gansch persoonlijk Jacques Perk beschouw. Lang reeds bruischte het in me. lang reeds was er een aandrang mijn gevoelen over hem neer te schrijven, doch altijd was ik bevreesd het niet te kunnen doen zooals ik het wilde, zooals ik het werkelijk gevoel... En nu wil ik het toch beproeven, 'k wil trachten het zoo waar neer te schrijven als het gloeit in mijn binnenste. Ik wil u geven mijn eigen innigste voelen.

Schemeruur.... Zoete stonde!... 't Is 't volle licht van den grooten, bedrijvigen dag niet meer, 't is nog niet het zwarte donker van den nacht, 't is 't niet juist te bepalen oogenblik tusschen het sterven van den dag en het worden van den nacht.... Schemering.

't Bedrijvige leven, 't koortsige wroeten onder de zonne wordt kalmer, rustiger... In de stormende gemoederen komt de vrede zacht neergewiekt op vleugelen van schemering. 't Wordt zoo innig, zoo goed in me. Mooi-helder is de dag geweest, zalig zal zijn het droomen tusschen licht-en-donker, plechtig de avond.

Alleen zit ik in de huiskamer, in 't schemeruur.

Vóór me op tafel, een portret, me aanblikkend. Ik lees er onder: ‘Jaques Perk op 19-jarigen leeftijd’

Opengeslagen vóór me, een blauw bundeltje: op den band staat gedrukt ‘Gedichten’ van Jacques Perk.

Zóó zit ik daar, alleen, met de stilte rond me. als luisterend eerbiedig, zóó lees ik Jacques Perk, Ik lees hem met de oogen, zwijgend, ingetogen,.... ik spring recht en lees hem luide, bruisend-ontroerd al het groot gevoel in mijn stem trachtend te leggen dat ik weergegeven zie op de kleine bladzijde... Ik lees hardop en ik hoor ze ruischen, zijne taal, muziek, heerlijken zang voor me!

En als er iets in me was dat weende, als er in 't diepste van mijn ziel iets was dat smartte, als wild het woedde in mijn gemoed.... het komt ter ruste, het wordt vrede in mijn hart bij 't droomend stil, bij 't juichend-opgetogen doorlezen van 't blauwe bundeltje... Moet ik nog zeggen dat ik Jacques Perk bewonder, moet ik nog zeggen dat hij is mijn lievelingsdichter, dat hij is geworden voor me een groote troost, een sterke steun in 't droog alledaagsche leven tot het hoog houden, tot het hooger willen van mijn eigene ziel! Misschien zijn er wel menschen, niet meer jong, met veel ondervinding, die glimlachen om mijn opgaan in dien jongen dichter... 'k Ben nog vol vuur der jeugd!... Zou 't later verminderen mijn eerbiedig opzien tot die voelende, jonge dichtersziel? Ik geloof het niet... Altijd heb ik gekoesterd idealen, altijd heb ik gehouden van 't mooie: ik *wil* niet worden een prozaman, een beredeneerd persoon, 't leven droogkalm opnemend, 'k wil behouden mijn poëzie, mijn gevoel voor 't schoone, mijn ontroerd geraken bij 't mooie omdat het is die poëzie, dat jong-krachtige streven dat me het leven zal dragelijk, zal aangenaam maken. In oude, versleten lichamen zelfs kan nog, moet nog gloeien een strevende voelende ziel! Exelsior tot het einde! Het leven van den mensch mag geen rustpunten kennen voor zijn zieleleven...

't Blauwe bundeltje is me zóóveel geworden! Ik lees en geniet, beurtelings hoopvol lachend en zacht weenend. Ik hou veel, heel veel van de natuur, ik kan het niet neerschrijven, mijn gevoel voor 't mooie daarbuiten.... En in die sonnetten schijnt het me mijn eigene ziel geschreven te zien... Zóó heb ik dat gevoeld, zóó heeft het in me geweend, zóó heeft het in me gejuicht, maar zoo heerlijk schoon heb ik mijn ziel niet kunnen uitzingen.

Ik lees en ik dwaal ver weg, ginder, waar hij eens toefde; in het stille woud, aan den oever van 't bruisend riviertje, op den groenen berg, in het lachende dal, midden in de vrije, grootsche natuur! Nu leeft in me het streven, (het was er voor ik hem kende, doch klein, nietig, zwak... Hij heeft het aangewakkerd, heeft het doen oplaaiën als een helle gloed). Het streven naar 't wezen, het goddelijke wezen der goddelijk-groote Schoonheid!

Hij is jong gestorven: twee en twintig jaren. Het leven moest nog beginnen voor hem, het moest hem nog alles brengen, neen, want hij heeft genoten in dat korte tijdverloop ‘het Hoogst Genot!’ Hij mòest niet, mócht niet langer leven. Hij is gestorven met het bewustzijn in zich het hoogste heerlijkste bereikt te hebben, want hij zegt:

> Schoonheid,
> ‘Wie eenmaal U aanschouwt, *leefde genoeg’*.
> Zoo hem de dood in dezen stond versloeg...
> Wat nood? Hij heeft genoten 't hoogst genot!

Jacques Perk, zoo jong nog, is een figuur geworden onder de voelende, bewonderende menschen.... Met zijn klein, blauw bundeltje heeft hij zich een groote plaats verworven in hunne harten...

('t vervolgt).

André De Ridder's
Wijze Jongeling
Uitgave ‘Boekhandel Flandria’ 3 Kathelijnevest, Antwerpen. Prijs: 3 frs.

‘**De Wijze Jongeling**’
Penteekening van **Georges Van Raemdonck**

Ik ben, eerst en vooral, niet geboren om kritiek te schrijven, ik heb er, vervolgens, een geweldigen hekel aan: het is dan ook slechts na heel wat aandringen van de redactie dat ik er toe besluiten kon een opstel over André De Ridders 'boek te leveren aan ‘De Blauwvoet’

Vóór dat ik ‘De Wijze Jongeling’ gelezen had was ik alles behalve gerust: ik stelde me voor dat de ‘Opstellers’ van ‘De Blauwvoet’ me eens hadden willen klemmen in 'n vreemd toestandje: *mij* doen kritiseeren en dan nog over het werk van één vriend.

Doch nu, na lezing, mag ik het boek van De Ridder beoordeelen en wil ik het doen, afgezien van welke beschouwingen ook; ik zal dus tegenover het werk van André De Ridder staan als tegenover een welkdanig werk van Karel Van Den Oever of het laatstverschenen feuilleton der ‘Volksromans’.

* * *

Ik heb een vast systeem van kritiseeren aangenomen: ik wil eerstens mijn gal uitspuwen (Si bile il y a!) en dan daarna loven, als 't pas geeft. *Gal*: ik kan niet overeenkomen met de wijsgeerige stelsels van den ‘Wijzen Jongeling.’[1] Indien ik zoo'n vriend had, deed ik hem ‘doucheeren,’ ik keur bij hem af die ‘manie’ welke velen van onze up te date-sche decadenten kenmerkt, adepten te kweeken voor *hun* geatrofiëerde levensopvattingen, de ‘Wijze Jongeling’ is in mijne oogen - een persoonlijke meening slechts - een wrak door vele al te haastig - genoten pseudo - passies verzwakt in zijn ruggemerg en gevolgentlijk in zijne hersens; ik vind hem daarna wat al te zeer baromaan!... En *dat* gevoegd bij het gemakkelijke geheugen van veel verleden lectuur en bij het ‘te vrije leven met veel geld’ brengt *Allan* natuurlijk op slechte paden.[2] - Het regiem om ‘De Wijze Jongeling’ tot een natuurlijken jongeling weer te brengen wil ik wel aangeven: een paar maanden diep in de schuld zitten, abstractie van Ensorsche tentoonstellingen, een abonnement op ‘Vlaamsche Arbeid’ en eene deugdelijke minnares met een naam zonder engelsche desinence, en die wat ze heeft zonder gedoe schenkt, gejond en geeren gegeven.

Over de manier van schrijven weet ik ook wel

(1) Later de voorrede lezend (m'n gewoonte) merk ik dat André De Ridder nagenoeg het zelfde zegt.
L.V.G.

(2) Tot zóó ver dat hij ‘nachtcafés’ bezoekt en danszalen in de ‘Kloosterstraat.’ Nopens dit laatste meende Maurits Droomenzoet dat dààr het schipperskwartier was...
L.V.G.

wat te zeggen: al te vaak kruipt André De Ridder in het vel van den ‘Wijze Jongeling’, b.v. Dáár waar hij vertelt van ‘Den Neurasthenieken Sater’ en van ‘De Nixe.’ - Op zich zelf genomen zijn die twee vertellingen genietelijk lijk fijn dessertbiscuit: ik vind dat de twee beste stukken van het boek - maar was Allan een litterateur?

Ik zei dus dat de substitutie van ‘held en auteur’ wat te veel voorkomt en zóó blijft noodzakelijk gene wat al te zeer onduidelijk, zóó wordt hij te vaak. waar hij met ‘lijf en ziel’ moest tegenwoordig zijn, lijk hij nu ‘glorieus’ in Amerika is, slechts even gesilhouetteerd.

Als laatste punt nu van mijn galuitstorting: veel is het gezegd geweest dat het Vlaamsche volk niet leest, dat wij, jonge schrijvers, niet tot het volk doordringen, dat wij geen publiek hebben. Wien de schuld? - Een land was in armoê door de overdaad zijner vorsten: het volk had geen eten meer. - Een socialist van dien tijd - er waren er steeds - interpelleerde heel ongepast bij eene kameropening waar de jonge koning aanwezig was. - Het volk heeft geen brood, riep hij! le peup ' n'a pas d'pain! - Qu' ils mangent des brioches, antwoordde de vorst.

Wij zijn hier de jonge vorsten, wij, nieuwere schrijvers! Het is onze schuld, zoo 't volk niet leest. - Ook verwacht ik kortelings de opstanding van een Koen Ravestein of eens anderen auctoren die ruimschoots materiaal levere voor de ‘Volksroman’, uitgave die een onzer vrienden zoo belanghebbend als zorgelijk beheert...

* * *

Lof: Men heeft langentijd gedacht in Vlaanderen dat er buiten de ‘boerenromans’ geen zaligheid mogelijk was: Streuvels was de meester, maar nà hem zijn er massas Free Fritzen en andere geallittereerde ‘Scriben’ gekomen, die onze litteratuur overbevolkt hebben met ‘Kobens’ ‘Meelnies’ en ‘Mardjies.’ - Heil! Heil! Heil! die tijden zijn verdwenen: De toekomst is verschenen! (W.K! ik citeer altijd vrienden!) Ik zou hier nu eigenlijk heel pathetisch moeten zijn en spreken van eene beweging, die helklaar staaft dat er met 't Vlaamsch ook wat fijner werk gebeuren kan worden. Nieuw is die beweging niet: Vermeylen met zijn ‘Wandelende Jood,’ Teirlinck, Van De Woestyne. Baekelmans enz. enz. zijn ons al op dien weg voorgegaan en ieder weet op welke wijze!...

André De Ridder verdient onvoorwaardelijk geloofd te worden omdat hij ons een boek geleverd heeft, dat ook afbreekt met de plattelandshistorie, dat straatje zonder uitweg, zooals hij het zelf in een Boomgaardartikel! noemde: Vollen lof verdient hij om de oorspronkelijke manier van zijn werk in te kleeden; vollen lof wegens het onvoorziene en het kurieuze in dat boek kwistig opengestrooid, vollen lof kortom om de schoone belofte die in dat werk verborgen ligt.

In de IX. hoofdstukken die het boek uitmaken volgen wij den ‘Wijzen Jongeling’ beurtelings in zoo wat alle middens, in selecte bals, in nachtcafés en mindere danszalen en dat geeft aanleiding tot eene reeks beschrijvingen, die heel goed gezien zijn en weergegeven. Realiteit met hier en daar een tintje karikaturale fantazie, die niet aan het boek schaadt, integendeel. Over de wijsgeerige stelsels, die de Wijze Jongeling vooruitzet, heb ik hooger reeds gesproken.

Ik raad alle lezers van den ‘Blauwvoet’ aan zich den ‘Wijzen Jongeling’ aan te schaffen; zij zullen zich over de kennismaking met dien vreemdigen vriend niet te beklagen hebben.. **Het boek verdient bijval, het zal hem krijgen**.

* * *

Ik houd er aan te verzekeren dat ik ingeenendeele in den verkoop geinteresseerd ben: ik heb dus vrij uit mijn meening mogen zeggen! Ik besluit nogmaals: '**De Wijze Jongeling' verdient door iedereen gelezen te worden**.

21 - XI - 10

L.V.G.

Langs den Stroom[1]
door Victor de Meyere
(vervolg)

'Janneken Kop' is een oude dokwerker, die, na het huwelijk van zijn eenige dochter, Toke, alleen in zijn huizeken aan de Schelde achterblijft. Janneken is oud, hij voelt de verlatenheid rondom zich en aan het werf gaat het werk hem niet meer af.

'Gelijk hij daar neergehurkt zat, geleek hij aan een dier Vlaamsche kermisduiveltjes die, schielijk, onverwachts, met een wip, uit hun doosje komen opgesprongen. Zijn zwart-laken klak met twee vastgeknoopte oorlappen stond hem van achter in den hals. De grijs-verwilderde haren, die er onderuit kwamen, vielen, met lang saamgeplekte klissen, over zijn laag voorhoofd. Diep onder de dik-gestreuvelde wenkbrauwen zaten de loerende vinnige oogjes. Zijn zwart-gebleven baard was hem tot bijna in de oogen gegroeid en buiten den grooten platgeduwden neus, bruin-verbrand en ros-besproet door de zon was er van heel zijn aangezicht niets te zien.

Janneken stond daar bang als een ouden stumperd met muizennesten in den kop.'

Zijne makkers bespotten en mishandelden hem en dat doet den ouden wroeter erg lijden. Eens zelfs slaat de rosse hem en de baas komt tusschen beide, roept hem 's avonds op zijn bureel en Jan zou in 't vervolg aan zijn werk waarvoor hij onbekwaam is geworden, vaarwel zeggen om aan zijn vroeger dagloon eenen lichteren arbeid uit te voeren, maar hij kan dit niet volhouden en vertrekt na een paar dagen naar zijne dochter in de stad. Maar het heimwee grijpt hem aan. Hij kan in de stad niet gewennen en komt na eenige weken weer bij zijnen baas terug om werk, maar oud en versleten moet hij het weldra opgeven en keert naar Antwerpen, bij zijn Toke, terug, om een paar weken later te sterven.

Ons treft vooral in dit verhaal de schildering der bedrijvigheid in de scheepstimmerwerven.

'In een ommezien was het leven van de werf aan gang. De machienen gilden het uit met gonzend gedruisch en rammelend gerader, draaiend en borend, plooiend en pressend, kreunend en jammerend. Men wierp stalen platen rinkelend weg en weer en sleurde ze, met vieren te gelijk, tot op de, groote aanbeelden waar ze, met heftig gemoker werden plat en rechtgeslagen. Luide dreunden de voorhamers in de smidsen dat het klonk en weerklonk; 't waren telkens lange zware slagen te midden van 't gekletter en 't getokkel der vluchtige hamers op de klinknagels, waarmede men de ijzeren wanden van de schepen toesmeedde....

Verre hoorde men het schille gekrijsch van de zaag door het hout, en het doffe genagel op de houten vaartuigen.

(1) Het was ons hier méér te doen door 'n vluchtig overzicht en 'n paar uittreksels dit werk ter lezing aan te bevelen dan, 'n critisch overzicht te geven.

De werkdag begon'

Een fijne opmerkingsgeest kenmerkt deze bladzijden.

Hierop volgt het verhaal '*Labber-de-Zwie*'

Labber-de-Zwie. zoo noemen de kwajongens een sukkelachtige vent, die met een boot te Meeldert aankomt en door hen uitgejouwd wordt.

Veroordeeld voor rivierschuimerij, werd hij na drie jaar en vier maanden weer vrijgelaten en in zijn dorp niet meer kunnende blijven wonen. scheept hij in en komt op een avond te Meeldert aan.

'De dag na zijne aankomst te Meeldert, vóór de geburen, 's morgens vroeg, met de eerste zonne, hunne bluikens opensloegen, en, in de jonge frischheid, even 't hoofd op straat staken, hing er een uithangbord aan den voorgevel van 't huisje van Labber-de-Zwie. *"Bij Andries Eyckmans. Hier maakt en repareert men schoenen*" stond er te lezen.'

Labber staat in zijn deurgat. Hij herkent op de vaart nog schier al de schippers aan hunne vaartuigen. Dichter waagt hij zich' tot aan den vaartkant. Een paar schippers, bij wie hij zich aanbeveelt in zijn nieuw bedrijf, herkennen hem.

De school is uit. Weer komen de kwajongens en weldra heel de buurt vóór zijn huis hem beschimpen. IJskoud viel hem dlt op het lijf, hij legde zich te bed en overdacht zijn vorig leven. Indien het maar te herdoen was!

Toen hij ontwaakte kwam de vrouw van Mane, den schipper, hem een paar schoenen brengen om te doen lappen, het was zijne handgift. Daarna komt de veldwachter en maakt hem bekend dat hij onder zijn toezicht is. Maar hij is de plagerijen moede en brengt al zijn huisraad in zijne boot en scheept in. Hij laat het schip gaan op de vaart.

'Hij wilde voortroeien.... De riemen, in 't achteruitsnokken kletsen op het water dat in de boot skoelde. Hij legde ze weg, langsheen de banken, boog zich over de boot en zag 't water dat zich stil en zacht in de maneklaarte uitstrekte.

Eene stem riep van uit de diepte... Wat die stem daar riep, begreep hij niet... Hij dreef voort....

En ze was daar weer, die stem. Ze leek een aanlokkende smartkreet. 'Maar hij greep weer de riemen en roeide door, blijde niet te hebben toegegeven aan wat hem een oogenblik door het hoofd dwaalde. 'Woedend, nijdig roeide hij den nacht in naar het onbekende, en, vóór het dorp uit zijn oogen verdween, stak hij de gebalde vuist, vermaledijdend én de menschen én de dingen.'

(Slot volgt.)

Kunstnieuwsjes

A. - Schilderkunst

Wij vernemen dat onze stadgenoot en medewerker Mr Tony van Os als tweede prijs vermeld is voor den prijs 'Godecharle' Onze hartelikste gelukwenschen.

B. - Schoone Letteren[1]

(1) Al de werken zijn voorhanden in Boekhandel 'Flandria' Kathelijnevest 3.

Een volksuitgave van Guido Gezelle's dichtwerken is verschenen, 't Kan niet goedkooper, 't volledige werk van den ‘Vorst der Dichtkunst’ in 10 smaakvolle deeltjes elk van 160 tot 200 bladzijden, gedrukt op goed papier met glasheldere letter, in klein formaat tegen 8 franken. In 5 linnen banden gebonden 12 fr. en in 5 sierlijke leeren bandjes 16 fr.

Om te verschijnen van ***F. Van Eeden***, een tooneelspel in drie bedrijven ‘*Circe’*; *A. Van Schendel* geeft eene studie over Schakespeare; van *Filip van Goethem*, een bundel verzen ‘*Uit eenzame uren*’ Carmen Sylvia heeft afgewerkt: ‘*Trisomnia.*’ Uit Gent ontvangen: **De Witte Kaproen,** Vlaamsch strijd blad, verschijnend als 't past, uitgever Alfons Sevens; een der ieverigste medewerkers René de Clercq. Goedheil!

Tooneel

Eerste Tooneelavond

ingericht door den *Oudleerlingenbond school 14* in verbroedering met den *Liberale(n) Vlaamsche(n) Bond (Jonge Wacht)* 'n Gemakkelike taak, 't verslag over dit feest. Alleenlik dit te zeggen, dat door het afsterven, 's ochtends van de vertooning, zijner geliefde zuster de Heer V. Wyns, de ievrige tooneelbestuurder in de onmogelijkheid was op te treden, 'n Woord van oprechten lof aan de Heeren R. Verleyen en V. Clement die op 'n paar uurtjes klaar waren gekomen om de twee zware rollen tot ieders voldoening en met de meeste brio te vervullen.

En nu het woord aan de:

Nieuwe Gazet.

‘De twee vereenigingen gaven Zondag-avond, een tooneelvertooning die in alle opzichten gelukt mag heeten’

Le Nouveau Précurseur.

‘Les excellents amateurs ont fourni une excellente interprétation, de ‘Jean-Marie’ l' émouvante pièce d' André

Theuriet. Le très nombreux public a chaleureusement applaudi Mlle J. Kauch, MM O. Poll et Verleyen’

Le Matim.

‘Il convient de citer particulièrement M. Eekelers, qui, de façon magistrale a récité: ‘Antonius bij het lijk van Julius Caesar.’

Entre la première et la seconde partie a eu la cérémonie de l' installation, comme membre d'honneur des deux sociétés de M. **Jul. Hoste Jr.** avocat à Bruxelles.

M. Van den Abeele. en sa qualite de prèsident de la Jonge Wacht van den Liberale(n) Vlaamsche(n) Bond, parla d'abord; ensuite M.J.P. Odar, président des Oud Leerlingen van school 14, a présenté, au milieu de l' enthousiasme général le nouveau membre d' honneur au public.

M. Jul. Hoste Jr, avec le talent oratoire qui le caractérise, a remercié de l'honneur qui lui est fait; le jeune avocat rend hommageà la puissante organisation du libéralisme anversois et montre que e'est de la jeunesse que dépendent l'avenir de notre pays et la victoire des idéés libérales.

L'orateur a èté vivement applaudi’.

Het Laatste Nieuws & De Vlaamsche Gazet

‘Het feest werd voortgezet met het welgekende blijspel: “Droomen” door Karel van Rijn, waarin de Heeren R. Verbruggen en P. De Kinder in hunne rol van Kwiskwater en Nauw, een grooten bijval hebben behaald, alsook juffrouw J. Kauch, I. Antonissen en de dame Willems, de H.H.O. Poll Vict. Clement, R. Verleyen, Eug. de Naeyer en Edg. Schoeters. -

Het eindigde met een prachtig en opgewekt bal’

'n Slotwoordje: dat de knappe tooneelafdeeling niet rustte op behaalde lauweren, dat de propaganda afd. zijn de gelike voortzette en tot... weerziens op 22 Januari 1911.

Vox Populi.

Het eigenaardig voordracht - stuk van Victor dela Montagne werd door ons met toelating overgenomen uit de ‘Keuze zijner Werken’ uitgegeven door de maatschappij voor Goede en Goedkoope lectuur in de ‘Nederlandsche Bibliotheek’. Deze maatschappij onder de leiding van den Heer

L. Simons geeft thans ook een Tooneelbibliotheek uit waarin reeds verschenen of zullen verschijnen.

I. Suze La Chapelle Roobol: **Boete**, tooneelspel in 4 bedrijven.

II. Anna van Gogh - Kaulbach **Eigen Haard** tooneelspel in 4 bedrijven.

III. J. Van den Vondel **Lucifer** met inleiding en aanteekeningen van L. Simons.

IV. William Shakespeare **Julius Caesar**, vertaling van Dr Edw. B. Koster.

V, Georges Bernard Shaw. **Oorlogsmannen**. Satyriek, romantisch blijspel in 3 bedrijven, vertaling J. Kuylman, inleiding L. Simons.

VI. J.K. Simons - Mees **Voor het Diner,** voorspel.

VII, *E. Zola* '**De Erfgenaam van Rabourdin**' vertaling van J.C. Waal.

VIII. Sheridan, **De Rivalen**, vertaling door Carry van Bruggen.

Prijs per deeltje: 25 cents Warm Aanbevolen.

Bondsnieuws

Rouw. -

Ons kwam Zondag, 6 November 1.1. 'n paar uurtjes vóór het feest, de droeve mare toe van 't afsterven der geliefde zuster van onzen besten makker en tooneelbestuurder Victor Wijns. We bieden hem en zijne geachte familie onze oprechte deelneming in dit pijnlijk, onherstelbaar verlies.

Feesten. -

Zaterdag 10^{den} dezer, gezellige bieravond in de bovenzaal van 't lokaal '*Brouwershuis'* bij ons nieuw eerelid heer Bastiaens. Geestige Vlaamsche liedjes zullen er gezongen - en een lekkere ton extrabiertje zal er gedronken worden. Alleman op post.

Zondag, *22 Januari 1911*, in de feestzaal 'Eldorado' tweede tooneelavond.

Opvoering onaer de leiding van den schrijver zelf van **'Het Ras'** tooneelspel in drie bedrijven door *Lodewijk de Schutter*, bekroond op den driejaarlijkschn prijskamp van tooneelletterkunde (1906) uitgeschreven door de Stad Antwerpen. Gevolgd door '**De Landbouwer van Chicago**' blijspen in 2 bedrijven door *Gabriel Timmory*, bewerkt door L. de Schutter.

Mannen! iets dat belooft en elk zooveel mogelijk kaarten verkocht.

Vaandelfeesten 1911 -

In de laatste algemeene vergadering werd het volgend vaandelcomiteit met algemeene stemmen gekozen: Voorzitter: *Frans Taeymans*, Schrijver: *J.P. Odar*, Penningmeester: *Louis Servaes;* Leden *Leon Verdict, Edg. Schoeters K. Rondenbosch en J. De Cat.*

Voorloopige feesten te dier gelegenheid:

Zondag 24 September 1911: inhuldiging van ons nieuw vaandel - groote betooging voor 't verplichtend, onzijdig, kosteloos onderwijs en de Vlaamsche Hoogeschool.

's Avonds bieravond den leden en deelnemers buiten de stad aangeboden.

Dinsdag 26 September 1911. Groot Concerto en Cinemavoorstelling, den deelnemers van onzen optocht aangeboden.

Zaterdag 30 September 1911. Derde schoolfeest al de laureaten van Meisjesschool 9 en Jongensschool 14 aangeboden.

Aandacht -

Leden die wenschen inteekeningslijsten voor het helpen dekken der kosten te bekomen kunnen die elken Donderdag in ons lokaal komen halen.

Spaarafdeeling -

Leden kunnen nog deelmaken. Zich laten opschrijven en kennis nemen van 't reglement alle Donderdagen van 9 tot 11 ure 's avonds.

[Nummer 10]

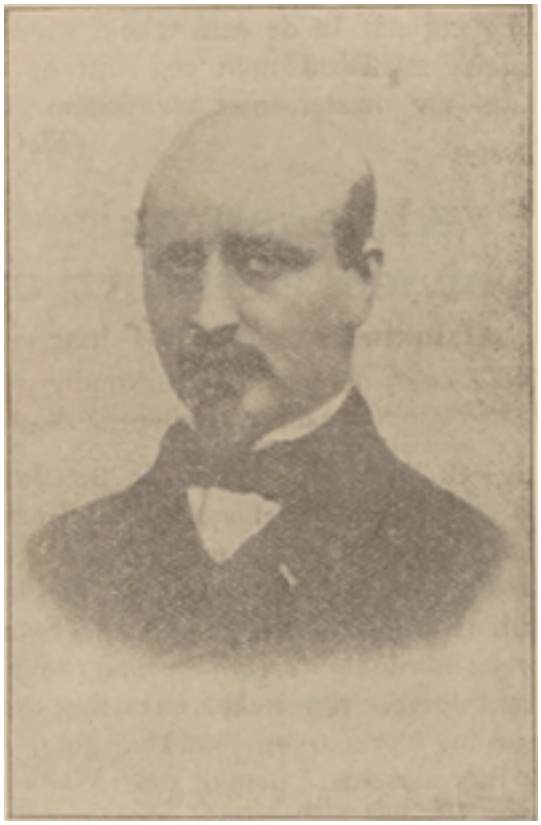

Hippoliet Van Peene[1]

Geboren te Kapryke in het Meetjesland op 1 Januari 1811 - gestorven op 19 Februari 1864 te Gent. Overbekend aan onze Vlaamsche bevolking door zijn bljspelen b.v. *Hotse-botse, De Duivel op het Dorp, Tamboer Janssens* enz.; zijn treurspelen waarvan *Baas Kimpe* veruit 't beste is. *Oktaaf Steghers* schreef over hem: ‘Van Peene dient hulde gebracht te worden. Leerde Conscience zijn volk lezen, Van Peene heeft voor 't volk dit ander groot boek, het tooneel, opengelegd...’

Vlamingen, vrijzinnige Vlamingen laat ons ook onze hulde betuigen aan dien baanbreker: zingen wij zonder schroom van heden af **De Vlaamsche Leeuw,** geschreven door *Van Peene* en *Karel Miry*: dan doen we slechts recht aan ons Nationaal lied en aan de schrijvers.

Over De Nieuwe Gids-Viering.
Een brief van
Willem Kloos.

(1) Cliché Van de Gebroeders Janssens, uitgevers van al de werkjes van *Van Peene*.

Naar aanleiding van het opstel van onzen medewerker *Horace* in ons vorig nummer verschenen, kwam er op ons bureel een brief voor dezen, van **Willem Kloos**, hoofdredacteur van '*De Nieuwe Gids*', toe, die we hier met blijdschap opnemen:

Den Haag, 8 December 1910.

Geachte Heer,

Ofschoon ik uw naam niet ken, zeg ik u vriendelijk dank voor uw artikel in 'De Blauwvoet' waarin gij nm. terecht wijst op de onverschilligheid der Vlamingen voor wat er in Noord - Nederland gebeurt terwijl zij toch feitelijk het heele debiet van hun werk hier te lande zoeken moeten en ook vinden, daar hun eigen land hun zelfs geen uitgevers, laat staan, een talrijk publiek verstrekt. Wij hier in Holland voelen broederlijk voor de Vlamingen, en geven hun alle eer, die hun toekomt, maar als een Vlaamsch kritikus over de Hollandsche letterkunde schrijft, gebeurt dat gewoonlijk op een spijtige manier. Het antagonisme van 1830, toen de Vlamingen het verkozen, om door de Franschgezinden onderdrukt te worden, liever dan met de Hollanders saam te werken, schijnt hun nog altijd in het bloed te zitten, en maakt hen onverschillig voor wat hun Noordelijke stamverwanten doen. En daarom stemt een artikel, als het uwe zoo prettig, want men kan er uit zien, dat er ook Vlamingen zijn, die hun gezonde verstand gebruiken, en die dus begrijpen dat Holland en Vlaanderen bij elkaâr behooren, en dus in de toekomst eén rijk zullen moeten worden, waar Zuid - en Noord - Nederlanders, gelijk - gerechtigd, te zamen staan!

Hoogachtend

d.w.

(*get.*) **Willem Kloos**

P.S. Als bewijs voor onze goedgezindheid mag zeker wel gelden, dat de ingestelde 'Nieuwe-Gids-prijs,' evenzeer toekenbaar is aan Vlamingen, als aan Hollanders, wat in het 'Gedenkboek' staat vermeld.

* * *

Na het ontvangen van dezen blief, hebben we aan Heer Willem Kloos toelating gevraagd hem in 'De Blauwvoet' te drukken. Die toelating heeft de groote hollandsche dichter ons bereidwillig gegeven, mits volgende opmerking: 'Ik stel er prijs op u mede te deelen, dat de heer Teirlinck wel een bijdrage voor onze jubileum - uitgave had ingezonden, maar dat deze tot onzen spijt, door te grooten omvang moest blijven liggen'

't Verheugt ons te vernemen dat Teirlinck ten minste niet onverschillig bleef. Dat Vermeylen niets zond begrijpen we best ook: Vermeylen heeft er nooit aan gehouden in Holland mede te werken; we kennen allen het zeer bewust nationalisme van den schrijver der **Verzamelde opstellen**; zijne houding, die we hier overigens niet beoordeelen is streng logisch en daardoor eerlijk.

Maar waar bleven de andere Vlamingen?

Uit Nederland

Een ondergaande Ster

Aanteekening bij Sarah Bernhardt's laatste tournée.

Nog nooit, zelfs niet in haar besten tijd, zijn de schouwburgen in de groote steden van ons land zoo spoedig geheel volgeloopen met belangstellenden, als met deze voorstellingenreeks, door *Sarah Bernhardt's* gezelschap van *Rostand's* 'l'Aiglon' hier gegeven.

Was het de behoefte, haar, Hollandsche van oorsprong, nog eens waarschijnlijk voor het laatst, in een harer glansrollen te zien schitteren? Was het de door allen, die haar nog nooit hoorden, gretig aangegrepen gelegenheid, deze zeven-en-zes-tigjarige nog eens toe te juichen, deze vrouw, wier naam zoo een lange reeks van jaren de geheele wereld vervult heeft; om het nog de kinderen en kindskinderen met opgetogendheid te kunnen vertellen: in mijn jeugd heb ik *Sarah* gezien, zooals wij nu verbaasd opkijken, vertelt een oudere van dagen, hoe het was, toen *Rachel* optrad, of *Snoek* of *Albrecht*....

Er was veel pijnlijks in deze voorstellingen Waartoe, vroegen wij ons af, waartoe 'l'Aiglon' gekozen? Dat stuk, waarin zij een jongeling vol idealen van twintig heeft te verbeelden, die ook en hoeveel, stof tot klagend peinzen heeft, tot machtelooze wanhoop, tot wrokkend verzet tegen een sterke overmacht, maar welke bovendien in de fanfaronneerende verzen van *Rostand* een drift en een geweld, een ophelmenden toorn en laaiende hoop heeft te geven, waartoe de steunmiddelen deze tooneelspeelster niet meer in staat stellen.

We wisten het vooruit: van den 'gouden stem' zouden we weinig bemerken. Inderdaad, heeft die op menige hartstochtelijke plaats als koper, als... roestig ijzer geklonken. Als het schot-radde stamelen van een geëxtasieerde. En toen Frans tegenover den keizer, zijn grootvader, blijken moet geven van kinderlijk-warm, uitgelaten genegenheid meenden we een hysterische, vroeg-rijpe vrouw haar eindelijk gekregen prooi te zien omklemmen.

Zullen we haar dus, schoolmeesterachtig, verwijten maken? Zullen we zeggen, dat het ongepast is, met zoo versleten middelen, onze belangstelling

en méér nog op te eischen?... Het publiek dacht er anders over. Daverende hulde is haar gebracht. Haar naam gold dit, kan men tegenwerpen, niet de persoon, die daar gebrekkig voor ons de eigen jeugd, ja, vroeg-oud, maar geenszins uitgeput toch - trachte na te leven. Het doet er niet toe, waar ze ook komt - en nu weer begint zij een groote reis, op een leeftijd, dat anderen, mannen en vrouwen, hun rekening met het leven gesloten hebben - overal wordt ze geestdriftig ontvangen. Maar roem, ook in Frankrijk, is nog niet dood, ook al is ze bezig, dien te overlezen.

Ongetwijfeld komen daar de kunst-op-zich-zelf vreemde factoren bij. Medelijden voornamelijk met een vrouw, die nog den dwang, de behoefte, de noodzakelijkheid - wie zal zeggen, wat den doorslag geeft? gevoelt met een reuzenrol, inspannend genoeg voor een man in de kracht van zijn leven, de wereld te doorreizen; die, zelf toch moet gevoelen, hoe veel zij te kort schiet, hoe haar zon is gedaald, en toch met onverzwakte volharding zich haar kunst blijft wijden.

Al hebben we ook geen innige kunst-ontroering uit deze vertooning medegedragen, méér dan de tragiek van den hertog, die, koning van Rome, voorbestemd scheen de wereld te regeeren, en, in den voorgestelden tijd, bewaakt wordt door het vijandige, Oostenrijksche hof, méér dan deze tragiek van een in vergane glorie levenden, door de herinnering aan die glorie opgezweepten, maar daardoor ook weer neergeslagen zwakken jongeman, hebben we onder die witte uniform het machteloos-krimpend willen, de ook door de heugenis van bloeiender tijden voortgedreven gebrokenheid van *Sarah Bernhardt* gevoeld. Geen oogenblik vermocht ze de figuur van den hertog voor ons te doen leven. Het bleef *Sarah*, hulpeloos, maar met toch voorname kracht en bevalligheid steeds! Voor haar waren we gekomen. Niet om te zien, hoe zij dien jeugdigen overmoedige-en-geknakte zou spelen, maar wat zij zelve in haar rol te zien zou geven: spel van bewonderenswaardige geestkracht tegen dreigende verlamming. Is niet het leven dezer vrouw één spel, één rol geworden? En: is de tragiek van de rusteloos willende *Sarah* voor ons, tijdgenooten, niet belangwekkender, immers daaronder, dan datzelfde lot van den jongen? Wie weet, of later niet van haar een tooneelstuk gemaakt wordt, zooals *Rostand* het van het Arendsjong schreef...

Bewonderingswaardig: ja, als we bekennen, hoeveel opoffering deze zich getroosten moet, om aldus, avond aan avond, te blijven spelen, met daartusschen het afmattende reizen. Bewondering voor die kracht van geest, van moed, van zelfoverschatting zelfs, van eerzucht misschien.

Met deernis hebben wij geluisterd. In heftige scènes vreesden we, ieder oogenblik de stem te hooren hokken, zoo heesch krijste ze dan als in transe. Tragicomisch zelfs klonken soms de accenten, als haar stem oversloeg.

Toch overigens geen spoor van vermoeienis. Zeker haar acteeren blijft heel den avond mat, men merkt ze spaart zich. Ze loopt niet, ze strompelt, grijpend van stoel tot stoel. Doch... hoe slanke lenigheid nog. B.v. zooals ze bij grootvader op de stoelleuning wipt, de beenen los, in Kleine Lordhouding van den grond. Wat eene losheid nog, wat eene zekerheid! Natuurlijk hebben we een andere voorstelling van den hoofdpersoon. Beweeglijker, nerveuzer. Eenige jaren geleden zagen we Mevrouw *Van Lier-Cuypers* ditzelfde spelen. Hoeveel méér werd in die vertolking van de felle spiegel-scène, van die smartelijk vertrapte verwachting! Bij *Sarah* deed dit niets. Bijna belachlijk doet de laatste, de stervens-scène, als een paljassige generaal uit een geschiedenisboekje malle dingen opdreunt. Hoeveel, trouwens, verliest het heele stuk bij zien! Om te lezen vol vernuftige en romantisch-gevoelige bravoure, op de

planken, aanzienlijk besnoeid, een revue-achtig kijkspel.... Toch ontroerde zij nog in gedeelten van kwijnende teederheid, van bitterspottenden droom. Dit was grootsch indrukwekkend gezegd met dat eigenaardig, smeltend, vereentonig, afwezig-klinkend orgaan.

's GRAVENHAGE, 1910.

H. VAN LOON

Mathilde
Eerste en Tweede boek.

De 'Mathilde' is verdeeld in vier boeken die te zamen honderd zeven sonnetten bevatten. Als motto van het eerste boek lees ik:

> 'Zooals eens Dante alleen ter helle inschreed
> En statig, stil, tot Maro hem gemoette
> Zoo wilde ik door de wereld gaan...'

Hij is jong... In hem leeft machtig het streven naar hooger... Hij leert de liefde kennen, maar de liefde zóó hoog, zóó mooi als ze waarlijk zijn moet. De ideale liefde! Ze vervult heel zijn ziel... Zijn bruisend gevoel wil hij uitstorten. Mathilde, een vriendin zijner zuster, maakt hem dichter. Hij schrijft zijn sonnetten. In het eerste van den bundel zegt hij waarom hij den sonnetvorm gekozen heeft, hij schrijft er ook zijn doel, zijn pogen in:

> 'Een zee van liefde in droppen uit te gieten.
> Zacht, é'en voor één - ziedaar mijn heerlijk pogen...'

* * *

Aan Mathilde draagt hij in een heerlijk sonnet zijnen 'liederkrans' op. Hij bemint haar, met goddelijk gevoel... Hij verzwijgt haar echter zijne liefde; groot leeft ze in zijn hart, hij zal niet spreken, hij wil zijne liefde zoo hoog-rein bewaren als ze is gekomen in hem, doch heel zijn trillende, machtigontroerde ziel zal hij neerschrijven in zijn sonnetten. In 'Aan Mathilde' zegt hij als opdracht:

> 'Met uwe bloemen krans ik u de slapen
> Uw eigen schepping leg ik om uw hoofd;
> Zoo zij uw naam voor eeuwiglijk geloofd! -'

In 't volgende sonnet 'Erato' schrijft hij zijn eigen leven, of liever zijn toekomst, wat hem te wachten staat. De Muze openbaart hem:

> 'Een hooge liefde zal uw hart doordringen:
> Gij zult beminnen, zalig zijn en scheiden,
> Gescheiden zwerven, zwervend liefde zingen,
>
> En peinzend zult gij 't wederzien verbeiden,
> En naar een vrouw gedachte en smachten leiden,
> En mijmrend leven van herinneringen. -'

Mathilde bezielt hem. Gansch het eerste boek is één juichkreet, de liefde die leeft in hem, bruist omhoog, hij zingt, hij is gelukkig. In een heerlijk sonnet 'Bekentenis' spreekt hij het groote woord:

> 'Mathilde ik heb u lief!'

Hij smeekt haar te gedoogen dat hij haar minne (‘Smeekbede’), 't Was nacht in hem, nu is het licht. Mathilde is gekomen, en met haar komt de liefde, de zonne, het geluk! In Mathilde's beeld ziet hij, mint hij ook de Natuur, haar beeld en 't wezen der Natuur, vloeien samen, worden één:

> ‘Ik-min Natuur in u, ù in Natuur! -’

En altijd groeit zijn liefde, zijn bewondering. Mathilde is alles voor hem geworden want hij noemt haar in ‘Ochtendbede’:

> ‘Heelal, waarvoor ik biddend lig gebogen!’

Zoo zingt hij, zonder Mathilde er iets van mede te deelen, zijn liefdezang uit in zijn sonnetten. Mathilde heeft zijn ziel hooger gebracht, ze heeft hem de ware liefde doen vinden, doen begrijpen. De sluiers die eens om de liefde waren zijn heen.... Groot en heilig is ze thans gerezen in zijn hart, goddelijk schoon. Mathilde heeft hem die liefde onthuld. 't Is de liefde zonder begeerte naar het wezen, want hij benijdt Mathilde aan haar minnaar zelfs niet.

Uit ‘Onthulling’ haal ik aan:

> ‘De ware vrouw in u houdt me opgetogen...
> En zulk een liefde is niet, die elk begrijpt:
> Uw schoonheid heeft mijn ziel daartoe gerijpt.’

Hij bemint doch hij mag zijne liefde niet verklaren. Mathilde zal niet weten dat er eene ziel in hare nabijheid leeft, die zij door hare schoonheid gansch vervult; hij zal heengaan met zijn liefde diep in zijn hart, weg van Mathilde, in de natuur! 't Eerste boek sluit met het heerlijke, ontroerende sonnet ‘Scheiding’ O, die drie laatste verzen... Hoe mooi, hoe mooi! Als ik het hardop lees moet ik weenen. In 't laatste woord legt hij zijn heele, verlangende ziel:

> ‘Spreekt, tranen! dan't ‘vaarwel’ dat ik niet vinde...
> Ik wilde zeggen hoe ik haar beminde,
> En alles wat ik zeide, was: ‘*Mathilde*!’

* * *

Het tweede boek draagt als motto:

> ‘Het scheidingsuur van tranen en gefluister
> Vlamt door de ziel, die scheidend minnen leert’

Is het eerste boek een heele, gloedvolle liefdezang, het tweede boek is een klacht. Hij is heen van Mathilde en nu eerst gevoelt hij hoe hij ze bemint.... Hij is gescheiden, hij dwaalt rond in 't mooie Ardennenland, klaagt zijn smart aan de vogels en de bloemen en de beekjes. Wild woedt de kamp in hem, wanhoop overmeestert hem vaak.... O wat moet hij toch geleden hebben, alleen, met zijn liefde, alleen met zijn smart.

In de acht prachtige grotsonnetten zingt hij van zijn leed, van zijn angst, van zijn haat. Het laatste echter ‘Dag’ is weer vol berustend gevoel.

> ‘Daar is het licht, het leven, de liefde en lust,
> 't Is, of ik 't alles nooit voorheen ontwaarde,
> De traan wordt lach en de onrust zoete rust.’

Hij verlangt naar Mathilde, wild, hartstochtelijk, 't stormt in zijn gemoed en in ‘Machtige aandrift’ neemt hij het besluit ‘Mathilde’ weer te zien.

> ‘Die mij doet zien wat schoon is en verheven,
> De vrouwe, wie ik ziel en zangen wijde,
> ‘Haar moet ik weerzien... koste 't ook mijn leven!’

Hij is nu alleen en vrij..., hij kan echter Mathilde niet vergeten, zij bezielt, begeestert hem, schenkt hem het heilige dichtervuur, aan haar ai zijn gedachten, naar haar al zijn streven!

Het tweede boek eindigt met ‘De Afgrond’ Hij huivert, want hij weet niet waar zijn gloeiende, machtige liefde hem leiden zal.

> ‘O, Leven, dat in de eeuwigheid vervliet!
> O, Liefde en Dood! mijn oog blijft op u staren,
> Dat wel uw duister, niet uw bodem ziet!’

(Slot volgt)

Alleenspraak van Corneel Deswertruyter
Mislukte literator (31 jaar)
(Zedenstudie over de jonste letterkundige apachen - zeden in Vlaanderen)

Vandaag - 19 November - word ik 31 Jaar; ben nog altijd ongetrouwd. Helaas, Maria Broeckx, aan wie ik zoo'n lieve brieven schreef, reine lelie van mijne puurste verlangens, gij ook hebt me bedrogen, looze Dahlila, en ik, arme, Corneel - Samson, die met de reuzenkracht van mijn gespierde armen en met de geweldige, titanische onvatting van mijn machtig brein, werken op werken ging stapelen, om den literairischen hemel van Vlaanderen te bestormen. Hier zit ik nu (31 jaar) in mijn hemdsmouwen. En het succes, dat kwam niet, en toch de duivel mag weten hoe ik ze geflikflooid heb, die lieve vrouwe succes; ik heb haar mijn brooste, vroomste, maanzachtste liederen in dicht - gestopte ooren gefluisterd, en even koppig als Maria Broeckx, koel als een niet huwbaar meisje, is ze onverschillig gebleven voor mijne bekoorlijkheden en doof voor mijn klagendste lispelwoorden. Ik heb haar ontwaard in schemergloed der morgenverte, te midden der stille dingen van mijn kempisch land, en in mij brandde de razende lust hare leden te omvatten; wat zou ik van haar genoten hebben! Helaas, waar zijn de veelvuldige beelden van mijne illusies?...

Toen ik arnarchist was (en zeer onzedig in mijn hemd ‘Aglavaine et Selysette’ declameerde) toen riep ik ‘Leve de Vrijheid, leve de stormloop tegen de Burgermaatschappij, gooit ze met bommen, bommen! Wij zijn hier! Aan ons het succes!’ Helaas, helaas, het publiek bleef dool, de kritiek bleef doof, de uitgevers bleven doof, de intervieuwers bleven doof en het succes dat kwam niet; alleen Victor De Meyere schreef een artiekel over mijnen eersten boek en 't was nog om me af te breken, maar dat ten minste heb ik hem betaald gezet!

Daarna kwam het tijdperk der mystiek en ik werd mystieker; Huysmans en Coppée werden het wel en vonden veel succes; waarom ik dan niet? Toen droomde ik een androgyne te zijn. In de liefdeverzen die ik nog liggen had, schreef ik ‘God’ waar mijn ‘Lief’ stond, en klaar was Corneel. Helaas, nog kwam het succes niet....

Zooals men me vroeger beschuldigde van staatsgevaarlijke theorieën, zoo beschuldigde men me nu van modernisme en andere leelijke dingen, en niemand zag in wat ik was: een zeer onbeduidend, droogstoppelig manneken, dat maar één doel had, Vrouw succes te omarmen, te kussen, te bezitten. Er heeft iemand me dan ‘een verkrachter der Muze’ genoemd, maar dat was overdreven.

Intusschentijd zag ik in zekeren ‘Blicken Winckel’ intervieuws verschijnen over allerlei Vlaamsche schrijvers, waartusschen Baekelmans en De Meyere mijn vroegere vrienden uit *Alwijder*. Dien dag heb ik een kristelijk gebed gestort voor het kreveeren van alle critikussen die mij ook geen genie toedienen en van deze confraters die meer succes hebben dan ik. En nochtans, God weet hoe zeer ik op den schrijver van die interviews had gerekend; ik heb hem in den tijd bijna evenzeer geflikflooid als de goddin succes, hem secretaris gemaakt (hij rekende ons nooit, wel is waar, correspondentiekosten en liep veel voor inschrijvers rond) van een tijdschrift dat de spil was van mijne nieuwste, geloovige wereldveroverigen in de literatuur: ik heb toen zelfs zijne dikke boeken over den westvlaamschen bakker en den pastor van te lande aangeprezen (ik dacht bij mezelf: wie weet schrijft hij niet eens een heel dun boek over mij?) enz. enz. Maar, lacy!, onstandvastigheid der wereld, deze jongen was verstandiger dan ik dacht, maakte aanspraak op eigen gedacht en eigen gezegde meening, dierf op den duur zelfs - stel u dat voor! - de rechtzinnigheid van mijn literairisch katholicisme (waaraan ik nochthans zoo vele rijmen heb verkwist) in den schemergloed van een twijfelachtige bespiegeling zetten. Verdommen (oh, pardon: toch niet gehoord; mijne katholieke integriteit is gevrijwaard....), dan heb ik er Jesus Christus zelf tusschen gesleurd; ik had er den steert van Satan of de mooie lokken van Maria Broeckx wel willen tusschen steken; dat was het laatste der laatste dingen: mij de waarheid willen zeggen over mijne literaire houding, maar ik zal me wreken; ik zal hem pletteren; ik zal dat gebroed wel kapot krijgen; eraan moet hij: Ik, 31 jaar en geen succes. Hij, twee boeken bij Leem uitgegeven, drie bij andere uitgevers, rijk gehonoreerd, onophoudelijk de tijdschriften van groot Nederland volschrijvend: 24 jaar en zoo'n succes! Maar ik zal hem morzelen, hij heeft talent (wat is 't vervelend dat ik dat vroeger zelf geschreven heb!), ik zal hem daar neerkwakken. Als hij geen intervieuw met mij wil schrijven, dan schrijf ik een intervieuw met mezelf: hem maak ik belachelijk en mij maak ik grootsch, kom bij, alle helhonden, beterweters, nijdigaards, lafbekken, ploerten, aaien, apachen van de Vlaamsche letterkunde! Trek stout aan, ô koene bende, stormloop tegen den al te driesten waarheidszegger (‘Geen steen zal op anderen blijven’ zeg ik met Christus, die altijd van mijn gedacht is en waarachtig ik me steeds verschuil als ik een beestigheid doe....)

Ik moet van nu af aan me van dien wijzen jongeling, onder alle opzichten onderscheiden: hij kuischt zijne nagels (en dat zal ik in mijn intervieuw aanstippen) ik kuisch ze niet meer (van uit de hoogte van mijn ascetieke levensopvatting heb ik overigens het recht niet meer nog eenige zorg aan mijn te verachten lichaam te besteden, en daarbij, helaas, Maria Broeckx is toch weg); hij werkt mee aan ‘Poësia’, welnu ik zweer hier op het prachtig icht van vernuft dat blikkert in mijn brein: ik werk aan geen enkel tijdschrift meer mede dat mijn copij niet wil opnemen en geen honorarium betalen; hij scheert zich, ik laat mijn baard groeien, en ik zijn als een kluizenaar in Thebaïde en dat zal me veel achting bezorgen en inschrijvingen misschien van al de onderpastors. Hij werkt in 'n grijze jacke$_t$ met goed-gesteven

marchetten en zuivere halsboord ik zal pennen in mijn vuilen nachtjapon, zonder manchetten of halsboord; hij komt in bars en groote cafés, ‘ik’ kom nergens meer, ik sluit me op. We zullen wel eens zien of ik hem niet zal beschamen

Wie weet, als ik nu eens hard schreeuwde, of het succes niet zou komen? En hij moest eens antwoorden! Maar die verdomde kerel zwijgt altijd, zelfs mijn vriend Arie kon er geen woord uitkrijgen; hij doet effen af alsof wij allen niet bestonden. Quelle imprudence!

Maar mijn interview - dat ik maar aan *Vlaamsche Arbeid* zal geven (sinds het Maria Broeckxschandaal is V.A. definitief den weg der geestigheid opgetreden en we moeten zien, dat we die guitige traditie niet laten teloor gaan - vooral nu we Jef de Cock eenige weken in onze redactie hebben gehad) - moet vooral spiritueel zijn; ah, ik zal me tot de ‘esprit’ bekeeren. Ik heb me zoo dikwijls bekeerd en omgekeerd en zooveel verklaard en gekantteekend, men zal lachen, men zal proesten, men zal gichelen, nog erger dan wanneer mijn ‘Godsvruchtige manen’ zullen verschijnen. Maan, lieve maan, waarvan ik de Vlaamsche Pierrot ben, heb ik U niet op duizend toonen bezongen?) Wreek me, Maan...

Au clair de la lune,
Mon ami Pierrot,
Prête-moi ta plume
Pour écrire un mot. .
Ma chandelle est morte
Et je n'ai plus de feu
Ouvre-moi ta porte,
Au nom de Dieu,

Maar vloek ik nu niet? Sedert mijn kennismaking met Maria Broeckx, ben ik wantrouwig tegen mijn eigen. Maar 't wordt nu tijd: ons interview geschreven. Aan 't werk, armen uit de nachtjapon, 31 jaar, geen succes, geen intervieuw; als de gelegenheid niet komt, moeten we ze scheppen. Voorwaarts! Helden zweven voor mijne historieele verbeelding: Karel Martel, Karel de Groote, Karel Vijf, Karel....

De strijd begonnen! Ik ga boomen uit de gaarde ontwortelen: God wil het! Vive la Calotte! Weg met de Loge! Weg met De Ridder.....

Noot van de redactie: Men leze het intervieuw van Corneel Deswerteruiter in *Vlaamsche Arbeid*, Nummer 10 en 11 (prijs één frank) het is merkwaardig als een quintessens van snulligheid en waardig van den mystieksten onzer dichters.

Finis Tragoedioe
Voor gelijkluidende opname:
LIEVEN VOGELAER

Langs den Stroom
door Victor De Meyer
(vervolg en slot)

Van korteren adem is het verhaal *‘Avondrust’*

‘Geen geluid in dien avond dan het kwaken der vorschen in een poel, - men wist niet waar - het schrille, eentonig sjirpen van de krekels en, daarboven uit, soms, eens even, de gebroken klanken van een straatairken dat een schipper, ergens op den stroom, daar vóór ons in den avond, alleen en verlaten uit zijn harmonica trok. Een enkele maal was er, onverwachts, een algeheele stilte, plechtig en indrukwekkend,

eene stilte waarin men, heel ver, heel in de verte, een niet te beschrijven geruisch, als 't gemurmel van de oneindigheid hoorde opkomen.'

De schrijver vertelt dat hij op dien avond in de herberg ''t Welvaren' trad, een haven die de loodsen en schippers van het dorp elken avondaandeden om vóór pint en pot, met de pijp tusschen de tanden te vertellen van hunne reizen door het land.

Een oude schipper vertelde: Een rijk man van Wintham had in zijn leven de scheidspalen van zijn land verplaatst en alzoo veel grond gestolen. Na zijnen dood kwam hij als een spook terug en hij werd verlost door een dronkenlap. Alles was stil.

'In 't zwijgen van alles - dat zwijgen dat ook als van zelve op onze monden was komen liggen - dacht ik dat het wondere, zachte leven van dezen avond in alle wezens een goede rust, een zalige kalmte, een verkwikkende goedheid moest brengen.'

Toen kwam, in twee gebogen, met een kistje op den rug, een oud joodje, trad dichter bij, tot vóór den baas en sprak:

- Jij, jij... jij zult niet lang meer leven, jij... Jij ziet er erg ziek uit... erg ziek...

Hij haastte zich toen weg.

Hij verdween in de duisternis die één werd met den grond en met de aardsche dingen, gebukt onder den last van zijn haat. In de verte steeg weer 't onbepaalde leven van den nacht op.'

'*De Giertij*' is het laatste verhaal van den bundel. Buiten huilt de wind en stort de regen als bij stroomen neder. De oude, zieke timmerman, Jef Manders, ziet het aan en vreest een overstrooming, De man was doodsbleek en ijlde.

Dien zefden avond stierf hij, heel op 't onverwacht. Het lijk lag daar, koud en stijf. 'De stem van den storm verhief zich daarbuiten met verschrikkelijk geraas. 't Werd een schromelijk gieren en bruisen. Het huis daverde en de ruiten rammelden.'

Toen kwamen de buurvrouwen om de arme weduwe te troosten. Zij gingen bij het lijk, gingen de kamer uit. De doode bleef alleen.

Onheilspellend loeide de stroom.

Alles was geregeld voor de begrafenis; de weduwe legde zich ter ruste terwijl de buurvrouwen alles verzorgden. De meisjes van de congregratie kwamen één voor één naar den doode kijken en bleven toen aan het doodsbed bidden.

Opeens, met luiden pardaf waaide 't venster open. Dan vloog de deur der kamer open. Geweldiger joeg de wind door het huis. 't Water ruischte en bruiste door den gang. Neel, de zoon, vluchtte met het lijk van zijn vader, recht voor zich uit, in een dollen rit. En steeds kwam het water hooger, steeds heviger loeide de wind. Hij wilde naar Ruysbroeck, maar onderweg vernam hij dat heel het dorp reeds onder water stond. Toen brak de dijk door met verveerlijk geloei.

Blindelings liep Neel verder. Broezeiend schuim stond op zijn mond en groote zuchten gingen bij wijlen uit zijne borst op. In 'De halve Maan' zag hij licht. Hij haastte zich en vloog er binnen. Daar viel hij bewusteloos neer. Vreeselijk is het verhaal der ongelukken door de giertij veroorzaakt: Alles was vernield. Balken en huisraad vlotten op het water. De kist van den doode ook werd opgevischt en een wieg met een kindje er in.

Met booten werd het lijk van Jef Manders ter begraafplaats gebracht. De schippers vaarden heen.

De booten verwijderden zich.

De klokken galmden nog een wijl... Toen werd alles stil... De lucht kreeg weer hare geheimzinnige, strakke, booze ijdelheid.

De booten geraakten uit het zicht.

Opmerkenswaardig in dit verhaal is de vergadering der vrouwen in het doodenhuis; deze zijn bij ieder doodsbed aanwezig.

Te midden der ernstige en soms droevige verhalen, tintelt door heel dit werk nog een fijnen humor die naast het kernachtige ware en lief-realistische de bijzonderste schoonheden dezer bladzijden uitmaken.

Het boek '*Langs den Stroom*' getuigt bij den schrijver van een diep en echt gevoel en van een alzijdige kennis der helden en hunne omgeving. De eenvoud maakt de novellen voor ieder verstaanbaar. Geen beter boek kan als **prijsboek**(1) in de handen van min of meer gevorderde leerlingen dienst doen, dan dien bundel van Victor de Meyere.

Hij getuigt daarenboven van een gevoelige liefde voor zijn Vlaamschen bodem. Zijn taal is sierlijk en bevallig en bevat onvergetelijke bladzijden.

'*Langs den Stroom*' wiens verschijning een gelukkig voorval in onze Vlaamsche gewesten mocht heeten, mag zonder twijfel als de Meyere's beste worden aanzien.

Boyenhoven, 1910

ARMAND ROGGEN

Mozaïek

Met 't verschijnen van dit nummer **'n gelukkig Nieuwjaar** aan al onze abonné's, lezeressen en lezers van wege den opstelraad van 'De Blauwvoet'

(1) Bericht aan wien het aangaat.

die steeds hoopt op dezelfde warme ondersteuning.

Verschenen van onze Thiensche medewerkers *Arm. Roggen en Albert Sarly* twee melodieuse liederen: *'De Stem der Bergen*' *en* '*Doolaarslied*' Te verkrijgen op onze bureelen de twee liederen tegen één frank 25 cmen. (voor onze abonnè's alleen) Voor niet-abonné's: fr. 1.75.

Beide medewerkers behaalden in den prijskamp van volksliederen uitgeschreven door H. Dirks, onder patronaat van De Gazet (Lucifer) den derden prijs met hun '*Liedje der Bruid*' Onze beste wenschen!

Alexander Gutteling (1884-1910) steeds lang lijdend aan een ongeneesbare ziekte, overleed te Driebergen op den zoo jeugdigen ouderdom van 26 jaren. Was een der vaste medewerkers van 'De Beweging' Leverde nevens een tal van vertalingen die van Schelley's '*Promotheus ontboeid*' (Wereldbibl.) en als eigen werk '*Een jeugd van Liefde*' (1906)

Carolus, het weekblad van de Vlamingen, verschijnt op 5 Januari e.k. met rubrieken over schilder- en bouwkunst, tooneel en muziek, wetenschap en gezondheidsleer, enz.

Uit de Gruwelkamer *(Vlaamsche 'Bêtisier Universel'*)

> En als de bliksem in een trotsche godenhand zoo blinkt me uw *zwaard - kind* van uw heldenmoed.
> Fr. Christinus Knops, O.F.M.
> *Vlaamsche Arbeid* 10e en 11e Nrs)
>
> Een honderdhoofdige jury, heeren en dames, wandelde bedrijvig van winkel tot winkel.
> (J. De Cock, Vl. Arbeid id.)
>
> Twee marrechaussees reden voorop en braken een gat in de straat
> (id.)
>
> De blijheid der menigte bleek onbluschbaar
> (id.)
>
> De winkeliers steeds bij de hand om harten te stelen en kwartjes te winnen
>
> (id.)
>
> De lucht was gekuischt, zuiver blauwgewasschen hong ze te drogen in de morgenzon.
> (id.)
>
> '*Godvruchtige Maanrijmen*' (titel van een ter perse liggend boek van Karel van den Oever).

Bondsnieuws

Het bestuur

van den kring wenscht aan al zijn geachte Eereleden, leden en ondersteuners een *best en gelukkig Nieuwjaar!*

Onze tweede tooneelavond.

Zondag, 22 Januari 1911 zal op kunstgebied voor onzen kring één succes zijn; hieraan twijfelen we niet gezien de hartstochtelikheid waarmede al de elementen der toueelafdeeling bezield zijn, maar.. er komen bedenkelike maren bij, gezien het verlangen uitgedrukt door verschillende leden, voortaan *onze* feesten niet meer met andere kringen zien te geven, vreezen we geen geldelik succes te zullen mogen uitkraaien. Door het bestuur is 'n degelike propaganda op touw gezet, aan *die* leden nu te zorgen meer dan 't dubbel getal kaarten te verkoopen. Mogen we er op rekenen?

De leutige Vlaamsche bieravond,

werd bijgewoond door ruim vijftig leden, 'u Complimentje aan de Heeren Rondenbosch en R. Verbruggen, den eenen voor 't heerlike pianospel, den anderen voor den aanhoudenden iever van lol maken. Besluit: 't smakelik biertje was ieder zeer wilkom en ieder verlangde reeds naar 't tweede.... dergelik samenzijn.

Onze werking

De leden werden tweemaal bijeengeroepen. De eerste maal voor 't bijwonen der Vlaamsche Meeting, de tweede voor de algemeene vergadering. Opkomst zeer bevredigend maar 't kan nog beter. *Het bestuur* vergaderde iederen Donderdag, de *tooneelleden* herbaalden twee à drie dagen per week, alsook *t' vaandelcomiteit* dat bijeenkwam. Leden, oude schoolmakkers, weest allen deelachtig in on ze werking!

Rouw.

Bij het ter perse gaan vernemen wij 't overlijden der geliefde moeder van onzen vriend en medelid *John Ross.* We bieden hem en zijne achtbare familie onze oprechte deelneming in den zwaren rouw.

[Nummer 11]

Buysse-viering

Iemand die zich aan literatuur interesseert kan natuurlijk niet anders dan goed vinden dat een schoon, eerlijk en vlijtig schrijver door zijn volk en zijne vrienden worde gehuldigd. Er ligt inderdaad in het *zich-begrepen-weten* en het *zich-bemind-voelen* eene groote sterkende kracht die geldt als vergoeding voor al hetgeen een literateur gewoonlijk, vooraleer hij tot een zekeren graad van beroemdheid is gekomen, te lijden heeft gehad, en die geldt ook als steun en als aansporing voor de toekomst, als bronne van liefde in warme zon, waaruit later veel nieuwe mooiheid kan opborrelen en losspuiten. Die hulde wreekt den eindelijk gevierden schrijver gewoonlijk voor eene lange reeks jaren van *miskenning*, van onbegrepenheid en van onwaardeerd-zijn. Die hulde is een recht voor den artist, eene plicht voor het volk, wederzijdsche daad van aanéénsluiting en verbroedering, bewijs van trouw en van genegenheid....

Men zal hieruit afleiden hoe danig het mij verheugt te vernemen dat de jonge letterkundigen van Vlaanderen besloten hebben een groote openbare hulde te brengen aan een onzer meest persoonlijkste schrijvers.

Buysse heeft op die hulde recht - door zijn werk gedenk de vele prachtige werken die hij ons gaf te beginnen met *De Biezenstekker, Het recht van den Sterkste*, *Schoppenboer* tot nu onlangs met *Het leven van Rozeken van Dalen, Lente*, *Het Bolleken*, *Het volle Leven* en niet het minst nu met zijn boek *Het Ezelken*, zijn 25sten roman, waarvan de verschijning tot deze haldeviering als aanleiding diende - recht ook door zijn invloed; lang vóór *Van Nu en Straks* verscheen was Buysse in Holland gekend (*De Biezenstekker*, zijne eerste aanzienlijke schets, verscheen in *De Nieuwe Gids* die toen nog in volle Stùrm-ùnd-Drang-periode verkeerde) en had hij in Vlaanderen eene gaaf-sterke, levendige, menschelijk-frissche romankunst beoefend.

Beschikten we over meer ruimte dan zou het over dat punt zijn - want over de waarde, de eigenaardigheid en het belang van zijn werk wordt thans langs alle kanten geschreven - dat we hier vooral zouden uitwijden: er zijn menschen die naar *Van Nu en Straks* opzien als naar een wonder, als naar iets dat ineens en als bij tooverslag lijk een gulden paleis is uit den grond gerezen. Die opvatting is ergelijk benepen. Toen *Van Nu en Straks* verscheen hadden gedicht Gezelle en Rodenbach, in West-Vlaanderen, Pol de Mont en Victor de la Montagne in Brabant; Prosper van Langendonck (waarvan vele gedachten door Vermeylen werden benuttigd en uitgebreid) had zeer gewichtige kritische opstellen geschreven en van Reimond Stijns, Is. Teirlinck, R. Loveling en ook van Cyriel Buysse hadden we heel inhoudsrijke, levenskrachtige romans.

Van Nu en Straks was sinds langen tijd voorbereid, *Van Nu en Straks moest* er komen door de kracht der dingen, door de noodzakelijke strooming van den tijd. Buysse en Van Langendonck werden in *Van Nu en straks* opgenomen, Pol De Mont niet: we veronderstellen dat die keuze niet toevallig was...

Cyriel Buysse is dus zeker een der stichters van het Vlaamsche realism, een der eersten die in ons land hunne bewondering hebben laten blijken voor Zola, Flaubert en De Maupassant en die door eigen werk de theoriëen van het realisme en het

naturalisme dierven staven. Ons landeken ligt te dicht bij de grenzen van allerlei cultuur landen om lang achteruit te blijven in den vooruitschrijdenden gang der gedachten. Heel *Van Nu en Straks* is eigenlijk niet anders geweest dan eene adaptatie, eene toepassing en eene aanwending hier te lande, op onze Vlaamsche cultuur, van vreemde stellingen, van uitheemsche principepen van literatuur en filosofie. Vermeylen was heel bewust toen hij schreef: ‘om Europeer te worden moeten we Vlaming zijn’; hij was zelf Vlaming omdat hij Europeër was.

Buysse ook is een der weinigen van de onzen waarvan we dat kunnen zeggen: ‘Vlaamsch en Europeesch te samen’, - soms wat te weinig Vlaamsch zelfs en te veel Europeesch. De Buysse-viering treft met een betreurlijk schandaaltje samen: het Maeterlinckpamflet tegen de Vlamingen. In hoe verre Buysse hierin betrokken is weten we geenszins: dat hij zijnen vriend Maeterlinck nochtans wel gedeeltelijk in het vormen zijner meening over het flamingantisme heeft geholpen, zulks blijkt nog al aanneemelijk. Buysse heeft overigens meer pekelzonden op het geweten in zake Vlaamschen taalstrijd; men herinnert zich de afstraffing die Vermeylen hem gaf naar aanleiding van het door hem geschreven fransch artikel over onze beweging. In den grond, vind ik heel die zaak zoo verschrikkelijk niet en ben ik wel geneigd Buysse op heel vele punten gelijk te geven - maar op de Vlamingen hebben deze feiten een heel pijnlijken indruk gemaakt en ten allen kant bittere ontstemming verwekt; ik geloof dat het pas opgerakeld twistje op een ongepast oogenblik voorkomt en dat het wel aan de grootere viering van Buysse zal schaden, wat jammer is.

Maar nu moet er iets anders van mijn geweten. Niemand meer dan ik waardeert en bewondert Buysse en ik heb zeker niet - zooals anderen die ik ken - deze huldeviering afgewacht om die voorliefde te toonen en te uiten; niemand meer is dan ook *verheugd* over het bewijs van eerbied dat aan den grooten romanschrijver wordt gebracht, maar niemand meer ook *verbaasd.*

Verbaasd over het plotselinge, het onverwachte van die Buysse-furie. 't Is oprecht fantastisch wat al Buysse-vereerders er thans in eens worden aangetroffen, Buysse-vereerders waarvan vroeger nooit teeken van leven kwam, waarvan de bewondering vroeger nochtans nooit openbaar mocht blijken. Geen bladje in Vlaanderen waarin deze maand geene studie, geen opstel, geen artikel over Buysse is verschenen of anders verschijnen zal. Ik geloof dat Buysse ineens meer admirateurs telt dan er ooit exemplaren van Buysse's werken in Vlaanderland werden verkocht. En daar is daarnaast bij zekere menschen een ijver losgesprongen, een vierings-ijver, een huldigings-ijver die even ongeloofbaar is. Werkelijk, ten allen kante, eene furie. De naam ‘Buysse’ klinkt als eene obsessie. Over amper enkele maanden, waren we nog met heel weinigen nochtans, die Buysse kenden en Buysse werkelijk vereerden. ‘Er is een wonder gebeurd, een wonder van liefde’ zei een mijner vrienden. Jammer dat ik niet meer in wonderen geloof en meen dat elk verschijnsel eene oorzaak, eene reden, een begin heeft. En er is een treiterige lust in me gekomen om ook dat Buysse-fenomeen met zijn oorsprong te verbinden en om eens oprecht den grond van heel dat buitengewoon gebeuren op te delven als zulks kan

Als eerste ‘causa’ natuurlijk, maar dit is een nog al algemeenen uitleg: de comiteiten-koorts. Er zijn menschen die worden aangespoord een schrijver te vieren of een artist te ‘vereeuwigen in steen of marmer’ alleen reeds om de voldoening te smaken een comiteit saam te stellen. Hét is eene vereerende zaak een comiteit bijeen te roepen. Men moet een voorzitter kiezen, men kan functies, eereposten uitdeelen, menschen tot comiteitslid wijden enz: aangename, eervolle, voordeelige doch kiesche taak. Er zijn echter menschen die van nuttige en kiesche taken houden, die er zich

om zoo te zeggen toe aangetrokken voelen, er toe voorbestemd zijn. Het is ook heel charmant zelf bij een comiteit te hooren; licht schiet er voor. de stichters een plaatsje, een postje over. Ik ken wel een maatschappij die laatst is gesticht om zekere menschen 'comiteitslid' te maken die nog nergens 'comiteitsleden' waren, en de vestigers hadden dan ook het breedzinnig en lofbaar idee ineens een comiteit van twintig dignitarissen te doen stemmen. Ik dwaal af. Ik wou alleenlijk zeggen: dat het vooruitzicht een Buyssecomiteit te vormen, waarin men kans heeft naast zekere beroemde menschen te zetelen - een ijvergevend vooruitzicht moet schijnen of mocht schijnen aan enkele heeren.

Maar ik meen ook een rechtstreeksche, bijzondere oorzaak gevonden te hebben. Misschien bedrieg ik me geweldig, geheel en gansch; ik hoop zelf dat ik me vergis; dat men me vergeve dan.

Ik wou dit zeggen: dat ik betreur, heel erg betreur, dat in de oogen van enkele menschen de viering van Cyriel Buysse moet samengaan met eene kleineering van andere auteurs - dat enkele menschen het noodig achten om Buysse te wreken over eene miskenning (die wel nooit werkelijk heeft bestaan ten minste niet zoo bepaald en zoo algemeen als de berichtgevərs die ik hier aanpak net wel willen vooruitzetten) terzelfdertijd andere auteurs te miskennen en onrecht aan te doe...

In twee voorden: me dunkt oat voor enkele kerels deze *vooruitduwing* van Buys beteekenen moet eene gansche reactie tegen - ik zal den naam rechtzinnig noemen - tegen Stijn Streuvels en tegen den Westvlaamschen invloed in de literatuur.

Er werd, inderdaad, in meer dan een der opstellen die ik mocht te lezen krijgen met al te kristelijke liefde nadruk gelegd op 'Buysse, *de* grootste prozaschrijver onzer letterkunde' op 'Buysse, *de* onnavolgbare verteller' enz. en met al te liefdoende onverschilligheid paralleelen getrokken tusschen Buysse en Streuvels, en vergelijkingen gemaakt, gecompareerd, gemeten en gewogen. Indien die comparatiën nu aan zekere menschen 'vreugde en jolijt' bezorgen, mij goed; 'hâtons-nous de rire'. Maar ik vind het niettemin heel ongepast, op dees oogenblik trachten uit te wijzen, wie *de* grootste, *de*

krachtigste onzer romanschrijvers is. Ik kom er heel gemakkelijk toe Streuvels en Buysse en daarbij nog Teirlinck en Vermeylen in éénzelfde, liefde in één zelfde bewondering te omvatten.

Men heeft mij persoonlijk verweten ‘duimdikke, barnumeske boeken’ geschreven te hebben over Streuvels en Verriest en geen boek - dus ook een ‘duimdik, barnumesk boek’ - over Cyriel Buysse. Moest ik over elken auteur dien ik lief. heb een boek gaan pennen, dan kon ik gemakkelijk gedurende heel mijn leven niets anders dan biografieën schrijven. Meer dan eens, overigens, heb ik over Buysse gesproken, niet in ‘duimdikke boeken’ maar in kortere opstellen. Buysse zelf zal me wel niet kwalijk nemen mijn liefde voor hem *beknopter* uitgedrukt te hebben dan deze die ik voor andere figuren van ons land breedvoeriger heb betuigd.

Ik haal dit kinderachtig verwijt niet aan om eene gelegenheid te vinden eenigszins mijne houding te wettigen - maar wel citeer ik het als een bewijs, naast anderen, van de *reactie* die, naar ik meen, op dees moment tegen Streuvels - de groote Streuvels die werkelijk eenige jaren lang onze literatuur heeft beheerscht met zijn talent, zijnen invloed en zijne geruchtmakende glorie - aangeknoopt wordt. Buysse zelf heeft tot deze reactie - *zonder het te willen*, daar ben ik zeker van - bijgedragen door het artikel in ‘De Week’ tegen Hugo Verriest verschenen, requsitorium tegen een toestand die voorzeker gebrekkig is.

Er is hier, overigens, ter sprake heel wat meer dan een afgezonderd, particulier feit: Dit ééne feit griffelt zich op eenen heelen onderaardschen groei. Buysse en Streuvels zullen binnen kort *vlaggen* worden, *kenteekens* van twee bewegingen die tegen elkaar zullen indruischen: de *Westvlaamsche* beweging tegen de *Algemeen - Vlaamsche.* We hebben vroeger nog dien strijd gekend: Rodenbach contra De Mont. Rodenbach heeft het toen gewonnen en jaren lang hebben we niet anders meer gehoord dan Rodenbach, Gezelle, Verriest, Streuvels en nog en altijd maar aan Streuvels, Verriest, Gezelle, Rodenbach, tot beu wordens toe.

Nu schijnen de menschen hier ineens gaan in te zien dat er buiten West-Vlaanderen ook boomen zijn gegroeid en vruchten worden gedragen.

Hugo Verriest zelf heeft de strijd ontstoken doo[r] de zeer beperkte redevoering die hij in de Wereldtentoonstelling te Brussel hield vóór den Koning. Ary Delen heeft toen in *De Week* een heel bitsig, kwaad artikel geplaatst; aldus handelende sprak hij de woorden uit die anderen hem ingegeven hadden; want vele letterkundigen heb ik toen hooren klagen over Verriest's West-Vlaamsche eenzijdigheid en provincialen trots, 't Is waarachtig waar - en onbegrijpelijk - dat Verriest toen zelf Buysse's naam niet noemde, noch Vermeylen's naam....

De lont aan het vuur. De lont heeft stillekens gevonkt...

Ik geloof dat thans de lont brandt en dat het deze lont is die het vuurwerk - dat nu ter eere van Buysse wordt afgevuurd - heeft aangestoken.

‘Des Gúten zù viel’ zeggen de Duitschers, en ‘'t weder verandert alle dagen’ meenen de Antwerpenaars. Streuvels heeft aan velen ‘des Gúten zù viel’ gegeven en zijne glorie stond al lang ‘au beau fixe.’ We wonen nu de ontevredenheid bij van kinderen die te veel lekker hebben geëten en er genoeg van krijgen en die het prettig vinden, daarbij, eens een storm te verwekken in een glas water...

Dit is geen wangeluid dat ik wil doen opgaan te midden der jolige Buysse viering. Ik wil hier ook geenszins Streuvels, noch Verriest systematisch verdedigen: ik heb

zelf. - maar voor andere redens - *tegen* hen gestreden, vooral tegen Streuvels' invloed en tegen Verriest's eenzelvigheid; men zal die argumenten in mijne ‘duimdikke’ barmumeske boeken weervinden, alsook in enkele *Boomgaards* kronieken Ik wil alleenlijk betreuren dat men Buysse nu ineens als voorwendsel gebruikt om ruzietjes uit te vechten die met Buysse's werk niets gemeen hebben - betreuren dat enkele schrijvers het noodig achten om Buysse te verheerlijken aan Buysse's beste confraters den ‘ezelstamp’ toe te dienen - betreuren dat hier weer zeer kleingeestig te werk gegaan wordt...

Ik houd van Cyriel Buysse. Ik houd van Stijn Streuvels. En ik weet niet van wie ik het meeste houd...

Ik vier vandaag - en geestdriftig, hoor, graag - Buysse mede. Ik ben gereed morgen Streuvels te vieren...

Ik vier heden en ik zal morgen vieren en ik za[1] altijd vieren waar ik kan - in Buysse, en in Streuvels en in anderen - *den triomf der schoone literatuur en den langzamen bloei der Vlaamsche letteren!*

ANDRÉ DE RIDDER.

Reeds zeven lange jaren..

Reeds zeven lange jaren
Ach, waren zij getrouwd,
En nog geen enkel kindje
Had God hen toe vertrouwd.

Een bêevaart werd besloten.
Zij zou naar Freeren gaan,
En Onze-Lieve-Vrouwe
Met bloemen rijk belâan.

Ze zou er vurig bidden
Er kruipen op den grond,
En smeeken dat Maria
Hen toch een zoontje zond.

In blijden godsdienstijver
Volbracht zij dit program,
En 's avonds - door Godswille! -
Mankeerde zij den tram.

Na acht of negen maanden
Was 't feest in d'oude woon,
En riep de blijde vader:
‘Goddank het is een zoon!!’

De tram floot spottend buiten,
De moeder werd wat bleek:
Juist zei de brave vader,
Dat 't kind hem goed geleek!

JULES FRÈRE

Een brief voor de Leden van onzen Oud-Leerlingenbond

Waarde Vrienden,

Gij vraagt mij een artikel te schrijven, en ik zend U een brief.

Waarom? Iedereen schrijft, dagbladartikels en postkaarten, maar brieven heel zelden.

Laat mij toe U mijne meening te laten kennen over de hoedanigheden, die Vlaamsche bijdragen bestemd voor het groot publiek moeten vereenigen.

Wat eerst en vooral dient vermeden te worden is: slordigheid; ik ging haast schrijven: Vlaamsche slordigheid.

Wie ooit een dag in de 'keuken' van een Vlaamsch blad of tijdschrift heeft doorgebracht zal verbaasd opgekeken hebben bij den berg van slordig gekrabbel ter opname bestemd.

Ik ken Vlaamsche vrienden, die met hun Zondagspen Fransche proza zullen schrijven, maar hunne Nederlandsche epistels krabbelen, alsof het Vlaamsch slechts de taal der heeren van Hoogstraeten was.

Niemand zou durven beweren dat de Fransch-Belgische pers in het algemeen door hare zuiverheid van stijl uitmunt.

Men zou hier van de Belgen mogen getuigen 'klein volk, groote slordigheid', al zou die machtspreuk ook op onze noorderburen niet toepasselijk zijn.

Wie Fransche, Duitsche of Hollandsche uitgaven ter hand neemt wordt dadelijk getroffen door de groote zorg, die alles kenteekent.

Stellig zijn er uitzonderingen, maar bij ons is het een algemeene regel dat men meestal elk papier waarop iets gedrukt staat met een gevoel van wrevel moet nagaan.

De typographische slordigheid is dikwijls een gevolg van nalatig geschrijf.

En dan, vrienden, het geschrift! Meer dan vijf jaren had ik noodig om leesbaar te kunnen schrijven na het verlaten der atheneum-banken.

Op de lagere school was het 'écriture belge'; later werd het 'écriture anglaise'. Er waren stelsels genoeg, wat niet belet dat ik nooit zes schoolkameraden had, die *leesbaar* konden schrijven.

'Maar alle groote mannen hebben een slecht geschrift' wordt er misschien wel ingebracht. Jonge vrienden, dan wensch ik u allen van harte een slecht, afschuwelijk geschrift, maar het beste middel om een groot man te worden is wellicht daaraan niet te denken en - al ware het slechts voorloopig - zoo goed mogelijk te schrijven.

Ik heb nooit begrepen wat deze beeldspraak kon wettigen: 'Gekrulde haren, gekrulde zinnen' Zij komt mij slechts te binnen, doordien ik denk dat een goed geschift geen gekrulde letters vergt.

En moest gij mij vragen: 'Maar wat verstaat gij door dat *goed* geschrift, waarover gij zoo droogstoppelachtig zeurt?' dan zou ik antwoorden: 'Wanneer men duidelijk schrijft en niet slordig is, dan schrijft men goed.'

Maar ik voel dat mijn stokpaard versleten geraakt.

De oud-leerlingenbond waaraan ik dezen brief zend, heeft magisters gehad in 'School 14' De Blauwvoet wil vliegen, en de Brusselaar schrijft alsof hij nooit de Anspachlaan had verlaten om onzen geliefden vogel geschapen in een droom, boven de onstuimige Noordzee te hooren krijschen.

Vrienden, ik bekijk de schoon geteekende titelplaat van uw 'vrijzinnig letterkundig orgaan'. Die zee is woest als een strijder, die kampt. Het schuim der baren is als een groote reeks witte vederbossen van strijdlustige krijgers.

Waarom hebt gij dat orgaan in het leven geroepen waarom die titelplaat en de verzen van Rodenbach?

Gij wilt tot uw volk leeren spreken en laten klinken in het orkest, dat met machtigen aandrang onze herwording en ons leven breed-schallend verkondigt, uw eigen ‘nieuw geluid.’

Dat is goed en edel.

Wij hebben nog steeds geen mannen genoeg, die een flinke voorbereiding genoten om die taak te volbrengen.

Tegenover leugens en laster, onwetendheid en vooroordeelen, die het alzijdig Vlaamsche leven nog steeds onderdrukken, studeert en scherpt de pen!

Hebt den wil iets te zeggen, dat waar is en treft, overtuigt en bezielt.

Er is steeds en overal geene ‘Letter-kunde’ noodig, maar wel helderheid in de gedachten en vast beleid in de daad.

Al onze beste krachten moeten wij eensgezind wijden aan den strijd voor de Vlaamsche hoogeschool.

Soms voel ik mij teleurgesteld door de dwaalbegrippen, die zelfs nog bij Vlaamschgezinden over het hoogeschoolvraagstuk bestaan.

Nogmaals worde het woord herhaald: studeert. Vereenigt alle beweegreden, hebt den wil alles te ordenen en het verlangen elk misverstand uit te roeien.

Over de Vlaamsche hoogeschool mogen geen... (het oude woord komt terug) slordige dagbladartikels verschijnen of verwarde argumenten vooruitgezet worden.

Elk misverstand wordt tegen ons uitgebaat, Door alle kleinzielige middelen zullen ploerten en Vlaamschhaters ons trachten te verdeelen.

Door studie, onderling vertrouwen en plichtsgevoel zijn wij onoverwinnelijk.

Ziedaar een weg, die voor u allen breed open ligt, en vooral, ja vooral, leert nooit de werkelijkheid wegcijferen.

Onlangs zond u een beroemde Hollandsche dichter een brief. Hem antwoorden, dat ligt niet in mijne bedoeling.

Maar wat ik wel getuigen durf is dat wij, Vlamingen, die aan al de hoedanigheden der Nederlandsche kultuur willen deelachtig worden, dat verlangen ook zullen bevredigen door het naleven der oude geuzenspreuk: ‘Help u zelf’

De Vlaamsche beweging is een strijd voor werkelijkheid, en niet voor hersenschimmen.

Prachtig was het Vlaamsch romantisme, maar het behoort reeds grootendeels tot de geschiedenis.

Wij zullen alle rechten veroveren die ons toekomen en het ware thans meer dan ooit ongepast gedachten van nationale verbrokkeling te laten ingang vinden.

De Belgische eenheid moet steunen op recht en gelijkheid.

Wie kan nog een enkel oogenblik twijfelen dat die blijde tijden in aantocht zijn, nu overal het bewustzijn der Vlamingen wakker geworden is.

Met die woorden van vertrouwen sluit ik dezen vriendenbrief.

J. HOSTE J^{r}

Officieele Steun

Zoo de inlichtingen die we ontvingen juist zijn wordt de subsidie van 1500 fr. die de Provincie Brabant jaarlijks ter aanmoediging van de Vlaamsche letterkunde beschikbaar stelt en die door de jury gewoonlijk in drie prijzen wordt verdeeld, uitgeloofd dit jaar aan de volgende werken: Lode Baekelmans *Sinjoorkens*, *De Strijd* van Constant Eeckels en Adolf Herkenrath's *Stille Festijnen.* Enkele lijnen over deze boeken...

We kunnen er niet toekomen *Sinjoorkens* als een ernstig boek te beschouwen en we hebben alle reden te gelooven dat hetgeen men ons verteld heeft waar is: namelijk dat dit boek, samengesteld uit sedert jaren verschenen schetsen en novelletjes precies uitgegeven werd omdat Baekelmans de kans zag den prijs van Brabant 1910 te winnen, en hij dus een boek *moest* hebben, 't was gelijk hetwelk. Het boek dat uit die vermoede betrachting voortgekomen is blijft dan ook beneden het norma eener

gewetensvolle, rijpe, edele literatuur. Dat belet niet dat Baekelmans, door vroeger werk, waarvoor we oprechte bewondering voelen, en dat onafhankelijker werd uitgegeven, op zijn beurt wel aanpraak maken mocht op de bekroning die hem is te beurt gevallen. We meenen overigens dat het niet alleen dit maar ook de vorige jaren als regel heeft gegolden bij de jury meer de *schrijver* te bekronen dan wel het afzonderlijke boek dat de premie weghaalt en niet zoozeer een bewijs van waardeering voor een enkel werk te geven, maar wel voor den gezamentlijken arbeid van den auteur.

Ook *De Strijd* van Eeckels vinden we, in zich genomen, minderwaardig werk; voegt men bij *De Strijd* het *Heimwee* en de *Kruisbloemen* dan echter zal niemand de keus der Brabantsch jury beknibbelen: we mochten ons gelukkig achten vele dichters lijk Eeckels in onze literatuur te tellen. Maar een keus waar we absoluut geen vrede mede hebben dat is die welke tot de bekroning van Herkenrath's bloedarmig verzenbundeltje *Stille Festijnen* heeft geleid: dit zwakke eerstelingsken zal voor zijn vader wel weinig lauweren oogsten, ofschoon misschien voor zijn peter Karel van de Woestijne. De jury heeft er anders over gedacht. We houden er aan te herinneren dat gelijktijdig met dat flauw, Van de Woestijne-nadreunend verzenbundeltje verschenen is; *Het Licht* van Jan Van Nijlen. Daar waren ook werken verschenen van Piet van Assche, De Ridder, Van Offel enz. Maar ‘les goûts et les livres ne se discutent pas’....

Een ding verwondert ons: vermits Baeckelmans en Herckenrath bekroond worden, waarom kreeg Delen's *Prinskensdag* geene medalie? De jongen had zich anders veel moeite gegeven om een prijsken te veroveren: wie herinnert zich niet de nobele verdediging die hij ten bate van Vermeylen en van *Van Nu en Straks* op zich nam, den ijver waarmede hij alle mogelijke concurenten van kant schoof, de breedgeestigheid waarmede hij in den liberalen kring *Nieuwe Wegen* den katholieken publicist Edmond de Bruyn deed uitnoodigen (ge moet weten dat Edmond de Bruyn en August Vermeylen de bazen der jury zijn) enz., enz. We nemen deel in Mr Delen's ontgoocheling. Son ardeur était digne de plus fructueuses causes....

Nog een ander nieuwsje. De provincie Brabant stemt erin toe tegenwoordig ook subsidies aan de Vlaamsche tijdschriften te verleenen. Tusschen de Vlaamsche tijdschriften werden 500 fr. toegekend aan het tijdschrift *Ontwaking en Nieuw Leven.* (1)[1]

Als eerste vraag stelt zich deze: indien een Vlaamsch tijdschrift eene ondersteuning verdient is het dan *Ontwaking?* We discuteeren hier niet de vergelijkende waarde van *Ontwaking* wanneer gezet naast andere tijdschriften. We zeggen eenvoudig dit: dat het ons niet billijk blijkt dat een tijdschrift zoo slecht ingericht, zoo weinig solied, zoo onregelmatig uitgegeven als het tijdschrift *Ontwaking*, dat er in gelukt is op heel het jaar 2 dubbele nummers uit te geven in plaats van de 12 nummers waarop zijne lezers recht hebben en die van zijne levenskracht en van zijne degelijkheid zouden moeten getuigen, verkozen worden boven tijdschriften lijk *De Vlaamsche Gids*, *De Boomgaard Dietsche Warande, Vlaamsche Arbeid*, die ten minste op tijd verschijnen kunnen, met toereikende kopij.

Zouden hier intrigues, kruiperijën en konkelfoezerij in 't spel zijn? wij hopen het niet...

1 Lees in ons n^{r} 4 ‘*Smeltkroeshistorie*’

‘We zullen dit land schoon maken’ schreef de meester August Vermeylen. All right! Maar we moeten er ook de schoone letteren *eerlijk* houden. We zouden reeds al te veel misbruiken bekend te maken hebben zoo we ons aan 't werk moesten zetten, 't Is jammer....

FRA DIAVOLO.

Mathilde
Derde en Vierde boek

Het derde boek preikt met het schoone motto:

> ‘Men ziet den stroomzwaan aan met welgevallen,
> Wiens weerschijn over 't rimplig meirvlak zweeft.
>
> De wildzang in het donker loof der struikn,
> Zingt in den zomermaneschijn zijn lied,
> En 't is, of bij zijn teeder-klagend tjuiken,
> Een dankbre rust door onze boezem vliet....
> 't Is, of wij dankbaar zijn voor dos en zangen
> En, met een nooit voorheen gekend verlangen
> Naar de eeuwige schoonheid, oogen wij hen aan.
>
> En ieder minnend hart is kunstenaar -
> De Kunst is heilge liefde en leeft van sterven.’

Jacques heeft Mathilde nog niet weergezien.... Hij dwaalt nog immer rond in de natuur. Altijd bruist de liefde in hem. Nu geeft hij echter meer aandacht op het hem omringende. Hij ziet, bewondert, denkt na. 't Is Perk de denker. Hij zoekt de eeuwige schoonheid in de natuur rond hem... De kamp in zijn binnenste bedaart stilaan In die mooie, kalme omgeving komt er rust in zijn ziel, met zachten weemoed denkt hij aan 't verleden:

> ‘En weemoed fluistert zacht door de espenblâan...
> De zwerver treurt, in mijmerij verzonken,
> Dat het verleden is voorbijgegaan...’

Hij mocht Mathilde zijn liefde niet verklaren, alleen heeft hij zijn smart gedragen... doch zijn plicht is volbracht. Langzaam daalt de vrede in zijn moede ziel:

> ‘O ziele! u van uw zachtheid onbewust,
> Gevoelt ge ootmoedig menschen-levens mede,
> Als loon der plicht wordt vrede u ingekust.’

Zijn liefde is gedoofd. De natuur, de overdenking is er de oorzaak van:

> ‘Zoo stormt het door mijn borst, waar de gedachte,
> Spokend met steenen blik, de liefde dooft,
> Die ik *gestorven* in mijn ziel voel zweven.’

Zijn liefde is dood, nu is hij weder zich zelven, nog één streven leeft in hem ‘de Eeuwige Schoonheid’ bereiken. Trotsch en juichend zingt hij weer in ‘Hemelvaart’ 't laatste sonnet van 't derde boek:

> ‘Het floers is weg van de eeuwigheid geschoren,
> De Godheid troont... diep in mijn trotsch gemoed;’

't Motto van 't vierde boek luidt:

> ‘De schoonheid daagt, met stralen om de slapen
> En al, wat knielen kan, valt haar te voet.’

Zijn liefde is dood: de kamp is beslecht, grooten vrede woont weer in zijn hart. En dan schrijft hij dat wonderkalme, rust uitstralende sonnet ‘De Scheper’

> ‘En met een blik, waarin de liefde woont,
> Drijft hij de wit-gewolde wolkjes verder...
> En ziet naar hen, de heide en de avondgloed.’

't Is heerlijk... De purperen heide, de herder, de ‘witgewolde wolkjes’, avondzonnegloed. Rust, groote rust, vrede....

In het ‘Doode Gaaike’ zegt hij:

> ‘Gelukkig is, wie niets heeft te verlangen.’

Hij ziet Mathilde weer. Nog heeft: hij ze lief, maar niet meer met zijn vroegere liefde, niet meer als 't begeerde wezen eener menschelijke ziel: die liefde is dood, doch Mathilde's schoonheid blijlt hij bewonderen....

Uit ‘Wederzien’.

> ‘Gij zijt de mijne: uw lach, uw liefde, uw lonken,
> Uw schoonheid blijft hierbinnen glanzen spreiden,
> Waar ge als de zon in zee, in zijt verzonken!

Mathilde begeert hij niet meer als vrouw, ze is voor hem een ideaal geworden; de hoogste Schoonheid heeft hij gevonden en bereikt in haar.

Hij zegt nu vaarwel aan 't land waar hij eens zulke hooge liefde gekend heeft, zulk rein geluk genoten. Hij zegt vaarwel, een innig, roerend vaarwel, aan Mathilde.

Nu eerst heeft hij begrepen wat ze voor hem geworden is.

> ‘Steeds toeft zij, waar ik ben: nooit is er wie
> Een liefde, minder hoog, in 't hart kon wekken,
> Dat, in dien gloed, gelouterd van zijn vlekken,
> Vereend met schoonheid, werd tot poëzie.’

Mathilde heeft hem tot kunstenaar gemaakt.

In ‘Kalliope’ zegt hij:

> ‘Ze is van u heen; thans zeg ik u: voorwaar!
> Ge aanzaagt... ge aanbadt - u trok, wat is verheven:
> U daagde een schoonheids-ideaal in haar.
>
> Toen zaagt ge wêer, naar wat ge aanbadt, gedreven:
> Zij bleef zichzelve, gij werd kunstenaar;
> 't Verheevne, dat verhief, leeft in uw leven!’

Heerlijk is de strijd geweest: geloeiende liefde, verlangen, wilde smart, kamp, natuurleren en eindelijk grootsch, juichend... de overwinning! Hij heeft bereikt het doel van al zijn streven ‘de Eeuwige Schoonheid’. Hij is groot en gelukkig nu. 't Leven kan hem verder niets hoogers, edelers brengen.

Hij zingt, opgetogen:

> ‘Schoonheid, o, Gij, Wier naam geheiligd zij,
> Uw wil geschiede; kóme Uw heerschappij;

Naast U aanbidde de aard geen andren god!
Wie éénmaal U aanschouwt, leefde genoeg:
Zoo hem de dood in dezen stond versloeg...
Wat nood? Hij heeft genoten 't hoogst genot!'

Heerlijk, machtig, mooi! 't Is het einde! Nog een groet aan de sonnetten....

Ik neem het portret vóor me, op, kijk het innig in 't gelaat en stil murmelen mijn lippen woorden van dank, innig-goed, komend uit het hart, voor al het mooie dat ik door hem genoten heb.

Goddelijk - hoog is uw jong leven geweest...
Groot leeft ge voor me, en
'Zweeft als een star die leidt, voor biddende oogen.'

EWALD ARMIN.

Overzicht van Tijdschriften *rond* 'De Boomgaard's' *Huldenummer aan* Karel van de Woestijne

Het lang verwachte 'Huldenummer aan Karel van de Woestijne' ons door het tijdschrift '*De Boomgaard*' beloofd is eindelijk verschenen. Al wie in de kunst van den uitzonderlijken artist die *Van de Woestijne* is belang stelt, zal deze aflevering met aandacht inzien. Hier staat zoo wat alles in wat over Van de Woestijne kon gezegd - en in die bladzijden vinden we heel veel nieuwe gedachten, ofschoon reeds zoo machtig veel over den dichter van '*De Gulden Schaduw*' werd geschreven De aflevering opent met een opstel van Emmanuel de Bom, die het vooral heeft over het eigenaardig, uitzonderings-karakter dat Van de Woestijne's werk ontleent aan het feit eener Vlaamsche cultuur die in 't algemeen weinig verfijnd, minder diepzinnig en enger is:

We citeeren dit portret van den Vlaming:

'De Vlaming *is* doorgaans niet al te spitsvondig, niet al te veelvoudig en ondoorgrondelijk van aard. De cultuur heeft tot nog toe niet vele facetten geslepen aan den edelsteen, die zijn onbollige, 't simpele lievende geest is. Hoe trouw kijkt hij u aan met zijn ronde vleesch-oogen, de doorsneê-Vlaming, die zoo 'gezond-zinnelijk' is, zoo goedlachsch ook en zoo los en luchtig en dartel van aard: pas op, want gij zijt zijn boezemvriend reeds, en hij kent u nog pas.... Waarlijk, de Vlamingen, wij allen, zijn nog al eens naïeve, goedmoedige, gezellige, ook wel eens ietwat-snullige wezens. Denk maar in geen land ter wereld worden zoovele maatschappijën opgericht; en geen kunst - tenzij de oud Hollandsche in haar.... Vlaamsch-joviaal tijdperk (Hals, van der Helst...) - heeft zooveel stof gevonden in de blije verzameling van d'een mensch met d'andere bij pot en pint, bij kan en kruik: ja, wij zijn nog in 't land van 'leben und leben lassen' waar in Goethe's Egmont van gesproken wordt...

In de laatste jaren zijn er sporen na te wijzen van een meer ingewikkeld, dieper wortelend, fijner vertakt en tevens algemeener ingrijpend geestesleven in Vlaanderen. Naast exemplaren van 'onvervalschte inboorlingen' die op het nationale dogma neergehurkt zitten, 'lijk op eén weer' die zich in alles en voor alles afvragen 'Ben ik wel echt Vlaamsch'? en, staande voor een schilderij of een gedicht: 'is deze kunst wel voor ons volk'? naast dezen zijn er eenigen, die, zonder dat daartoe bewuste toeleg of opzet bij hen aanwezig was, zich om dat tamelijk vooze, uiterlijke, eenzijdige

en opdringeriuge nationalism minder hebben bekreund en, in stilte, hun eigen menschelijkheid min of meer onbewaakt lieten uitgroeien, met de kalme berusting van hen die weten, dat ook de meest tegenstrijdige invloeden door 't leven kunnen verwerkt worden tot sterker en rijper eenheid...'

Achter het opstel van Em. de Bom komt de uitgebreide studie die de heeren André de Ridder en Gust van Roosbroeck aan Van de Woestijne's werk hebben gewijd. Niemand late na dit belangrijk stuk te lezen. Dit is de thesis des schrijvers: 'Van de Woestijue is die *overbeschaafde* die weer geleerd heeft *primitief* te voelen' en deze wordt overtuigend bewezen, met een helderheid van psychologische ontleding die we aan vele onzer critici wenschen.

'In margine van Karel van de Woestijne's werk' heet Fernand Toussait de reeks losse aanteekeningen die hij verzameld heeft. Er zijn er zeer belangrijke bij en 't artikel bevat ook een

paar pikante openbaringen over Van de Woestijne's eerste optreden in litteratuur.

Vergeten we niet het innige gedicht van Paul Kenis. We houden veel min van het dorre, vage ofschoon schijn - diepzinnige sonnet van Jan Greshoff.

Waar bleven echter Karel Van de Woestyne's bijdragen die de Boomgaard ons beloofde? Belofte maakt schuld en we meenen dat een tijdschrift tegenover zijne lezers is gebonden even goed als een andere onderneming tegenover hare kliënten. Er moet eene *letterkundige* eerlijkheid bestaan zoonls er eene *commercieele* bestaat.

We hebben hierover onmiddellijk aan de redactie van *De Boomgaard* geschreven. We ontvingen van den heer André de Ridder, redacteur-secretaris volgend briefken.

Antwerpen, 3 Januari 1911.

Geachte Heeren,

In antwoord op uw schrijven houd ik er aan U te laten weten dat de redactie van *De Boomgaard* geenszins schuld heeft in het niet-verschijnen van de aangekondigde bijdrage van Karel Van de Woestyne. We hadden van Mr V.d. Woestyne de *vaste* belofte dat hij ons copij geven zou, we wisten zelfs *welke* copij voor '*De Boomgaard*' was bestemd: een paar gedichten en het onuitgegeven epiloog van *Afwijkingen;* op zeker oogenblik hebben we van M.V.d.W een brief gekregen ons meldend dat zijne bijdrage gereed lag. We hebben dan onmiddellijk M.V.d.W. verzocht deze af te sturen, maar hebben geen gevolg op onzen brief ontvangen. Later hebben we vruchteloos verscheidene malen nog aangedrongen. Eindelijk meenend dat we het reeds veel te lang achtergebleven nummer niet langer mochten vertragen, hebben we besloten het *zonder* Mr Van de Woestynes werk uit te geven. We betreuren even zeer als U deze leemte in ons nummer maar hoe konden we Mr V.d.W. *dwingen* zijn gegeven woord te houden? 't Gaat er in literatuur toe als in de liefde: de genegenheid komt dikwijls maar van eenen kant.

Met beleefde groeten

Uw dw.

André de Ridder.

Welnu wij vinden die manier van handelen deloyaal. Het eens gegeven woord bindt zoowel Mr. Karel Van den Woestyne als een ander mensch, die op eerlijkheid en goede trouw aanspraak wil maken, 't Is met omdat een schrijver tot een zekere beruchtheid is geraakt dat het hem toegelaten is de menschen voor den aap te houden en zelfs den goeden wil van zijne oprechste bewonderaars te begebken. 'L'état c'est moi' past niet eens in den mond van Louis XV, maar 'La littèrature, c'est moi' zeker niet in dien van Mr. Van De Woestyne. Nu: 't is waar, Mr. Van De W. staat bekend voor zijne stiptheid en zijne zorg. Dit belet niet dat we zijne houding tegenover 'De Boomgaard' - welke hem een zeer prachtig huldenummer heeft opgedragen - niet chic kunnen vinden.

Vooral op het bedrogen publiek moet een dergelijke houding een slechten indruk maken: als de belangstelling zoo klein is zelfs bij de leden der letterkundige bend (hoe dikwijls zien we in 'n Vlaamsch tijdschrift eene bijdrage van Streuvels, Teirlinck, Vermeylen, Van de Woestyne enz.?) waarom moet die dan groot zijn bij de lezers?

En dat onze tijdschriften niet gelukken, wat wonder, als ge ziet hoe luttel aanmoediging ze verkrijgen van hen die de eersten zouden moeten zijn om ze te

steunen, door het rechtstreeksch belang dat ze erbij hebben, door de liefde die ze verplicht zijn er tegenover te toonen?

Die het doel wil, moet ook de middelen willen. Dat juist begrijpen onze schrijvers moeilijk. Ze willen wel het doel: verspreiding der literatuur, grootwording der kunst, vorming van één groot lezerschap, stichting van belangrijke tijdschriften, enz. - maar ze zijn niet meer te vinden, maar medewerking wordt gevraagd, wat steun en wat hulp....

Een bevreemdende toestand....

HORACE.

Mozaïek

Het volgend nummer van *De Blauwvoet* zal bevatten onze hulde aan **Peter Benoit** bestaande uit oorspronkelijk proza- dicht- en illustratie-werk den grooten Meester opgedragen. Eveneens voor volgend nummer *De* '*cas de conscience*' *van Stijn Strijvels*, nu deze Westvlaamsche schrijver opgenomen is in onze Vlaamsche Academie.

Onze medewerker **Tony van Os**, stelt zijn werken ten toon in het '*Kunstverbond*' Arembergstraat, Antwerpen van 4 tot 15 Februari. We raden onze lezers deze tentoonstelling met een bezoek te vereeren.

Openbare Leergangen voor politieke wetenschappen en van *volksvoordrachten* ingericht door de Liberale Volkspartij van Antwerpen.

Over '*Vrijheid van Geweten*' drie voordrachten op 6, 13 en 20 Februari door Mr Robelus, advokaat te Gent.

Over '*Stedenbouw en Werkmanswoningen*' op 6, 13 en 20 Maart. Spreker: Mr L. Van Dyck, geneesheer te Antwerpen.

Wat moeten wij lezen? Drie voordrachten van Lode Baekelmans op 27 Maart, 3 en 10 April.

Inschrijvingsprijs voor al de lessen één frank waarvoor men den syllabus van de les ontvangt.

Vlaamsch leven - 't Schijnt dat niet alle leden van *'t Liberaal Werkersverbond* de meening deelen van hun mandataris, Hr J. Verheven (die zich teruggetrokken heeft uit de Commissie voor de Vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool) want we vernemen dat op het feest ingericht door het Noorderkomiteit op Zaterdag 11 Maart in den Schouwbug *Eldorado* onze medewerker *Jul, Hoste Jr* zal komen spreken over: Waarom wij liberaal en **Vlaamschgezind** moeten wezen.

- De kring '*Klauwaertszonen*' (vroeger *Groeningherwacht*) heeft thans zijn zetel op De Coninckplein 13 te Antwerpen.

Voordrachten - Lezingen ingericht door de *Vereeniging van Letterkundigen* op het Stadhuis (Trouwzaal) telkens ten acht uur des avonds.

Dinsdag, 7 Februari, lezing door *Coesar Gezelle;* 13 Februari, door *Raf. Verhuist;* 20 Februari door *René de Clercq* en op 27 Februari door *Stijn Streuvels*.

BONDSNIEUWS: 't Verslag van de Vertooning is voor volgend nummer. Verder is geen meldenswaarding nieuws.

[Nummer 12]

8 Maart 1901. Droeve doodsdag van Peter Benoit. 't Lichaam van den grooten Meester kond en levenloos, maar de Ziel van hem wijd ontspannend nu over Vlaanderen; O 't heerlijke Vlaanderen.
En nu, in dezen tijd van genietbaar strijden voor ons herworden, in onze Hoop, in ons reeds - zeker - zijn van welgelukken, herdenken we *hen* die gròot zijn geworden door liefde voor 't Vlaamsche volk, die onze roem zijn, gedenken we *hem*, de reeds vergane in 't Niet, maar wiens lied ons nog sterkt, ons warm maakt, ons doet stijgen in hoogmoedige fierheid en stambewustzijn boven alles: daarom onze hulde aan **hem**!

Herinnering aan Peter Benoit.

't Was, de jongste Herfst zou beginnen, in het Park te Brussel, op het *Festival Peter Benoit*, gegeven ter gelegenheid van *la Semaine d' Automne.* (25 Sept. 1980) 'k Zat er nevens eene dame, die niet jong meer was, opgeblazen onder te spier witte *chichis*, gekleed in te rijke kleeren. 't Was er eene uit *'le haut commerce*'; ze sprak Fransch en lag met dood lamme beenen in een rolzetel. Tusschen de fletsblauwe zakken, schitterden de bruine oogen: Haar leven, 't beste van haar leven sparkelde daar. Zij vertelde van Benoit en hare oogen werden jong, lachten en zongen de fiere vreugde, terwijl hare dikke, gezwollen, paars-roode lippen, traag de moeilijke woorden uitstootten. Zij was er ook bij geweest, onder de Brusselsche juffertjes die te Antwerpen, te Brussel, de *Schelde* en *Rubens Cantate* hadden meegezongen. Wat pret hadden zij gehad met het: '*Hoe klinken de klokken*', dat zij niet goed konden uitspreken en dat zonderling in haar ooren klonk! Maar ze zongen toch! Want Benoit was een man! Op eene herhaling had hij-zelf, met zijn eigen schoone, verzorgde hand haar de blonde lokken van het voorhoofd op zij geschoven, al zeggend: '*Le front d'une femme ne doit jamais ét re caché!'* Hij sprak zuiver, welluidend Fransch, met een zekere preciositeit, gemeen aan de Vlamingen die sierlijk Fransch weten te spreken. Hij ging steeds gedecolteerd en was zeer galant. 'n Muzikant!... Wanneer hij dirigeerde, toen, o toen, Meneer, toen kende hij niemand. Hij riep; hij schold, 't Ging zoo vér dat de Brusselsche juffertjes eens dreigden grève te spelen. De Meester kwam tot haar en dempte het pruilend oproer. Hij was een 'charmeur'. En een leeuw. Hij zweepte de massa's op; hij vuurde ze aan; hij droeg ze òp. Hij was een reuzensmid die stemmen, vedels, klaroenen, bas en fluit, klok en kanon samensmolt in één zang, één gejubel, één gebed, één hulde, in één hart!... De zalen daverden en Benoit geleek Schaldis zelf, zoo nat had hij zich gezwoegd. Maar zijn kop was er te schooner om, in dien triomf! Men beeft toen caricatures genoeg op hem gemaakt, maar belachelijk konden zij hem niet maken. Eens, was het niet de *Schelde*, met den *Rubens?* had hij zich zóo duivelsch geweerd dat, in het duchtig pompen met stok, bovenlijf, armen en kop, zijn hemd op het eind als een wit schort over zijn buik hing. Van uit de zaal kon men het niet zien, maar wij al te wél. In een zijlogie, op de scène, viel Mevrouw Benoit flauw van schaamte. Wij durfden niet lachen; we konden haast niet meer zingen en Benoit sloeg maar door, harder, geweldiger de maat. 't Applaus donderde

los; Benoit vloog zijn pupiter af, vluchtte achter twee harpen, een scherm, en hij trad weer vooruit, groetend, buigend, dood-àf, maar zegepralend! Eens....

Daar kwam Keurvels opduiken, boven het verhoog en de praatster zweeg. Alles zweeg en wachtte...

Ik zelf heb Benoit tweemaal gezien. We zijn de Brusselsche deputatie! en dragen, Emanuel Hiel, Frans Reinhard voor-op, een palm van ijzer van Van Boeckel. 't Was met Benoit's huldebetoon, toen 's mans Conservatorium Koninklijk geworden is. Geheel Vlaanderen was er en 't werd een feest, een feest van Vlamingen die feesten. Op het Stadhuis, de strenge burgers van Leys stonden er bij niet eens verwonderd: zij vonden hunne kinderen terug en vierden mee hun zoon. Tusschen de officieele koppen heen, bemerkte ik Benoit 's buste met zijn fijn profiel en zijn stillen glimlach, grijze lokken en grijzen baard en breed opengesneden kraag. Matton zou hem van graniet in het marmer kappen; ik zag hem toen fijn, sierlijk, aristocratisch, in de laatste straling, de schoonste, van de zon die, haar toppunt bereikt, dalen gaat in konink lijken weemoed. Ik weet nog dat wij, met onze studentenvlag zwaaiden, en schreeuwden. 's Avonds, op de stille Schelde, dreunden onze stemmen...

Later, nog een stoet, zòo grootsch niet meer, maar indrukwekkend toch. Antwerpen huldigde Jef Lambeaux, Juliaan Dillens, Alexander Struys. De als ik me wel herinner, volgde met de jongens van d' Academie. Er waren vlaggen, er was muziek, er was vreug e, er was zon. Op een wenk van Dillens trok de stoet door smallere straten en eensklaps brak het '*Hoerah der Vlamingen*', los. We bleven staan. Een deur ging op een geertje open. Men mocht niet binnen. Doch boven, op het eerste verdiep, ik zie het nog, achter 'n gordijn, schemerde er een bleek, mager gelaat en eene witte hand wuifde stil. Eén oogenblik. Hoera! De levenden gingen voort, verder, naar het Stadhuis. Brabo goot zijn water als hemelboog van kristal en de Toren zong zijn parelen. Lambeaux is niet meer; Dillens is niet meer. En Benoit...

'k Heb hem nooit meer gezien.

Ja toch! Ja toch! 'k Heb hem gezien! Hem *gezien* in mijn hart, in mijn geest, ontdaan van al 't klein menschelijke, van al zijn gewone gebreken, zijn manies, zijn driften, die hem tot onze hoogte deden neervallen, ontdaan van het arme kleed dat slijt en uitgeraffeld wordt, ontdaan van alles wat een mensch belet God te zijn. Hier, met de Herfst die roodde, in de stemmen van vrouwen, kinderen, mannen, boven de instrumenten die leven onder de levende hand van een mensch, boven alles wat materie is en opgelost wordt in één klank die opgaat, krinkelt en wiegt, verdwijnt naar het niet, doch u 't harte voortprangt, u een krop in de keel nijpt, u griezelen doet en huiver$_e$n van genot, daar boven, daar in u, daar verscheen hij, een zucht - een ziel, onze ziel, de ziel van Vlaanderen dat niet sterft!

- God! o God! zuchtte zij, die, toen ze schoon en jong was, de strelende hand van Hem op haar voorhoofd een oogenblik mocht dragen, o God! 'k voel mijn voeten!

Ik... ik voelde niets - dan ook het leven in mij, een hooger, vrijer, een gelouterd leven.

Zoolang mijn land, uit Benoit's zangen, dat leven ontvangt, zal het zijn: goed, mild, sterk en jong.

BRUSSEL, 13 Febr. 1911.

H. COOPMAN. THZN.

De Stad aan den grauwen Stroom.

In memoriam Peter Benoit

Een nevelkleed ligt over de eindloos vlakke velden
Van 't lage land dat in den morgenmist nog doomt;
De zon - verbeidende uchtend klaart het grauw der Schelde
Die tusschen vluchtende oevers bruischend zingt en droomt.

Zij droomt en zingt: en machtig klinkt het lied der baren:
Het lied der stad van aan den grauwen stroom; de trot.
Van 't land en 't rijk waarop haar hooge torens staren
Klinkt luider iedre maal door 't stijgend golfgeklots.

In 't Oosten rijst de zon door de opgeklaarde nevels
Die duizendvoudig tintlen in den hemelbrand;
Haar warme zoen kleurt roos de witgeverfde gevels
Der neergehurkte huisjes over 't lage land.

In glorie vlamt de Stad: het helle morgenlaaien
Begiet de torenspitsen met gesmolten goud,
De stroom rolt gouden baren, gulden wimpels waaien
Aan 't glinstrend takelwerk van 't brandend mastenwoud.

Dan plots ook 't lied der stad! Het dreunt uit bronzen monden,
Een klepelend beiaardlied, wijd galmende over 't veld
Waaraan het de oude fierheid juublend gaat verkonden
Wijl 't machtig op de wiek der morgenwinden zwelt.

En ook het zonlicht zingt. De klanken rijzen, dalen
En huwen 't lied der stad aan 't bruischen van den stroom;
De klankenregen smelt in goud. De zonnestralen
Bezingen 't heerlijk rijzen van den gloriedroom.

Steeds machtiger en luider smelten al de akkoorden
In 't zonne - rijzen samen tot een grootsch gedicht,
Breed stijgende over 't land van op de scheldeboorden:
't Lied van den stroom, 't lied van de stad, het lied van 't Licht.

PAUL KENIS

De Blauwvoet

heeft zijn proefjaar doorstaan, glansrijk...

‘*De Blauwvoet*’ gaat weldra z'n tweede jaar in, verbeterd.

Veel aanmoediging kregen we altoos, *nooit* afkeuring. Dat sterkt ons en bewijst dat we de goede baan volgen om ons voorgesteld *doel* te bereiken.

Ons *doel?*

We willen meer en meer worden het *voorwachtblad* der jongere Vlaamsche letterkunde. Vrijer dan ooit zullen onze polemiek-artikels opgesteld worden, zonder schrik zullen we personen en theorieën aanvallen, altijd echter op een eerlijke, loyale manier We hebben een blad noodig dat, de verschillende gebeurtenissen op Vlaamsch *letterkundig*, *artistiek* en *politiek* gebied nauw volgend, er onverschrokken, onaf hankelijk een ongeveinsde meening over geven durft. De groote bijval door de laatste nummers van '*De Blauwvoet*' genoten bewijst voldoende dat onze vinnigheid, onze scherpte, onze durf en onze oprechtheid zeer gewaardeerd worden. Onze medewerker **Lieven Vogelaer** - waarvan het *Maria Broeckx-intervieuw* en het *Corneel Deswerteruyter-monoloog* zoo gretig gelezen werden - heeft ons beloofd twee fantastisch-humoristische reeksen te beginnen:

a) *Schrijverssilhouetten.*

b) *De groote Vlaamsche schrijvers intiem.*

Daarnevens werd ons de vaste medewerking toegezegd van verschillende schrijvers die het zich ten doel hebben gesteld aan *De Blauwvoet* een zoo *levendig* en *actueel* mogelijk karakter te geven.

Verder blijven we steeds geven voor ons opzettelijk geschreven proza- en dichtwerk van onze zoo machtige als verdienstelike schaar medewerkers HH. Pol de Mont, Rafaël Verhuist, Frans van Cuyck, André de Ridder, Lod. de Schutter, H. Melis, E.W. Schmidt, J.P.M. Roose, Jan de Schuyter, *(Antwerpen);* Maurits Sabbe *(Mechelen)*; Jul. Hoste Jr., H. Coopman Thzn., Frank van der Burg *(Brussel)*; Paul Kenis *(Gent);* Dr R. Verdeyen *(Oostende);* Steven L. Prenau *(Luik);* Leo Steppenbach, Jules Frère, *(Tongeren);* Jul Krekel *(Leuven)* Willem Kloos, H. van Loon *(Holland)*, e.m.a.

We zullen ook elke maand 'n min of meer *nieuw* gedicht vooral tot voordragen geschikt den lezer *trachten* aan te bieden. Onderhandelingen zijn reeds aangekoopt met gekende dichters om ook in dit tamelijk moeilijk uit te voeren programma-punt ieder voldoening te geven.

Ons blad zal voortaan, zooveel mogelijk op zes bladzijden, steeds geillustreerd, verschijnen, (we blijven tot nu toe nog het dagblad-formaat behouden): die vergrooting noopt ons de inteekeningsprijs een luttel te verhoogen en ze tot **één frank** (12 nummers) te brengen.

We rekenen op abonnenten en lezers om *De Blauwvoet* overal aan te bevelen en hunne vrienden tot inschrijving of regelmatige aankoop aan te drijven

Proefnummers worden graag en kosteloos bezorgd. **Aandacht!** *De Blauwvoet* is geen handelsonderneming, geen uitgave om geld te verdienen: 't is een poging van jongeren om de Vlaamsche beweging te zuiveren van parisieten en roem-zoekers en ze alzoo dienstig te zijn.

Officieele Steun

Naar aanleiding van dit artikel ontvingen we van den Heer E. Dael, voorzitter van 'Nieuwe Wegen' een brief - te laat om in zijn geheel over te drukken - en waarin genoemde Heer vertelt dat '*Nieuwe Wegen*' niet aan politiek doet, - *wat niet bewijst dat de Kring toch liberaal kan zijn* - verder dat de Heer A. Delen den Heer De Bruyn,

niet uitgenoodigd heeft, maar dat Nieuwe Wegen dit deed '**mogelijk op voorstel van Ary Delen**' - *wat*, *gelooven we fel eender piept*.

En verder spijt het ons dat de Heer E. Dael zijn oordeel niet uitspreekt over 't bewuste artikel.

Waarom hij dat niet doet, weten we niet!

DE OPSTELRAAD.

De 'cas de conscience' van Stijn Streuvels

De wereld is een schouwtooneel, waar ieder speelt zijn rol, elk krijgt zijn deel... Wie 't zei 'k en weet het niet, maar 't is alleszins, 't is bedroevend waar. De Vlaamsche zonen worden niet gespaard, zij ook geraken in nesten en in moeilijkheden.

't En is maar met gewetenslasten dat ze hen bezwaren, maar 't is er zooveel te erger om, waar ze drukken op eerlijke menschen zooals Maurice Maeterlinck en Stijn Streuvels, schrijvers, dus menschen met gevoeliger geweten dan om 't even wie.

Eerst, Maeterlinck, met die kwestie van de Academie Française: al dat getob en gekrijsch rond de vraag of hij al of niet zijn Vlaamsche ziel verkoopen zou, franschman worden voor een zetel in de academie. Ho! hoe hij geleden heeft, hoe hij uren lang heeft 'vergaderd' met zijn geweten in de tuinen van St Wandrille!. Hij twijfelt nog.

En nu Streuvels. Hij zit er in. Of hij getwijfeld heeft, 'k en weet het niet. Hij zit er in en komt er niet meer uit!

Hoe 't gekomen is? 't Is zijn eigen schuld, hij heeft aangenomen, jaren geleden, briefwisselend lid der Vlaamsche Academie te zijn; *'t* is zijn eigen schuld dat z'er hem nu heelemaal binnen hebben. En was het niet dat Streuvels ons zoo dierbaar is, o, 'k zegge het met tranen, een vlaamsch acteur waardig, - 'k zou zeggen hij moet het maar weten, dat hij opsteekt!. Maar 'k zegge 't niet; nu hij eens zoo verre is, is 't plicht hem te helpen, uit dierbaarheid, die dierbaarheid. Aldus weze het mijn- en anderens taak glorie te zwaaien, triomf te roepen om de overwinning der jonge vlaamsche letterkunde die zetelen gaat óp, excuus: naast de cude-ouderen en oudste der vlaamsche schoone-letteren-beoefenaars.

Tot staving van ons glorie-gebulk en triomf-geschreeuw, weze het dan voorloopig en tot aan het oogenblik dat de millioenen zielen uit Noord en Zuid ervan overtuigd zullen zijn, rotsvaste, ons werk te zeggen: Streuvels heeft gelijk, en waarom hij gelijk heeft.

Streuvels heeft gelijk: omdat er in de Vlaamsche Academie mannen zitten die hem begrijpen, mannen die hem achten, mannen die hem ten jare 1904 bekroonden met den prijs van vijf-duizend francs, in den 'vijfjaarlijkschen wedstrijd' in 'Nederlandsche Letterkunde XIe reeks 1900-1904'.

't Was eene gebeurtenis ten dienen tijde, 't blijft eene gebeurtenis en bewijst ze niet hoe nabij Streuvels ze staan gingen, wat een stap naar hem toe ze deden, hoe ze zich moderniseerden, de mannen die voor oude pruiken werden gescholden, omdat ze pas eenige jaren te voren 'Starkadd', dat treurspeelken in verzekens van Alfred Hegenscheidt, verworpen hadden ten voordeele van een meesterwerk, waarvan ik me nu juist den naam niet herinneren kan (Hoe een mensch vergeet, de ondankbare).

En is dat dan niet vol beteekenis, is dat niet *de* beteekenis.

Ge twijfelt, gij?

Kom gij maar mee dan en kijk ne keer hier hoe ik u begraven zal onder bewijzen! Hier hebt g'het! Watte? 't Verslag, 't verslag van den wedstrijd 'in' Nederlandsche

Letterkunde waarin we lezen zullen hun oordeel over Streuvels, hoe ze hem bewonderen, hoe ze voelen de grootheid van zijn werk, hoe ze hem gulhartig sloegen met vijfduizend francs, hoe ze hemkroonden als een paaschbeest Ze waren met hun vijven; ge moogt ze kennen, ge moet ze kennen; 't zijn zij: Th. Coopman, Dr W. De Vreese, Janssens, Muyldermans en Segers, verslaggever. Zij vormden den keurraad, ze keurden gezellig en gemoedelijk, ze keurden goed, ze keurden als de jury in Streuvels' Veeprijskamp, die jury die zoo weinig van vee af wist.

't En gaat ons niet aan dat ze al dat andere litteraire vee, minachtend voorbij stapten om stil te houden bij dat prachtstuk, dat schonkige, schoffige, struische dat Streuvels was. Zij konden er niet voorbij; de gansche wereld had geroepen dat het een schoon stuk was, een ongeëvenaard stuk, een stuk om een tempel tot stal te hebben en ze bleven er bij staan, keken toe, beraadslaagden, vonden het ook, hingen het de medalie om den struischen nek. 't En was hiermee niet uit, zulle, bijlange niet! 't Verslag, 't verslag moest melden waarom zij 't deden, want ge moet niet denken dat het gekroonde exemplaar zonder fouten was: bij de vijf-duizend francs ging een lesje, een lesje in dierkunde, landbouwkunde, natuurkunde. Eerst met enkele woorden over het andere litteraire vee; over de ‘Verzen’ van Prosper van Langendonck, wier welluidendheid hoog te roemen is; over het ‘Vaderhuis’ van Karel van de Woestijne, waarbij de taal al te vaak groot geweld wordt aangedaan en eene vrij vaak voorkomende onverstaanbaarheid hindert; over ‘Regenboog’ van Hugo Verriest, waar de spitsvondigheid niet vermeden is; over ‘'t Bedrijf van den Kwade’ van Herman Teirlinck die bij Emile Zola ter school ging en niet hoorde toen in een vorig verslag gewezen werd op dezes verderfelijken invloed; over al 't werk van Buysse volgens dewelken Vlaanderen een roovershol zou zijn en waarbij zij uitroepen ‘Dat is valsch’.... En, dan Streuvels waarbij ‘het’ ezel stil stond, Streuvels met ‘Langs de Wegen’ met ‘Minnehandel’, met heel de rest!

Of ze hem kenden, of ze hem wisten te wijzen op wat goed en min-goed en niet-goed was in zijn werk! En of ze wisten na te vertellen wat er staat in ‘Langs de Wegen’ waar we kennis maken met Jan Vindeveugel, dat een verhaal is met ‘weinig samenstelling’ maar waarvan ‘de voordracht tevens gemoedelijk en aanschouwelijk is’. Voelt ge reeds hoe ze hem snappen, hem kennen, hem weten... Maar dieper nog gingen ze speuren in ‘Minnehandel’ waar ze ontdekten dezelfde gebreken, doch waar de goede hoedanigheden talrijker zijn en krachtiger uitkomen. Toch achtten ze enkele bijzonderheden stellig voor het minst overdreven en bevreemdend het karakter van Max, die een fijngevoelige kerel en tevens romantisch bewerktuigd is.

Nu zijn er zeker menschen, die bij 't lezen van zoo iets graag met een stocksken zouden willen bewerktuigd zijn, om dien te zwieren op de ruggen van de keurders, doch 't ware onverantwoordelijk, 't ware een leelijke misgreep. Want zoo erg meenden ze 't niet, lang hebben ze niet verwijld bij die dingen, die kleine dingen. En al mieken de kleine dingen dat geen van deze beide boeken zich onderscheidde door zulke uitstekende hoedanigheden, zich verhief boven de beste der hooger besproken werken (- bedoeld wordt liet door mij aangehaalde werk van Van Langendonck Karel van de Woestijne, Herman Teirlinck enz.) dat de keurraad hen den prijs zou kunnen toekennen, de heeren zijn ‘large’ geweest, ze hebben ‘al de werken van Streuvels als een geheel beschouwd’ en met vier stemmen tegen een - uitgebracht op Teirlinck's ‘Bedrijf van den Kwade’ - (wie was die decadent naar Zola?!) - oordeelde (de jury dat daaraan de prijs van het XIe tijdvak moest toegekend worden’.

O, glorie van alle voorbijë en komende tijdvakken, o, Streuvels, ge kreegt den prijs, omdat uw werk in zijn ‘geheel genomen’ er door kon en omdat uw voornaamste verdienste is: uwe eigenaardigheid, uwe persoonlijkheid!

‘Ge zijt toch zoo'n eigenaardige vent, gij, Streuvels, zoo goed bedeeld met eigenschappen, aardige, eigenaardige. Uw personen zijn meestal waar. Ze zijn naar modellen bewerkt dat is zeker. - (Of 't zeker is! En eigenaardig!) - Ze werken en feesten. Niet zelden zijn ze grof, Streuvels toont ons hunne ziel, hun hart, hun innerlijk wezen; dit maakt zijn werk bijzonder aantrekkelijk. - (Of het! had hij ons niet getoond hunne ziel, hun hart hun innerlijk wezen, we hadden het nooit of te nimmer aantrekkelijk gevonden. Maar die tentoonstelling van zielen, harten en innerlijke wezens - waarom naamt ge geen stand in de Brusselsche worldsfair, o, Streuvels? - was, is aantrekkelijk, het trekt ons aan, we smullen ervan, waarachtig!) Doch luister, Streuvels, de keurders vinden dat ge soms hierin wat ver gaat, - (Hebt gij zielen, harten, innerlijke wezens verkocht, zijt ge te ver gegaan met het tentoonstellen van uw producten?) - want ge laat uwe overigens [weinig ontwikkelde menschen wel wat fijn ontleden en scherp redeneeren] - (Zij vloeken niet genoeg al is Vlaanderen geen roovershol!) - zoodat gij, een volbloed realist, hier en daar eenen zweem van romantism krijgt. (O gij romantische zweemer, gij poseur, gij volbloed geweldenaar!) Maar het heeft niet geschaad dat dat ge zweemdet, de keurders vonden toch dat alles geschilderd was met de tooverkleur van uw zeldzaam talent.’

En 't is zoo, 't is zoo; met de tooverkleur van een volbloed realist, gezweemd naar romantisme, gevoed door eigenaardigheid hebt ge kwaliteiten daargesteld die onomstootbaar zijn. Nooit heeft iemand zoo die diepste, wonderbare kwaliteiten in 't licht gesteld dan die goede keurraad, uw beschermers, uw vrienden, uw broeders weldra!

Vooruit met die kwaliteiten, de allerschoonste openbaringen van het verslag:

‘Streuvels stelt zijne helden als schraapachtig voor. Dit is ook de grondtoon van het karakter des landmans, des landmans niet alleen.’

‘Streuvels voert de gansche bevolking zijner geboortestreek op.’

‘Streuvels wonderbare opmerkingsgeest en schilderende kracht komen vooral uit in het oud wijt Monika.’

‘De dieren ook beschrijft Streuvels met bijzondere voorliefde. Hij kent de zeden, de levenswijze der paarden, runderen en honden door en door. Hij ty peert ze meesterlijk.’

‘Lichamelijke kracht onderscheidt Streuvels' helden. Overvloedig, warm bloed stroomt door hunne aderen’

‘De groeikracht der planten, wordt nergens overtroffen. Bij Streuvels is het stroo der tarwe zoo hoog van toon, het graan zoo zwaar, het gras zoo groen en malsch.’

‘Nergens dan bij Streuvels zijn de dieren, zoo forsch, zoo dartel, zoo zot. Zijn paarden steigeren gedurig, zelfs wanneer ze stapvoets gaan.’

‘Streuvels beschrijft bij voorkeur uitgestrekte akkers... Wij zien (in “De Oogst”) het onmetelijk tarweveld. Dit tarweveld leeft. Het heeft zijne driften....’

Is ooit schooner zang gezongen over het werk van Streuvels, is het ooit sterker gebleken dat zijn eigenaardigheid alzijdig is; en dat in zulke mate dat het veedokters, landbouwers, tooveraars worstelaars en paardeurijdsters beschaamd maken moet? Zal hij niet schitterend zetelen als een leeuwentemmer, een eigenaardige leeuwentemmer als de aantrekkelijkheid van heel het schouwspel, als de sierlijke, amusante, zweemende kunstenmaker tusschen de Barnums der Academie, die hem daar zoo

plots en verbluffend het groene licht van hun theaterreflecteur op het lijf joegen?

Al is het wonder, dat zooals het kostelijk verslag verder meldt, ‘waar zijn helden zoo gezond van lijf en leden zijn’, hij zoo ‘pessimistisch’ is, ‘hij er genoegen in vindt de gebreken van zijn personages te overdrijven, hij enkele malen de onkieschheid niet geheel vermeden heeft’ ze willen van Streuvels, ze houden van Streuvels, hij zal een kostelijk jongetje zijn, vermakelijk en eigenaardig aan de groene tafel van de Academie, waar zooveel wordt geleden en gestreden voor God, Taal en Vaderland, (alle drie met een hoofdletter).

Twijfelt ge nog? Vloekt gij? Moet ik u oneerbiedig andere bewijzen in 't gelaat slaan, ten einde u te overtuigen dat zijn plaats dáár is, en niet elders? O, gij! Maar wacht, 'k hebbe het, ge zult nu wel zwijgen gij!

Al had Streuvels de prijs niet gewonnen, al hadden de heeren der Vlaamsche Academie niet zoo getuigd van verlichte liefde, van warme liefde voor hem en zulk doodslaand begrijpen voor zijn werk, hij kwam er toch, en dat alleen omdat hij op dit oogenblik ten minste een vijf-en-twintig tal boeken heeft uitgegeven. Want voor wie 't niet weten mocht: op niets ter wereld beroept de Vlaamsche Academiëer zich zoo vol fierheid: dan op het aantal volumen, boeken, boekjes, brochuren, strooibiljetten, welke een of ander achterhoeksche uitgever voor zijn rekening (rekening van den Academiëer) de wereld instuurde.

En tegenover wie aantasten durft de dorre nietswaardigheid van 28/30 der in onkunst vermummiede Vlaamsche Academiëers, worde aangetoond, dat de heeren J. Broeckaert, schrijver van 90 werken; Jan Boucherij, schrijver van 65 werken; J. Muyldermans, schrijver van 60 werken; Am. Joos, schrijver van 30 werken; Gustaaf Segers, schrijver van 20 werken; Jan Bols, schrijver van 20 werken, alleen reeds om die wonderbare en o, zoo gemakkelijke vruchtbaarheid, die in den anderen zin van 't woord een hondenteef ontstellen zou, eerbied en bewondering waard waren.

En nog twijfelt ge? En nu werpt ge op die domme vraag wat Streuvels daar in godsnaam, uitrichten zal?

O, gij onwetende! Te midden der Segersen, Bouchery's, Bolsen, Muyldermansen zal Streuvels ruzie maken over 't particularisme. De hooggestrenge Gentenaar Dr W. De Vreese en den allerachtbaarste Th. Coopman zullen hem bewijzen dat ‘boeken gesteld in de zangerige Nederlandsche taal, de allerzuiverste, die het midden houdt tusschen het al te preutsch en geknutseld Hollandsch en het al te slordige Vlaamsch’, de eenige goede zijn.

En als Streuvels opvlammen zal tegen de deftige en wetende heeren, dan krijgt hij wellicht tot straf het maken van een boek over de West-Vlaamsche dialectspraak. En dat zou mooi kunnen worden, dat boek; veel mooier dan ‘Langs de Wegen, Minnehandel’ en de rest.... En daarom zullen we Streuvels toejuichen, op den glansrijken dag dat hij voor het eerst zal zetelen gaan; en daarom zullen we allen Streuvels helpen kloek te zijn in de zware taak die hem wacht.

Er zijn te Gent, de stad die ‘koningen deed beven’ en waar rijst somber en grootsch het gebouw der Koninklijke Vlaamsche Academie (zeg ik nu voor het eerst dat zij koninklijk is?) uitstekende bieren en goede restaurateurs. Men zei ons dat Streuvels goed eet en goed drinkt, liefhebbert de fijn gekruide spijzen en deugdelijke, vlaamsche bieren. De eerste hulp die we den nieuwen academiër reiken willen is het geven van de aanduiding waar hij de veertig francs, loon van een dag gezetel, ter eere van Vlaanderen en van ons ten beste mag geven. Want we doen mee, als 't daar op aan

komt. En als daar nog aanzitten ten disch waardige ‘collegas’ van de Academie. dan, we zweeren het, maken we ze zoo zat als Vlaamsche dronkaards. Maar bij deftigheid en gezelligheid moet het blijven, want ze zouden soms meenen dat Vlaanderen een roovershol is. En dat is valsch!

't KNOOPENGIETERKEN.

De Salons

Tentoonstelling der werken van Walter Vaes *Kunstverbond*

Walter Vaes is een zeer habiel schilder, misschien de habielste onzer Antwerpsche schilders: *habiel* omdat bevallig; hij bevalt met een heel ingewikkelde en zeer moderne kunst, die echter weining eigen is.

Schilders lijk Walter Vaes zijn heelemaal tijdverschijnsels; het is niet mogelijk zich zoo'n artist voor te stellen een honderd jaar achteruit, een artist die zelf een soort tableau is.

Walter Vaes is een stuk mozaïek; hij glinstert met honderd geslepen steentjes: geen enkel dier steentjes is ons onbekend, we zagen er allen de schittering van bij James Ensor, bij Jacob Smits, bij Lavery, bij De Braeckeleer, bij Van Beers, enz., maar bijeen genomen, naast elkaar gezet, glanzen die perel-schijfjes heel mooi, ze glanzen tot 't beste vermaak uwer oogen en tot bewondering van 't beste publiek.

Want Walter Vaes geniet bijval; hij is een onzer portretschilders ‘à la mode’; hij schildert zeer lieve, zeer fijne portretten, portretten die glimmen met lijze nuanceeringen van vleesch, zooals van Beers er soms aan zijn vrouwenfiguren kon geven. Zie Vaes' portret *De kleine Spiegel* en *Portret van Mejuffer L.v.M.* of die anders chiaoscuroistisch streven naar Ensor's lichtmagiek; men gedenke n° 4 in den catologus, *Portretten*, dat zeker *L'après midi à Ostende* poogt nabij te komen. In *'t portret van Mejuffer A.M.*. heeft Vaes aan Jacob Smits een heel dof-vonkelenden, vurigduisteren achtergrond ontleend. Dit alles is zeer weinig *nieuw* maar verduiveld *net en plezierig;* Vaes is een prachtigen assimilateur...

Hetzelfde geldt voor zijne Ensorsche ‘natures mortes’; zie n^{r} 18, *Stil Leven*, *Doode Hanen* enz.

De *Vogelaer* is daarnaast De Braeckeleer-achtig... En *De Kathedraal* is men zonder aarzelen geneigd aan Lavery toe te schrijven. En andere doeken doen weer aan andere schilders denken.

Vaes is niet een naäper nochtans.

Maar Vaes is een vlijtig dicipel. En hij is bij veel meesters ter schole gegaan. Hij heeft uit zijn verscheidene lessen nut weten te trekken en in hunne wisselende, soms tegenstrijdige invloeden toch nog eene eenheid te vinden.

Hij dient geprezen om zijne soepele kunde. Walter Vaes is een zeer *habiel* en een zeer charmant kunstenaar.

* * *

Julien Célos
(Forst-zaal)

Een jonge virtuoos der schilderkunst. Verhoopt veel. Schildert vooral, gelijk Baertsoen, gelijk Viérin, gelijk Opsomer, soms gelijk Bosiers, de aspecten van onze oude Vlaamsche steden, hun kronkelige smalle straatjes met lage grijze huisjes en vooral hunne traditioneele begijnhoven.

Doet het, nochtans, niet beter dan zijne voorgangers, omdat hij het met minder overtuiging doet; Mr Célos schijnt weinig van zijn gemoed aan die oude dingen gegeven te hebben en ze af te beelden zonder goed te weten waarom, misschien om hunne schilderachtigheid slechts; hij blijft dan ook altijd op de oppervlakte hunner aandoenlijkheid. Zijne doeken zijn heel net, bevallig maar niet *echt.* Mr Celos moet, overigens, heel rap werken, zonder al te veel angst, gerustweg. Men begrijpt dat zijne productie heel verschillend moet uitvallen: soms heel banaal - van die banaliteit getuigen de 9/10 der doeken die hier tentoongesteld zijn - soms inniger, beter van impressie: zoo is zijn klein doekje *De Molen* en zóó zijn groot schilderij *Sneeuw in eene Vlaamsche stad* waarin fijne kleuren wemelen en waarover de dieper- gevoelde weemoed van een schoon uur weegt...

Celos hoeft op te passen - want hij staat voor twee wegen: den weg naar 'l'art chic' en naar de glorie die zekere kunst verschaft, ofwel den weg der eerlijke, voorzichtige, trouwe werkzaamheid hij zal kiezen. 't Is een glinlachende jongen...

Tony van Os
(Kunstverbond)

Een *literaire* schilder, dat wil zeggen: een schilder die denken kan, die bewust werkt, en een schilder die inniger, fijner voelen kan, voelen lijk een dichter voelt. Voor de schilders is een literair schilder een schilderachtig verschijnsel. Maar dat men *ons* toelate ons over zoo'n zeldzame gaven te verheugen. Daar waar we zoovele stielmannen aantreffen die niet anders kunnen dan kleuren opeenstrijken - soms met verbazende behendigheid, met eene behendige knapheid die deze van Van Os, als stielman overtreft - en tonen harmoniseeren zonder te weten met welk doel of tot veruiterlijking van welke impressie, voelen we ons gelukkig eens op een jong schilder te loopen, die schilder en *artist* is. Artist-zijn beteekent: de rijke ontvangenis van het leven te genieten - compleet ontwikkeld zijn in al de vermogens der ziel en met hen allen te samen te streven naar een schoonheidsontroering. Uiterlijke brio heeft met dit psychisch streven heel weinig te maken; stielkennis mag slechts deze ontroering aanvullen, moet ze helpen zich uit te spreken. De *emotie* is het hoofd-bestanddeel van alle kunst, ook van alle schilderkunst; de kleur is bij den schilder wat bij den schrijver het woord is, namelijk het middel. Het komt er niet op aan woorden naast elkaar te zetten of kleuren opeen te kladden, maar het komt er op aan met woord en kleur uit te drukken de idée, de ontroering, heel het leven van den artist. Welnu bij Tony van Os is dat leven zelf schoon; het is het ingetogen leven van een zeer fijnvoelend mensch, waarvan de klare ziel zich in zijn kunst belijdt, met eerlijkheid en oprechtheid. Zijn schilderijen zijn spiegelen zijner ziel, die de verschillende momenten van zijn ontroering weerkaatsen. Werken lijk *Droeve Overvaart*, *Pieta,*[(1)] *De Schelde*, *Nakend Onweer*, *Het Vertrek*, enz. ontstonden rechtstreeks uit zijn gemoed: idee en aandoening bezielen hunne verven. Liefde, weemoed, bewondering

(1) Zie 'De Blauwvoet' van December (n° 9)

houden ze in; 't zijn zijne gepeinzen, zijne droomerijen, zijne sensaties, 't zijn meer dan schilderijen.

Men bezoeke de tentoonstelling Van Os na deze van Celos, en men zal beter begrijpen de waarde die ik aan de ‘literariteit’ van Van Os hecht. Celos nochtans heeft veel meer *brio* als schilder, en de schoone schijn. Wat u treft als ge in de Van Os-zaal binnen treedt, dat is daartegen: de ernst. Geen effect-makerij, maar bescheiden, stil, een overtuigen van den toeschouwer. En ineens schijnt u dat ruw, dof, effen werk zoo solied tegenover de blinkende, kleurige breekwaar van Mr Celos.

Schuw verlegen staat ergens in 'n hoekje van de zaal, Tony van Os te praten met een vriend, of loopt zenuwachtig op en af. Het is geen handelsman in schilderijen. Hij zit liever voor zijn doek met zijn borstel in de hand aan de Schelde, waar hij zoo'n verukkelijke uren beleeft en waar de wijde wind waait.....

Daar wordt iets uit den jongen Van Os.....

Frans Simons
(Stadsfeestmaal)

Heeft de min of meer schoone en min of meer interessante ‘beeltenissen’ van alle beroemde menschen uit Graeter Antwerp geschilderd: politiekers en kooplui, bankiers en generalen alsmede van hunne wettelijke huisvrouwen.... Ze lachen u permentelijk tegen... En koeien in de weide, met herderinnetjes die tyroliennes zingen: a-la-la-o-o-i-o!

Heeft ook een vrouwenkop geschilderd die ‘*Carnaval*’ heet en tamelijk oorspronkelijk is, levendig en krachtig.

Een schilder die misschien *artist* had kunnen zijn en die *speculateur* is geworden: hij speculeert op den mensekelijken hoogmoed ('t is eene eer door Simons geportreteerd te worden) en op de menschelijke domheid....

Een officieel man dus.....

Romain Steppe en Henri Kokken
(*Leyszaal*)

Les deux font la paire....

Wat de eene doet voor de zeeschildering, ‘en marine’, doet de andere voor de binnenhuisschildering en de ‘nature morte’

Jaarlijksche uitverkoop van schippekens door Romain Steppe en van kassen en bloemvazen door Henri Kokken. 't Schijnt zelfs dat die twee zich binnenkort associeeren zullen en een naamloos vennootschap stichten voor de fabricatie van schilderijen. De prijs der doeken zal worden vastgesteld per vierkanten centimeter.

Henri Luyten
(*Forstzaal*)

Werk van een meester maar werk dat we reeds dikwijls zagen; alleen het vinnig portret van Pol de Mont was onbekend. Werk dat in verband blijft met het beste, het kloekste deel onzer kunstoverleveringen en dat niettemin oorspronkelijk is. Maar Luyten is sedert lang een ‘meester’, dat is het gelukkige voor hem, - en het jammere voor ons, aan wien hij geene verrassing meer biedt en die, niettegenstaande onze bewondering, toch verder moeten gaan en elders zoeken bevrediging van onze nieuwe wenschen en van onze jonge verlangens....

De beste tentoonstelling - met deze van Ensor die we huidigen Winter te Antwerpen bijwoonden.

L.V

Bondsnieuws.

De tweede tooneelavond (Tooneelzaal Eldorado, Zondag 22 Januari 1911).

Zelden hebben we weten herhalingen gebeuren met zoo'n vlijt, zelden liefhebbers weten spelen net zoo'n overtuiging, zelden meer belangstelling weten op te wekken, zelden meer bijval zien verwerven dan voor en met de opvoering van '*Het Ras*' het bekroonde tooneelspel van Lod. de Schutter, zelf oud-leerling van school 14. Hadden de vertolkers in 't begin last van 'trac', in de laatste bedrijven overtroffen ze zich zelf. Wel kunnen natuurlik kleine fouten worden aangestipt, maar de vertolking in haar geheel was zeker heel bevredigend. Na 't tooneelspel de eerste van '*De Landbouwer van Chicago*' Vlot weg, de typen gelukkig weergegeven deelde dit blijspel in ruime mate mee aan den in 't geheel niet karigen bijval.

In een woord 't was 'n beslist succes, onze tweede tooneelavond, die voor lang in ieders geheugen is geprent maar dat ons dwingt: 'Exelsior'

Spaarafdeeling:

De spaargelden van den eerste semester zijn uitgedeeld. Woensdag, 8 Maart 1911 heeft de eerste lichting plaats. Opgepast dus en deze week niet vergeten te sparen. Nieuwe leden kunnen bijtreden. Zich laten opschrijven elken Woensdag om 9 uur 's avonds.

Vaandelcomiteit.

De inteekeningslijsten zijn einde dezer week gereed. We hopen dat vele leden zullen ijveren ze prachtig ingeteekend ons terug te bezorgen in de zoò kort mogelijken tijd. Allen aan 't werk.

24 September moet een grootsche jubeldag voor onze vereeniging wezen!

Onze Leestafel

Verschenen van Marie Metz - Koning *Verzen* (Derde Bundel)

'n Mooi boekje, die verzen. Geen sentimenteele, geen hoog boven 't werkelike leven zwevende verzekens, maar krachtige, met 'n gezonde visie op ons dageliksche gedoe doorzielde gedichten, verzen in eén woord van:

> .....een vrouw, met den blik van een man,
> Die het leven door-lééd, en het dòòr-denken kan,
> En die tòch nog wil leven, uit innere kracht;
> En de menschen be-mêelijdt; en niemand veracht.

In één der eerste nummers komen we uitvoeriger terug op 't werk van deze Nederlandsche dichteresse. Intusschen *beveel ik warm aan* boven genoemd boekje dat smaakvol, in 'n handig formaat, uitgegeven werd door de firma N.V. Uitg. Mppij en Boekh. te Zalt Bommel.

Van onze medewerkers verscheen in Flandria's novellen Bibliotheek:

Nr 118 *Jules Krekel*: Ziek - Eene Moeder-Hertetolken. (0,15 fr.).
Nrs 119-120 *Maria Metz - Koning*: De Kelders van koning Perugallus.
Frans de Wilde: Schetsen uit de dorpsschool (0,40 fr.)
Nr 123 Leo Steppenbach: Op een zwoelen zomeravond (*in een der eerste nummers van den tweeden jaargang geven wij van dezen Limburgschen novellist; 'Schoon Zonnekind...!)*
In een der te verschijnen nummers, van *A. Roggen*: Beelden uit de Romeinsche Godenleer.

Aanbevolen

De Boomgaard: algemeen maandschrift voor Letteren en Kunst. Verwacht het Cyriel Buysse nummer.

De Zaaier, het Leuvensch Kunstmaandblad, zaait alle maanden degelike lectuur. 'n Jaarabonnement kost één frank.

Iedere Vlaming zal lezen **De Vlaamsche Gazet** of het **Laatste Nieuws** wil hij op de hoogte blijven van onzen taalstrijd.